

Täysistunto

Keskiviikko 9.10.2019 klo 10.02—22.04

Täysistunto alkoi klo 10.02. Täysistunto päättyi klo 22.04.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen (10.02—12.01, 14.02—15.00, 16.02—18.01 ja 20.01—21.01) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (12.01—14.02, 15.00—16.02, 18.01—20.01 ja 21.01—22.04).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 8.10.2019 toimitettu kansalaisaloite KAA 7/2019 vp: Kaivoslaki Nyt – Lakialoite kaivoslain muuttamiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Hallituksen esitys HE 29/2019 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4.—25. asiasta.

Käydään tähän keskusteluun, ja aloitetaan se pääministerin puheenvuorolla. Puheenvuoro on 5 minuuttia. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

10.03 **Pääministeri Antti Rinne:** Arvoisa puhemies! Eilen keskustelimme täällä siitä, miten nyt käsiteltävänä oleva budjetti sopii nykyiseen taloustilanteeseen. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Anteeksi — rauhoitutaan ja käydään keskustelut muualla kuin täällä salissa, että kuullaan esittely.

Talouskasvun näkymä on hidastuva, ja epävarmuudet ovat suuret. On kysytty, miten hallitus on tähän näkymään reagoinut. Toteutamme juuri sitä aktiivista finanssipolitiikkaa, jota kansainvälisessä keskustelussa ja yhä enemmän myös kotimaisessa keskustelussa on viime aikoina korostettu. Tämä aktiivisen finanssipolitiikan periaate on selvästi kirjattu hallitusohjelmaan. Nyt toteutamme sitä käytännössä. Budjetti vahvistaa kokonaiskysyntää ja sitä kautta kasvua ja työllisyyttä ensi vuonna. Ilman tämän budjetin uusia päätöksiä ensi vuoden kasvuluku olisi valtiovarainministeriön ennusteessa 0,5 prosenttia pienempi. Valtiovarainministeriön johtavat virkamiehet vahvistivat tämän, kun eilen keskustelin heidän kanssaan. Ilman hallituksen talouspoliittisia päätöksiä ensi vuoden kasvu ei ylittäisi edes 1 prosenttiin.

Utan regeringens beslut skulle den ekonomiska tillväxten inte ens nå 1 procent.

Arvoisa puhemies! Oikean suunnan ja politiikan lisäksi tarvitsemme politiikkaa, joka nostaa työllisyyttä pysyvästi nykyisestä. Siihen olemme hyvin vahvasti sitoutuneet. Kuten eilissä keskustelussa kävin läpi, työllisyyden kasvuun on hallitusohjelmassa kirjattu selkeät tavoitteet ja suuntaviivat. Olemme edenneet täsmälleen hallitusohjelmassa asetettujen askelmerkkien ja aikataulun mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Eilen viittasin tässä keskustelussa budjettiin liitetyn taloudellisen katsauksen sivulta 99 löytyvään taulukkoon, jossa on käyty läpi niitä tekijöitä, joilla voimme vahvistaa julkisen talouden kestävyyttä tulevaisuudessa. Julkisen talouden kestävyys turvaaminen edellyttää ensinnäkin sitä, että saavutamme pysyvästi nykyistä korkeamman työllisyyden. Talouden kasvun ja korkean työllisyyden perusedellytysten on oltava kunnossa.

Det betyder att vi har kunskap, bra utbildning, forskning, innovationer, infrastrukturer och service. Det betyder att vi har tillit och tro, att alla är med.

Se tarkoittaa siis korkeaa osaamista, toimivaa koulutusta, korkeatasoista tutkimusta ja innovaatiotoimintaa, toimivia liikenneväyliä ja etenkin toimivia raideyhteyksiä sekä toimivia työllisyyspalveluita. Lisäksi se tarkoittaa yhteiskunnan vakautta ja ennakoitavuutta ja luottamusta ihmisten välillä, sitä että kaikki pysyvät mukana.

Tärkeä osa vakautta ja ennakoitavuutta on ilmastopolitiikka, joka on kunnianhimoista ja oikeudenmukaisella tavalla toteutettua, niin että kaikki voivat katsoa turvallisin ja luottavaisin mielin tulevaan. Kun nämä perustekijät ovat kunnossa, yritykset ovat valmiita investoimaan ja työllistämään ja työpaikat ja työntekijät löytävät toisensa. Silloin saavutamme nykyistä korkeamman työllisyyden pysyvästi. Tätä perustaa hallituksen talouspolitiikka vahvistaa. Panostamme tässä budjetissa koulutukseen, tutkimukseen, työllisyyspalveluihin, liikenneväyliin sekä ilmasto- ja luonnonsuojelutoimiin. Vahvistamme sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Nämä ovat kaikki niitä tekijöitä, joihin taloudellinen menestyksemme perustuu.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Vår ekonomiska framgång är baserad på utbildning, sysselsättning och social rättvisa. Allt det här ger också människor framtidstro.

Arvoisa puhemies! Korkean työllisyyden ohella julkisen talouden kestävyyttä voidaan vahvistaa vaikuttavasti julkisia palveluita kehittämällä. Ennalta ehkäisevillä ja kuntouttavilla palveluilla on suuri rooli. [Ben Zyskowitz: Oikein!] Kun ihmiset pääsevät lääkäriin oikeaan aikaan ja saavat oikeaa hoitoa tai kuntoutusta oikeaan aikaan, toimintakyky vahvistuu. Potentiaali varsinkin ikäsidonnaisten menojen kasvun hillitsemiseen tätä kautta on suuri. Myös näihin asioihin liittyviä toimenpiteitä laitamme liikkeelle ensi vuoden budjetissa. Esimerkiksi hoitotakuun toteuttaminen on tässä suhteessa tärkeää. Sen tavoitteena on, että kiireettömässä tilanteessa ihminen pääsee hoitoon seitsemän päivän sisällä hoidon tarpeen arvioinnista.

Arvoisa puhemies! Tämä budjetti on tärkeä osa sitä reilua, oikeudenmukaista ja vastuullista talouspolitiikkaa, jolla haluamme vahvistaa ihmisten luottamusta tulevaisuuteen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tähän osioon on varattu nyt kaksi tuntia. Edustajille tiedoksi, että nyt käydään debatti ja jos tämä loppuu ennen tätä kahta tuntia, ennen kello 12:ta, niin sitten jatketaan sillä puhujalistalla, joka keskeytyi eilen illalla istunnossa. Käydään debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat varata puheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Orpo.

10.08 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa herra pääministeri, teidän hallituksenne on nyt ollut muutaman kuukauden olemassa, ja nyt valitettavasti näyttää siltä, että tämän teidän hallituksenne toiminta on hyvin sekavaa, ja näyttää myöskin siltä, että toimintakykynne ja päätöksentekokykynne on melko heikkoa erityisesti vaikeissa asioissa.

Muutama esimerkki: Te olette siirtäneet nämä tärkeimmät eli työllisyystoimet, käytännössä kaikki uudet työllisyystoimet, johonkin ensi vuoteen. Me emme ole saaneet tarkkaa kuvausta siitä, milloin on tulossa ja mitä on tulossa. Vanhuspalveluista te teitte kirjauksen, joka on loppujen lopuksi tyhjä kirjaus: ei ole hoitajia, ei ole rahaa. Te lisäsitte menoja ennen tietoaakaan pysyvistä tuloista, vaikka olette puhuneet jo muuta. Ilmastonmuutostoimia ei näy, ei kuulu. Yritystuet ovat perkaamatta, [Antti Lindtmanin välihuuto] ja palkansaajan ostovoima heikkenee. Eli te olette tehneet vain helpot päätökset. Rahaa on, ja te olette todella sitä jakaneet.

Herra pääministeri, minun kysymykseni on se: onko teillä hallituksessa kykyä tehdä myös näitä vaikeita päätöksiä, jotka tulevat käytännössä ratkaisemaan sen, [Puhemies: Aika!] saavutatteko te teidän hallitusohjelmanne tavoitteet ja pystytäänkö [Puhemies koputtaa] turvaamaan suomalaisten tärkeät hyvinvointipalvelut? [Timo Heinonen: Niitä odotellessa!]

10.10 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä nyt vähän kysyn myöskin opposition vaihtoehdon perään. Ministeri, korjaan, edustaja Orpo, mikä teidän saldonne oli yritystukien leikkaamisessa? [Eduskunnasta: Nolla!] — Nolla euroa, pyöreä nolla euroa. — Edustaja Orpo, kun te täällä nyt suureen ääneen kyselette, koska hoitajamitoitus tulee voimaan, niin mikä teidän saldonne on, mikä teidän oma historian-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

ne on tässä kysymyksessä? Te olette valtavan määrän käyttäneet vuosien varrella poliittista pääomaa estääksenne tämän. Sen lisäksi leikkasitte kymmeniä miljoonia vanhuspalveluista ja veitte hoitajilta lomarahat.

Arvoisa puhemies! Hallituksen budjetti on oikea vastaus tähän suhdannetilanteeseen: talouden toimeliaisuutta tukeva, lievästi elvyttävä. Kun kokoomus täällä kritisoi hallitusta lievästä alijäämästä, niin nyt kysymys kuuluu, mitä jättäisitte toteuttamatta — yhdenvertainen päivähoito-oikeus, [Ben Zyskowiczin välihuuto] ammatilliset opettajat, teiden korjaukset — ja jos ette jättäisi toteuttamatta, niin miten te alijäämää kasvattamatta [Puhemies koputtaa] toteuttaisitte miljardituloveronkevennykset vielä tämän kaiken päälle. [Leena Meri: Hyviä säästökohteita perussuomalaisilla!]

10.11 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vieraskielisten määrä Suomessa on noussut 1 prosentista noin 5 prosenttiin muutamassa vuosikymmenessä. Pääkaupunkiseudulla vieraskielisten määrä on nyt jo lähemmäs 20 prosenttia, ja väestöennusteen mukaan muun muassa Vantaalla esimerkiksi 15 vuoden ennuste on 34 prosenttia väestöstä. Onko hallituksella mielestänne mitään vastuuta siitä, miten tämä Suomen vieraskielisten osuuden, ulkomaalaisten määrän kasvu tulee tapahtumaan? Millaisen ulkomaalaisten määrän osuuden hallitus haluaa Suomessa?

Turvapaikanhakijamäärät olivat ennen, 90-luvulla, aika pitkälti mitättömiä, mutta sitten 2000-luvulle tultaessa oltiin 3 000:ssa ja nyt ollaan menty 5 000:n vuosivauhtia ja menään yhä. Tästä huolimatta nostatte pakolaiskiintiötä vähintään sadalla. Minkä takia? Tiedätkö te edes vielä, mistä maasta aiotte nämä sata uutta tulijaa hakea?

10.12 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Joku suomalainen poliitikko puhui, että on monomaanista puhetta, ja tämä on nyt varmaan sitä monomaanista puhetta. Ainut asia, mikä tuntuu edustaja Taviolla ja hänen ryhmällään olevan mielessä, on se, onko Suomessa erinäköisiä ihmisiä, eri kieltä puhuvia ihmisiä, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] eri vakaumuksia omaavia ihmisiä.

Tosiasiahan on se, että viimeisen neljän vuoden aikana tai itse asiassa vuodesta 2017 Suomen turvapaikanhakijamäärät ovat laskeneet eli sen jälkeen, kun perussuomalaiset menivät sekaisin, riitautuivat keskenään ja hajosivat ja lähtivät hallituksesta. Sen jälkeen turvapaikanhakijamäärät ovat olleet alhaalla. Tällä hetkellä se on parituhatta vuodessa, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä perussuomalaisten ryhmästä] ennätyksellisen alhainen. Keskustan mielestä kannattaa ottaa mieluummin kiintiöpakolaisia kuin niitä veneellä tulevia turvapaikanhakijoita. [Leena Meri: Otatte molempia!]

Puhemies! Täytyy todeta, että minusta me tarvitsemme vieraskielisiä osaajia Suomeen: [Leena Meri: Osaajia!] tarvitaan peliteollisuuteen osaajia, tarvitaan it-alalle osaajia, tarvitaan myös esimerkiksi kotiseudulleni Pohjanmaalle teollisuuteen ihmisiä, [Puhemies koputtaa] turkistalouteen, maatalouteen. [Puhemies: Aika!] Eikö saa tulla vieraskielisiä osaajia Suomeen?

10.13 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hyvin mielenkiintoista, että edustaja Kurvinen tulkitsee perussuomalaisten puheita aivan kuin hän haluaa, mutta siihen on totuttu, koska viime päivinä olemme huomanneet, [Paavo Arhinmäen välihuuto] että hieman paniikkia on keskustassa liikkeellä, mutta ei se mitään haittaa.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Haluaisin kysyä pääministeriltä tuosta edustaja Tavion kysymyksen jatkosta: mikä on teidän maahanmuuttopolitiikkanne ja onko sitä? Nyt otetaan pakolaisia, ei tiedetä ehkä oikein mistä, sitten samaan aikaan puhutaan EU:n taakanjaosta Välimerellä. Suomi on etunenässä, muut maat Pohjoismaat mukaan lukien eivät ole kauhean innostuneita tästä Suomen ideasta. Sitten samaan aikaan on turvapaikanhakijoita rajalla. Tuossa keskusta totesi, että eikö ole parempi, että otetaan pakolaisia kuin että on spontaania turvapaikkahakua rajalla, mutta kun nyt on molempia. Nyt ei teillä itselläkään ole selkeätä maahanmuuttopolitiikkaa eikä tietoa siitä, mitä se maksaa. [Puhemies koputtaa] Kerroin eräänä päivänä täällä tutkimuksista, ja sille naurettiin. [Puhemies: Aika!] Miksei hallituksella ole mitään laskelmia?

10.14 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämä hallitus toteuttaa erilaista politiikkaa kuin edellinen hallitus teki: 70 prosentilla suomalaisista tulot kasvavat. Eilisessä keskustelussakin tuli esille se, että me olemme tehneet arvovalintoja ja me olemme valinneet niin, että ihmisillä ostovoima kasvaa. Se tapahtuu etuuskien korotuksilla, veromuutoksilla, indeksien korotuksilla, joita muuten viime kaudella ei ollut ollenkaan, [Ben Zyskowitz: On se vaikeeta tuo, on se vaikeeta!] ja nettotulot nousevat kolmen alimman desiilin osalta. Me teemme työpaikkoja, parannamme elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia mittavilla liikennehankkeilla ja investoinneilla. Tähän vuoteen 2019 nähden, joka on siis edellisen hallituksen käsialaa, teemme 616 miljoonan euron tasokorotuksen liikenneinvestointeihin — 616 miljoonaa euroa [Puhemies koputtaa] enemmän ensi vuonna liikenneinvestointeihin. [Ilkka Kanerva: Eikä yhtään ratahanketta!]

10.16 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kymäläinen ja monet muut ovat liikenneinvestoinneista puhuneet, ja on hyvä, että perusväylänpitoon nyt panostetaan tähän vuoteen nähden lisää. Vallankumouksellisuuden mittasuhdetta mietittäessä kannattaa muistaa, että perusväylänpidon rahat nousevat lähes samalle tasolle kuin millä ne olivat viime vuonna, [Suna Kymäläisen välihuuto] kun siellä oli perusväylänpidon kärkihankerahojä käytössä, niin että ei ole tässä mitään niin kuin vallankumousta verrattuna edelliseen hallitukseen. Ja keskustalaiset varmasti muistavat hyvin ne panostukset perusväylänpitoon silloin.

Edustaja Lindtman viittasi tässä yritystukiremonttiin. Minä olen täällä kuullut monilta heistä, jotka olivat parlamentaarisisessa ryhmässä siitä Pekkarisen työryhmässä neuvottelemassa, että kokoomuksen lista — ja tiedän itsekin sen hyvin — oli toista sataa miljoonaa joka neuvottelutilanteessa yritystukileikkauksia, samoin hallituksessa, jossa itse vastasin näistä neuvotteluista. Ei ollut meistä kiinni, etteikö niitä leikattu, ja tulette sen myös meidän vaihtoehtobudjetissamme näkemään.

Mutta, pääministeri Rinne, haluan teiltä kysyä, kun viittasitte eilenkin siihen, että eivät oikeastaan olekaan työllisyydestä kiinni pysyvien menojen lisäykset, koska pääosa, ehkä 70 prosenttia, rahoitetaan veronkorotuksilla, joita tosin ei vielä kokonaisuudessaan ole olemassa: [Puhemies koputtaa] Eikö niin, että on julkisen talouden tasapainotavoite olemassa, ja eikö niin, että tekin pidätte siitä kiinni [Puhemies: Aika!] — kertokaa, paljonko joudutte leikkaamaan, jos työllisyys pysyisi [Puhemies koputtaa] nykytasolla ja nämä menolisäykset tulisivat. [Puhemies: Aika!] Paljonko niistä joutuisitte perumaan vuoden 2023 tassa pois?

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt tästä 1 minuutin rajasta aika lailla laajasti täällä eri puolilla salia lipsutaan. Pidetään kiinni siitä tai muuten aletaan panna mikrofoni kiinni sen minuutin kohdalla.

10.17 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen työllisyys- ja talouspolitiikan tavoitteethan olivat kiistatta hyvät, [Ilkka Kanerva: Ja tuli tulosta!] mutta, puheenjohtaja Orpo, rehellisyyden nimissä on sanottava, että kun tehtiin veroratkaisuja, miljardin euron veronkevennyksiä, nehan tehtiin alkuvaiheessa velalla, [Eva Biaudet: Aivan!] otettiin velkaa, jotta tehtiin veronkevennykset. Nyt tämän Rinteen hallituksen aikana panostetaan pienituloisten toimeentulon parantamiseen, panostetaan koulutukseen ja infraan, halutaan kansalaisten ostovoimaa vahvistaa, juuri niiden, joilla on parhaat kulutusmahdollisuudet, eli sama tilanne oli silloinkin, ja sen takia tämä teidän väitteenne, että nyt tehtäisiin velaksi, ei ole rahaa — ei sitä ollut silloinkaan. Mutta niin kuin sanoin, Sipilän hallituksen lopputulos oli erinomaisen hyvä, ja valtiovarainministerinä te tiedätte sen, niin että älkää luoko sellaista mielikuvaa, että nyt on erilainen tilanne. Nyt on vain erilainen kohdentaminen. Nyt halutaan pienituloisten ostovoimaa vahvistaa. Aluepolitiikka on nostettu uuteen arvoonsa. Liikenneverkkoon panostetaan, koulutukseen panostetaan ennennäkemättömän hyvällä tavalla. [Jukka Gustafsson: Selventävä puheenvuoro!]

10.18 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olipa hyvä, että arvostamani edustaja Rantakangas käytti tämän puheenvuoron, koska nyt voin myöskin muistuttaa siitä, että viime hallitus tosiaan teki heti niitä toimia tässä ensimmäisessä budjetissa. Kun te täällä nyt mainostatte, että pikkuhiljaa sitten alkaa vaikuttamaan, pikkuhiljaa niitä työpaikkoja joskus tulee ja tulee ja tulee, me teimme heti toimia, muun muassa 450 miljoonan euron vähennyksen työtulovähennykseen, eli vähennettiin pienituloisten, pienipalkkaisten ihmisten veroja. [Paavo Arhinmäen välihuuto] He saivat enemmän käteen, kannatti ottaa töitä vastaan ja siitä lähti syntymään niitä työpaikkoja, vai mitä entinen pääministeri Sipilä sanoo? Se oli viisasta politiikkaa, tehdä heti työllisyystoimia.

Pääministeri Rinne, kun muistelen sitä viime hallituksen yhteistyötä ja katson historiaa, niin on aivan oleellista aina se, että pääministerin ja valtiovarainministerin työpari toimii. Nyt näyttää siltä, että te puhutte valtiovarainministeri Lintilän kanssa aivan eri kieltä. Aivan eri puheet siitä, leikataanko [Puhemies koputtaa] ensi keväänä, jos ei synny kasvua. [Puhemies: Aika!] Mikä todellinen tilanne on? Mikä on teidän yhteistyökykynne? Kumpuun puheisiin tässä pitäisi uskoa?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Rinne, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

10.19 Pääministeri Antti Rinne: Arvoisa puhemies! Edustaja Orpo, te olette viime hallituksessa tehneet myöhemmin toimenpiteitä työllisyyden eteen kuin mitä tämä hallitus teki: heti kesäkuussa annettiin lisätalousarviossa yli 600 miljoonaa euroa infrahankkeisiin, teihin, vesiväyliin, rautateihin, jotta saadaan seitsemän ja puoli tuhatta henkilötyövuotta lisää työllisyyttä suhdannetilanteessa, jossa nyt tällä hetkellä ollaan. Näitä ei lueta siihen kokonaisuuteen, jolla 60 000 päätösperusteista lisätyöpaikkaa tullaan tämän hallituskauden aikana luomaan. [Ben Zyskovicz: Niitä odotellessa!]

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Arvoisa puhemies! Edustaja Orpo, kysytte, onko teillä kykyä tehdä vaikeita päätöksiä. Vastaus on: Ensinnäkin täytyy määritellä se, mitä tällä kysymyksellä tarkoitetaan. Jos sillä tarkoitetaan sitä, mitä se kokoomukselle näyttää tarkoittaneen hyvin pitkään, miljardiluokan leikkauksia ihmisten toimeentulosta, leikkauksia koulutuksesta, [Timo Heinonen: Ei!] ei ole poliittista tahtoa tehdä tällaisia leikkauksia. Ei todellakaan ole poliittista tahtoa tehdä tällaisia leikkauksia. Se on väärää politiikkaa meidän mielestämme. Se on väärää politiikkaa meidän mielestämme. [Oikealta: Mikä oli tulos!] Meidän lähtökohtamme on se, että rakennetaan oikeudenmukaisuutta ja työllisyyttä kestäväällä pohjalla, kestäväällä ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. [Leena Meri: Taas meni yli minuutin!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministerillä oli 3 minuuttia vastausaikaa, koska kysymyksiä tulvi paljon. Se on ollut käytäntö.

10.21 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koettakaapa nyt siellä päättää, kannammeko me vastuuta entisen ministerin Timo Soinin tekemisistä hallituksessa vai olemmeko me täysin uusi ryhmä, jossa on valta kaapattu. Te ette voi pitää molempia argumentteja voimassa samaan aikaan. [Välihuutoja — Ilkka Kanerva: Olkaa hiljaa ja kuunnelkaa!]

Mitä tulee näihin kustannuksiin, ymmärtäkää, että kotouttamiseen ja vastaanottoon menevät kulut ovat hyvin pieni osa maahanmuuton kokonaiskustannuksista. Kun puhutaan tietyistä maista saapuvista ihmisistä, elinkaaren kustannukset ovat miljoona euroa per henkilö, jopa 1,4 miljoonaa. Nämä kaikki tiedot ovat teille saatavilla, ne ovat julkisista tilastoista, rekisteriaineistosta saatavilla. Olkaa hyvä, menkää katsomaan.

Sen lisäksi toisen sukupolven kohdalla syrjäytyminen on kuusi—kahdeksan kertaa yleisempää kuin suomalaisilla. Joten ei sieltä ole kyllä apuja tulossa. Tämä ei ole ikiliikkuja, halusitte tai ette.

10.22 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Purra kysyi, kantavatko he vastuun Timo Soinin päätöksistä. Te ette vastaa, mutta esimerkiksi edustajat Tavio, Mäkelä, Meri, Immonen, Eerola, muutamia mainitakseni. [Välihuutoja] Joka ikinen painoi nappia joka ikisen työttömiltä, eläkeläisiltä tehdyn leikkauksen puolesta. Timo Soini ei sitä nappia painanut, vaan nämä edustajat painoivat itse.

Tässä keskustelussa käy hyvin ilmi, että perussuomalaisia eivät kiinnosta suomalaiset, heitä kiinnostavat vain maahanmuuttajat. He eivät puhu muusta kuin maahanmuuttajista, [Arja Juvosen välihuuto] kun muut puhuvat Suomessa asuvien ihmisten työllistämisestä. Se, että edustaja Mäkelä puhuu tempputyöllistämisestä, kun yritetään tehdä nimenomaan niitä toimia, joilla saadaan vaikeammin työllistyvät työhön kiinni, kuvastaa sitä asennetta, mikä on suomalaisia työttömiä kohtaan.

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Orpo vaati vaikeita päätöksiä. Mitä ne ovat? No, he ovat esitelleet muun muassa ansiopäivärahan leikkauksia, toimeentulotuen leikkauksia. Nämä ovat päätöksiä, joita tämä hallitus ei todellakaan tule tekemään. [Ilkka Kanerva: Saas nähdä!]

10.23 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Mitä tulee tuohon paljon puhuttuun turvapaikkapolitiikkaan ja -tulvaan silloin vuonna 2015—2016, niin on yhä val-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

tavaa poliittista epärehellisyttä väittää, että tuo olisi johtunut puhtaasti Sipilän hallituksen lainsäädännöstä, koska se laki, mikä oli olemassa, se turvapaikkapolitiikka, mitä oltiin tehty, oli aikaisempien hallitusten turvapaikkapolitiikkaa, [Paavo Arhinmäki: Mutta myönnette nyt jo, että olitte hallituksessa. Eteenpäin ei menty!] joka johti sen tulvan tänne. Sipilä kylläkin esitti tuon kutsun saapua Suomeen, ja se lisäsi sitä tulopainetta.

Se on oikeastaan Suomen politiikassa nyt suurin poliittinen käänös, että keskustasta on tullut osa vihervasemmistoakselia ja ulkomaalaisten politiikan edunvalvoja. Perussuomalaiset ovat korostaneet yhä enemmän Halla-ahon aikana siirtymistään siihen Suomi ensin -linjalle, [Paavo Arhinmäen välihuuto] ja tähän — vasemmisto ei voi siitä olla syyllinen, mutta kuitenkin keskusta ja kokoomus — nimenomaan heititte pois perussuomalaiset hallituksesta, koska me olimme muuttaneet linjamme tähän isänmaallisempaan [Puhemies koputtaa] suuntaan. [Kokoomuksen ryhmästä: Te hajositte!]

10.24 Hussein al-Taeed (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos puheenvuorosta. — Haluaisin kiittää perussuomalaisia vuoden 2016 budjetista, se oli erinomainen. 800 miljoonaa euroa suunnilleen tuli maahanmuuttoon siinä, ja ainakin silloin, kun kävin Kauhavan vastaanottokeskuksella, huomasin, että 85 prosenttia kaikista syntyneistä työpaikoista, hankinnoista, kaikesta mahdollisesta rahasta, joka sillä alueella käytettiin, meni paikallisiin yrityksiin ja viranomaistyöhön, tähän kaikkeen. Se oli oikein hyvää, elvyttävää politiikkaa nimenomaan maahanmuuton saralla, joten kiitos todella paljon siitä. Se oli rohkea teko, aivan tarpeellinen.

Että julkaisi juuri tutkimuksen, jossa se sanoi, että 90-prosenttisesti maahanmuuttajien yrittäjäyys on kasvanut Suomessa. Maahanmuuttajayrittäjä lähtee yhtä hanakasti yrittämään kuin ihan tavallinen kantasuomalainen. Ja vantaalaisena olen hyvin ylpeä siitä, että olen myös vieraskielinen. Vantaalla on yli sata kieltä, ja me koemme Vantaalla, [Puhemies: Aika!] että se on hieno asia.

10.25 Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talouspolitiikkaa ohjaa se, että pysyvät menolisäykset syntyvät nyt etupainotteisesti ja veronkiristykset, jotka — ikävä kyllä — myöskin kansalaisten ostovoimaan sattuvat, tulevat sitten hitaammin. Ja myöskin, niin kuin pääministeri eilen täällä totesi, näitä työllisyystoimia nähdään kenties ensi keväänä — niitä odotellessa.

Mutta nämä tärkeät suuret rakenteelliset uudistukset antavat edelleenkin odottaa itseään. Tuossa valtiovarainministeriön virkamiesten ulostulossahan sanottiin, että näissä laskelmissa esimerkiksi ei millään tavalla ole voitu ottaa huomioon mahdollista sote-uudistusta, koska ei ole mitään sellaista mallia olemassakaan.

Eilen illalla istuin kotikuntani valtuustossa tekemässä vaikeita päätöksiä. Siellä jouduttiin toteamaan, että kuntatalous on, niin siinä kunnassa kuin monessa muussa, kuralla, mikä johtuu siitä, että näitä sote-päätöksiä ei ole tiedossa vielääkään. Monissa kunnissa ollaan menossa yt-neuvotteluihin. Ei ole mitään tietoa siitä, mihin suuntaan [Puhemies: Aika!] tämä hallitus on viemässä uudistusta. [Puhemies koputtaa] Onko tulossa sote-uudistusta, onko tulossa sotu-uudistusta? [Puhemies: Aika!] Mikä näitten aikataulu on?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri halusi vastata tähän maahanmuuttokeskusteluun liittyen. — Olkaa hyvä, 2 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

10.27 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Lyhyesti ensin näihin edustaja Essayahin kommentteihin. Totean vain sen, että sote-uudistus toteutuu juuri siinä aikataulussa kuin mitä tällä hetkellä hallitusohjelmaan on kirjattu, eli mikä se kulkee eteenpäin ja se on tulossa sieltä.

Mutta sitten tähän maahanmuuttokeskusteluun. Täällä kysyttiin, onko hallituksella maahanmuuttopolitiikkaa. Kyllä, tällä hallituksella on selkeä maahanmuuttopolitiikka, [Perussuomalaisten ryhmästä: Mikä se on?] joka jakautuu kahtia, noin karkeasti ottaen.

Meillä on työperäinen maahanmuutto, johonka sovelletaan omia sääntöjään. Siinä työperäisessä maahanmuutossa halutaan nopeuttaa, saatavuusharkinnan ollessa voimassa, byrokraatiaa poistamalla niitten ammattityöntekijöitten, joita tänne Suomeen tarvitaan, niin kuin tässä keskustelussa on useampaan otteeseen todettu... Näitten ihmisten sisääntulon pitää helpottua, nopeutua, ja sitä pitää viedä eteenpäin.

Sitten on tämä humanitäärinen puoli, jossa kiintiöpakolaiset ovat yksi keskeinen elementti. He ovat tutkittuja ihmisiä, tutkittuja turvapaikan tarvitsijoita, kansainvälisen suojelun tarvitsijoita. Sinne tämä hallitus satsaa omassa turvapaikkapolitiikassaan. Sen lisäksi hallinta, turvapaikanhakijoihin liittyvä hallinta, on tärkeää tälle hallitukselle. Me haluamme, että kun tänne tulee pyytämään turvapaikkaa, se selvitetään nopeasti, asiallisesti, ihmisoikeuksia kunnioittaen, ja kun on selvinnyt, onko turvapaikkaan tarvetta vai ei, onko kansainvälisen suojelun tarvetta vai ei, sitten tehdään ratkaisu sen mukaan. Jos on tarvetta, kotoutetaan tähän suomalaiseen yhteiskuntaan. Jos ei ole tarvetta, nopeasti maasta pois. Sen takia muun muassa meidän sisäministeriö on menossa neuvottelemaan Somaliaan siitä, että saataisiin sinne palautuksen asiat huomattavasti nykyistä paremmin kuntoon.

10.28 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Olen vähän huolestunut siitä, näemmekö me tosiasiallisesti meillä edessä olevaa todellisuutta, mikä kuitenkin näkyy aika selvästi tästä budjettiesityksestä, tähän liittyvästä talouskatsauksesta sekä julkisen talouden suunnitelmasta — niitä haasteita, mitkä meillä on edessä. Meillä on tämä työpaikkaongelma: täytyisi saada 60 000 tai vähän enemmän työpaikkoja lisää, mutta tosiasiallisesti meillä on toimenpiteitä vain 30 000:een. Meidän täytyy jostain keksii lisää toimenpiteitä tai sitten saada lisää tuottavuutta jotenkin. Se on toinen vaihtoehto. Pitää saada tehtyä tuottavuusloikka, 2,5 pinnan tuottavuusloikka. Voisimmeko me käyttää Vaken kassaa siihen, että sillä tehostettaisiin valtion ja julkisen talouden tuottavuutta? Talous sakkaa tällä hetkellä pahiten kuntapuolella. Valtion talous on ihan ok tämän jakson aikana, mutta kuntatalouden ohjausta täytyisi kehittää, ja VTV:llä on siihen joitakin ajatuksia ja pohdintoja ollut jo.

Samaan aikaan isot uudistukset pitäisi saada maaliin, palasina kokeiluitten kautta sote- ja sote-uudistus. Sitten vielä: olen huolestunut siitä, että nyt on se tilanne, että ostovoimaa pitäisi ylläpitää [Puhemies koputtaa] ja samaan aikaan viennin kilpailukyky [Puhemies: Aika!] pitäisi säilyttää. Tämä on haastava [Puhemies koputtaa] ongelma.

10.30 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En noussut ylös haukkuakseni hallitusta, [Suna Kymäläinen: Hienoa!] mutta katson hallituksen suuntaan, sillä olen enemmän kuin huolissani siitä, mitä työttömyydelle tulee tapahtumaan. Me tiedämme erinomaisen hyvin, että se mandaatti, jolla työministeri voi tehtävänsä suorittaa, on käytännössä harteiltaan liian kapea hoitamaan tätä yhteiskunnallisesti äärettömän tärkeää tavoitetta ja siinä etenemistä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Sen vuoksi kysyn, pääministeri: onko teillä joitakin sellaisia asioita, joista lähivuosien historiasta meillä on hyviä kokemuksia todellisten uudistusten aikaansaamisesta työttömyydessä siellä marginaalissa olevien toimenpiteiden ohella, joilla on vaikuttavuutta työttömyyteen? Me olemme nyt kaltevalla pohjalla, ja jos tätä asiaa ei kyetä oikaisemaan hyvällä yhteistyöllä Suomessa ja kansainvälisiin esimerkkeihin tukeutuen, niin en tiedä, kuinka tässä kurimuksessa tulee käymään. Olen huolissani. Kannustan hallitusta rohkeuteen ja ennakkoluulottomuuteen tässä.

10.31 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siinä, että perussuomalaiset täällä haluavat puhua pääasiassa maahanmuutosta, ei tietenkään ole mitään uutta, mutta sen sijaan täytyy kyllä sanoa, että sydäntä lämmittää tämä kokoomuksessa tapahtunut ilmastoherätys, joka näyttää voimistuneen huomattavasti siinä kohtaa, kun kokoomus siirtyi oppositioon. Siinä vaiheessa, kun kokoomuslainen valtiovarainministeri täällä esitteli ensimmäistä budjettiaan, [Sari Sarkomaan välihuuto] ei tästä ilmastoherätyksestä kyllä ollut jälkeäkään. Itse asiassa te toitte uusia ilmastolle haitallisia tukia tänne meille käsittelyyn ja veitte ne läpi. Sen lisäksi te ette kyenneet leikkaamaan euroakaan, ette euroakaan ilmastolle ja ympäristölle haitallisista tuista. Sen sijaan te laitoitte sen yritystukityöryhmään — koska ette itse kyenneet tekemään näitä päätöksiä — jonne te laitoitte teollisuuden lobbarit puolustamaan näitä tukia. Nyt tämä hallitus toimii toisin. Me aloitamme jo nyt ympäristölle haitallisten tukien leikkaamisen, ja tätä jatketaan ensi vuonna, [Hälinää] kun koko energiaverotus uudistetaan. [Puhemies koputtaa]

10.32 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Ensin haluan kiittää edustaja Vähämäkeä oleellisesta kysymyksestä — se oli rakentava lisäys tähän debattiin.

Maahanmuuttopolitiikasta: on tietenkin niin, että se määrä, joka tuli tänne 2015, ei johdunut Sipilän hallituksen toimista. Yhtä vähän tämän hallituksen Suomen politiikka vaikuttaa siihen, miten paljon tänne tulee. Se johtuu ihan muista asioista. Ei valtiolla ole keinoja estää ihmisiä tulemasta sen rajoille. [Ben Zyskowicz: Ei vai? — Välihuutoja eduskunnasta] Siinä puhutaan muista kysymyksistä. Eikä meidän intresseissämme myöskään ole laittaa rajoja kiinni. Kun joku tulee meidän ulkorajoillemme ja ilmoittaa, että on turvapaikanhakija, meillä on velvollisuus käsitellä sitä kysymystä. [Välihuutoja eduskunnasta]

Se, mitä sen sijaan voidaan tehdä, on Euroopan tasolla vaikuttaa siihen, että meillä on yhtenäinen, Euroopan laajuinen turvapaikkapolitiikka. Se on asia, jota tietenkin tämäkin hallitus pyrkii edistämään ja jota perussuomalaiset myöskin ovat vastustaneet. Se, että me nostamme pakolaiskiintiötä, on nimenomaan hallittua, nimenomaan hädässä olevien ihmisten auttamista. [Puhemies koputtaa] Sitä, mitä tekin olette peräänkuuluttaneet. [Puhemies koputtaa]

10.33 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Emma Kari teki vuonna 2016 kirjallisen kysymyksen, joka koski kehitysyhteistyörahoitusta, ja edellytti siinä, että kehitysyhteistyö on nostettava 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Se liittyy siihen, miten me tuemme niitä maita, esimerkiksi Afrikassa, joista niitä pakolaisia lähtee. He lähtevät sen takia, että siellä on romahtaneita valtioita, sen takia, että väestö kasvaa joissakin maissa hallitsemattomasti, maista, joissa lasten ja naisten asema on kohtuuttoman huono. Ja me pyrimme sitä auttamaan, ja se on oikein. [Paavo Arhinmäki: Kyllä!] Kysyn pääministeri Rinteeltä: miten hallitus on talousarviossaan tässä kirjassa huomioinut vihreitten

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

tavoitteen kehitysyhteistyön 0,7:n rahoituksesta? [Paavo Arhinmäki: 100 miljoonalla eurolla!]

10.34 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kantaisin samaa huolta kuin edustaja Kanerva äsken. Kuntataloutemme kaipaa kunnianpalautusta. Kunnissa tehdään ihmisten arjen kannalta kaikkein tärkeimmät päätökset ja palveluiden toimenpiteet. Kunnissa mitataan myös se, kuinka meidän hyvinvointiyhteiskuntamme ja valtiomme toimii.

Vuosi sitten budjettikeskustelussa silloinen valtiovarainministeri Petteri Orpo totesi, että kuntatalous on vahvempi kuin 20 vuoteen, jos katsoo tunnuslukuja. Nyt me olemme voineet kuitenkin todeta, että me elämme historiallisen heikkoa vuotta, jota tällä hetkellä ministeri Rinteen johdolla parannetaan jo tänä vuonna. Nyt tilanne on muuttumassa. Edellisen hallituksen leikkauspolitiikka muuttuu, indeksikorotukset palautetaan ja kuntiin lisätehtävät tullaan rahoittamaan 100-prosenttisesti. [Sari Sarkomaa: Työttömyys kasvaa!] Tämä on tilanne, joka tällä hetkellä kunnissa on, [Puhemies: Aika!] ei se, mitä silloinen ministeri Orpo totesi aikaisemmin. [Sari Sarkomaa: Ette tee mitään!]

10.36 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset ajavat totisesti monilla rattailla. Täällä esimerkiksi edustaja Vähämäki kiinnitti huomiota kuntien taloustilanteeseen — aivan oikein — mutta samaan aikaan heidän puheenjohtajansa Halla-aho on halunnut poistaa valtiosuustasausjärjestelmän. [Mikko Savola: Se olisi kyllä karmea virhe!] Se olisi todella järkyttävä teko. Edustaja Vähämäki puhui siitä, miten tuottavuutta pitäisi parantaa kunnissa. Samaan aikaan sadoissa kunnissa nimenomaan perussuomalaiset tehtailevat valituksia niin, että kunnan virkamiesten aika menee jonninjoutavaan ja pois kehittämisestä. [Leena Meren välihuuto] Perussuomalaiset sanovat, että maaseutua pitää puolustaa. Samaan aikaan perussuomalaiset ovat sitä mieltä, että aluekehitysrahoja, koheesiorahoja tai maatalouden rahoja voi tuosta vain leikata. [Eduskunnasta: Halla-aho esittää!] — Halla-ahon mielipiteet eivät vastaa teidän ryhmänne mielipiteitä. [Puhemies koputtaa — Aika!] Mutta ehkä puheenjohtajia ei ennenkään ole arvostettu. Soinikin tässä tunnutaan ihan dissaavan menneeseen maailmaan.

10.37 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kalmari, täytyy tästä budjettikirjasta lukea, että maaseudun kehittämisen rahat vähenevät 7,4 miljoonaa euroa ensi vuonna. Elikkä se siitä keskustan linjasta. [Hälinää perussuomalaisten ryhmässä]

Mutta, arvoisa puhemies, itse asia oli tämä — ja arvoisa pääministeri. Edustaja Vähämäki heitti kyllä semmoisia tärkeitä ajatuksia hallitukselle, koska me haluamme yhteistyössä ilman muuta tehdä osuutemme siinä, että työllisyys kasvaa. Emme me ilakoi siitä, että ihmiset eivät saa töitä eivätkä menesty kotona [Paavo Arhinmäki: Välillä kyllä vaikuttaa siltä!] eivätkä pysty elättämään perhettään. Ottakaa siis ihan vinkkinä tämä Vähämäen ajatus siitä, millä tätä voidaan parantaa, tätä tuottavuusloikkaa esimerkiksi. Ja siinä mielessä kehottaisin käymään hänen kanssaan keskustelua.

Mitä tulee tähän maahanmuuttopolitiikkaan: tämä on harmillista, että me emme voi keskustella asiallisesti tästä ongelmasta, [Paavo Arhinmäki: Tästä olemme samaa mieltä!] koska perussuomalaiset puhuvat yleensä maahanmuutto-ongelmista tästä turvallisuusnäkökulmasta. Että jos me emme tiedä, keitä tänne tulee ja tuli yhdessä hetkessä ja millä

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

motiivilla, niin toki meidän pitää olla huolissamme siitä. [Puhemies koputtaa] Oletteko te unohtaneet ne Oulun tragediat ja monet muut tragediat, mitä tapahtuu Ruotsissa joka viikko? [Puhemies: Aika!] Tästä me olemme huolissamme, ja tämän me haluamme teidän kanssanne ratkaista yhdessä. [Välihuutoja]

10.38 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pitäähän todeta se, että perussuomalaiset vastustavat sitä, että EU tukisi maataloutta, EU tukisi heikommin kehittyneitä, harvaan asuttuja alueita. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei!] Sehän oli teidän kevään EU-vaalien pääteemanne, että ei aluekehitystukia, ei maataloustukia Euroopan unionilta.

Kerrataan nyt vielä hallituksen maahanmuuttopolitiikkaa ja keskustan näkökohtia siihen — kiitos kyllä pääministerille selventävästä puheenvuorosta, mutta kerrataan vielä perussuomalaisille. Ensinnäkin meillä on hallitusohjelmassa niin sanottu kiikkulauta: jos turvapaikanhakijoiden määrä laskee, voimme ottaa enemmän kiintiöpakolaisia. Puolustan kiintiöpakolaisten ottamista. Voimme ottaa perheitä, voimme ottaa vanhuksia, voimme ottaa lapsia, voimme ottaa naisia. Kaikki eivät ole nuoria miehiä. — Edustaja Niikko, kun me otamme kiintiöpakolaisia, silloin me tiedämme, mitkä ovat heidän taustansa, että he eivät ole vaikka sekaantuneet terrorismiin.

Arvoisa puhemies! Minun on todella vaikeaa ymmärtää, miksi perussuomalaiset eivät halua ahkeria, yritteliäitä ihmisiä vaikkapa Itä-Euroopasta [Puhemies koputtaa] töihin maaseudulle. Omalla kotiseudullani he ovat ostaneet taloja, remontoineet niitä. [Puhemies: Aika!] Eivätkö saisi tulla?

10.39 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että perussuomalaiset hetki sitten myönsivät olleensa viime hallituksessa. [Paavo Arhinmäki: Ensimmäistä kertaa!] Muisti palaa pätkittäin. Nimittäin viime kaudella, kun kokoomus ja perussuomalaiset olivat hallituksessa — minä muistutan vielä kerran, kun te tunnutte tämänkin keskustelun kuluessa jatkuvasti unohtavan sen — kun te olitte hallituksessa, niin ahkerilta ihmisiltä, ahkerilta vanhustenpalveluissa työskenteleviltä hoitajilta te leikkasitte lomarahoja, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei!] ja velkarahaa te jaoitte. Te ette pääse tästä asiasta yli ettekä ympäri. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä perussuomalaisten ryhmästä] Te jaoitte velkarahaa 1,4 miljardia painottaen hyvätuloisia — painottaen hyvätuloisia.

Silloinen valtiovarainministeri Orpo, siis tasan vuosi sitten, kun käytiin täällä budjettikeskustelua, te totesitte, että kuntien talous on vahvempi kuin 20 vuoteen. Teillä oli silloin pää pensaassa, ja nyt Rinteen hallitus parantaa tätä tilannetta, [Puhemies koputtaa] niin että me lisäämme sinne 1,1 miljardia euroa [Puhemies: Aika!] etupainotteisesti. Te ette pystyneet tähän. Me teemme sen, [Puhemies: Aika!] me korjaamme teidän virheitänne.

10.40 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuonna keskustelua käytiin luultavasti tilinpäätöstietojen pohjalta edellisestä vuodesta, ja kuntatalous oli vahvistunut erittäin merkittävästi. [Paavo Arhinmäki: Sitten te tuhositte sen seuraavana vuonna!] Teimme todella hyvää yhteistyötä pääministeripuolue keskustan kautta, kuntaministeri Vehviläisen kanssa, pääministeri Sipilän kanssa. Työllisyyttä saatiin nousuun, se vaikutti kuntien talouteen positiivisesti. Me näemme tästä, kuinka nopea käännös voi olla. Väitän, että suuret kaupungit, kaikki paitsi Helsinki, yllättyivät siitä, että verotulot kääntyivät niin nopeaan laskuun. Tässäkin pitäisi hälytyskellojen soida. [Ilkka Kanerva: Kyl-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

lä!] Siellä kaupungeissa ja kunnissa tuotetaan ne hyvinvointipalvelut. Siksi ne työllisyystoimet tarvitaan nyt, ei joskus ensi vuonna jotain päätösperäisiä toimenpiteitä, joita odotellaan. Nyt niitä tarvitaan. [Anne Kalmari: Tarvitaanko sotea?]

10.41 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa tästä lomarahasiasta, että sosiaalidemokraatit hyväksyivät kilpailukyky sopimuksen, eli teidän on aivan turha sitä asiaa arvostella.

Ja pääministeri Rinne, ei teiltä kysytty, haluatteko te leikata mistään etuuksista, vaan teiltä kysyttiin, leikkaatteko te, kun rahat loppuvat, ja mistä te leikkaatte, kun teiltä kerran ne rahat tulevat loppumaan.

Muutenkin tämän keskustelun luonne on varsin omituinen. Hallitus on kuin joukko menneisyyden vankeja, jotka hyökkäävät oppositiota vastaan menneiden vuosien kuvitelluilla asioilla eivätkä vastaa kysymyksiin tämän vuoden budjetista, jota tässä nyt käsitellään.

Esitän kaksi selvää kysymystä.

Keskusta ja hallitus yleensäkin: Kun haluatte maahan työperäistä maahanmuuttoa, niillä perusteella te väitätte, että Euroopan unionin alueelta, jossa on jo nyt vapaa liikkuvuus, ei löydy sellaista työvoimaa, jota Suomeen tarvitaan? Mitä ovat ne osaajat, joita ei löydy Suomesta eikä Euroopan unionista?

Ja toinen kysymys: miten kiintiöpakolaisten ottaminen vähentää spontaania turvapaikanhakua?

Kaksi selvää kysymystä.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Rinne, 2 minuuttia.

10.42 Pääministeri Antti Rinne: Arvoisa puhemies! Ei kiintiöpakolaisten vastaanotto vähennä millään tavalla turvapaikanhakijoita, jos tilanne Afrikassa, Lähi-idässä kehittyvät niin kuin nyt näyttää kehittyvän. Sen takia meidän täytyy varautua tilanteeseen, jossa ihmisiä vaeltaa paljon enemmän kuin mitä tällä hetkellä näyttää, ja sen takia meidän täytyy löytää yhteinen eurooppalainen turvapaikkapolitiikka, jotta huolehditaan myöskin Euroopan rajoista sillä tavalla, että sieltä ei millään tavalla tahansa tulla läpi.

Mutta, arvoisa puhemies, pyysin puheenvuoron sen takia, että edustaja Orpo puhui verotulojen kehityksestä. Tällä hetkellä, niin kuin myöskin valtiovarainministeriön talouskatsaus toteaa, verotulojen määrä kasvaa, palkkasumma kasvaa tällä hetkellä. Meidän ongelmat tällä hetkellä kuntien ja valtion verotuksen näkökulmasta ovat ennakoperintälainsäädännön muutos, joka tuli voimaan tänä vuonna, ja sitten toisena tulorekisteri, joka vaikuttaa tähän kokonaisuuteen. Nämä molemmat vaikuttavat sillä tavalla, että sekä kuntien että valtion on vaikea ennakoita tuloverokertymää tällä hetkellä. Näihin asioihin ollaan puututtu niin kuin on todettu jo moneen kertaan täällä. Meillä on valmistelussa kirjanpitolainsäädännön muutos, joka varmistaa sen, että kunnille ei tule taloudellista kriisiä näitten kahden aiemmin päätetyn muutoksen tultua voimaan. Meillä on huolehdittu siitä, että tänä vuonna, jos eduskunta hyväksyy kolmannen lisätalousarvion, laitetaan kunnille 237 miljoonaa euroa ennalta rahaa, jotta nämä taloudelliset ongelmat voidaan korjata. Me olemme reagoineet tähän tilanteeseen. Palkkasumma kasvaa, vai mitä, edustaja Orpo? [Ilkka Kanerva: Entä työttömyys?]

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annan nyt ministereille vastauspuheen-
vuorot, sitten jatketaan debattia. — Ministeri Kulmuni, 2 minuuttia.

10.44 Elinkeinoministeri Katri Kulmuni: Arvoisa rouva puhemies! Kommentoin tätä työn saatavuuteen ja kohtaanto-ongelmaan liittyvää asiaa, koska siihenhän keskittyy myös erittäin paljon se, kuinka me saamme ulkomaista työvoimaa meidän työmarkkinoillemme käyttöön. Tällä hetkelläkin meillä on tilanne se, että ensi vuosikymmenellä useammasta maakunnasta loppuvat työntekijät huolestuttavan ikärakenteen ja väestöllisen huoltosuhteen seurauksena. [Ilkka Kanerva: Varsinais-Suomesta on jo loppunut!] On aivan keskeistä, että meidän prosessimme sen puolesta, että tähän maahan voi tulla tekemään työtä, ovat joustavia ja toimivia.

Silloin kun keskusta oli yhdessä kokoomuksen ja perussuomalaisen kanssa hallituksessa, niin prosessi, millä pystyttiin saamaan työskentelylupia, oli noin kuukauden mittainen. Nyt me näemme, että nämä ovat valitettavasti vähän myös venyneet, ja siksi hallitus on kirjoittanut ohjelmaansa, että pitää olla kuukaudessa ne työluvut, että mansikat saadaan poimittua, että maatiloilla saadaan työt hoidettua, ja metsätöihinkin on tullut ihmisiä ulkomailta. On erittäin tärkeää myös koko talouden kantokyvyn ja kestävyuden kannalta, että tähän maahan voi tulla tekemään työtä, ja ymmärtääkseni myös perussuomalaiset ovat sitä mieltä.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Paatero, 2 minuuttia, olkaa hyvä.

10.45 Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero: Arvoisa rouva puhemies! Tämä julkisen hallinnon tuottavuuden lisääminen on ehdottomasti tehtävä, ja tähän on digitaalisuus tietenkin yhtenä välineenä, ja sitä ollaan lähdetty viemään eteenpäin. Se, että käytetäänkö siihen Vakea, on toinen kysymys; Vaken uudessa strategiassa tämä digitaalisuus on kyllä yhtenä keinona.

Kuntapuoleen. Luin listaa: 89 harkinnanvaraisen tuen hakijaa, haettava raha on 10 miljoonaa. Voitte kuvitella, miltä se näyttää siellä valmistelun puolella, ja ajatus siitä, että tätä kautta kunnat selviäisivät — tuskin tulee tapahtumaan. Tällä 10 miljoonalla ei pelasteta näitä 89:ää kuntaa.

Tässä 1,1 miljardin euron lisäyksessä kunnille on erilaisia elementtejä. Siellä on indeksijäädytysten palautukset, kiky-leikkauksen palautukset, siellä on näitten toimien, joista on viety aikaisemmin rahat, muun muassa subjektiivisen päivähoidon, ryhmäkokojen, jälkihuollon, [Toimi Kankaanniemen välihuuto] lisäykset. Niitten osalta ollaan päästy neuvotteluun, että ne korvataan sataprosenttisesti ja se summa on sama, millä nyt on todettu, että myöskin Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön summat ovat yhteneväiset. Näillä me olemme parantamassa kuntataloutta.

Mutta siihen sote-uudistukseen liittyen, niin kyllä, tietenkin se tulee muuttamaan kuntien taloutta, mutta se ei pelasta niitä kuntia tekemästä niitä toimia, joita siellä on eittämättä tehtävä. Niistä osa liittyy siihen, että kuntien on yhteisesti tehtävä monia koulutukseenkin liittyviä toimia siitä syystä, että meillä on lähes sata kuntaa, joihin ei synny yhtä luokallista lapsia. Tulevaisuuden ajatus on, että kun väestökehitystä katsotaan, niin tällä rakenteella, että jokainen kunta huolehtisi kaikista samoista tehtävistä kuin tällä hetkellä, tus-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kin ollaan menossa seuraaville vuosikymmenille, [Puhemies koputtaa] ja tästä syystä selvitykset ovat käynnissä.

10.48 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ympäristötoimet loistavat poissaolollaan, ja se näyttää erityisesti vihreitä kirpaisevan, ja ilmeisesti sitten sen johdosta täällä vihreät edustajat muistelevat mieluummin vuoden 2015 tai 2016 budjetteja [Paavo Arhinmäki: Sata miljoonaa euroa lisää!] kuin 2020 budjettia. Mutta menneiden muistelu toki kokoomuksellekin tässä sopii, sillä kokoomuslaisen valtiovarainministeri Orpon johdolla Suomesta tehtiin edelläkävijä kestävä kehityksen budjetoinnissa. [Timo Heinonen: Se oli hieno asia!]

Keskustelussa on tullut myös selväksi, että hallitus kurittaa ahkeria ja työtä tekeviä suomalaisia, esimerkiksi kotitalousvähennystä ollaan leikkaamassa. Se heikentää työllisyyttä, lisää harmaata taloutta ja heikentää tavallisten suomalaisten edellytyksiä palkata apua kodin töihin. Se on käsittämätöntä hallituksen työllisyystavoitteen [Puhemies koputtaa] näkökulmasta eikä ainakaan rohkaise perustamaan perhettä. [Puhemies: Aika!] Miten tämä hallituksen kotitalousvähennyksen leikkaus [Puhemies: Aika!] sopii hallituksen tavoitteeseen?

10.49 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy nyt sanoa, että tämä kokoomuksen herääminen, kyllä se lämmittää. Te puhutte täällä nytten ilmaston puolesta, kun te itse lisäsitte ilmastolle haitallisia tukia. Te puhutte täällä kehitysyhteistyön puolesta, [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] kun te itse teitte massiiviset leikkaukset kehitysyhteistyöhön, [Välihuutoja] ja nyt luonnonsuojelun puolesta, kun te teitte suhteessa kaikista suurimmat leikkaukset viime kaudella, [Välihuutoja] suhteessa suurimmat leikkaukset heti kauden alussa luonnonsuojeluun.

Tämä hallitus tekee historiallisen panostuksen luonnonsuojeluun. Koskaan ei ole laitettu näin paljon lisää rahaa luonnonsuojeluun — 100 miljoonaa euroa. Näillä rahoilla suojellaan suomalaisia metsiä, suomalaisia soita, suomalaisia niittyjä, niitä uhanalaisia lajeja, joita ihmiset tässä maassa rakastavat. Koskaan ei ole panostettu näin paljon, ja vihreät ovat tästä tyytyväisiä. On hyvä, että saksat on otettu nyt pois kokoomuksen käsistä ja tässä maassa on hallitus, joka haluaa suomalaista luontoa suojella. [Eduskunnasta: Ilmastoteot puuttuu mutta pakkopalautukset jatkuu, se on vihreiden politiikka!]

10.50 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On yllättävää kuulla, että vihreät ovat tyytyväisiä tähän budjettiin ympäristö- ja etenkin ilmastotoimien osalta. Nimittäin asiantuntijatkin ovat arvioineet, että etenkin ilmastotoimien osalta tämä budjetti ei toteuta hallitusohjelmaa, vaan teot jäävät varsin vaatimattomiksi.

Vihreät ennen vaaleja ja vielä hallitustunnusteluihin vastatessaan puhuivat miljardiluokan leikkauksista ympäristölle haitallisiin yritystukiin. Nyt saadaan leikattua 120 miljoonaa parafiinidieselistä, joka ei ehkä ole tulkittavissa edes ympäristölle haitalliseksi tueksi. Sen sijaan erittäin haitallista turpeen polttamista ei olla vähentämässä eikä turpeen verotukseen kosketa, vaan tämä päätös siirretään eteenpäin, vaikka kovasti puhutaan siitä, kuinka kiire ilmastotoimilla on.

Hallituksen linjasta on ollut hieman epäselvyyttä liittyen turpeen verotukseen. Aiotaanko turpeen [Puhemies koputtaa] polttamista tukea erikseen myös jatkossa?

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

10.51 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomalaisen energiantuotannon kannalta on aivan välttämätöntä, että me käytämme paljon omia raaka-aineita. [Eduskunnasta: Kyllä!] En jaksa mitenkään ymmärtää sitä, että tämä kivihii- ja öljypohjainen maailma on meillä edelleen vallitseva. Me tarvitsemme tässä maassa kotimaista haketta. Me tarvitsemme tässä maassa kotimaista metsäteollisuutta, joka tuottaa hyvää energiaa, hyviä tuotteita maailmanmarkkinoille. Me tarvitsemme edelleen turpeen puun tukipolttoaineena, [Välihuutoja] tai muuten meillä jäävät polttamatta ne vähäarvoiset puujakeet, jotka muuten eivät pala. Uskokaa nyt hyvät ihmiset, [Välihuutoja] että emme me voi jättää sahoille niitä kuorikasoja polttamatta. Se tarvitsee välttämättä tukipolttoaineen. [Välihuutoja] Ja te olette lakkauttamassa suomalaista energijärjestelmää noin 400 kunnassa. [Välihuutoja oikealta] Kuinka moni kansanedustaja haluaa olla 400 kunnan ystävä? Älkää hyvät ihmiset [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] valitko kivihiiiltä [Puhemies: Rauhoitutaan!] ja öljyä! Valitkaa aina kotimainen vaihtoehto. Se on aivan varmasti paras. Lopettakaa höpinä kokonaan! [Eduskunnasta: Asiantunteva puhe! Hyvä puheenvuoro! — Paavo Arhinmäki: Täällä on tunnelma kuin pubissa! — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Käydäänpäs yksi puhuja kerrallaan tätä keskustelua, jotta siitä saa kuulijakin jotain selvää.

10.52 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hämmästelen keskustan monenlaista kantaa metsäasioihin, turveasioihin ja tämmöisiin. Onko hallitus kohta hajoamassa näihin asioihin liittyen? Metsänomistajan pitää saada päättää omista metsistään. Samoin ihmettelen tätä polttoaineveron korotusta. Sekin on meille erittäin vaikea paikka, Suomelle. Mutta eniten minä ihmettelen uutena edustajana sitä, mitenkä paljon aina nostetaan esille se, mitä perussuomalaiset ovat tehneet ja saaneet aikaan — todella ihmettelen suuresti, mitenkä paljon perussuomalaiset ovat saaneet aikaan, kun kaikki hallituspuolueet nostavat esille meidän tekemisiämme. Olette viimeinkin huomanneet, että olemme oikeasti suomalaisen asialla. Kiitos siitä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Olette huomanneet, että täältä pesee! — Paavo Arhinmäki: Tähän asti he ovat yrittäneet kieltää tehneensä mitään! — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän hiljaisuutta!

10.53 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on vaadittu työllisyystoimia, ja se on aivan oikein. Niitä pitää vaatia, ja niitä hallitus tekee. Jos me katsomme tätä kokonaisuutta, niin kansainvälinen talous vaikuttaa meihin kaikkein eniten, mutta uskoisin, että olemme ainakin kokoomuksen kanssa samaa mieltä siitä, että yksi keskeinen ongelma on osaavan työvoiman riittävyys, ja siihen vaikutetaan koulutuspanostuksilla, siihen vaikutetaan esimerkiksi ammatillisen koulutuksen lisäämisellä työttömille, siihen vaikutetaan maahanmuuttajien osaamiskartoituksilla. Juuri niillä välineillä etsitään meidän työttömyydestämme niitä ihmisiä, jotka voivat työllistyä avoimiin työpaikkoihin, jotka nyt eivät meinaa täytyä.

Toinen iso ongelma on se, että meillä on rakenteellista työttömyyttä. Ihmiset ovat tipahaneet, koska heidän osaamisensa ei enää kohtaa työmarkkinoiden vaateita. Kokoomuksen perinteinen lääke tähän on ollut työttömyysturvan alentaminen, mutta meidän lääkkeemme on palveluiden parantaminen, [Paavo Arhinmäki: Hyvä!] esimerkiksi se, että ne haas-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

tattelut, joista te viime kaudella päätitte, [Puhemies koputtaa — Ben Zyskowitz: Ja joita vasemmisto vastusti!] oikeasti tehdään kasvokkain [Puhemies: Aika!] ja että niistä seuraa apua työmarkkinoille pääsyssä.

10.55 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aika helppo yhtyä tähän entisen kollegan näkemykseen siitä, mikä työvoimapolitiikassa on todella olennaista eikä sitä marginaalista. Hän luetteli hyvää listaa siitä, kuinka tässä suhteessa toimitaan. Mutta mistä tulee käsitys siitä, että kokoomus olisi jossakin vaiheessa pyrkinyt jarruttamaan edes työvoimapalvelujen laadukasta kehittymistä? Päinvastoin me olemme pyrkineet avaamaan sitä markkinaa, niin että se on julkisen hallinnon lisäksi myös muiden toimijoiden edesautettavissa, ja se on tärkeä pointti. Olemme varmaan siitä perimmiltään samaa mieltä, mutta syytettä en ota vastaan. Mutta sen sijaan sanon edustajakollegalleni, että kyllä se myöskin on niin, että tästä hallituksen linjauksesta nyt puuttuvat ne keskeisimmät Turku—Tampere—Helsinki-kolmion infrainvestointien tulevaisuusnäkyvät, joilla työssäkäyntialuetta ikään kuin supistetaan työssäkäyntialueen liikenteelliset edellytykset hoitaen. Tämä puuttuu. [Puhemies koputtaa] Odotan erityisesti Helsinki—Espoo-radan avausta, [Puhemies: Aika!] johon pitäisi EU-rahankin takia olla kaikki edellytykset koossa.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Rinne, kaksi minuuttia.

10.56 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kanerva, haluan todeta teille, että hallituksessa ovat valmisteilla ne hankeyhtiöt, joilla nämä Turun ja pohjoisen suunnan rautatiehankkeet, isot hankkeet, voidaan viedä eteenpäin suunnittelun suhteen. Ne tulevat tässä päätöksentekoon aivan sillä aikataululla kuin on mahdollista viedä ne eteenpäin asioitten huolellisen valmistelun pohjalta. Ne tulevat. Teidän ei tarvitse huolehtia siitä, ne lähtevät eteenpäin kyllä.

Sitten sanoisin, kun esititte aivan äärettömän tärkeän kysymyksen liittyen tähän työllisyyspolitiikkaan: Meillä on käytännössä noin 400 000 ihmistä, jotka ovat työttöminä erisyistä, noin 400 000 ihmistä. Sitten meillä on noin 150 000 ihmistä, jotka ovat omasta päätöksestään työelämän ulkopuolella. Molemmissa ryhmissä on varmaan sellaisia, jotka eivät kuulu työmarkkinoille laisinkaan. Näitten ihmisten osalta valmistellaan toimenpiteitä, joilla tilanne heidän osaltaan saadaan inhimilliseksi ja muutetaan tilannetta vastaavaksi se olosuhde, missä he elävät tällä hetkellä. Mutta jotta nämä ihmiset saadaan töihin... Mehän olemme itse asiassa pystyneet nostamaan viime vuosina työllisyysastetta merkittävästi sen takia, että suhdanteet ovat aika paljon auttaneet meitä. Nyt ollaan tilanteessa, jossa suhdanteet eivät enää auta meitä kovinkaan paljon. Talous kasvaa, mutta erittäin hitaasti. Nyt tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä, joilla autetaan nämä ihmiset polun kautta sinne työelämään takaisin tai ensimmäistä kertaa työelämään. [Ben Zyskowitz: Niitä odotellessa!] Meillä on noin 60 000 sellaista nuorta ihmistä, lähinnä nuoria miehiä, jotka eivät ole koskaan olleet työelämässä mukana mutta eivät ole tällä hetkellä opiskelemassakaan. He ovat pelkästään perusasteen tutkinnon varassa. Tämä joukko on isossa syrjäytymisen vaarassa. Meidän täytyy yhdessä löytää keinoja siihen, että tämä joukko nuorten aikuisten osamisohjelman kautta saadaan koulunpenkille takaisin tai sitten työelämään. Näitä toimenpiteitä tällä hetkellä huolellisesti valmistellaan, jotta päästään konkreettisesti rakentamaan jokaiselle yksilölle riittäviä polkuja työelämään. Siihen tarvitaan voimavaroja, [Puhemies

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

koputtaa] ja me olemme valmiita käyttämään myöskin yksityisen sektorin tukea näissä asioissa.

10.58 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, minä odotin teiltä tuossa alkupuheenvuorossanne katsausta ihan tähän yleiseen tilanteeseen — maailmantalouden näkymät, kauppasota ja niin edelleen; Euroopan tilanne, kun EKP on käyttänyt pelimerkkinsä loppuun ja kriisi on päällä Saksassa; brexit, mikä on kolmen viikon päästä ehkä toteutumassa — ja sitten tältä pohjalta peilausta tähän budjettiin ja kehysuunnitelmaan, siihen, mikä on se pohja, jolle tulevaisuutta todella rakennetaan.

Meillä ikääntymisen ongelma on valtava. Hoito-ongelmat ovat jo syvät. Meillä on kunnat syvässä ahdingossa. Meillä on maatalouteen tulossa EU:lta rajut leikkaukset, toisin kuin keskusta väittää. Se on ajamassa meidän maaseudun ja maatalouden entistä ahtaammalle, ja tähän tarvitaan varoja, niitä tarvitaan soteen ja niin edelleen. Mikä on se näkymä teillä tällä hetkellä tähän laajaan kysymykseen?

10.59 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Kankaanniemi otti taas tämän kunta-asian, niin minulla on ystävällinen neuvo.

Ryhmäpuheenjohtaja Tavio, ottakaa huomisen ryhmäkokouksen listalle tämä puheenjohtaja Halla-ahon kuntapolitiikan linja. [Toimi Kankaanniemi: Missä se on? — Naurua] Keskustelkaa siellä, onko ryhmä antamassa tuen Halla-ahon linjalle kuntien valtionosuusjärjestelmän tasausjärjestelmästä luopumiselle ja sille, kun hän sanoo, että kunnat tuottakoot ne palvelut, mitä ne verorahoilla pystyvät hoitamaan. Keskustelkaa se rauhassa.

Toinen vaihtoehto on, jos tämä Halla-ahon linja toteutuu, että meillä miljoona suomalaista jää ilman peruspalveluita, 250 kuntaa ajautuu kriisiin.

Tulkaa ulos huomenna kertomaan, onko ryhmä Halla-ahon kannalla vai onko se maakuntien miesten ja naisten kannalla, joita tuolla takarivissä istuu, onko perussuomalaisten vahva kannatus siellä, koska tässä on epäselvyys, ihan oikeasti epäselvyys, siitä, mikä on teidän kuntapolitiikan linjanne.

Minä arvostan edustaja Kankaanniemeä, hän tuntee kunta-asiat hyvin. Kankaanniemi voisi olla konsulttina tämän teidän kantanne muodostamisessa, [Naurua] jotta saataisiin aikaan sellainen tulos, koska täällä muut ryhmät kannattavat tätä kuntien valtionosuusjärjestelmän tasauksen säilyttämistä.

11.00 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän maan asioita ei saada ratkaistua sillä, että hallituspuolueet haukkuvat perussuomalaisia tai että perussuomalaiset haukkuvat hallitusta, vaan avainkysymys on nimenomaan siinä, että hallitus on asettanut tavoitteeksi 75 prosentin työllisyysasteen. Perusehto on siinä, että pystymme ylläpitämään hyvinvointivaltiomme ja peruspalvelut nykytasolla, niin että samalla valtiontalous pysyy edes tyydyttävällä tasolla. Jos tässä hallitus epäonnistuu, niin hallituksen tulevaisuuden investoinnit muuttuvat tulevaisuuden velaksi.

Siksi minä olen iloinen siitä, että pääministeri tunnistaa tämän haasteellisen tilanteen ja ongelman, että meillä on Suomessa edelleen 400 000 työtöntä. Meidän pitää saada nämä ihmiset työelämään.

Sitten samalla me tiedämme, että tietyissä ammateissa on ylitarjontaa. Haluaisin kysyä pääministeriltä: miten te olette ajatelleet näitten koulutuksien suhteen, koulutetaanko tällä

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

hetkellä oikeita ihmisiä oikeisiin tehtäviin, [Puhemies koputtaa] kun kerran on olemassa tällaista ylitarjontaa tietyissä ammateissa?

11.01 **Iris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on puhuttu mittavasti työttömyydestä. Haluaisin muistuttaa, että kyse ei ole mistään monoliitista vaan tapoja olla työtön on yhtä monia kuin on työttömiäkin. On tavattoman yksinkertaistavaa soveltaa kaikkiin sitä samaa kylmää ja vinoutunutta talousteorian logiikkaa, jonka mukaan leikkaaminen kannustaa aina.

Pahimmillaan työttömyysturvasta leikkaaminen pudottaa ihmisen toimeentulotuelle, joka on, kuten eilen totesin, Suomen pahin kannustinloukku. Siellä on suojaosa 150 euroa, ja sen jälkeen ansaitut eurot rupeavatkin sitten leikkaamaan sitä turvaa. Toimeentulotuelta on tavattoman vaikea työllistyä varsinkaan niihin silppuisiin, pieniin työtehtäviin, mitä tällä hetkellä monelle pitkäaikaistyöttömälle on tarjolla. Eli jos todella halutaan auttaa niitä pitkäaikaistyöttömiä, jotka ovat kaikista ahtaimmassa asemassa, niin toimeentulotuen tai työttömyysturvan leikkaaminen ei ole ratkaisu, vaan silloin pitää panostaa niihin palveluihin, joita ihmisille on tarjolla.

Ministeri Harakka hyvin avasi, että esimerkiksi Tampereen ja Tampereen seudun kuntakokeilulla on saatu loistavia tuloksia aikaan nimenomaan pitkäaikaistyöttömien kohdalla. Tätä kokeilua on nyt tarkoitus jatkaa. Tampereella ollaan nyt oltu vuoden katkolla, ja se on todella näkynyt meidän luvuissamme hälyttävällä tavalla. [Puhemies koputtaa] Toivon, että ainakin tälle saadaan opposition tuki, kun tiedetään, että tämä auttaa [Puhemies: Aika!] pitkäaikaistyöttömiä.

11.03 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että pääministeri Rinne nosti esille, miten tärkeitä myöskin talouskehitykselle on tulevaisuudenuskon ylläpitäminen. Tulevaisuudenusko on edellytys yksittäiselle ihmiselle mutta myöskin yritysten investoinneille siinä, että voidaan luottaa, että Suomen osaaminen ja koulutus pysyvät korkeatasoisina, että palautetaan lasten subjektiivinen päivähoido, että parannetaan naisten asemaa ja tasa-arvoa radikaalisti ja toteutetaan perhevapaaudistus niin, että naisten mahdollisuudet työmarkkinoilla ovat enemmän samanarvoisessa asemassa miesten kanssa, että perustamme maamme tällaiseen rule of law'hon, oikeusvaltioon, missä voi luottaa viranomaisiin ja missä myös maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat voivat luottaa niihin prosesseihin ja saada oikeusturvaa.

Tällainen ajatus siitä, että Suomi voisi eristäytyä muusta maailmasta, ei voi olla se tulevaisuudenusko tai se kuva Suomesta. Emme voi myöskään ajatella, että kukaan suuri investoija [Puhemies koputtaa] investoisi Suomeen, jos Suomessa rasismi ja vihapuhe jylläävät. [Leena Meri: Onko täällä rasismia?]

11.04 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on saanut kuunnella hallituspuolueiden kannanottoja koskien maahanmuuttoa, ja on selvää, että hallituksen maahanmuuttopolitiikan prioriteettina ei ole Suomen ja suomalaisten turvallisuus. [Paavo Arhinmäki: Aika kova väite!]

Ministeri Rinne antoi tuossa ymmärtää, että jos tilanne Lähi-idässä ja Afrikassa muuttuu, voivat taas edessä olla vuoden 2015 tapahtumat. Edustajat myös mainitsivat, ettei Suomi voi tehdä mitään, jos tänne tulee uusi turvapaikanhakijavyöry, ja sanottiinpa jopa, että turvapaikanhakijoiden tulo on ollut Suomen työllisyyden kannalta hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Vuoden 2015 jälkeen poliisia on työllistänyt varsinkin seksuaalirikosten tutkinta. [Mikko Savolan välihuuto] Tämähkö on todella sosiaalidemokraateista hyvää työllisyyden nousua? [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Vuoden 2015 tapahtumat ovat estettävissä. Hallitus, tehkää hätätilapykälät rajavartio- ja ulkomaalaislakiin, tehkää oleskeluluvista minimipituisia, [Puhemies koputtaa] tehkää sosiaaliturvasta [Puhemies: Aika!] kansalaisuusperusteinen ja laittakaa laittomasti maassa olevat säilöön. — Kiitos.

11.05 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä tuntuu olevan vallalla se, että oppositiopuolue perussuomalaisilla on yksi vastaus kaikkeen — maahanmuuttopolitiikka — niin totean nyt vielä kerran, että hallituksen maahanmuuttopolitiikka on erittäin vastuullista [Leena Meren välihuuto] ja me noudatamme kansainvälisiä sopimuksia. Mutta sitten ne, joilla ei ole oikeutta täällä olla, palaavat kotimaihinsa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Mutta perussuomalaisten kannasta, jossa rajat laitetaan kiinni, kysynkin: mitä tämä tarkoittaa? [Keskeltä: Pannaanko Ruotsin rajat kiinni?] Silloinhan laitetaan rajat kiinni myöskin suomalaisilta lähteä muualle. Sitäkö te kannatatte?

Arvoisa puhemies! Maahanmuuttoviraston resurssit ovat olennainen kysymys myöskin tässä maahanmuuttopolitiikan hallinnassa, ja hallitus on päättänyt nyt korottaa Maahanmuuttoviraston resursseja, jotta turvapaikanhakijat pystytään käsittelemään asiallisesti ja sitten palauttamaan niiltä osin [Puhemies: Aika!] kuin täällä ei ole oikeutta olla.

11.06 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Pääministeri Rinne, peräänkuulutatte vastuullista talouspolitiikkaa, ja siihen sisältyvät myös maahanmuutto- ja ympäristöpolitiikka. Ne on huomioitava, sillä ne joko tasapainottavat tai romuttavat Suomen taloutta. [Eva Biaudet: No ei todellakaan!] Pyrkimyksenähän on tasapainottaa.

Teidän hallituksenne alkutaivalta leimaa kuitenkin analyysiparalyysi ja silmiinpistävä kyvyttömyys reagoida hyvissä ajoin nähtävissä olevaan taloustilanteeseen ja sen kehittymiseen.

Tosiasioihin. Näillä näkymin vuonna 19 nettolainanotto kasvaa miljardin alkuperäisestä talousarviosta, yhteensä 2,4 miljardiin. Ja te paisutatte velkaa, verokiilaa, julkisen sektorin menoja. Millä tavalla te, arvoisa pääministeri, oikeastaan tosiasiaa aiotte tasapainottaa julkista taloutta? Nämä pienet valtionosuuslisäykset ja kokeilut eivät pelasta tilannetta. [Eva Biaudet'n välihuuto]

11.07 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen hieman keskustelua maahanmuutosta täällä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miksi?] Tunnutaan kilpailevan sillä, mikä hallitus on pistänyt vähiten rahaa maahanmuuttoon. Eivät ihmisoikeudet eikä tasa-arvo etene automaattisesti hengenvoimalla, vaan niihin pitää olla valmis myös satsaamaan. Sitä juuri tämä hallitus tekee, eli me vahvistamme oikeusvaltiota. Minusta on vain kaukaa viisasta, että esimerkiksi kotoutumiseen panostetaan. Sitä hallitus nyt tekee myös peruskoulujen tuntuvien tasa-arvohankkeiden kautta. Tutkimukset myös osoittavat, että esimerkiksi PD-rahoitus on sellainen, joka toimii.

Minusta ei myöskään ole järkevää erottaa työperäistä maahanmuuttoa muusta maahanmuutosta. Meillä on tässä maassa valtava määrä nuoria ihmisiä, jotka odottavat sitä, että he

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

saisivat tehdä töitä, mutta Suomi ei tällä hetkellä anna siihen mahdollisuuksia ja me heitämme valtavan potentiaalin hukkaan. [Leena Meri: Ne ovat laittomasti maassa olevat!] Ihmettelyn perussuomalaisten ihmiskäsitystä, jossa ihmisarvoa mitataan rahassa. En ole ikinä ymmärtänyt myöskään sitä, että esimerkiksi [Puhemies: Aika!] yksi syrjäytetty nuori maksaa [Puhemies: Aika!] näin ja näin paljon. Me emme jaa tätä ihmiskäsitystä ollenkaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annetaan pääministerille vastaus. 2 minuuttia, olkaa hyvä.

11.09 Pääministeri Antti Rinne: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi: tätä isoa kuvaa analysoin eilen aika pitkään ihan ensimmäisessä puheenvuorossani. Mutta voin nyt lyhyesti todeta sen, että se kuva, joka rakentuu kauppasodasta, se kuva, joka rakentuu brexististä, Saksan talouden sakkaamisesta — nämä kaikki vaikuttavat tämän talousarvion toteuttamiseen, siihen miten sitä viedään eteenpäin. Ja niin kuin tuolla talouskat-sauksessa syksyllä 2019 valtiovarainministeri toteaa, tämän hallituksen lievästi elvyttävä politiikka näyttää erittäin tarkoituksenmukaiselta vuoden 2020 olosuhteissa. Tuolle vuodelle valtiovarainministeri arvioi — jos riskit toteutuvat — riskien kaikkein vahvimmin toteutuvan. Sen takia tämä politiikka, jota tässä budjetissa talouspolitiikan linjalla viedään eteenpäin, on lievästi elvyttävää. Se huolehtii siitä, että ensi vuonna työllisyys säilyy, työllisyysaste pysyy ennallaan ja paranee toivottavasti.

Sitten edustaja Östman, kiitoksia puheenvuorosta. Se oli tärkeä puheenvuoro. Tällä hetkellä valtaosassa maata on tilanne, jossa tarvitaan ammattitaitoista työvoimaa lisää. Olin Kainuussa käymässä tässä jokunen viikko sitten, ja siellä todettiin, että tälle alueelle on vaikea saada poliiseja, tälle alueelle on vaikea saada sairaanhoitajia työskentelemään sen takia, että siellä on huutava työvoimapula muillakin osa-alueilla. Yksi asia, joka täytyy huomioida tulevassa koulutuspolitiikassa laajasti, on se, että jokaisella alueella on riittävästi korkeakoulupaikkoja — on sitten kysymys ammattikorkeakoulusta tai yliopiston pisteestä — niin että siellä alueella olevat ihmiset voivat kouluttautua. [Eduskunnasta: Kyllä!] Se on nimittäin sillä tavalla, että kun opettajankoulutuslaitos poistui Kajaanista 2013, sen jälkeen siellä ei ole ollut tämäläisistä yliopistotason koulutusta, mikä on johtanut siihen, että kun silloin noin 60 prosenttia koulutettavista jäi alueelle, niin nyt kun sata opiskelijaa lähtee alueelta, yksi palaa. Tämä on iso ongelma koulutusjärjestelmässä, ja sitä pitää pystyä ratkomaan tämänkin hallituksen toimesta.

Toinen asia, joka pitää ottaa huomioon, [Puhemies koputtaa] on se, että meillä täytyy olla koulutuksen suunnittelussa huomattavasti nykyistä paremmat välineet. Esim. Metropolia Ammattikorkeakoulu on ottanut huomioon opiskelijoitten osaamiskokonaisuuden, [Puhemies koputtaa] ei pelkästään koulutuksen kautta, vaan myös muut osaamiset, ja yhdistää ne digitaalisesti yritysten tarpeisiin pitemmälle tulevaisuuteen myös. [Jukka Gustafsson: Erinomainen puheenvuoro, kiitos pääministeri!]

11.11 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin myöskin toivonut osaltani, että pääministeri olisi tähän turvapaikkapolitiikkaan sanonut jotain, koska kun kuuntelin sisäministeri Ohisaloa ja nyt täälläkin hallituksen suunnalta tulevia kannanottoja, niin minulle tulee huoli siitä, että turvapaikkajärjestelmää haluttaisiin löysentää. Nythän meillä on tilanne, että meillä ei Suomeen tällä hetkellä ole juuri tulijoita, turvapaikanhakijoita, ja se johtuu pitkälti siitä, että 2015—2016 turvapaikkakriisin aikana kiristettiin

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

pohjoismaiselle ja eurooppalaiselle tasolle meidän kriteerit. Mutta nyt jos kyseenalaistetaan pakkopalautukset — minä en tällä hetkellä tiedä, jatketaanko pakkopalautuksia vai ei, sisäministeri Ohisalo ei ole tähän vastannut — [Leena Meri: Laitetaan töihin!] tai jos te puhutte työluvista kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille, tai jos puhutaan, niin kuin ministeri sanoi, näyttökynnyksen laskemisesta, niin tämä on vaarallista puhetta tilanteessa, jossa paine Eurooppaan [Puhemies koputtaa] on tällä hetkellä kasvamassa. Ja minä puhun sillä kokemuksella, joka on vuodelta 2015—2016. Minusta tähän tarvitaan selkeä linja, mitä te teette turvapaikkajärjestelmälle.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Rinne, 1 minuutti.

11.12 **Pääministeri Antti Rinne:** Arvoisa puhemies! Kävin jo äsken läpi tämän hallituksen turvapaikkapolitiikan. Muutama yksityiskohta, joita täsmennän nyt, ettei jää väärää käsitystä.

Hallitus ei ole turvapaikkakehystä muuttamassa millään tavalla. [Oikealta: Ikävä kyllä!] Me haluamme huolehtia siitä, että ihmisoikeussopimusten mukaan, jos ihminen hakee turvapaikkaa Suomessa, se selvittää mahdollisimman nopeasti, tehokkaasti, ja jos on oikeus turvapaikkaan, kotoutetaan täällä. Jos taas on niin, että ei ole oikeutta turvapaikkaan, mahdollisimman nopea palautus.

Ongelma on se, että teidän hallitusaikananne oli ja tälläkin hallituksella on vaikeuksia saada tiettyihin maihin palautussopimuksia, joista tällä hetkellä taistellaan. Niin kuin sainoin, sisäministeri Ohisalo on muutaman viikon sisään neuvottelemassa Somaliassa siitä, että saadaan palautusta nopeutettua sinne.

11.13 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä selkeää hallituksen yhteistä linjaa kaivataan niin maahanmuuttopolitiikkaan kuin esimerkiksi ilmastopolitiikkaankin. Tänäänkin tässä salissa on kuultu hyvin erilaisia näkemyksiä vaikkapa turpeen verotuen poistamisesta, kysyy sitten vihreiltä tai keskustalta. Myös pääministeri on ollut itsensä kanssa eri mieltä aikataulusta eri päivinä, kun on kysytty eri haastatteluisissa, ja sen takia kaipaisinkin nyt sellaista selkeätä näkemystä, että mitä tälle turpeen verotuelle tehdään. Uskottavia ilmastotoimia tarvitaan. Samoin tämä maahanmuuttolinja kaipaa selvennystä, koska vihreät puhuvat aivan eri tavalla, ja puhuivat viime kaudella, esimerkiksi palautuksista kuin mitä pääministeri tässä nyt meille kertoo. Sisäministerin kannanotoista me emme tiedä, koska hän ei myöskään ole tähän kysymykseen selkeätä vastausta antanut.

Se, mitä haluaisin myös nostaa esiin, on se, että tämä uskottava ilmastopolitiikka vaatii konkreettisia tekoja. Hyvä aikomus on hyvä asia ja hyvä alku monelle, mutta teot lopulta ratkaisevat. Ilmastopolitiikkaa samoin kuin tätä työllisyyspolitiikkaa vaivaa nyt sama ongelma eli konkreettisten tekojen puute. [Puhemies koputtaa] Tarvitaan työllisyystekoja ja tarvitaan sellaisia konkreettisia ilmastotekoja, joista hyvä esimerkki on esimerkiksi entisen ministeri Orpon johdolla rakennettu kestävä kehityksen budjetti [Puhemies: Aika!] ja valtiovarainministeriön ilmastokoalitio.

11.15 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä on haastettu hallituksen turvelinjauksista, niin siteeraan tässä hallitusohjelmaa.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Hallitusohjelman mukaan turpeen poltto vähintään puolitetään vuoteen 2030 mennessä. 2030-luvulla sähkön- ja lämmöntuotanto on lähes päästötöntä, ja tämä tarkoittaa käytännössä, että turpeesta on luovuttava. Ensi vuonna tehtävän energiaverotuksen kokonaisuudistuksen osana tullaan arvioimaan turpeen verotukseen tarvittavat muutokset, jotta turpeeseen liittyvä tavoite toteutuu vuonna 2030. [Ilkka Kanerva: Mikä tämä linja nyt on? — Paavo Arhinmäki: Se on hallitusohjelma!]

Kuten täällä on todettu, niin kokoomus olisi toki voinut ryhtyä näihin toimiin jo ollessaan hallitusvastuussa, mutta tämä hallitus ryhtyy näihin toimiin nyt.

Lisäksi ilmastopolitiikkaan liittyen eri toimialojen kanssa ollaan tekemässä tiekarttoja siihen, miten eri teollisuudenalat pääsevät hiilineutraalisuustavoitteisiin, ja teollisuus on myös saatu hyvin mukaan näiden tavoitteiden määrittelyyn. Ensi vuonna jatketaan myös haitallisten yritystukien karsimista.

11.16 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys ei ole siitä, että pannaan rajat kiinni, niin että suomalaiset eivät pääse sieltä kulkemaan. Oletteko huomanneet, että useat Schengen-maat kykenevät tekemään rajoillaan toimenpiteitä? Mekin olemme täällä Suomessa nimenomaan siitä saaneet nauttia, että muun muassa Saksa, Tanska ja Ruotsi ovat tehneet jotakin.

Mitä tulee sitten turvapaikanhakijoihin, tähän mihin pääministeri Rinne viittasi, että sisäministeri Ohisalo on selvittämässä ja ajamassa näitä asioita, niin nyt uutisista olemme viime päivinä saaneet lukea, että muut maat eivät ole olleet kovin innokkaasti mukana tässä Suomen puheenjohtajuuskaudella ajamassa taakanjakosysteemissä. Juuri eilen saimme kuulla, että Ruotsi ja Tanska muun muassa eivät aio osallistua tähän. — Kiitos.

11.17 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaiken keskiössä on se, luottavatko meillä yritykset tässä maassa tulevaisuuteen. Investoivatko ne, tuleeeko sitä kautta työpaikkoja, tuleeeko sitä kautta verotuloja? Ja tänään julkistetun maailmanlaajuisen selvityksen mukaan me olemme kilpailukykyvertailussa hyvillä sijoituksilla edelleen Suomessa, ja tästä meidän pitää pitää kiinni. Ja ne satsaukset, mitä tehdään nimenomaan pienten ja keskisuurten yritysten investointien eteen, kun puhutaan niistä toimenpiteistä yrittäjävähennykseen liittyen, tuplapoistoihin liittyen, yritysten lainantakauksiin, mitä valtio pystyy siinä auttamaan. Nämä ovat merkittäviä tekoja ja keinoja myös aluepoliittisesti.

Minä kysyisinkin elinkeinoministeri Kulmunilta: kuinka te näette, kun te käytte meidän elinkeinoelämän kanssa jatkuvaa vuoropuhelua, meidän yritysten kehittymisnäkömät, meidän yritysten investointinäkömät ja kuinka nämä tulevat meidän työllisyyteen vaikuttamaan tulevina vuosina?

11.18 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aiemmin kaksi entistä työministeriä esitti hyvin tärkeitä huomioita harjoitetusta työllisyyspolitiikasta ja pitää kyllä mennä ihan sinne 90-luvulle asti, jolloin tehtiin karmeita virheitä, jotka näkyvät tänä päivänäkin. Luovuttiin työttömyyden alueellisten erojen tasaamisesta ja henkilökohtaisesta työoikeudesta ja tapahtui niin, että kun kasvu laman jälkeen lähti liikkeelle, isoissa keskuksissa oli vetovoimaa työvoimalle, massatyöttömyysalueilla työntövoimaa, ja silloin kupattiin monet maaseutualueet, maakunnat tyhjäksi tietyistä nuorista ikäluokista, ja se näkyy tänä päivänä niin, että esimerkiksi Lapissa ei ole pelkästään sesonkiluonteinen,

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

vaan myöskin toimialakohtainen työvoimapula, ja tämä kaikki tapahtui kahdessa—kolmessakymmenessä vuodessa. Ja nyt olisikin tärkeätä, että nämä alueelliset työllisyyskokeilut ulottuvat ei ainoastaan isoihin kaupunkeihin vaan myöskin maakuntiin ja seutukaupunkeihin ja niissä kokeiluissa otettaisiin käyttöön momenttivapaa raha, jota voitaisiin vapaasti käyttää alueella koulutukseen, palkkaperusteisiin kehittämishankkeisiin ja pieniin [Puhemies koputtaa] investointeihin.

11.19 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisin vastata tässä edustaja Savolalle, että Suomen yrittäjät sanoivat kyllä saman tien, että hallituksen budjetti on hiekalle perustettu.

Mutta, arvoisa puhemies, hallitusohjelmassa puhutaan kauniisti lupauksesta sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen. Toisaalta kun katsoo tämän hallituskauden taivalta ja katsoo sitä kestävyysvajetta, joka tulee olemaan noin 4,5 prosenttia tämän hallituskauden lopulla, niin se tarkoittaa sitä, että seuraava hallitus joutuu sopeuttamaan talouttamme lähes 10 miljardilla. Arvoisa pääministeri, miten te koette, että kuinka tämä lupaus pidetään? [Ben Zyskowicz: Leikkaatte lapsilta!]

11.20 Pääministeri Antti Rinne: Arvoisa puhemies! Edustaja Wallinheimo, jos kuuntelitte eilen tarkkaan, [Eduskunnasta: Ei kuunnellut!] kävin läpi tämän sivulla 99 olevan taulukon 30, jossa todetaan se, missä asioissa meidän pitää liikkua, jotta tämä kestävyysvaje 4,5 prosenttia ei toteudu. Jos kuuntelitte tarkkaan eilen, mitä totesin, niin sanoin, että nämä kaikki asiat ovat jo liikkeellä. Tällä hetkellä hallitus on ollut vajaan neljä kuukautta vallassa, ja edelleen tämä hallitus jo tekee näissä asioissa eteenpäin toimenpiteitä, jotta teidän kuvaamanne tilanne ei vaalikauden lopussa ole totta eli 4,5 prosenttia ei olisi totta kestävyysvajeessa. Se vaatii yli vaalikausien menevää toimenpideohjelmää, mutta se on tehtävissä.

11.21 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän, minkä edustaja Kankaanniemi otti esiin, tähän maailmantalouden näkymään ja tilanteeseen ja tähän hallituksen, voi sanoa, finanssipolitiikan linjaan haluaisin tuoda yhden uuden näkökulman. Kaksi päivää sitten Reuters uutisoi ilmeisesti vielä julkaisemattomasta Euroopan komission pohjapaperista, jonka se on tuomassa euroalueen valtiovarainministereille nyt tulevana viikkoina. Siinä komissio ilmeisesti tulee suosittelemaan jäsenmaille, euroalueen maille, mieluummin ennakoivaa finanssipolitiikkaa kuin reagoivaa. Tässä dokumentissa komissio siis toteaa, että mikäli jäsenmaat eivät nyt itse ennakoivasti lisää työllisyyttä, mene hieman elvyttävälle linjalle, niin riskinä on pitkän aikavälin, todella pitkän ajan, matalan kasvun aika. Puheenjohtaja Orpo, nyt kun olen ymmärtänyt, että komissiossahan on teidän puoluetoverinne johdossa, [Puhemies koputtaa] niin mitä te olette mieltä tästä komission linjauksesta? [Puhemies koputtaa] Minusta se hyvin tukee sitä, mitä hallitus on tekemässä.

11.22 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä aika paljon on keskusteltu siitä, onko hallitus hyvä, kun se osaa jakaa rahaa. Itse asiassa kaikki poliitikot osaavat jakaa rahaa, ja vielä helpompaa se on tehdä silloin, kun se on velkarahaa, joka otetaan lapsilta ja ollaan antavanaan niin kuin hyväntekijät sitten lapsille takaisin: me emme leikkaisi, me tekisimme politiikkaa, jossa työllisyys kasvaisi ja tulopuoli saataisiin tätä kautta kuntoon.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Arvoisa puhemies! Oikeastaan tulisin tähän — te ette enää ole tekemässä siis hoitajami-
toitusta, mutta olette tekemässä henkilömitoituksen aprillipäivänä vuonna 2023 — että ky-
syisin, pääministeri Rinne, teiltä: kun eilen kävi selväksi, että tässä kirjassa vuodelle 2023
on varattu rahat vain 1 300 hoitajalle, kun 0,7 vaatisi 4 400 hoitajaa, ja kun uskon, että lä-
hihoitajaliiton puheenjohtaja Silja Paavolakin on varmasti yllätynyt siitä, että te lupaatte,
[Puhemies koputtaa] mutta ette kuitenkaan anna niitä hoitajia, niin mitä vastaatte [Puhe-
mies: Aika!] näille lähihoitajille ja sairaanhoitajille? [Puhuja pitää kädessään keltaista kir-
jaa]

11.23 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin nyt huo-
miota tuohon äskeiseen edustaja Lindtmanin kommenttiin ja toivon, että esimerkiksi ko-
koomus nyt tarkkaan kuuntelisi. Nimittäin kun puhutaan tästä talouden isosta kuvasta, niin
jo aiemmin on EKP:ssä kerrottu siitä, että me tarvitsemme finanssipoliittista elvytystä.
Täällä kotimaassa arvostamani Sixten Korkman on ottanut tällaista kantaa, ja nyt sitten jul-
kisuudessa olleen tiedon mukaan myös komissiosta on tulossa paperi, jossa puhutaan ni-
menomaan tämän elvyttävän suhdannepoliittikan puolesta tilanteessa, jossa maailmanta-
louden kasvu hiipuu. Juuri tätä tekee nyt Rinteen hallitus, ja olen kuitenkin ollut aistivina-
ni, että kokoomuksen pääkritiikki kohdistuu siihen, että nyt laitetaan menoja ja tehdään in-
vestointeja tulevaisuuteen. [Timo Heinonen: Ei! Ei!] Minua kiinnostaisi nyt tietää, että jos
kokoomus on näin kriittinen tätä budjettilinjaa kohtaan, niin oletteko huomanneet nämä
kannanotot, joita maailmalta tästä suhdannetilanteesta tulee? Onko niin, että [Puhemies
koputtaa] kokoomus on nyt ainoa, joka ei enää halua noudattaa näitä yleisiä linjoja, jotka
selvästi voimistuvat tulevina vuosina?

11.24 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta se viisaus
löytyy jo sieltä valtiovarainministeriön virkamiesten katsauksesta. Eli tilanne on huono, ja
jos tämä linja jatkuu, niin rahat eivät riitä suomalaisen hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Mitä
on suomalainen hyvinvointi? Se on vanhusten palveluita, se on päivähoitoa, varhaiskasva-
tusta, peruskoulua, se on poliisien määrä, se on paikallisteitä. Rahat eivät riitä, jos tämä lin-
ja jatkuu. Niin sanoi myöskin valtiovarainministeri Lintilä eilen. [Timo Heinonen: Te po-
raatte reikää tähän!] — Te poraatte reikää, kuten edustaja Heinonen viisaasti sanoo, suo-
malaisen hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuteen. — Ja se, mistä me arvostelemme kaik-
kein eniten hallituksen linjaa, on se, että te lisäätte menoja, pysyviä menoja, ennen kuin on
tietoakaan pysyvistä tuloista. Meidän vaihtoehtomme on lisätä tuloja, tehdä työllisyystoi-
mia. Teillä on hyviä työllisyystoimia auttamaan pitkäaikaistyöttömiä ja osatyökykyisiä,
kiitos niistä, mutta ne, mitkä puuttuvat, ovat ne työllisyystoimet, jotka saavat yrityksen
[Puhemies koputtaa] investoimaan, palkkaamaan, kasvamaan, menestymään Suomessa,
jotta syntyy [Puhemies koputtaa] niitä työpaikkoja, [Puhemies: Aika!] joihin voidaan työl-
listää.

11.26 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kuultiin varsin eri-
laista kertomusta pääministeriltä ja valtiovarainministeriltä sen suhteen, onko tämä työll-
isyystavoite, 75 prosenttia, sidottu näihin menolisäyksiin. Nimittäin valtiovarainministeri
totesi, että ensi vuoden syksyllä pitää olla 30 000 työpaikkaa ja nämä on sidottu pysyviin ja
kertaluontoisiin menolisäyksiin, mutta pääministeri Rinne, te olette todennut aivan toisin,
että täytyy olla 60 000 työpaikan tavoite toteutunut, ja Suomen Kuvalehden mukaan te ker-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

roitte, että nämä työllisyystavoitteen saavuttamiset ovatkin vain kertaluontoisiin menolisäyksiin sidottuja. Kysyn teiltä nyt selvennystä tähän. En nimittäin oikein hahmota sitä, että kun te jo kerran teette nämä pysyvät sekä kertaluonteiset menolisäykset, niin miten te voitte niitä enää sitten leikata. Aiotteko te keksiä aikakoneen ja palata tänne leikkaamaan niitä? [Petteri Orpo: Onko leikkauslista tehty jo?]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Rinne, minuutti.

11.27 **Pääministeri Antti Rinne:** Arvoisa puhemies! Edustaja Orpo, kun lukee tästä teidän viittaamastanne talouskatsauksesta syksyltä 2019 valtiovarainministeriön virkamiesten toteamaa, niin täällä todetaan, että ”valtiovarainministeriön kokonaistaloudellinen ennuste maalaa kuvan talouden näkymästä ja valtion 2020 talousarvion ja vaalikauden julkisen talouden suunnitelman perustaksi”. Siellä todetaan, että talouden kasvu hidastuu, noin 2,5 prosentista prosenttiin. ”Talouden peruskuva ei ole synkkä vaan kypsälle suhdanteelle tyypillinen.” Näin todetaan tässä katsauksessa. ”Talouden peruskuva ei sisällä taantumaa. Käännös ennustettua hitaamman kasvun suuntaan on ilmeinen riski.” Sitten täällä todetaan samassa asiakirjassa sivulla 12 kappaleessa keskellä: ”Finanssipolitiikan elvyttävä viritys voi hyvinkin osoittautua tarkoituksenmukaiseksi, jos ennustettua hitaamman kasvun riski toteutuu ja talous sukeltaa jyrkempään laskusuhdanteeseen tai taantumaa.” Eli valtiovarainministeriö tässä talouskatsauksessaan toteaa, että tämä hallituksen poliittinen linja on juuri oikea. [Ben Zyskowitz: Ja hyvinä aikoina te leikkaatte, niinkö? Sitä ei usko kukaan!]

11.28 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt se kannattaisi oikeasti lukea ajatuksella. Siis se, minkä te luitte ääneen, tarkoittaa sitä, että jos tulee lama nyt, niin sitten se on oikea. Mutta kun siinä sitä ennen sanottiin, että ei ole lamaa vaan on hitaamman kasvun aika, niin silloin tämä on väärin ajoitettu. [Antti Lindtman: Ei!] Ei nyt ole aika niille lisämenoilta, hyvät ystävät, ei ole. Kun te mitoitatte sen väärin ja jos te ette tee toimia, joilla talouskasvu menee sinne 2 prosenttiin, työllisyys nousee 75:een, niin rahat eivät riitä, kuten siinä katsauksessa sanottiin. Te ette osaa lukea sitä. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

11.29 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo edustaja Orpon ollessa valtiovarainministeri eurooppalaisen ohjausjakson katsauksessa ja komission suosituksissa Suomen osalta on todettu, että tämä velkamäärä ei ole mikään ongelma, vaan ongelma on investointien vähäisyys, ja niitä pitää vauhdittaa. Niistä tämän hallituksen ohjelma pitää sisällään paljon toimia sekä julkisten investointien että yksityisten investointien vauhdittamiseksi.

Aiemmin edustaja Kanerva viittasi, oikein, työllisyystoimien aktivoimiseen. Edustaja Vähämäki kysyi ihan oikeutetusti myös tuottavuuden parantamisesta ja siihen liittyvästä investointitarpeesta. Nämä ovat sellaisia kysymyksiä, joita tässä eurooppalaisessa vertailussa Suomen odotetaan tekevän. Ja kun ollaan selvästi menossa hitaampaan kasvuun, vastoin suhdannesykliä toimiminen on kaikkien keskeisten asiantuntijoiden suositus, [Eduskunnasta: Ja komissio kannattaa!] ja se vastaa sitä, mitä edellinen hallitus teki vuonna 15 vuoden 14 finanssikriisin jälkeen. [Puhemies koputtaa] Ja nyt halutaan täysin päinvastaisista politiikkaa: kokoomus ei ole tässä johdonmukainen. [Pia Viitanen: Ei todellakaan!]

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

11.30 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Siis todellakin, tästä edustaja Lindtmanin ja edustaja Viitasen nostamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä on paikallaan keskustella. Kuten se Hetemäen tuottavuusselvitys osoitti, meillä on ongelma aineettomissa investoinneissa ja niitten vähyydessä. Ja siellä on se ongelma, että aineettomien investointien puolella monesti voittaja vie kaiken, elikkä se yksi yhtiö ottaa koko siitä jaettavissa olevasta kakusta ison osan, ja sen takia sinne ei näissä talousoloissa oikein haluta investoida, joten se, mitä meidän ensiksi täytyy tehdä, on se, että me asetamme sellaiset olosuhteet Suomessa, että niitä aineettomia investointeja halutaan tehdä, ja vasta sitten sen jälkeen lähdetään tekemään tätä finanssipoliittista elvytystä. Aineettomat investoinnit on se pääasia, millä saadaan tehtyä se tuottavuusloikka.

Nyt sitten vielä tähän kuntien valtionosuustilanteeseen: Me tulemme esittämään 50 miljoonaa lisäbudjetissa, joka myöskin on tänään lähete keskustelussa, kuntien valtionosuuksiin lisää. 89 kuntaa on hakenut yhteensä sitä 10 miljoonan pottia. Se on aivan liian pieni. [Puhemies: Aika!] Haapavesi on hakenut kahta miljoonaa, Kauhava kahta miljoonaa. Meidän täytyy saada lisää valtionosuuksia tänne.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava puheenvuoro, ministeri Kulmuni, 2 minuuttia.

11.31 **Elinkeinoministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu on erittäin tärkeää liittyen suomalaisiin ja kotimaisiin investointeihin. Asia, minkä me huomaamme vaikkapa vertailuissa muihin Pohjoismaihin, liittyy siihen, että meidän firmamme eivät kasva samanlaista vauhtia sen jälkeen, kun siellä on esimerkiksi viisi henkeä töissä. Siksi tietenkin on keskeistä, että meillä on vakaa investointi- ja toimintaympäristö, ja sen takia esimerkiksi se, että yrittäjien, yritysten verotus ei kiristy, on tietenkin aivan keskeistä, niin että yrittäjät ja yritykset tietävät, mihin tämä maa on menossa.

No, sitten tähän investointikysymykseen. Budjettiriihessä sitä käsiteltiin, ja sieltä pöytäkirjamerkinnöistä löytyy esimerkiksi tämä tuplapoistoihin liittyvä asia, joka on erittäin tärkeä, tai tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin liittyvä vähennys tai se, miten Finvera voisi meidän pk-yrityksillemme antaa takausta hieman enemmän mitä tällä hetkellä 50 prosentin verran. Joten kyllä niitä toimia on liikkeellä nimenomaan siihen, kuinka investointeja saadaan eteenpäin. Kaikista tärkeintä on tietenkin se, että meidän elinkeinoelämän näkymät ja investointiympäristö ovat luotettavat ja houkuttelevat. Tähän liittyvät myös ne suuret kysymykset vaikkapa ilmastonmuutoksen vastaisesta työstä tai Suomen tavoitteista kohti hiilineutraalisuutta, panostukset myös siihen.

Tuossa kohta alkavassa työ- ja elinkeinoministeriön budjettiluokassa näitä käsitellään varmasti vielä tarkemminkin, mutta se, että vaikkapa Business Finlandille myönnetään avustusten kautta 70 miljoonaa enemmän tukimahdollisuuksia, on erittäin merkittävä ensi vuodelle, jotta me saamme kansainvälistä kasvua ja myös monipuolistettua meidän elinkeinoelämämme rakennetta. Tässä me jäämme valitettavasti hieman jälkeen esimerkiksi muista Pohjoismaista, ja sen takia kirjaukset vaikkapa luovien alojen kasvusta, sen takia kirjaus, ja myös rahat, vaikkapa audiovisuaalisen mediakannusteen tuesta mahdollistavat myös sitä meidän elinkeinoelämämme rakenteen monipuolistumista. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja debatti nähtävästi jatkuu.

11.33 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Laittomasti maassa oleskelevien kohdalta on sanottava, että olisi hyvä, että heidät rekisteröitäisiin Suomessa, kun he hakeutuvat näihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, joka on kyllä vetovoimatekijä. Kun me avaamme sitä piikkiä, niin kyllähän se tietää sitä, että ihmiset myös hakeutuvat Suomeen.

Mutta myös toiseen asiaan haluan nyt ottaa kantaa, liittyen tähän hoitajamitoitukseen. On nyt tärkeää — ja toivottavasti toimittajakin siellä nyt tekevät muistiinpanot — muistuttaa, mikä oli 2013 teidän vasemman laidan kanta — ja myös kokoomus oli siellä hallituksessa — hallituksen heikentäessä sitä hoitajamitoitusta sieltä 0,6—0,8:sta sinne 0,5:een. Meidän ei ehkä tänään tarvitsisi käydä tällaista keskustelua täällä. Elikkä te 2013 heikensitte — siellä hallituksessa oli myös vasemmisto — sen hoitajamitoituksen, ja nyt me täällä sitten edelleen tästä keskustelemme. Tämä on sellainen ikiliikkuja, että tästä asiasta keskustellaan vuodesta toiseen. Mille tämä teistä nyt tuntuu, kun te silloin tämän suuren virheen teitte ja nyt me olemme tässä tilanteessa, että edelleen asiasta väännämme täällä keskustelua? Tämä on hyvä pitää yllä, tämä muistikuva, mitä silloin tapahtui. [Puhemies koputtaa] Perussuomalaiset ovat [Puhemies: Aika!] sitkeästi ajaneet hoitajamitoitusta kaikki nämä vuodet. [Paavo Arhinmäki: Eihän se ollut koskaan laissa se hoitajamitoitus. Nyt se laitetaan!]

11.35 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! [Puhemies: Puhemies!] Kunnat ovat vastuussa meillä peruspalveluista, ja täällä kuntatalous on nousut voimakkaasti esille. Tänä päivänä Iltalehti teki erittäin laajan kirjoituksen vanhustenhuollosta ja siteeraan siitä suoraan erään kohdan: ”Markku Jalosen” — siis KT:n, Kuntatyönantajien — ”mukaan kuntatalouden tilanne vain synkkenee ensi vuonna — huolimatta siitä, että hallitus päätti kasvattaa kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia kaikkiaan 1,1 miljardilla eurolla ensi vuoden budjetissa. Suurin osa tästä on edellisen hallituksen tekemien leikkausten paikkaamista.” Tämä osoittaa asioiden välisen yhteyden. Kunnat ovat tällä hetkellä kriisissä johtuen aikaisemmin tehdyistä ratkaisuksista. Nyt hyvin voimakkailla keinoilla yritetään kuntia auttaa, mutta näyttää, että sekään ei ole kaikin osin riittävää.

11.36 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä pääministeri, ymmärrätkö te oikeasti, minkälaiseen tilanteeseen te ajatte suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan, kun te lykkäätte vaikuttavia työllisyystoimia? Kuntatalous on jo kriisissä, tuhannet hoitajat ovat yt-menettelyissä, ovat vaarassa menettää työpaikkansa. [Paavo Arhinmäki: Kenes jäljiltä?] Muistatteko, kun te hyväksyitte kilpailukyky sopimuksen? Te hyväksyitte sen, hyväksyitte siellä hoitajien lomarahaleikkaukset. Onneksi ne nyt poistuvat, mutta siinä samassa yhteydessä hyväksyttiin [Välihuutoja] se, että jos kuntatalous on kriisissä, niin hallitus kantaa vastuun ja ryhtyy toimiin kuntatyöntekijöiden työpaikkojen pelastamiseksi. Mihin toimiin te olette ryhtyneet? Te lupasitte hoitajamitoituksen, mutta ette anna rahoja. Tänä aamuna uusi kansliapäällikkö Varhila oli radiossa, ja hän sanoi, että rahaa ei vielä ole mutta poliittista keskustelua käydään — poliittista keskustelua käydään. Toivon, että te nyt sanotte, millä tavalla te tulette nyt hoitajien apuun, millä tavalla te pelastatte hoitajien työpaikat. Ja kertokaa, miksi te [Puhemies koputtaa] teitte sen arvovalinnan. Täällä on kerrottu, kuinka paljon sitä rahaa jaetaan. [Puhemies koputtaa] Minkä takia

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

hoitajat jäivät taas kerran ilman? Kokoomus ei tätä hyväksy. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

11.37 **Tuula Vääänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pieneltä maalta vaaditaan osaamista menestyäkseen, ja se vaatii tietysti koko väestön kouluttamista ja siihen panostamista. Yhteiskuntarauhan takaaminen taas tarkoittaa tasa-arvon vahvistamista ja syrjäytymisen estämistä, ja siihen tarvitaan sosiaaliturvan parantamista ja kaikille työtä, myös osatyökykyisille.

Edustaja Heinonen poistui salista, mutta sanoisin hänelle, että [Timo Heinonen: Ei poistunut!] kun olet sairas tai muuten kyvytön huolehtimaan itsestäsi, se tarkoittaa muun muassa hoitajamitoituksen määräämistä lakiin hoidon varmistamiseksi ja myös hoitajien työtaakan hajauttamiseksi, laajentamiseksi laajemmille harteille.

Arvoisa oppositio, Rinteen hallitus tekee nyt ja tulevaisuudessa toimia kansakunnan parhaaksi, toimia, jotka viime kaudelta jäivät teiltä tyystin tekemättä.

Edustaja Kanerva, arvostan teitä ja olisin toivonut, että ne painavat puheet, mitä olette tänäänkin pitänyt, olisivat myös viime kaudella saaneet vastakaikua silloisessa hallituksessa ja olisivat saaneet sen [Puhemies: Aika!] hallituksen tekemään oikeudenmukaisempaa politiikkaa.

11.38 **Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! [Hälinää] Uutena kansanedustajana ihmettelen tätä, että kaivellaan täällä vuosia vanhoja asioita. Pidän myös erittäin epäreiluna sitä... [Välihuutoja] Pidän myös erittäin epäreiluna sitä, että täällä kyseenalaistetaan Jussi Halla-ahon vuoden 2011 vaalikonevastaukset ja syytetään häntä niistä. Olisi reilumpaa ottaa ne esille silloin, kun hän itse on läsnä istunnossa. [Välihuutoja]

Edustaja Adlercreutzille haluan sanoa siitä, hän sanoi tässä, varmaan jo tunti takaperin, että ei me voida sille mitään, kun niitä tulee rajan yli, meidän täytyy kaikki ottaa vastaan. Minä kysyn edustaja Adlercreutzilta, onko Suomi vielä itsenäinen valtio. [Antti Lindtman: On!] Schengen-sopimus mahdollistaa sisärajarakastukset. Meillä on länsiraja aivan auki, ja sitä kautta virtaa tällä hetkellä huumeita aivan mielettömät määrät. Se on pohjoisen suurin huumereitti. Väitättekö te tosissanne, että me emme voi tehdä tällekin mitään? Me voimme tehdä, me voimme vahvistaa Tullin resursseja siellä. Me olemme nähneet silloin aikoinaan, [Antti Lindtmanin välihuuto] kun Tullin resursseja vahvistettiin, [Puhemies: Aika!] sen 2015 kriisin aikana, kuinka paljon [Puhemies: Aika!] huumeiden takavarikointi lisääntyi ja myöskin [Puhemies koputtaa] salamatkustajia saatiin kiinni.

11.40 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tästä maahanmuuttopolitiikasta: hallituksen maahanmuuttopolitiikka on keskustan mukaisesti inhimillistä ja realistista, ja oppositio, huoli pois, palautukset myös pyörivät aivan koko ajan.

Mutta siihen, mitä edustaja Juuso toi tässä esille: on tietysti äärettömän hyvä, mikäli vahvistaisimme Tullin resursseja länsirajalla, mutta sen sijaan perussuomalaiset ajavat pohjoismaisesta passivapaudesta luopumista. [Toimi Kankaanniemi: Höpö höpö!] Aivan käsittämätön ajatus. Te haluatte lopettaa kalastuksen Tenojoella, Tornionjoella, aiheuttaa satojen miljoonien kustannukset suomalaisille veronmaksajille, menetyksiä vientiteollisuudelle. Aivan uskomaton linja! Teidän puheenjohtajanne on sanonut, että passivapaudesta tulee luopua, ja en voi missään tapauksessa tällaista kannattaa ja ihmettelen, kuinka

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

edustaja Juuso voi tässä olla lappilaisena kansanedustajana mukana. [Eduskunnasta: Oh-hoh! — Miten käy Lapille?]

11.41 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysehän tässä hoitajamitoituksessa tai tässä, minkä te nyt olette muuttaneet henkilöstömitoitukseksi, on siitä, mitä sosiaalidemokraatit lupasivat. Nykyinen ministeri Kiuru, jota ei ole näkynyt koko viikkona täällä eduskunnassa, lupasi ennen vaaleja, että se on muutaman tunnin työ, yksi lause lakiin, ”0,7 on voimassa”. Ja mitä sitten tapahtuu? Ei ole tulossa tällä vaalikaudella lainkaan. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Onpas!] Minulle riittää ja kokoomukselle riittää, että te, pääministeri Rinne, myönnätte, että te sumutitte suomalaisia, lupasitte ylisuuria ettekö pysty sitä toteuttamaan. [Välihuutoja]

Tässä vielä edustaja Lindtmanin lainaus. Hän sanoi vielä 17.9.: ”Ensi vuonna tässä maassa ei kerta kaikkiaan enää hyväksytä hoitajien alimitoitusta ympärivuorokautisessa hoidossa. Vihdoin tämä asia laitetaan kuntoon.” Eihän näin tapahdu. [Juhana Vartiainen: Ei tietysti!] Tämä henkilöstömitoitus tulee voimaan aprillipäivänä vuonna 2023, [Puhemies koputtaa] ja teillä on siihen rahaa tässä kirjassa vain 1 300 hoitajalle, [Puhemies: Aika!] kun tarve olisi 4 400. Te huijaatte suomalaisia.

11.42 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä kokoomuksen hurskastelu vanhuspalvelulain henkilöstömitoituksen ympärillä on surullista [Timo Heinonen: Pyytäkää anteeksi! — Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] ja se on surullista nimenomaan niiden suomalaisten vanhusten puolesta, se on surullista nimenomaan heille ja heidän omaisilleen. Pyytäkää anteeksi. Jos toissa vaalikaudella tämä asia olisi hoidettu niin kuin sosiaalidemokraatit esittivät silloin, 0,7 kirjattuna lakiin, me eläisimme tällä hetkellä aivan toisenlaisessa Suomessa, sellaisessa, jossa ei olisi hoitajapulaa, koska hoitohenkilöstön työympäristö olisi inhimillinen, sellaisessa Suomessa, [Timo Heinonen: Vastuuministeri!] jossa vanhuksat eivät joutuisi olemaan siellä hoitolaitoksissa vailla riittävää hoitoa ja hoivaa, sellaisessa Suomessa, jossa myös kotihoito toimisi. Katsokaa peiliin, [Mika Niikon välihuuto — Sebastian Tynkkynen: 300 miljoonaa!] katsokaa peiliin, arvon kokoomuslaiset. Hävettää teidän retoriikkanne puolesta! Miten te kehtaatte? [Eduskunnasta: Kyllähän te kehtaatte! — Timo Heinonen: Te olitte ministeri!]

11.43 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yli 80-vuotiaiden määrä kasvaa 2020-luvulla kaksinkertaiseksi — kaksinkertaiseksi. Nyt me elämme tätä hetkeä, jolloin kotihoito on jo kriisissä ja ympärivuorokautisen hoivan ongelmat tulivat viime keväänä esille, ja siihen tehtiin valvontaresurssien lisäämistä, asetettiin vanhuspalvelutyöryhmä selvittämään koko vanhuspalveluketjua ja sen toimivuutta, ja työryhmä saa sen työn valmiiksi tämän vuoden loppuun mennessä. Henkilöstömitoituslaki haluttiin tuoda ennen kuin tämän työryhmän työ, joka koskee ympärivuorokautista hoivaa, on valmis käsitteelyyn. Se on otettu irralleen tästä kokonaisuudesta, ja ihmettelenkin sitä, että kun meillä on tietty määrä rahaa, joka on jaettava kaikkien syövien kesken ihan niin kuin perheessä, niin annetaanko jollekin lapselle rahaa ja toiselle ei sitä anneta. [Puhemies koputtaa] Totta kai meidän pitää kokonaisuus huomioida. [Puhemies: Aika!] Kysyisinkin Rinteeltä: miten tämä koko vanhuspalvelu... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

11.44 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen linja hoitajien osalta on epäselvä, mutta on se myös koulujen osalta. Mietin, että mikä on teidän viestinne niille tuhansille ahkerille opettajille, luokanopettajille ja lastentarhanopettajille, joiden työtä hallitus nyt tulee tukemaan. Mitä minä sanon niille omille entisille kollegoilleni Tampereella, jotka kysyvät, miksi kokoomus ei halua panostaa lapsiin, kouluihin ja oppimiseen? [Välihuutoja] Vaikuttaa siltä, että teidän ainoa ajurinne on leikkaukset, leikkaukset ja veronkevennykset. [Välihuutoja vasemmalta] Miten on mahdollista, että jatkuvasti jaksatte puhua veronkevennyksistä myös silloin, jos ei ole rahaa, kuten viime hallituskaudella kävi? On erityisen hankala ajatella tilannetta, että me olemme vuosikausia olleet siinä, että julkisen alan työntekijät ovat sen oman työtaakkansa alle väsymässä — niin hoitajat kuin opettajat — ja nyt vihdoinkin, kun hallitus on siihen panostamassa, kokoomus kehtaa täällä sanoa, että ”leikataan, leikataan, nyt tarvitsee talous tasapainottaa ja leikata”, kun me yritämme tukea näitä julkisen alan työntekijöitä! [Välihuutoja kokoomuksesta — Puhemies koputtaa — Ben Zyskovicz: Rehellisyyttä! Puhemies!]

11.45 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On vaikea kuulla, täällä on niin paljon meteliä.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Niin täälläkin. Rauhoitutaan.

[Paavo Arhinmäki: Kokoomuksen ryhmä, rauhoittukaa!] Nyt edustaja Ovaska kyllä antaa sellaista todistusta, jolla ei ole mitään totuuspohjaa. Käsittääkseni kokoomus ei ole täällä kertaakaan sanonut, että olisimme leikkaamassa koulutuksesta, päinvastoin, olemme kiittäneet niistä panostuksista, joita hallitus on nyt tehnyt. Sen sijaan olemme ihmetelleet sitä, että minkä vuoksi esimerkiksi Suomen Akatemian myöntövaltuuksia tässä yhteydessä samanaikaisesti heikennetään, kun toisaalle laitetaan lisää. [Antti Lindtmanin välihuuto — Maria Guzeninan välihuuto] Olemme myös huolissamme opettajien jaksamisesta, erityisesti siitä, että nykyään peruskoulusta valmistuu 9—11 prosenttia nuorista ilman riittäviä perustaitoja, ja siihen mekin haluamme lisää panostusta. Toivoisimmekin, että hallitus kääntää erityisesti katseensa varhaisiin vuosiin, koska tiedämme, että sillä on vaikutusta siihen, minkälaiset valmiudet lapset ja nuoret saavat koulupolulle. Sen lisäksi pitää kääntää katseet sinne peruskouluun, ja kysyisinkin nyt ministereiltä — keskustellaan tästä toki lisää opetusministeriön hallinnonalalla — mitä tulee sisältämään se tasa-arvorahoituspaketti, joka on nyt siellä budjettikirjassa kertaluontoisena rahoituksena, [Puhemies koputtaa] sillä sillä varmasti voitaisiin edesauttaa myös tätä opettajien jaksamista.

11.46 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos jonkun pitää hävetä vanhustenhoidon tilaa tässä salissa, niin se on kokoomuspuolue. Kokoomuspuolue jarrutti vuosien ajan hoitajamitoitusta, jota kaikki muut puolueet tässä salissa kannattivat. Te esitte sen 2013—2014 vanhuspalvelulain yhteydessä, te ette säätäneet sitä viime kauden alussa, vaikka näin oli päätetty, ja te viime kauden lopussa sitä vastustitte, kun kaikki muut sitä kannattivat. Te halusitte pelata vanhusten palveluiden voitot [Arto Satorosen välihuuto] pörräisten piikkiin. Mutta ei teiltä pelkästään kaukomuisti ole heikentynyt, myös lähimuisti on heikentynyt. Täällä annoitte ymmärtää, että teillä ei olisi ollut mitään roolia siinä, kun leikattiin opettajien, sairaanhoitajien ja vanhustenhoitajien lomarahoja. Viikko sitten teidän ryhmäjohtajanne [Ben Zyskoviczin välihuuto] edustaja Kai Myk-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

känen sanoi, että ”me loimme paineen kiky-sopimukselle” eli kehui tällä, ja kun tänään viisaaksi kehuttu [Puhemies: Aika!] edustaja Heinonen sanoi, että ”me emme leikkaisi mistään”, niin viime viikolla [Puhemies: Aika!] te ilmoititte leikkaavanne [Puhemies koputtaa] ansiopäivärahoja ja toimeentulotukea. [Timo Heinonen: En ole sanonut... — Ben Zyskowicz: Kaikki kannattivat kiky-sopimusta!]

11.48 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies!

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Yksi puheenvuoro kerrallaan.

En tiedä näistä yksityisistä terveystalveista, Arhinmäki, te varmasti tunnette, kun olette Tradekassa ollut niitä järjestelemässä. Kansallinen Kokoomus ja meidän eduskuntaryhmämme haluaa, että julkinen valta [Paavo Arhinmäki: Kilauta kaverille!] verovaroin huolehtii joka ikisestä ikäihmisestä, ja tässä on nyt käynyt niin kuin me varoitimme. [Hälinää] Me totesimme, että jos te katsotte vain ympärivuorokautista hoivaa, tulee kotipalvelun kriisi. Mitä tapahtui? Eilen Sairaanhoidajaliitto lähetti hätähuudon teille, arvoisa pääministeri Rinne, ja totesi, että koko vanhusten kotipalvelu on kriisissä — ja mitä te teette? Te lupaatte hoitajia vain ympärivuorokautiseen hoivaan, ette anna sinnekään rahaa.

Me kokoomuksessa toivomme: Kuunnelkaa asiantuntijoita, tuokaa esitys, jossa huolehditaan kotihoidossa olevista, ympärivuorokautisessa hoivassa olevista ja omaishoidon ihmisistä. Katsokaa niihin valtiontalouden kehyksestä rahat ja ottakaa huomioon myös, että ihmiset tarvitsevat erilaista hoitoa. Saatte kokoomuksen eduskuntaryhmän tuen, ja toivon nyt [Puhemies koputtaa], että te vastaatte [Puhemies: Aika!], minkä takia te jätitte vanhukset ilman rahaa. Kotihoito on kriisissä. [Puhemies: Aika!]

11.49 **Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kokoomuksen huoli hoitajista on todella liikuttavaa. Tämä on ensimmäinen kerta, kun minä kuulen tämän huudon, ja se on sopivasti nytten, kun kokoomus on oppositiossa. Koskaan aikaisemmin en ole tällaista kuullut.

Edustajalle Kärnäälle haluan kommentoida, kun hän tuossa väitti, että perusuomalaiset haluavat passivapauden [Puhuja nauraa] poistaa Pohjoismaiden välillä. Minä en tiedä, missä todellisuudessa Kärnä elää, mutta meidän eduskuntavaaliohjelmassamme ei todellakaan lue mitään passivapauden poistosta, eikä siellä lue myöskään siitä, että me haluaisimme lopettaa kalastuksen Tornionjoella. Se on höpö höpö -juttua. Meidän eduskuntavaaliohjelmiamme noudatetaan. Ihan sama, mitä joku yksittäinen edustaja on sanonut. [Paavo Arhinmäki: Ihan sama, mitä puheenjohtaja puhuu! — Välihuutoja vasemmalta] Meidän eduskuntavaaliohjelmassamme sekä Tornionjoki, Simojoki että vaelluskalat on mainittu, tiedoksi edustaja Kärnäälle.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava puheenvuoro, edustaja Adlercreutz, ja sitten mennään eteenpäin.

11.50 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Juuso aikaisemmassa puheenvuorossaan ilmaisi sen, ettei ymmärrä, miten turvapaikkajärjestelmä toimii. Jos joku tulee rajalle, ilmoittaa hakevansa turvapaikkaa, meidän on pakko käsitellä sitä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole!] eikä silloin ole mitään merkitystä sillä, onko raja

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

auki vai raja kiinni. Sen sijaan, jos luovuttaisiin Euroopan sisällä [Paavo Arhinmäki: Jos tulee Venäjän rajalle, niin pitää tehdä samalla tavalla!] Pohjoismaiden välillä aukinaisista rajoista, niin siitä olisi puolestaan suurta haittaa meille kaikille.

Kuntataloudesta: Se on luonnollisesti iso huoli meillä kaikilla. Jos olisin espoolainen, olisin toisaalta äärimmäisen iloinen siitä, että edellinen sote-ratkaisu ei mennyt läpi. Se sisälsi kaikkien asiantuntija-arvioiden mukaan suuria kustannuspaineita luovia tekijöitä. Esimerkiksi Espoon talous olisi sen jälkeen ollut tiettyjen arvioiden mukaan noin kolmasosaltaan riippuvainen valtion tuesta, valtionosuuksista. Siinä olisi mennyt itsenäisyys ihan kerähteitolla. Nyt meillä on malli, [Puhemies koputtaa] jolla on mahdollisuus saavuttaa niitä tavoitteita, mitä me sille asetetaan.

11.51 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvostettu puhemies! Haluan palata vielä tähän turvapaikkakeskusteluun siinä mielessä, että täällä annetaan väärää tietoa hyvin paljon tästä rajan yli tulemisesta ja siitä, miten Euroopassa yleensä toimitaan tämän suhteen. Keskusta on julistautunut täällä nyt aivan selkeästi sille linjalle, että ei ole mahdollista estää rajan yli tulijoita, ei ketään, joka tulee Suomeen. Käytännössä tämä tarkoittaa ei ketään. Tämä on tullut teidän puheenjohtajanne suusta, myös Kärnän ja monen muun suusta.

Mutta todellisuus Euroopan unionissa: Itse olin kuulemassa esimerkiksi Italiassa kaksi vuotta sitten, kun olimme siellä parlamentissa hallinto- ja turvallisuusjaoston kanssa vierailulla, kun he valittelivat sitä, että meren yli tulevat eivät enää pääse Ranskaan lainkaan, koska Ranskassa otetaan rajan tuolla puolen kaikki turvapaikanhakijat kiinni ja pannaan säilöön ja kahden vuorokauden aikana pyritään tekemään päätös siitä, saako turvapaikan vai ei, [Eva Biaudet: Prosessi on erilainen!] pääseekö käsittelyprosessiin mukaan. Pääsääntöisesti heidät palautetaan takaisin Italiaan, ja sen tähden eivät Italiaan enää ihmiset mene, he menevät Kreikkaan ja tulevat sieltä Eurooppaan, koska meillä on niin löysä tämä turvapaikkapolitiikka. [Puhemies: Aika!] Elikkä Schengenin sopimusta voidaan noudattaa kansallista etua katsoen, jos näin [Puhemies: Aika!] halutaan ja, hyvä hallitus, noudattakaa sitä, se on Suomenmaan etu. [Eva Biaudet: Tosi solidaarista!]

11.52 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikon taivoin toivoisin, että maahanmuutosta voitaisiin käydä asiallista keskustelua. Siihen liittyen on hyvä muistaa, että kun me puhumme maahanmuutosta, pakolaisista, turvapaikanhakijoista, niin me puhumme siis ihmisistä. Ideaalitalanne on tietenkin sellainen, jossa kenenkään ei luonnonkatastrofien, sotien, sorron tai elinolojen pilaantumisen takia ole pakko lähteä sieltä kodistaan etsimään turvaa vasten tahtoaan, mutta niin voi kuitenkin käydä ja niin voi käydä kenelle tahansa. Silloin on oikein, että muut maat kantavat globaalista vastuuta.

Perussuomalaisille ei tunnu kelpaavan maailman hädänalaisimpien ihmisten auttaminen, kiintiöpakolaisten auttaminen pois pakolaisleireiltä, ei kelpaa oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti turvapaikkaprosessin korjaaminen ja ihmisten hakemusten asianmukainen käsittely, ei tunnu kelpaavan täällä jo olevien ihmisten mahdollisimman sujuva kotoutuminen, jotta saataisiin ihmisiä töihin ja vaikka syrjimätön maa on meille kaikille parempi. Eikä tunnu kelpaavan myöskään kehitysyhteistyö, se, että vahvistettaisiin niitä hauraita paikkoja, jotta entistä harvemman tarvitsisi lähteä. Minusta vaikuttaa aika selvältä, että tässä ei ole kyse [Puhemies koputtaa] todellisista tuloksista vaan halusta leimata ja pelotella, [Puhemies: Aika!] haikailla sellaiseen maailmaan, jota ei koskaan ole ollutkaan.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

11.54 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon hoitajien tilanteesta, ja on totta, niin kuin edustaja Heinonen on puhunut, että meidän pitää varautua myös tulevaisuuteen. Mutta kun oikein tarkkaan katsoo tätä kirjaa, joka meillä melkein kaikilla on täällä pöydällä, niin siinä lukee ”2020”. Eli siinä lukee 2020, ja totta kai aikanaan 23 luomme myös sen budjetin, mutta nyt varaudumme ensi vuoteen ja katsomme tulevaisuuteen samalla. Tämä budjettikirja käsittelee siis ensi vuotta.

Mitä tulee turvapaikanhakijoihin ja maahanmuuttotilanteeseen, niin kyllä minä olen tyytyväinen siitä, että nyt maahanmuuttopolitiikka on hallussa, kun se ei ollut hallussa silloin kun perussuomalaiset olivat hallituksessa. Nyt se on hallussa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Mutta siitä minä annan kiitokset perussuomalaisille, kuten ministeri Kulmuni tuolla väkevästi todisti, että aiemmin tähän maahan ulkomailta tulleiden byrokraatia oli nopeampaa, kun he tulivat tänne töihin, ja siinä me perussuomalaisten ja kokoomuksen kanssa teimme hyvää yhteistyötä. Toivottavasti jatkossakin, kun tänne ihmiset hakevat ulkomailta töihin, [Puhemies koputtaa] se byrokraatia on paljon nopeampaa.

11.55 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yli sataan vuoteen surkeimman vaalituloksen tehnyt ja siitä huolimatta hallituksessa istuva keskusta, mikä teitä vaivaa? On aivan käsittämätöntä, että kun me olemme pitämässä suomalaisten puolta [Eva Biaudet: Kenen?] ja ihan aiheellisia kysymyksiä esittämässä hallitukselle siitä, että linja on löystymässä maahanmuuton suhteen, niin siitä huolimatta te käytätte sellaisia argumentteja kuin että me olemme sekoamassa tai senkaltaisia, mitä edustaja Kurvinen tuossa aikaisemmin sanoi. Edustajamme Tavio esitti ihan oleellisen kysymyksen; meidän pitää tietää myöskin, keitä kiintiöpakolaisia tänne Suomeen otettaisiin. Korkean osaamisen työntekijät pääsevät jo tänne. Matalapalkkaista halpatyövoimaa me emme tarvitse tänne. Ei Pohjanmaalle, ei muuallekaan. Suomalaiset pitää saada töihin.

Hallitus haluaa lisätä myöskin humanitaarista maahanmuuttoa. Se on turvallisuusriski, ja keskusta, teidän entinen puheenjohtajanne lausuntoineen kantaa vastuun osaltaan siitä, mitä kauheuksia tytöille tässä maassa on lisää tapahtunut, ja te palkitsitte hänet kultaisella ansiomerkillä. Saisitte hävetä.

11.56 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että on tämä perussuomalaisten maahanmuuttopolitiikka julmaa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kiitos!] ja se on julmaa ennen kaikkea niiden suomalaisten perheyritysten ja yrittäjien kannalta, joidenka yritykset eivät pärjäisi enää ilman ulkolaisperäistä työvoimaa. Ne eivät pystyisi kasvamaan tai joutuisivat ehkä siirtämään tuotannon pois Suomesta, kun niitä työntekijöitä ei yksinkertaisesti ole saatavilla. Kuinka te tämän ratkaisisitte? Onko perussuomalaisten linja todella se, että näiden yritysten pitäisi siirtää tuotantonsa ulkomaille, kun sitä työvoimaa ei yksinkertaisesti ole? Tavatkaa niitä metallialan yrittäjiä tuolla maakunnissa. Tavatkaa niitä alkutuotannon yrittäjiä. Niitä työntekijöitä ei yksinkertaisesti ole, ellei sitten ole työperäistä maahanmuuttoa. Tutustukaa tähän todellisuuteen, mikä siellä on. Olisi mukava kuulla, mikä teidän ratkaisunne tähän oikeasti on, koska niitä työntekijöitä ei vain ole. [Arja Juvonen: Katsokaa yrittäjäbarometriä!]

11.57 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! En ymmärrä sitä, kun väitetään, että hallitus ei huomioi kotihoitoa ja sen haasteellisuutta eikä sinne panosta. Täällä on kirjaus: kehitetään kotihoitoa 2 miljoonalla eurolla kehittämishankkeen muodos-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

sa, ja kotihoidon resurssien riittävyyteen ja omaishoidon kehittämiseen 5 miljoonaa vuonna 2020, 20 miljoonaa vuonna 2021, 40 miljoonaa vuonna 2022, pysyvä rahoitus 45 miljoonaa vuodesta 23. Aika paljon satsataan, mutta paljonkos siellä edellinen hallitus leikkasi näistä? [Sari Sarkomaan välihuuto] — Eipä.

11.58 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos puheenvuorosta.

Eletään puoltapäivää, mutta tuntuu olevan niin, että edustaja Ovaska on vielä nukuksissa. Hän on nimittäin nähnyt unta, missä kokoomus on vastustanut kaikkia näitä hyviä satsauksia, mitä ensi vuoden budjetissa on, ja vaatinut niiden leikkaamista. — Edustaja Ovaska, kukaan muu kuin te ei ole kuullut täällä käytettävän tällaisia puheenvuoroja, päinvastoin.

Olemme sanoneet, että ne kohteet, mihin hallitus laittaa varoja ensi vuodelle, ovat pääosin hyviä. Kukapa vastustaisi koulutukseen panostamista? Itse pidän erittäin hyvänä, että varhaiskasvatukseen panostetaan, pienempiä opetusryhmiä ja niin edelleen. Ne ovat hyviä kohteita.

Ongelmahan on rahoitus: Te rahoitatte ne velalla. Te siis rahoitatte ne velalla. Me taas rahoittaisimme ne sillä tavoin, että parantaisimme työllisyyttä, jolloin niitä ei tarvitsisi rahoittaa velalla. Ja kun te rahoitatte ne velalla, te leikkaatte lapsilta, koska nämä pienemmät ikäluokat, jotka elävät katastrofaalisen synnytysvähenemän kautta, joutuvat aikanaan nämä teidän velkanne maksamaan.

11.59 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän keskustelun kuva on ollut se, että kokoomus, joka ei leikkanut yritystukia, vaatii nyt niiden leikkaamista hallitukselta, kokoomus, joka leikkasi vanhuspalveluista, vaatii nyt hallitukselta niiden laittamista kuntoon, kokoomus, joka leikkasi kehitysapua, vaatii täällä vihreiltä, että nyt pitää sitä nostaa.

Arvoisa puhemies! Onko teillä niin, että huono omatunto kolkuttaa? [Ben Zyskowitz: Kuka lupasi?] — Käydäänpä läpi, edustaja Zyskowitz, tämä teidän linjanne.

Hyvä, että te nyt tuette näitä hallituksen lisäyksesityksiä, mutta miten on mahdollista, että te sitten samaan aikaan moititte hallitusta liiasta velkaantumisesta ja kaiken sen jälkeen vielä olisitte toteuttamassa miljardin lisäveronkevennyksen — lisäveronkevennyksen, niin kuin teidän vaaliohjelmassanne lukee? Miten tämä yhtälö on mahdollista: samat menot kuin hallituksella ja vielä lisää veroreikiä eli vähemmän tuloja, ja samaan aikaan te moititte hallitusta liiasta velkaantumisesta?

Edustaja Zyskowitz, miten tämä nyt menee yhteen [Puhemies koputtaa] ihan tavallisella taskulaskimella?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt otetaan vastauspuheenvuoro tähän keskusteluosioon. Pääministeri, 3 minuuttia. [Ben Zyskowitz: Vastatkaa minunkin puolesta! — Naurua]

12.00 Pääministeri Antti Rinne: Arvoisa puhemies! Mielenkiintoinen keskustelu. Kovin paljon tässä valtioneuvoston kanslian pääloukkaa ei ole käsitelty, [Naurua] joka oli kohteena, mutta hyvä, että paineet purkautuvat tässä salissa.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Sanoisin näin, että yksi semmoinen huomio tästä keskustelusta on johtopäätöksenä vedettävissä, ja se on se, että kun yrityksissä mietitään sitä, millä tavalla tehdään seuraava loikka uuteen tulotasoon, seuraava loikka uuteen menestykseen, niin siellä kyllä tiedetään se, että kannattaa satsata rahaa, panostaa, investoida, jotta se loikka on mahdollista. Tässä keskustelussa on ollut selkeästi kaksi suuntaa, mihin sitä rahaa voisi satsata: kokoomuksen osalta veronkevennyksiin hyvin toimeentuleville ihmisille voidaan kyllä käyttää velkara-haa, niin kuin käytettiin viime vaalikaudella, mutta satsauksiin koulutukseen, ihmisten oi-keudenmukaiseen kohteluun, sosiaaliturvan nostamiseen ei millään tavalla näytä olevan varaa ja mahdollisuuksia.

Sanoisin teille, edustaja Sarkomaa, kun niin kovasti äsken totesitte, että hallitus on lyk-käämässä työllisyystoimenpiteitä: Hallitus toimii täsmälleen sen mukaisesti, mitä löytyy hallitusohjelmasta. Sen mukaan tulemme tuomaan tänne esityksiä siitä, miten työllisyys-toimenpiteitä viedään eteenpäin. [Sari Sarkomaa: Niitä odotellessa!] — Ihan rauhassa voit-te odottaa, minäkin odotan. Ne tulevat tänne kyllä.

Sitten sanoisin sen verran tähän hoitajamitoitukseen, että hallitus tulee tämän matkan varrella huolehtimaan siitä, että riittävä rahoitus niille hoitajamäärille, jotka meillä on mah-dollista saada käyttöön, tulee toteutumaan. Kannattaa muistaa, kun kritisoitte nyt tätä tä-mänhetkistä tilannetta tuossa kirjassa, että se tarkoittaa noin kahta miljoonaa uutta vuosi-työtuntia näitten hoitajien osalta, kaksi miljoonaa työtuntia lisää hoitajia ihmisten auttami-seksi tuolla sairaaloissa ja kotihoidossa. Se tarkoittaa käytännössä siis sitä, että kaksi mil-joonaa lisätyötuntia tulee näitten ihmisten osalta käyttöön, ja se on jo merkittävä satsaus tä-hän tilanteeseen. — Me tulemme hoitamaan tämän vaalikauden aikana niin, edustaja Zys-kowicz, että teidän ei tarvitse huolehtia siitä, etteikö hoitajamitoitus toteudu. [Ben Zyskowitz: Seuraava hallitus hoitaa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja nyt mennään keskustelussa eteenpäin. En-sin työministeri Harakka omalta alaltaan 5 minuuttia ja sitten ministeri Kulmuni myös 5 minuuttia. Sen jälkeen debatti jatkuu niistä aiheista.

12.03 Työministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Arvoisat edustajat! Hallituksen tavoitteena on mahdollistaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskun-ta. Olemme käärineet hihat ja lähteneet toimenpiteissämme rivakasti liikkeelle työssä kan-sakunnan hyvinvoinnin eteen, ja olemme hyvässä vauhdissa uudistusten tiellä. Olemme sopineet lukuisista talouskasvua ja työllisyyskehitystä parantavista toimenpiteistä. Useat näistä näkyvät vuoden 2020 talousarvioesityksessä.

Talouskasvu on ollut viime vuosina hyvää, mikä on vauhdittanut myönteistä työllisyys-kehitystä. Ensi vuonna työllisyysasteen arvioidaan kipuavan 73,2 prosenttiin, vastaavasti työttömyysaste laskee 6,3 prosenttiin. Hallituksen aktiivisilla toimilla kiipeämme askel as-keleelta kohti asettamaamme 75 prosentin työllisyysastetta. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että pystymme aiempaa paremmin osallistamaan työmarkkinoille osatyökykyi-siä, vaikeammin työllistyviä nuoria, ikääntyviä ja maahanmuuttajataustaisia. Tarvitsemme laajan kirjon toimenpiteitä, ja toimiemme on oltava vaikuttavia, ja sitä ne ovat. Budjettirii-hessä linjasimme lukuisia työllisyyden edistämiseen liittyviä toimenpiteitä, joiden valmis-telu etenee johdollani. Käyn tässä listaa läpi:

Uudistamme laaja-alaisesti palkkatukea, lisäämme sen käyttöä ja poistamme pullonkau-lat. Kyseessä on itse asiassa kolme palkkatukea: yleinen palkkatuki, järjestöjen palkkatuki

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

ja uusi yksinyrittäjän rekrytuki. Olemassa olevista palkkatuista tulee laajempia, houkuttelevampia ja helpompia.

Yritysten palkkatuen ehdot ovat entistä paremmat ja selkeämmät. Sen saaminen on entistä yksinkertaisempaa ja varmempaa. Selvitämme mahdollisuuksia korottaa palkkatuen enimmäismäärää ja vammaisille vielä erityistä korotusta. Otamme sähköisessä asiointissa käyttöön käsittelyaikatakuun, ja jo nyt, siis jo tänä vuonna, tuemme työnantajia tarjoamalla työhön valmennusta palkkatuetun työn avuksi entistä laajemmin. Olemme myös lisänneet työntekijöitä palkkatuen maksatukseen, joten jo tänä vuonna kannattaa tarttua tilaisuuteen.

Yleinen palkkatuki on siis tarkoitettu työnhakijoille, joilla on pitkittyvän työttömyyden uhka, myös osatyökykyisille ja ikääntyneille työnhakijoille, jotka kokevat oman osaamisensa sivuuttamista ja ikäsyrintää. Toinen palkkatuki, järjestöjen palkkatuki, on tarkoitettu vaikeimmin työllistettäville. Se on askel kohti työelämää. Olennaista on, että molempiin palkkatukiin kytketään osaamisen kehittäminen. Jakson päätteeksi on nähtävä, miten osaaminen on karttunut. Yrittäjyys on tälle hallitukselle ja minulle henkilökohtaisesti tärkeä asia. Siksi käynnistämme rekrytukikokeilun, jolla edistämme nopeaa työllistymistä ja alennamme yksinyrittäjien ja pienten mikroyritysten kynnystä palkata lisätyövoimaa. Kaikkia kolmea tukimuotoa koskeva lainsäädäntö on jo vauhdikkaasti tekeillä, tavoitteena tuoda hallituksen esitykset eduskuntaan jo keväällä 2020 ja voimaan syksyllä.

Toinen jo käynnissä oleva suuri uudistus koskee työllisyyspalveluiden kuntakokeiluita, joihin kutsuin eilen tiistaina lähettämälläni kirjeellä kuntia osallistumaan. Kun kuntien ja valtion resurssit laitetaan yhteen, voidaan lisätä asiakaslähtöisyyttä ja parantaa ennen kaikkea heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyttä. Kokeilu- ja yhteistyökaupungeissa keskimääräinen työttömyysjakso on jo saatu painettua merkittävästi alemmaksi kuin verrokialueilla. Tässäkin toimimme ripeästi: teemme parhaamme tuodaksemme hallituksen esitykset tähän saliin vielä tämän vuoden puolella, ja kuntakokeilut lähtevät liikkeelle jo keväällä.

Toisin sanoen ja toistaen: hallitus ei ole jäänyt odottelemaan ensi vuoteen, vaan toimet ovat jo käynnissä. Se, joka muuta väittää, puhuu tarkoituksella muunneltua totuutta.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa on lukuisia muita toimia, jotka johtavat hallitusohjelman otsikon mukaisesti osallistavaan ja osaavaan Suomeen. Laitamme toimeen osatyökykyisten työkykyohjelman, jonka kautta helpotamme osatyökykyisten mahdollisuuksia työllistyä. Edistämme työvoiman ulkopuolella ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien maahanmuuttajien työllistymistä laajentamalla maahanmuuttajien moniammatillisten osaamiskeskusten toimintaa. Samoin panostamme lisää ohjaus- ja neuvontapalvelupisteisiin. Osaavan työvoiman saatavuuden vahvistamiseksi ja työvoiman kohtaannon parantamiseksi käynnistämme laaja-alaisen kansainvälisen rekrytoinnin ohjelman. Asetamme johdollani myös tutkijaryhmän selvittämään työllisyyttä edistäviä keinoja. Ja tietysti myös kumoamme aktiivimallin ensi vuoden alusta. Tämän työntäyteisen listan lisäksi linjasimme budjettiriihessä myös lukuisia muita työllisyyttä parantavia toimenpiteitä.

Ja mitä tulee vuoden 2020 talousarvioesitykseen, niin se pitää sisällään riittävät määrärahat päättämiimme uusiin työllisyyspolitiikan toimenpiteisiin ja uudistuksiin. Olen valmis kuvaamaan niitä yksityiskohtaisemmin käynnistyvän debatin aikana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kulmuni, myös 5 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

12.08 Elinkeinoministeri Katri Kulmuni: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma perustuu kestävänsä kasvun tavoitteisiin. Tämä edellyttää elinkeinoelämän uudistumista, kasvua ja vahvaa kansainvälistymistä. Työ- ja elinkeinoministeriön osalta tämä tarkoittaa muun muassa vahvaa panostusta yrittäjyyteen, uusien investointien tukemiseen, viennin edistämiseen, teollisuuden kilpailukykyyn, uusiutuvan energian lisäämiseen ja työhön ilmastonmuutosta vastaan. Myös aluepolitiikalla on tässä merkittävä sija.

Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriö panostaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä kansainvälistymiseen. Tullaan lisäämään Business Finlandin avustusmuotoista rahoitusta kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna 70 miljoonaa euroa. Tutkimus- ja kehitysrahoituksen suunta käännetään nousevaksi ja kurssi kohti 4 prosentin bkt-tavoitetta.

Yrittäjyydellä on aivan keskeinen merkitys kasvutavoitteissa. Meidän tehtävänä on rakentaa investointi- ja kansainvälistymismyönteinen toimintaympäristö ja huolehtia siitä, että yrityksillä on käytettävissä osaavaa työvoimaa eikä sen palkkaamisessa ole kynnyksiä. Vuoden loppuun mennessä on tarkoitus laatia yrittäjyysstrategia, ja sen laaja-alaisen toimeenpanon täytyy käynnistyä jo ensi vuoden alusta. Tavoitteena on elinkeinorakenteen monipuolistaminen ja kannustaminen erityisesti pk-yrityksiä kasvuun.

Suomessa on perustellusti oltu huolissaan investointien suhteellisen vähäisestä määrästä. Tätä varten selvitetäänkin Finnveran pk-yritysten takausten nostamista nykyisestä 50 prosentista. Myös muut takausjärjestelmän osat perataan läpi, jotta investointeja on mahdollista vauhdittaa aiempaa paremmin. Samalla haluamme myös madaltaa yksinyrittäjien, mikroyrittäjien kynnyksiä palkata lisätyövoimaa käynnistämällä ensi vuonna pk-yritysten rekrytükikokeilun ja huolehtia koko ajan myös siitä, että osaavaa työvoimaa on saatavilla. Osaajapula on tällä hetkellä monella alueella yksittäinen suurin kasvun este, ja tähän asiaan tartutaan.

Kansainvälisen kasvun ohjelma tullaan tekemään ensi vuonna. Se on erittäin tärkeä pienelle vientivetoiselle maalle. Siihen on myös varattu rahoitusta 16,5 miljoonaa euroa. Koko vaalikauden aikana kokonaisuuteen kohdennetaan yli 90 miljoonaa euroa. Ohjelman kautta tehostetaan oleskelulupaprosesseja ja käynnistetään kansainvälisiä rekrytoinnin toimintamalleja, lisätään resursseja kansainvälisten osaajien houkutteluun ja käynnistetään pk-yrityksien kasvuohjelmaa. Suomeen on aivan keskeistä saada kansainvälisiä osaajia kasvun tueksi ja mahdollistajaksi.

Ilmastonmuutoksesta haluan sanoa sen, että vaikka se on aikamme suurimpia haasteita, siihen sisältyy myös mahdollisuuksia, jos mietitään, miten Suomi pystyy tarjoamaan maailmalle parasta mahdollista teknologiaa, uusia ratkaisuja niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Vahva osaaminen teknologiassa, sen edelläkävijyys on tietenkin meillä aivan keskeistä.

Tähän liittyen — esimerkiksi energiatehokkuus, uudet teknologiat ja energiantuotannossa siirtymä fossiilisista kohti uusiutuvaa ja hajautettua energiantuotantoa — ensi vuoden talousarviossa esitetään lisäyksiä vähähiilisyteen ja kiertotalouteen. Suomi jatkaa työtä kivihiiilestä luopumiseksi. Tähän käytöstä luopumiseen kannustetaan tulevien kolmen vuoden aikana 90 miljoonan euron lisävaltuudella, josta ensimmäiset 30 miljoonaa jo ensi vuonna. Niinpä on tavoitteena se, että jo vuoteen 25 mennessä olisi näitä korvaavia investointeja pystytty mahdollistamaan ja saatu liikkeelle.

Kiertotalouteen panostetaan varsin mittavasti. Kokonaisuutena esitetään ensi vuoden budjetissa 25 miljoonaa määrärahoihin, paitsi innovaatio- myös investointiohjelmiin kier-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

totalouteen liittyen. Samalla on käynnistetty myös kansallinen biokaasuohjelman laadinta, ja sen toimeenpanoon esitetään kahdelle seuraavalle vuodelle 5 miljoonaa euroa vuosittain. Tavoitteena on paitsi lisätä hajautettua biokaasun tuotantoa myös laajentaa jakeluverkkoa, jotta biokaasu olisi todellinen vaihtoehto yhä useammalle autoilijalle ja myös raskaan liikenteen kuljettajalle.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi muutama sana aluepolitiikasta ja aluekehityksestä. Tavoitteena on alueiden välisen eriytymisen vähentäminen. Suomi saa erilaistua mutta ei eriarvoistua. Käytännössä tämä tarkoittaa kaupunkien, kuntien, alueiden omien vahvuuksien tukemista, sopimuksellisuuden lisäämistä. Niihin on myös lisämäärärahaa esityksessä 20 miljoonaa euroa, ja se on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Alueellinen kuljetustuki tulee jatkumaan. Se on erittäin merkittävä pitkien etäisyyksien Suomessa ja myös tärkeä elinkeino- ja aluepoliittinen työkalu.

Tässä tiivis katsaus vastuullani oleviin talousarvioasioihin, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ne edustajat, jotka näistä hallinnonaloista haluavat debattia jatkaa, ei muuta kuin V-painiketta ja ylös.

12.13 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Harakka, minulle on tullut yrittäjiltä palautetta työllistämispalveluista, ja se on ollut pelkästään negatiivista. Lukuisten ongelmien joukossa yksi tärkeimpiä on, etteivät TE-toimistot kykene kysymään, tallentamaan tai välittämään työnantajille näitä kiinnostavia, oleellisia tietoja työnhakijoista. Yrittäjien mielestä nykyisen kaltaisten työllistämispalveluiden lisäresursointi on hukkaan heitettyä rahaa. Miten aiotte kehittää työllistämispalveluita nykyistä paljon nopeammiksi, tulosvastuullisiksi ja enemmän työnantajien tietotarpeita palveleviksi? Lisäksi kysyn, mitä aiotte tehdä työ- ja elinkeinopalveluitten tietoteknisten ongelmien korjaamiseksi, koska tämä on erittäin suuri ongelma. — Kiitos.

12.14 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus kannustaa yrittäjyyteen. Yhteiskunnan tulee pitää huolta yrittäjyyden kannusteista ja myös yritysten kannusteista työllistää. Uusia työpaikkoja syntyy etenkin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, ja hallitus haluaa entistä yritysystävällisemmin, kilpailukykyisemmän Suomen, jossa yrityksillä on hyvät edellytykset menestyä, jossa henkilökunnan palkkaaminen on helppoa, jossa verotus kannustaa työntekoon ja yrittäjyyteen. Viranomaisten päätöksenteko on joustavaa yrittäjyyden helpottamiseksi. Tämä on hallituksen arvolupaus yrittäjyyden puolelta. Tämä on aivan mahtava lupaus, ja tässä on erittäin paljon toimenpiteitä, arvoisat ministerit, kun esittelitte niitä, iso joukko sen ympärillä.

Kysisinkin lyhyesti ministeri Kulmunilta tästä Business Finlandin tuesta: olisiko tämä mahdollista myös muille yritysmuodoille kuin osakeyhtiömuotoisille yrityksille? Meillä on aika paljon hienoja toiminimiyrityksiä, kasvavia yrityksiä, mitkä haluaisivat myös nousta.

Toinen ministeri Harakalle: [Puhemies koputtaa] tämä kohtaanto-ongelma on iso kysymys, ja siihen tulevia toimenpiteitä haluaisin muutaman teiltä vielä esille.

12.15 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi elää viennistä, ja hyvinvointimme on kiinni siitä, miten vientiteollisuutemme pärjää kilpailuilla kansainvälisillä markkinoilla. Paljon on tietysti kilpailussa yritysten omaa tekemistä, siitä on

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kysymys, mutta niin kuin tuossa todettiin, budjetissa on painotuksia myös esimerkiksi Business Finlandiin, mikä on hyvä asia.

Kun kansainvälisille markkinoille ponnistellaan, niin se on vaativaa puuhaa. Yrityksiltä tulee palautetta, että ponnistelujen tueksi tarjotut toimenpiteet esimerkiksi TEMin suunnalta eivät kohtaa yritysten tarpeiden kanssa. Kerrotaan, että lähinnä tarjotaan energiatukea tuotantolaitosten saamiseksi energiatehokkaiksi, mikä on sinänsä äärimmäisen järkevää — ei kahta sanaa, se on hyvä asia, mutta varsinaisten vientiponnistelujen osalta se ei oikein kohtaa. [Puhemies koputtaa] Eli onko meillä tarjota kunnon keinovalikoimaa vientiin tähtääville yrityksille?

12.16 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saimme sinänsä hyviä uutisia siinä, että Suomen kilpailukykyasema on säilynyt, vaikka tässä keskustelussa luulisi, että se on romahtamassa ja heinäsiirkat ja raekuurot tänne saapuvat. Uskon, että ne toimet, joita ministeri Kulmuni esitteli, tukevat sitä, että me myös jatkossa pysymme tuossa asemassa, ja tässä tilanteessa meille tietysti kansainvälinen talous ja se, miten me pärjäämme siinä, on työllisyyden näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää.

Mutta kun ministeri Harakka sanoi, että on näitä työllisyystoimia, joita hän hyvin lueteli, niin mielestäni on aika hyvin päästy liikkeelle — ottaen huomioon, että tämä hallitus on istunut käsittäkseni noin neljä kuukautta, jos laskin äkäisesti oikein. Kysyisin tästä kuntakokeilusta, koska se oli mielestäni parasta, mitä edellinen hallitus teki, ja surullisinta, mitä se teki, oli se, että se lopetettiin ja tähän väliin tuli tauko. Mutta tämä oli kai se hinta, jonka saimme maksaa perussuomalaisten hallituksessa istumisesta, koska sieltä se vastustus nousi. Mitkä ovat ne kriteerit, ja mihin tällä pyritään? Ja onko mahdollista, että tässä yhteydessä jatkossa — ymmärrän, että se ei mahdu nyt tähän — mietittäisiin myös työmarkkinatuen jako-osuuksia [Puhemies koputtaa] ja kuntouttavan työtoiminnan lainsäädäntöä, koska ne ovat ne riskit, [Puhemies koputtaa] jotka liittyvät kuntakokeiluihin?

12.18 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus puhuu koko ajan, että tarvitaan osaavaa työvoimaa ulkomailta, että mansikatkin tulisi kerättyä. Muutama vuosi sitten, kun minunkin tyttäreni yritti päästä paikalliselle mansikkatilalle töihin, niin sieltä ilmoitettiin jo paljon aikaisemmin etukäteen, että heille tulee tietty ryhmä ulkomailta. Ei suomalaisia palkattu, kun sinne oli järjestetty jo ulkomaalaiset.

Sitten ollaan luettu uutisia, että virolaiset ovat jo liian kalliita rakennusmiehiä Helsingissä. Pääkaupunkiseudulla tarvitaan vielä halvempia, edullisempia työntekijöitä, joiden kautta voidaan kierrättää sitä palkanmaksua takaisin yrittäjälle, että säästetään. Tätähän on tapahtunut paljon, että ulkomaalainen työnantaja kutsuu ulkomaalaisia työntekijöitä, palkkaa heidät ja ottaa osan palkasta esimerkiksi vuokranmaksuna. Vasta oli juttua siitäkin, kuinka piti työnantajan asunnossa asua, että sai sen työpaikan, ja maksaa ylisuurta vuokraa — että palautettiin tämä raha takaisin.

Arvoisat ministerit! Miksi on menty tähän näin, että yrityksellä ei enää ole varaa maksaa oikeata palkkaa [Puhemies koputtaa] suomalaisellekin työntekijälle?

12.19 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Monella alalla tässä maassa on työvoimapula, ja itse sain viimeksi eilen tällaisen sähköpostin: "Meillä on kaalitila, ja käytämme paljon ulkomaalaista työvoimaa, koska valitettavasti suomalaisia ei ole hakenut näihin töihin. Työntekijöitä meillä on Vietnamista, Tansa-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

niasta, Venäjältä ja Ukrainasta. Kaikki paperiasiat ovat meillä kunnossa, mutta Maahanmuuttovirasto on niin kiireinen, että eivät saa työlupia käsiteltyä. Lupa-asioissa voi mennä jopa vuosi.”

Till och med ett år kan det ta att behandla dessa.

Heillä on myös ongelmana se, että on venäläisiä työntekijöitä, joilla on työlupa lokakuun loppuun. He olisivat saamassa myös muita töitä, mutta koska kyseessä on alanvaihto, niin joutuvat palaamaan Venäjälle. Tiedän, että tämä hallitus vihdoinkin on tähän tarttumassa.

Jag vet att denna regering ska ta itu med dessa saker, och jag skulle vilja fråga minister Harakka hur det ser ut och vilka målsättningar för tider man har framöver.

Elikkä kysyisin ministeri Harakalta, mitä ollaan tekemässä, kun tähän ollaan vihdoinkin tarttumassa, ja miten suhtaudutte muun muassa tähän alanvaihtoon.

12.20 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruotsissa työelämään on saatu paljon lisää joustavuutta ja tasa-arvoa perhevapaajärjestelmällä, joka kannustaa yrityksiä patistamaan myös isä jäämään perhevapaita viettämään ja kannustaa myös käyttämään vapaita joustavasti aina lapsen ensimmäisen vuosikymmenen ajan. Tiedän, että tämä ei kuulu työministeriön hallinnonalaan, mutta varmasti työministeri haluaa tuoda sen uuden perhevapaajärjestelmän sallimaa joustavuutta ja tasa-arvoa työelämään. Se on yksi tärkeimmistä rakenneuudistuksista, joita tämä hallitus tavoittelee ja joita kannattaa tavoitella. Ruotsissa isät pitävät 25 prosenttia vapaista, kun Suomessa vain noin 9 prosenttia, ja tämä uudistus tulee olemaan tarpeellinen niin vapaiden vieton kuin myös vapaiden rahoituksen kannalta, jotta saamme kaikki työnantajat osallistumaan kustannuksiin tasaisemmin. Milloin saamme tämän uudistuksen eduskuntaan?

12.21 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Harakka, ette varmaan ylläty, kun totean, että suhtaudun varsin varauksellisesti näihin teidän toimiinne työllisyysongelman ratkaisemiseksi. Olette esittäneet tukityöllistämistä, osatyökykyisten työllistämistä ja niin edelleen. Ne ovat sinänsä hyviä asioita ja kannatan kyllä niitä, siitä ei ole kysymys, mutta täysin riittämättömiä siihen nähden, mikä on tarve tällä hetkellä. Me tarvitsemme lisää työpaikkoja nimenomaan avoimelle sektorille, me tarvitsemme yrityksille rohkeutta palkata, me tarvitsemme ihmisille motivaatiota mennä töihin, ja siihen kysymykseen, näihin kysymyksiin te ette ole ottaneet kantaa ettekä myöskään mielestäni antaneet osviittaa siitä, että teillä tällaisia suunnitelmia edes olisi.

Kysynkin nyt, kun näitä keinoja kuitenkin työllistämisen lisäämiseksi on keksitty pilvin pimein, ja jopa teidän omassa ministeriössänne, teollisuus- ja elinkeinoministeriössä, on julkaistu raportti ”Uudistuva työ ja yrittäjyys — visioista toteutukseen” noin vuosi sitten. [Puhemies koputtaa] Siellä listataan 45 konkreettista keinoa, joilla parannetaan yritysten toimintaedellytyksiä ja saadaan lisää työpaikkoja. Miksi nämä eivät ole teillä käytössä?

12.22 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime hallitus teki työvoimapalvelujen kuntakoikeilun niin kovalla tohinalla, että tutkijat unohdettiin matkasta mukaan, ja niin meillä ei tällä hetkellä ole kunnollisia tuloksia tästä kokeilusta. Järkyt-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

tävintä tässä on, että sitä edellinen hallitus teki samoin, eli meillä on nyt kahdeksan vuotta kokeiltu työvoimapalveluja kunnissa ilman, että kertaakaan sitä olisi tehty tutkimusperustaisesti.

Minä olen erittäin tyytyväinen siitä, että laiva tällä hetkellä menee oikeaan suuntaan ja menee sinne ihan hyvää vauhtia, mutta minun huoleni on, että kun nyt kuntakokeilut käynnistetään jälleen kovalla tohinalla, niin ei kai käy niin, että me seuraavat neljä vuottakin kokeilemme ilman, että kirjaisimme tuloksia näistä kokeiluista? Toivon, että tällä kertaa toimitaisiin viisaammin.

12.23 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oppositio on kipuillut täällä hallituksen työllisyystoimien kanssa, ja voin kertoa teille, koska kertaus on opintojen äiti, mitä tämä hallitus on tekemässä: Palkkatuen määrää nostetaan, ja sitä kehitetään jatkossa, sen pitäisi olla kaikille jo selvä tässä salissa. Kuntakokeilu, jonka viime hallitus lakkautti, on taas totta. Malli palautetaan, ja se laajenee, ja tutkijat otetaan mukaan tähän, koska kokeiluissahan on aina tavoitteena se, että kerätään tietoa. Työttömiä ei jätetä oman onnensa nojaan jatkossa, vaan kasvokkain tapahtuva palvelu on jatkossa resurssisäilyksen johdosta paremmin saatavilla TE-palveluissa. Rekrytuki ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen on totta, ja sosiaaliturvan uudistamisen myötä työn vastaanottaminen helppottuu. Tässä vain 5 toimenpidettä niistä 25:stä, joita ministeriössä työstetään.

Ja haluan kertoa tähän puheenvuoron loppuun sen palautteen, jota kansalaisilta eilen sain: Kansalaiset ovat antaneet palautetta, että onko kokoomuksella tavoite, että työllisyysaste laskee. Niin kovin te hyökkäätte näitä työllisyystoimenpiteitä vastaan, [Puhemies koputtaa] mitä hallitus on tekemässä. [Välihuutoja]

12.24 **Hanna Huttunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Välihuutoja — puhemies koputtaa] Ministeri Kulmuni piti jo edellisellä puhejaksolla hyvän puheenvuoron kohtaanto-ongelmasta, ja voin kertoa — täällä äskettäin käytettiin perussuomalaisen edustajan puolesta puheenvuoro siitä, että hänen tyttärensä ei päässyt marjatilalle töihin — että olen kiertänyt koko kesän ja syksyn omassa maakunnassani eri yrityksiä ja siellä on muun muassa eräs marjatila, joka oli tehnyt periaatepäätöksen, että se haluaa suomalaisia työntekijöitä. Kolme työhakemusta tuli koko tilalle suomalaisilta, ja sillä ei muuten marjoja poimita marjatilalta. Itse tulen kaupungista, mikä on entinen kaivoskaupunki, nykyinen teollisuuskaupunki, missä on metalliteollisuutta. Siellä on jatkuva pula metallimiehistä. Joka ikisessä yrityskohtaamisessa sanotaan, että heillä on tilauksia, heillä ei ole tekijöitä, joten onko teidän ohjeenne sitten, että pankaa lappu luukulle, pankaa silmät kiinni mielummin kuin ottakaa työntekijöitä ulkomailta? Sama pätee marjatiloihin, sama pätee it-yrityksiin. Minä haluan, että vastaatte suomalaisille yrittäjille, pannaanko lappu luukulle vai ote taanko pätevää työvoimaa ulkomailta.

12.26 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä hämmästytti perussuomalaisia, kun keskustan ministeri tosiaan julisti, että mansikoita ei poimita ilman ulkomaalaisia, ja nyt näköjään näyttää siltä, että koko keskustan eduskuntaryhmä on tosiaan tällä linjalla. [Hanna Huttusen välihuuto] Jos meillä on Suomessa [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] yli puoli miljoonaa — hyvät keskustalaiset, yli puoli miljoonaa — työnhakijaa ja meillä on parisataatuhatta työtöntä, niin kysymyksen pitäisi kuulua, miksi tästä työttömien joukosta, näiden työnhakijoiden joukosta ette halua etsiä sinne marjanpoimijoita. Olen it-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

sekin ollut tuollaisella marjanpoimintaoperaatiolla yhden kesän — en tosin nyt kansanedustajana mutta vähän nuorempana. Tässä saa sen vaikutuksen, että keskusta, olette menneet politiikassanne aivan kokoomuslaiselle, tällaiselle matalapalkkatyövoiman houkutelulinjalle. Se on ihan järkevää, että näitä Supercell-työntekijöitä, it-alan työntekijöitä voi houkutella Suomeen, ja niitähän [Puhemies koputtaa] tulee, ja laki on jo kunnossa, mutta entä nämä somalit, afgaanit, irakilaiset? [Puhemies koputtaa] Eivät he sinne marjanpoimijoiksi ole menneet.

12.27 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouden rattaiden pyörimisessä keskeisintä on, että yrityksiä on jo eri puolilla maata ja nämä yritykset palkkaavat työntekijöitä. Siinä mielessä onkin erinomaista tässäkin hallituksen esityksessä, että palkkatukeen laitetaan lisää paukkuja, että näitä työntekijöitä löytyy myös näihin pieniin yrityksiin.

Erittäin hyvä on myös tämä alueellinen kuljetustuki, kiitos siitä ministeri Kulmunille. Se mahdollistaa sen, että myös kauempana markkinoilta olevat yritykset voivat toimia ja sitä kautta ne voivat saada niitä tuotteitaan vietyä markkinoille.

Kysyisin sitten tästä biokaasuohjelmasta: mahdollistaahan tämä biokaasuohjelma myös sen, että erittäin pienetkin biokaasuyksiköt pystyvät toimimaan hajautetusti eri puolilla maakuntia?

12.28 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Taimela kuvasi muutamia osia Harakan työllisyystoimista julkistamasta 25 kohdan listasta ja haukkui kokoomusta, ja ehdotan seuraavaa: ei tästä kannata täällä kinata, vaan pyydän hakemaan edes muutaman sellaisen asiantuntijan, joka sanoo, että ne toimet, jotka hallitus on konkreettisesti linjannut, tuottavat enemmän työpaikkoja kuin kokoomuksen 16 kohdan ohjelma, jossa riippumattomien asiantuntijoiden viitteiden perusteella on työllisyysvaikutus 30 000.

Tässä on toki tärkeitäkin aiheita. Mainitsitte, Taimelakin, työttömyysturvan kannustinloukkujen purkamisen, joka on aikeena siellä, mutta se on pääministerin käyttämän kielikuvan mukaan ”nakitettu” työmarkkinajärjestöille, ja pahoin pelkään viiden vuoden kokeuksella tästä salista, että paljon ei ole odotettavissa. Mutta esimerkiksi palkkatuessa on varmasti myönteistä. Kysyisin tässä ministeri Harakalta: kun samaan aikaan pyritte keventämään byrokratiaa ja aikaistamaan maksatuksia, mikä on yrittäjien kannalta ymmärrettävä tavoite, ja samaan aikaan sitomaan selvästi palkkatuen [Puhemies koputtaa] oppisopimuskoulutukseen ja pitkän aikavälin vaikuttavuuteen, niin miten nämä ovat yhdistettävissä, että byrokratia kevenee ja saa netistä palkkatuen itselleen yrittäjä [Puhemies koputtaa] mutta sitoumukset olisivat pitkäjänteisiä?

12.29 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä pitää kiittää hallitusta ja työministeri Harakkaa monien työttömien puolesta siitä, että aktiivimalli viimein perutaan. Se on ollut erittäin kohtuuton monille työttömille ja tiputtanut heitä uusiin tuloloukkuihin, ja tämä on ollut tärkeä viesti ja kiitoksen paikka, ja haluan sen tässä teille osoittaa.

Lisäksi mielestäni on tärkeitä, että olette, Harakka, tuonut esille nimenomaan osatyökykyiset ihmiset, vammaiset ja muut, joita tarvitaan tässä työllisyysasteen nostossa, ja se on tärkeää, että nimenomaan te olette tuonut sitä esille ja nostanut työkykyä ja terveystyö-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

myksiä työllisyysasteen nostamiseksi, koska me tiedämme, että me tarvitsemme näitä keinoja, että saavutamme tämän tavoitteen. Haluan siitä myös kiittää.

Vielä lopuksi näihin kuntakokeiluihin: Meillä Pirkanmaalla on ollut hyvä kuntakokeilu, ja toivotaan, että se saadaan jatkoon ja laajennetaan. Nythän te olette linjannut, että koko Suomeen laajennetaan näitä ja näitä vahvistetaan, ja tämä on äärettömän hyvä viesti. Sen haluaisin sanoa, että esimerkiksi [Puhemies koputtaa] kuntouttavan työtoiminnan säännöt pitää kuitenkin katsoa tässä kokonaisuudessa, ja toivoisin, että kommentoisitte niitä.

12.30 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta työllisyysohjelma, minkä ministeri Harakka on tukijoukkojensa kanssa rakentanut, on hyvä ja monipuolinen. Itse olen tehnyt töitä näitten pitkäaikaistyöttömien kanssa 90-luvun lamasta asti ja olen nähnyt, mitä siellä tarvitsee tehdä, ja minusta tässä on niitä kohteita, mitä pitää olla. Työttömyys on semmoinen tilanne, että etenkin kun meillä on aloja, missä työpaikat ja työntekijät eivät kohtaa, niin työtön ei ole pystynyt hakemaan töitä itselleen eikä saa töitä. Kun meillä oli aktiivimalli, se vielä mahdollisesti leikkasi heidän päivärahaansa ja toimeentuloaan, joten minusta on hyvä asia, että se aktiivimalli myös puretaan siinä. Mutta haluaisin vielä kysyä ministeriltä: kun edellisellä hallituksella jäi satoja miljoonia euroja käyttämättä työllisyysmäärärahoista, niin eihän tämä ole se säästömomentti, missä säästetään, vaan pyritään käyttämään kaikki rahat, että saadaan ihmiset työllistettyä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministerit haluavat tässä välissä vastata, ja työministeri Harakka aloittaa. Kaksi minuuttia riittänee? [Timo Harakka: Jos saisi kolme.] — No saatte kolme.

12.32 Työministeri Timo Harakka: Tässä pyysin puheenvuoron, arvoisat edustajat, kiittääkseni teitä näistä kysymyksistä ja ajattelin, että nyt tässä vaiheessa tämän keskustelun ylläpitämiseksi on hyvä yrittää purkaa tätä sumaa.

Edustaja Ranne aloitti, ja totean, että työ- ja elinkeinopalveluiden kehittäminen on tärkeää. Viime vuosinahan on käynyt niin, että resurssit ovat vähentyneet samaan aikaan kun vaatimukset ovat kasvaneet, ja nyt tämä suunta muuttuu. Työ- ja elinkeinopalveluihin satsataan lisää. Se tarkoittaa paitsi sitä, että on lisää käsiä tekemässä, myös sitä, että tämä kuntakokeilu mahdollistaa sen, että kun iso osa monialaista työtä vaativista asiakkaista siirtyy kuntien asiakkaiksi, niin silloin voidaan pyrkiä siihen, että nämä TE-asiiantuntijat voivat käyttää sitä osaamistaan nimenomaan myöskin yritysten ja työnvälityksen hyväksi. Meillä on tässä kaksi kirjainta, mitkä aina pitää muistaa. On T ja E, ja se E tarkoittaa sitä, että olemme myös työnantajien palveluksessa.

Edustaja Pirttilahti kysyi kohtaannosta. Siihen on nyt ensi hätään muistaakseni 4 tai 5 miljoonan euron kysyntälähtöinen yritysten tarpeista kumpuava määräraha, mutta ministeri Anderssonin kanssa olemme tekemässä laajempaa yhteistyötä saadaksemme työvoiman tarpeen ennakoinnin kuntoon.

Edustaja Filatov oli yksi monista, jotka kysyivät tästä kuntakokeilusta. Tämä on siis ensimmäinen vaihe, jossa tavoitellaan sitä, että olisi hallittu siirtymä. Tämä on iso uudistus. Kaikkialla Suomessa TE-toimistoista tietty määrä asiakkaista siirtyisi kuntien asiakkaiksi. Edustaja Kontula, todellakin tarkoitus on se, että nyt tutkimusasetelmat ja vaikuttavuusarviot ovat kunnossa sillä tavoin, että saamme varman tiedon siitä, vakinaistetaanko tällainen menettely ja laajennetaanko sitä kaikkiin kuntiin hyvien ja oikeansuuntaisten toimien

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

johdattamana. Yksi näistä isoista kysymyksistä on, mihin edustajat Filatov ja Nurminen kiinnittivät huomiota, kuntouttavan työtoiminnan tilanne. Kunnollisen tutkimuksen ja vaikuttavuusarvioinnin tehtävä on ohjata myöskin sellaiseen käytäntöön, että kunnat eivät käyttäisi tätä kokeilua rahansäästökeinona, tapana siirtää mahdollisimman paljon asiakkaita kuntouttavaan työtoimintaan. Mutta kuntouttava työtoiminta ei saa olla mikään umpikuja, vaan sen täytyy olla polku, joka johtaa kohti työmarkkinoita. Silloin yksi askel voisi olla tämä järjestöjen palkkatuki.

Edustaja Mykkäselle totean, että palkkatukeen on siis kaikilla tasoilla tarkoitus liittää osaamisenkartoituselementti, niin että sen jakson lopuksi on tiedettävissä, millä tavalla se osaaminen on lisääntynyt. Oppisopimus on yksi mahdollisuus, jota työnantajat nimenomaan ovat paljon kysyneet, mutta se ei ole nyt mikään pakollinen raskaus, vaan tärkeintä on saada siitä yksinkertaisempaa.

Ja kyllä, on olemassa myöskin niitä puolueettomia ekonomisteja, jotka ovat sitä mieltä, että hallituksen toimin, jo yksin palkkatuella, saavutetaan tavoitteet. STTK:n pääekonomistin mukaan, [Naurua — Puhemies koputtaa] jos Suomi yltää pohjoismaiselle tasolle palkkatuessa, on saavutettavissa 44 000 työpaikkaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat! Kun ministerillä on puheenvuoro, niin suhtaudutaan kunnioittaen. — Ministeri Kulmuni.

12.35 Elinkeinoministeri Katri Kulmuni: Arvoisa puhemies! Vastaan tässä esille tulleisiin kysymyksiin ja aloitan edustaja Sankelon kysymyksestä kansainvälisen kasvun ja viennin edistämisestä. Kaiken kaikkiaan jos miettii Business Finlandin määrärahoja, niin tällä vaalikaudella ne tulevat siis pysyvästi nousemaan 200 miljoonaa neljän vuoden aikana ja myös määräaikaisesti tulee 150 miljoonaa euroa lisäyksiä, joten erittäin suurella vakavuudella tietenkkin suhtaudutaan siihen, että saadaan kansainvälistä kasvua ja vientiä aikaiseksi. Yksistään ensi vuodelle Business Finlandille on osoitettu pysyviä määrärahalisäyksiä yli 40 miljoonaa ja sitten myös niitä määräaikaisia lisäyksiä 96 miljoonaa. Niillä pyritään nimenomaan vastaamaan niihin kysymyksiin, joita esille nostitte. Tarkoituksena on tosiaan vuoden loppuun mennessä tehdä kansainvälisen kasvun ja viennin ohjelma, jonka kautta pitäisi pystyä paitsi löytämään vastauksia oleskelulupaprosessien tehostamiseen, kansainvälisen rekrytoinnin toimintamalleihin ja lisäämään resursseja kansainvälisten osaajien houkuttelemiseen myös käynnistämään pk-yrityksille kansainvälisen kasvun ohjelma.

Sitten täällä kyseenalaistettiin sitä tarvetta, mikä ihan tavallisissa yrityksissä ympäri Suomen tällä hetkellä on työvoiman saatavuuden suhteen. Se on vain nykytila, tykkää siitä tai ei. Tällä hetkellä ongelma on se, että meidän lupaprosessimme saattavat viedä kolme neljä kuukautta ja sinä aikana kyllä se sesonki vaikkapa siellä mansikkatiloilla tai maatalousyrittäjissä on mennyt ohi, ja kuitenkin nämäkin työt olisi tärkeä saada tehtyä.

Tietenkkin kaiken kaikkiaan ongelmana on myös se, että esimerkiksi Kainuun kaltaisesa maakunnassa ensi vuosikymmenellä tulee loppumaan työntekijät, jos ei tätä pystytä jotenkin ratkaisemaan, ja se ongelma on siis olemassa olevissa yrityksissä tällä hetkellä. Joten kyllä uskoisin, että meillä on ihan yhteinen huoli sen suhteen, että näihin metallifirmoihin ja -pajoihin ja kaikkiin työpaikkoihin saadaan työntekijöitä, ja sitä kohtaanto-ongelmaa pyritään ratkaisemaan.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Edustaja Kopra kysyi viime vaalikaudella tehdystä yrittäjyyselvityksestä työ- ja elinkeinoministeriölle. Tämän vuoden loppuun mennessä on tarkoitus tulla yrittäjyysstrategia, jossa totta kai siinä edellisessä selvityksessä nostettuja asioita tullaan käsittelemään.

Lisäksi ehkä haluaisin vielä nostaa esille Business Finlandin osalta sen, kun edustaja Pirttilahden toimesta kysyttiin näistä toimintamalleista, että voiko siellä olla muita kuin osakeyhtiöitä. Tietenkin ne rahoitusmuodot tähtäävät nimenomaan kansainvälisille kasvaville kasvuhakuisille markkinoille. Ajattelen, että sitten yksityrittäjien, mikrorittäjien osalta esimerkiksi pk-yritysten rekrytuskokeilut ovat ehkä enemmän sinne kohdennettuja ja auttavat siihen kasvuun.

Lopuksi vielä biokaasusta, josta edustaja Pylväs kysyi: juuri viime viikolla on laitettu liikkeelle asiantuntijatyöryhmä, jonka täytyy vuodenvaihteeseen mennessä sitten selvittää [Puhemies koputtaa] ne lainsäädännössä vaadittavat toimenpiteet, ja nimenomaan hajautettu biokaasuntuotanto on siellä yhtenä kohtana, jota he selvittävät.

12.39 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska perussuomalaiset lähtevät siitä, että huolehditaan kotimaisesta työllisyydestä, niin täällä kysyttiin keinoja.

Täällä palkkatukeen nyt esimerkiksi ollaan laittamassa rahaa. Voitaisiinko laittaa tämä palkkatuki siten, että edellytetään yritykseltä ensisijaisesti työttömän kotimaisen palkkaamista? Sinne yrityksillehän se tuki tulisi. [Mikko Savolan välihuuto] Ja annetaan muuttoavustusta, jos vaikka olisi esim. kesätyöhönkin menossa, marjanpoimintaan, koska minä uskon, että kysymyksessä on hyvin paljon se, että se saatava palkka on niin matala, vaikka ulkomailta kannattaakin lähteä tänne. Siinä olisi edes yksi ratkaisu. Tietysti, jos ei kiinnosta kotimainen työ, ymmärrän tämän.

Jos miettii, että me laitamme kuitenkin kotoutuskoulutukseen 60 miljoonaa ja täällä on sivulta 639 eteenpäin pakolaisten kulut tulkkauksesta ynnä muusta 200 miljoonaa, niin kun puhutaan näistä asioista, niin täällä siis miljarditolkulla menee rahaa [Puhemies koputtaa] maahanmuuttoon. Nämä kun saataisiin kotimaisiin yrityksiin, [Puhemies koputtaa] niin minä sanon, että kyllä työllisyystilastot paranisivat.

12.40 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy ihmetellä opposition tilannekuvaa ja vastauksia siihen. Kuten täällä salissa on moneen kertaan kuultu, niin näitten maailmantalouden ja maailmankaupan haasteiden lisäksi meillä on ihan kotoperäisiä haasteita. Tämä osaavan työvoiman pula on aivan todellinen ja polttava esimerkiksi kotimaakunnassani Satakunnassa. Kyse ei todellakaan ole pelkästään siitä, että meillä on pulaa marjanpoimijoista, joista on pula, vaan meillä on pula laajasti esimerkiksi teknologiateollisuuden osaajista, metallimiehistä, robotiikan, automaatioalan osaajista, energiatekniikan osaajista — näin vain muutamia esimerkkejä mainitakseni.

Kyysisinkin ministeri Harakalta vielä tarkentavan kysymyksen siihen, että kun samaan aikaan on yt:itä kuitenkin käynnissä johtuen osin näistä maailmantalouden haasteista, niin miten varmistetaan, että työvoimapalveluiden ja työvoimakoulutuksen resurssit turvataan myös niillä alueilla, joissa tämä pula on nyt [Puhemies koputtaa] kova, esimerkiksi Satakunnassa.

12.41 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sama tilannekuva ja huoli tästä osaavasta työvoimasta on myös meillä kokoomuksessa. Viime hallituskaudella lisättiin lisätalousarvioissa ja budjetissa merkittävästi rahaa, siis kymmeniä

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

miljoonia kertyen lopulta sadoiksi miljooniksi, nimenomaan muuntokoulutukseen ja täydennyskoulutukseen, semmoiseen nopeavaikutteiseen osaavan työvoiman saatavuuden varmistavaan koulutukseen, ja nämä puuttuvat nyt hallituksen budjetista. Olisin kysynyt, olisiko tälle asialle mahdollista tehdä jotain.

Ministeri Kulmuni, jaan myöskin huolen Suomen hitaasta kasvusta ja uudistumiskyvystä. — On hyvä, että Business Finlandin rahoitukseen tulee joitain lisäyksiä, mutta se, mikä huolestuttaa, on suoraan hallituksen omasta budjettikirjasta, jossa kerrotaan hyvin, että yksityisen ja julkisen sektorin tk-menot kasvoivat vuosina 2016—2018 usean vuoden ajan mutta nyt hallitus esittää, että tk-intensiteetti pysyy samalla tasolla vuonna 2020, eli ei ole tulossa lisää, vaikka yhdessä on sovittu 4 prosentin bkt-tavoitteesta tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenoihin.

Se, mikä pisti [Puhemies koputtaa] aivan erityisesti silmään, kun puhutaan korkeasta osaamisesta, on se, [Puhemies koputtaa] minkä takia ensi vuoden budjetissa leikataan Suomen Akatemialta eli suomalaiselta tieteeltä 31 miljoonaa euroa.

12.42 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän siitä, että hallituksen ja erityisesti työministerin suhtautuminen työttömiin on arvostavaa, suhtautuminen varsinkin pitkäaikaistyöttömiin, osa-aikatyökykyisiin on arvostavaa. Haetaan yksilöllisiä ratkaisuja ja palveluihin laajempaa osaamista, ja sitä todella tarvitaan. Työttömien juoksuttaminen luukulta toiselle on nyt päättymässä, ja siitä pyritään irtautumaan kokonaan. Toivon, että kunnille todella tulee tukea työllistämiseen, koska kunnillahan on paras tietous alueen työpaikoista ja myös työttömistä työnhakijoista.

Onko jäänyt ministerin mieleen jokin suurempi toimi, joka ei nyt mahtunut tähän talousarvioesitykseen ja jonka olisitte halunnut tähän sisällyttää?

Sitten tästä työvoimapolusta. Minua ihmetyttää, kun perussuomalaiset taitaa olla Suomenmaassa ainut ryhmä, joka ei ymmärrä sitä, että marjateollisuuden tiloille ei kerta kaikkiaan ole ainakaan 20 vuoteen ollut suomalaisia työntekijöitä, kantasuomalaisia, tarjolla. [Leena Meren välihuuto] Tämä on tosiasia, ja se ei auta, vaikka kuinka huudetaan sieltä.

12.43 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen itsekin ollut mansikkatilalla monena kesänä töissä ja mietin, onko siellä mahdollisesti ikärajat. Otaanko alle 16-vuotiaita töihin sinne mansikkatilalle? Nuorille pitäisi antaa mahdollisuuksia. Perussuomalaiset tekivät Espoossa valtuustoaloitteen, jolla kesäsetelin ikärajaa laskettiin, eli yhä nuoremmat pystyvät ottamaan pieniä työrupeamia. Erittäin tärkeitä asioita.

Mutta täällä puhutaan ulkomaalaisen työvoiman saamisesta ja osajapulasta. Sehän on koulutuspolitiikkaa, eli meidän täytyy kiireesti ruveta Suomessa kouluttamaan ihmisiä niille aloille, mistä puuttuu työntekijöitä ja osajajia, ja myös kohdentaa sinne koulutukseen resursseja.

Nostaisin yrittäjäbarometrin vuodelta 2019 vielä esille: Kun kysyttiin suomalaisilta yrittäjiltä halukkuutta palkata muun muassa ulkomaalaista työvoimaa, niin 68 prosenttia pääkaupunkiseudun yrittäjistä vastasi, että heillä ei ole halukkuutta, ja muualla Suomessa 75 prosenttia. Kysyisin ministeriltä: oletteko tutustunut tähän, ja mitä tähän vastaatte?

Miten tämä koulutuspoliittinen kysymys sitten, että miten me saamme hitsarit, levysepät, muurarit, rakentajat, metallimiehet? [Puhemies koputtaa] Kyllä niitä löytyy, kun koulutetaan.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

12.45 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos joku minua ihmetyttää, niin minua ihmetyttävät kokoomuksen energiapoliittiset linjaukset. Te tässä debatissa jo aikaisemmin toistitte useasta suusta, että te haluatte nopeita muutoksia turpeen verotukseen ja ajaa turvetuotannon ja turpeen käytön alas.

Mitä tämä tarkoittaisi? Se tarkoittaisi sitä, että ajojärjestys muuttuisi. Kivihiilestä tulisi ensikädessä edullisempi polttoaine kuin mitä turve on. Se tulisi ajamaan polttoon ainespuuta, sitä metsäteollisuuden tarvitsemaa puuta, ja tulisi tuomaan alempiasteisia jakeita ja myös puuta maan rajojen ulkopuolelta tänne meille käyttöön.

Mihinkä me tässä pyrimme? Me pyrimme siihen, että yrityksillä on vakaat tulevaisuusnäkymät, siihen, että investoinnit pääsevät mukaan kunnissa, kun uusia polttojärjestelmiä kaukolämpöön tuotetaan, ja siihen, että turveteollisuus pystyy tekemään jatkojalosteita, kuten biohiiltä ja kasvualustoja. [Puhemies koputtaa] Jos ette minua usko, niin uskokaa edustaja Sankeloa siellä teidän omassa porukassanne.

12.46 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiilineutraalista Suomesta keskustelu on aina paikallaan, ja muistuttaisin, että kaikilla puolueillahan on yhtenäinen näkökulma siitä, että näitä ratkaisuja viedään eteenpäin.

Omasta mielestäni on erittäin tärkeää, että kun lähdetään hiiltä viemään lakiteitse pois estradilta, niin huolehdimme siitä, että näitten muitten polttoaineiden osalta on riittävän pitkä siirtymäaika, jonka aikana voidaan esimerkiksi teollisuuden osalta tehdä uusia tuotteita. En usko, että tästä niin kuin suurta epäselvyyttä on.

Mutta yhdestä asiasta, arvoisa puhemies, on hieman epäilystä. Nimittäin mikä on hallituksen sisäinen tilanne kotimaiseen energiaan liittyvissä keskusteluissa? Ja minä voisin kysyä tässä samalla vihreiden edustajilta: mikä on teidän mielestänne hallituksen energiapoliittinen linja liittyen kotimaiseen energiaan? Esimerkiksi edustaja Hassi voi vastata tähän.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Perinteisesti kyllä päätän itse, kuka täällä puheenvuorot jakaa, mutta edustaja Hassi nyt mainittiin.

12.47 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiilineutraalisuus 2035 on tämän hallituksen iso tehtävä, ja turpeen osalta hallitusohjelmassa on selkeät kirjaukset: turpeen käyttö vähintään puolitetaan 2030 mennessä, seuraavalla vuosikymmenellä turpeen käyttö käytännössä tiettyjä erityistapauksia lukuun ottamatta loppuu, ja ensi kesän budjettiriiheen mennessä valmistellaan verouudistus, jonka avulla muun muassa varmistetaan, että nämä tavoitteet toteutuvat. Nyt on ymmärrettävä meidän ihan kaikkien aivan riippumatta siitä, olemmeko hallituksessa vai oppositiossa, että ilmastonmuutoksen hillintä on niin suuri tehtävä, että kaiken talouspolitiikan, kaiken teollisuuspolitiikan, kaiken työllisyyspolitiikan ja kaiken liikennepolitiikan on oltava myös ilmastopolitiikkaa tästä eteenpäin.

12.48 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisi hyvä tämän kaiken kiihkoilun keskellä muistaa se, mikä on suomalainen energiapaletti. Me olemme tässä talossa tehneet jo monta päätöstä siitä, että arvokkaimpia puujakeita, kuitupuuta ja tukkipuuta, ei saa polttaa, ja jos me nyt tänä päivänä lopettaisimme turpeenpolton, se johtaisi siihen, että 25 miljoonaa kuutiota haketta pitäisi teidän jostakin etsiä. Mistä te löydätte? Sitä ei ole missään.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Otatteko te sen riskin, että tuodaan ulkomailta haketta, tuolta jostakin etelämpää, jolloin tulee valtava hyönteistuhoriski tähän maahan? Muistakaa, että Kanadan Kalliovuorilta Brittiläisestä Kolumbiasta miljoonia hehtaareja metsää tuhoutui pelkästään sen takia, kun tuotiin sinne semmoisia tuntemattomia hyttysiä, jotka söivät kaikki metsät, ei jäänyt paljon mitään.

Ja kolmantena asiana, arvoisa puhemies: Kun energiasta puhutaan, niin pitää muistaa se, että jos tässä maassa ei kannettaisi huoltovarmuudesta huolta ja jos esimerkiksi Saudi-Arabiassa tässä hiljattain tapahtunut kriisi, kun tuhottiin öljylaitteita, olisi vähän laajempi ollut, niin meillä olisi käsissä [Puhemies koputtaa] tänä päivänä energiakriisi. Älkää, hyvät ihmiset, omia uuneja sammuttako. [Juha Mäenpää: Hyvä puheenvuoro! — Leena Meri: Hallitus, Hoskosen linjoille!]

12.49 Juho Kautto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on hyvää keskustelua työttömyyden hoidosta, ja itselläni siitä on, ikävä kyllä, kokemusta tuolta keväältä. Äärimmäisen tyytyväinen olen siihen, että TE-toimistolle tulee lisää resursseja. Se on äärimmäisen tärkeää, että työtön oikeasti kohdataan. Itse sain olla muutaman vuoden kyllä hyvin rauhassa, mutta toki osoitin aktiivisuuteni muilla tavoin. Myös tähän palkkatukeen suhtaudun kyllä hyvin myönteisesti. Sillä voidaan auttaa mahdollisesti myös sitä yksityistä, joka pelkää ensimmäisen työntekijän palkkaamista. Ja tietysti on loistavaa, kun aktiivimallileikkuri poistuu.

Sitten edelleen tähän kuntakokeiluun. Tiedän, että kunnat haluaisivat ottaa työllisyyden hoidon vielä paljon vahvemmin itselleen. Nyt se kokeilu onneksi lähtee käyntiin, mutta paljon odotetaan, että lähtisi maakunnissa myös näitten keskuskaupunkien ulkopuolelle tämä kokeilu laajentumaan. Mikä tämä aika taulu on? Kunnissa kuitenkin tiedetään työttömien tilanne paremmin ja haluttaisiin siihen puuttua. — Kiitoksia.

12.51 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Minä ajattelin käyttää puheenvuoron kohdistuen lähinnä tuolle työministeri Harakalle. Kun meillä on käynnissä hoitajamitoitus tässä samalla ja nyt puhutaan työllisyydestä ja myöskin siitä, mistä löytyy työntekijöitä tuonne hoitoalalle, niin semmoinen omakohtainen kokemus tapauksesta, jota olen valitettavan läheltä seurannut: On semmoinen hoitoalalle suuntautunut henkilö, joka tekee sitä työtä sydämestään, semmoisen hoivavietin vallassa ehkä, ja suuntautuu siihen ja opiskelee siitä ammatin itsellensä. Tämän jälkeen hän menee töihin, ja hän siellä vielä tekee sydämellään töitä, mutta nyt tämän hoitajamitoituksen ollessa puutteellinen hänen syliinsä on kaatunut niin paljon töitä, että tästä seuraa se, että hän siirtyy muualle töihin, johonkin tehdastyöhön, jota voi tehdä ilman koulutusta. Onko teillä [Puhemies koputtaa] mahdollisuus tutkia — työllistääksenne [Puhemies koputtaa] näitä jo koulutuksen saaneita hoitajia — millä alalla he ovat työssä?

12.52 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on kolme täsmällistä kysymystä ministereille.

Ensinnäkin, ollaanko todella toteuttamassa tieteellisesti validi satunnainen kuntakokeilu? Kunnat näyttävät kaikki iloitsevan siitä, että he työllisyyskokeiluun pääsevät, mutta jos sillä pitää olla tieteellistä näyttöä, niin silloinhan ne kunnat pitää arpoa. Kertokaapa tästä.

Toinen kysymys: Hallitusohjelmassa sanotaan, että aktiivimallin lopettamisesta päätetään, kun vastaavista työllisyystoimista on päätetty. Voimassa oleva arvio aktiivimallin

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

työllisyysvaikutuksista on 5 000—12 000 henkilötyövuotta. Mitkä ovat ne tutkijavetoisesti vahvistetut toimet, jotka tuottavat vastaavat 5 000—12 000 henkilötyövuotta?

Ja lopuksi: Ministeri Harakka, ettekö anna yliampuvan kuvan palkkatuen vaikutuksista? Se lisäänny budjettikirjan mukaan 20 miljoonalla. Jos tuki olisi henkeä kohti 1 000 euroa kuussa, ehkä sinnepäin, realistinen oletus, niin silloin sillä työllistettäisiin suoraan noin 1 500 ihmistä, [Puhemies koputtaa] jos otetaan huomioon kuollut paino, ehkä noin 750. [Puhemies koputtaa] Eikö se ole aika mitätön toimi?

12.53 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itse Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistyksessä yhden työllisyshankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana, ja meillä on erittäin hyviä ja vaikuttavia tuloksia esimerkiksi työhön valmennuksesta ja työn etsinnästä. Tiiviissä yhteistyössä kanssamme toimii myös työllisyyden asiakasraati, joka koostuu aktiivisista, pitkiäkin työttömyysjaksoja läpi eläneistä tai parasta aikaa työttömistä henkilöistä, ja heidän terveisensä tähän keskusteluun kuuluu seuraavasti — siis tämä on nyt suora lainaus, jonka sieltä sain: ”Työllisyyspalveluissa tapahtuneista muutoksista viime vuosina olemme huolissamme. Sähköiset palvelut ovat tätä päivää, mutta kaikille ne eivät sovi. Erityisesti kun työttömyys pitkittyy ihminen kaipaa henkilökohtaista tukea tulevaisuuden suunnitteluun. Viime vuosien työllisyyspolitiikassa kohtaamiselle ei ole ollut aina tilaisuuksia. Minkälaisessa yhteiskunnassa elämme, jos meidän täytyy haaveilla kasvotusten kohtaamisesta?” Mitä, ministeri Harakka, vastaatte näille raatilaisille?

12.54 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen nosto on ehdottomasti tavoite, joka yhdistää koko eduskuntaa yli hallitus—oppositio-rajojen, ja ministerit ovatkin luetelleet täällä tänään joitakin toimia sen toteuttamiseksi. Mutta toisaalta tämä 75 prosentin työllisyysasteen saavuttaminen ei ole tulossa ainakaan helpommaksi, muun muassa hallituksen toimenpiteisiin sisältyvien kotitalousvähennyksen 92 miljoonan leikkauksen sekä työssäkäyntiä vaikeuttavan 250 miljoonan euron polttoaineverotuksen korotuksen myötä. Näitä esityksiä hallituksen olisikin syytä harkita vakavasti uudelleen.

Arvoisa puhemies! Varsinkin hallituspuolueiden taholta on tänäänkin esitetty täällä sallissa voimakkaita vaatimuksia ulkomaisen työvoiman lisäämiseksi Suomessa ja vedottu osaajapulaan tietyillä aloilla. Mutta muistettakoon nyt kuitenkin, että esimerkiksi erityisasiantuntijoiden osalta ei nykyäänkään sovelleta saatavuusharkintaa, [Puhemies koputtaa] ja olisikin ehdottomasti tärkeää, että ennen kaikkea panostettaisiin suomalaisten nuorten ja työttömien koulutukseen.

12.56 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Juvonen viittasi tähän tutkimukseen, jossa todettiin, että yritykset eivät ole kiinnostuneita ulkomaisesta työvoimasta. Mutta entäs sitten, kun on pakko? Vierailin vastikään keskisuomalaisessa metallialan yrityksessä, jossa viesti oli se, että kun on insinöörin paikka auki, tulee 30 hakemusta, kun on koneistajan paikka auki, tulee yksi tai kaksi hakemusta, ja siltikään kukaan näistä hakijoista ei tule töihin. Siinä tilanteessa, jos halutaan kasvattaa yrityksen toimintaa Suomessa, siellä maakunnassa, vieläpä maaseudulla, pitää lähteä hankkimaan työvoimaa ulkomailta, ja tämä on minun mielestäni ehdottomasti parempi vaihtoehto kuin se, että se tuotanto siirretään [Välihuutoja — Vastauspuheenvuoropyyntöjä] jonne-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kin halvempien työvoimakustannusten maahan. Ja tässä yrityksessä maksetaan koneistajalle TESIä korkeampaa palkkaa, mutta sekään ei auta siihen työvoiman saatavuuteen.

Mitä tulee tähän työvoimakokeiluun, siitä kiitos ministeri Harakalle, että tosiaan se nyt on ulotettu kaikenlaisiin kuntiin. Tämä varsinkin on nähty seutukaupungeissa ongelmana, kun silloin aikanaan Kataisen hallitus lakkautti TE-toimistot monista seutukaupungeista. On hyvä, että luodaan [Puhemies koputtaa] nyt uusia käytänteitä ja palveluita siihen, että työntekijä ja työnantaja [Puhemies koputtaa] kohtaavat entistä paremmin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Annetaan edustaja Kankaanniemen vastata.

12.57 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Harakka, teidän ovellanne on 232 600 työtöntä työnhakijaa, eli he ovat ilmoittautuneet työtömiksi työnhakijoiksi ja ovat kaiken järjen mukaan työhalukkaita. Kuitenkin täällä vaaditaan, että ulkomailta pitää ottaa ihmisiä töihin suomalaisiin yrityksiin ja näihin työpaikkoihin. Mikä on nyt se peruste, että nämä suomalaiset työntekijät, työttömät työnhakijat, ilmoittautuvat aktiivisesti hakijoiksi mutta eivät ota vastaan? Ja onko heille hallituksen viesti todella: ”Emme ota teitä, vaan kutsumme ulkomailta työntekijöitä sellaisiin töihin, joihin eivät koulutuksen vaatimukset ole kovin korkeat ja joihin meille varmasti löytyy koulutusmahdollisuuksia.”

Toinen kysymys olisi ministeri Kulmunille tuottavuudesta: [Puhemies koputtaa] mikä on aineettomien investointien kohtelu [Puhemies koputtaa] tässä tuottavuuden nostamisessa ja toimenpiteissä?

12.58 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on todellakin iso kohtaanto-ongelma työttömien ja avoimien työpaikkojen kohdalla. Se on tosiasia. Mutta kun me keskustelemme työllisyydestä, niin samalla tulee myöskin keskustella yrittäjyydestä, sillä tosiasia on, että tulevaisuudessa iso osa työpaikoista tulee perustumaan pk-yrityksiin, ja sen takia yrittäjyyden edellytyksiä tulee parantaa. Itse toivon, että työllistämisen esteitä puretaan jatkossa, nimenomaan lupabyrokratiaa puretaan ja koko Suomi otetaan siinä huomioon. Koko Suomi on mahdollisuuksien maa. Samalla myöskin haluaisin, että esimerkiksi ministeri Harakka kertoisi hieman, miten harmaan talouden torjuntaa pyritään viemään eteenpäin. Se on ollut iso kysymys myöskin viime kaudella ja edellisellä eduskuntakaudella. Uskon, että se on myöskin tällä hetkellä iso kysymys. — Mutta pk-yritykset ovat avainasemassa Suomessa [Puhemies koputtaa] työpaikkoja luotaessa.

12.59 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tärkeä aihe ja meitä kaikkia yhdistävä, niin kuin tässä keskustelussakin on huomattu: työttömyys on yhteinen ongelma ja ne ratkaisut ovat pitkälti yhteisiä. Minä olen itse saanut työskennellä ennen eduskuntauraa pitkään pitkäaikaistyöttömien ja vajaakuntoisten ihmisten kanssa tarjoamalla työllisyyspalveluita. Olen ilolla huomannut sen, että tämä hallitus otti tämän piiskalinjan jälkeen käyttöön aktiiviset toimet ja räätälöidyt toimet. Koska myös työttömyyden polut henkilötasolla ovat hyvin eritapaisia ja erityyppisiä, niin on luontevaa, että siellä on myös yksilön tilanteen paremmin huomioivia ratkaisuja.

Kuitenkin meillä on myös kohtaanto-ongelmat. Työttömyyden lisäksi toinen iso ongelma on kohtaanto-ongelma. Olisin kysynyt ministeriltä: onko näiden kohtaanto-ongelmien ratkaisuksi etsitty nyt aktiivisesti näitä muunto- ja täsmäkoulutuksia ja millä tavalla yhteis-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

työ näiden muunto- ja täsmäkoulutusten osalta hallituksen sisällä on suunniteltu toimitettavaksi yhdessä vaikkapa opetusministerin kanssa?

13.00 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kun tätä keskustelua kuuntelee, niin me puhumme paljon työttömistä ja työelämän ulkopuolella olevista ihmisistä. Itse toivoisin, että heistä myös joku olisi täällä kertomassa, sillä me olemme niitä etuoikeutettuja, joilla on tällä hetkellä työtehtävä eikä huolta siitä, saako huomenna mennä töihin tai löytyykö itselle sopiva työpaikka.

Haluaisin kuitenkin kiittää hallitusta siitä, että tämä hallitus ei kohtele näitä työttömiä yhtenä joukkona vaan ymmärtää, että se koostuu ihmisistä, joilla on erilainen elämäntarina, erilainen elämäntilanne ja erilaiset syyt olla työelämän ulkopuolella tai työttömänä. Ja ne syyt eivät aina todellakaan ole yksilöstä kiinni. Vaikka haluaisi olla ahkera, se ei ole aina mahdollista. Haluaisin kiittää hallitusta siitä, että se panostaa TE-palveluihin, niin että ihmisellä on oikeasti mahdollisuus saada henkilökohtaista palvelua. Toivon, että siitä myös pidetään kiinni, että ne rahat oikeasti menevät sen työn ja resurssien laadun lisäämiseen.

Annetaan paljon myös ymmärtää, että tämä hallitus on unohtanut yrittäjät. Itsekin yrittäjätaustaisena olen kyllä eri mieltä. On erittäin hienoa, että tämä hallitus esimerkiksi käynnistää tämmöisen rekrytointikokeilun, [Puhemies koputtaa] se on tutkimustenkin mukaan tärkeä asia. [Puhemies koputtaa] Kysyisin kuitenkin, mitä tämä yrittäjyysstrategia käytännössä tarkoittaa. Siihen pyytäisin tarkennusta ministereiltä. — Kiitos.

13.02 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin tästä palkkatuesta. On aina vertailtu siihen, että Ruotsissa tämä palkkatuki on purrut. Totta kai se puree, kun maksetaan 100 prosenttia palkasta ja 70 prosenttia palkasta. Se on paljon helpompi työllistää silloin, kun on melkein koko palkka maksettuna. Mikä tämä Suomen malli tulee olemaan? Minä en usko siihen 30 prosenttiin, että se riittää. Jos sitä meinataan oikeasti käyttää, niin siihen tarvittaisiin isompi prosentti. Mitä hallitus on meinannut sille tehdä?

13.02 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä ote arjesta: ”Salli päätti olla ahkera suomalainen yksinhuoltajaäiti ja mennä töihin, sai osa-aikaisesta työstä noin 1 200 euroa kuussa. Kaikki tuet romahtivat, ja nettotulot puolittuivat, ja nyt Salli itkee kotona ja manaa tätä yhteiskuntaa. Vannoo, ettei enää mene töihin koko loppuelämänsä aikana. Nyt sitten menee leipäjonoon hakemaan lapsille ruokaa. Mahtavaa!”

Työministeri, kysyisin, että milloin nämä loukut poistetaan niin että näiden nuorten suomalaisten kohdalla, jotka haluavat olla vastuullisia, mennä töihin, tämä järjestelmä ei olisi ikään kuin heidän suurin vastustajansa. Milloin näihin asioihin ihan oikeasti puututaan?

Sitten kyllä haluaisin tietää, että kun teillä on kirjaus tästä paikallisen sopimisen lisäämisestä, niin mitä se käytännössä tarkoittaa.

13.03 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tuo edustaja Laukkanen puhe näistä kannustinloukuista oli aika pysäyttävä, ja nämä todellakin pitäisi pystyä poistamaan, sillä on niin, että sellainen henkilö, joka on joskus tällaiseen tilanteeseen joutunut, kyllä monesti miettii sitä, ottaako enää tällaista patkätyötä vastaan. Se joutuu usein pahoihin ongelmiin.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Haluaisin nostaa kaksi momenttia esille.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotukeen on hyvä lisäys 22,8 miljoonaa. Maailmanluokan ekosysteemit, 7 miljoonaa, on täällä sisällä. Niitä on tavoite löytää 10 kappaletta. Mitä ne oikein ovat: onko siellä akkuteknologiaa, tekoälyä, botoniikkaa, löydetäänkö metsästä tai suolta uusia bioinnovaatioita?

Toisaalta toinen momentti mielestäni on hiukan huono: matkailun edistäminen, Suomeen suuntautuvan matkailun edistäminen. Sinne annetaan vain 9,8 miljoonaa. Matkailu 4.0 -ohjelma ajetaan alas. Tänne pitäisi löytää lisämiljoonia. [Puhemies koputtaa] Meidän luonto on itsessään semmoinen ekosysteemi jo, [Puhemies koputtaa] että olisi hyvä, että saataisiin ulkomailta lisää tänne matkailijoita.

13.05 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen omassa selonteossa julkisen talouden suunnitelmaksi todetaan aivan oikein, että julkisessa taloudessa on edelleen mittava kestävyysvaje eli pitkällä aikavälillä julkisen talouden tulot eivät riitä menojen katteeksi. Valtiovarainministeriö arvioi, että tämä kestävyysvaje on peräti runsas 4,5 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, ja tämän mukaisesti menoja tulisi tulevaisuudessa supistaa tai tehdä rakenteellisia uudistuksia, jotta menot olisivat pitkällä aikavälillä tasapainossa. Tässä tilanteessa hallitus kuitenkin suunnitelmansa mukaisesti lisää pysyviä menoja noin 1,4 miljardilla eurolla. Toisaalta hallitus on linjannut, että hallitus seuraa taloustilannetta sekä työllisyys- ja tasapainotavoitteiden toteutumista jatkuvasti ja reagoi taloustilanteen edellyttämällä tavalla. Kysynkin ministeri Kulmunilta, joka tarkastelee tätä asiaa paitsi elinkeinoministerin näkökulmasta myös toisen päähallituspuolueen puheenjohtajana: milloin tämä ajankohta on, ja onko keskustapuolueella [Puhemies koputtaa] siitä yhteneväinen näkemys sosiaalidemokraattien kanssa?

13.06 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hirvittävän hyvä, että ministeri Harakka on täällä heti alkutöikseen tuonut 25 kohdan ohjelman työllistämistoimista. Kevät alkoi lisätalousarviolla, jossa tuli investointien kautta selkeästi lisää henkilötyövuosia, ja tietenkin tamperelaisena, pirkanmaalaisena olen hyvin iloinen, kun eilen kerrottiin siitä, että nämä kuntakokeilut, jotka viime hallitus lakkautti, saavat jatkaa — erittäin tärkeää.

Siksi, puhemies, minua on vähän hämmentänyt se, että täällä ollaan jo useita päiviä kokoomuksen toimesta toistettu sitä mantraa, että tässä hallitusohjelmassa tai tässä budjetissa ei ole työllisyystoimia. Kävihän se ilmi, miksi tätä mantraa toistetaan. Se on kokoomuksen mielestä siksi, kun täällä ei ole sitä keppilinjaa. Täällä ei ole sitä aktiivimallihenkeä, ja siksi kokoomukselle nämä toimet eivät kelpaa.

Puhemies! Minusta on hyvin tärkeää, [Puhemies koputtaa] että aktiivimalli menee nyt roskakoriin, ja siitä haluan erityisen kiitoksen myös tälle hallitukselle antaa. [Puhemies koputtaa] Kivi pois pullasta.

13.07 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En käytä puheaikaa ni edustaja Viitaselle kommentoimiseen, koska minulla on ihan vakava kysymys tähän työllisyyskokeiluasiaan liittyen. [Pia Viitanen: Se oli myös vakava puheenvuoro!] Tiedän, että me olemme siitä pitkälti samaa mieltä, samoin siitä, mitä täällä Nurminen puhui ja Kautto sitä ennen. Ja nyt jos tietoni ovat oikeat, se kohderyhmä, joka on määritelty, on vaikeasti työllistyvät, mikä sinänsä on ihan oikein, mutta esimerkiksi Pirkanmaalla näitä vai-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

keasti työllistyviä on 65 prosenttia, ja jos tietoni ovat myös oikein, niin teillä on täällä sel-lainen ehdotus, että vain 40 prosenttia voidaan siirtää työttömiä näihin kuntakokeiluihin, ja tällaista merkintää ei ole hallitusneuvotteluissa ymmärtääkseni sovittu. Ja tämä saattaa nyt merkitä sitä, että kun työttömyyden hoidon pitäisi olla lähipalvelu, niin se toimii Pirkanmaalla ainoastaan Tampereen seudulla, ei Sastamalassa, ei Mänttä-Vilppulassa, [Puhemies koputtaa] ei Parkanossa, ei muualla. [Puhemies koputtaa] Onko näin? Toivottavasti olen väärässä.

13.08 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin kiitoksiin, joita täällä edellä edustajat Viitanen ja Nurminen muun muassa ovat esittäneet tämän aktiivimallin poistamisesta. On todella hyvä, että tämä 4,65 prosentin työttömyys-turvaleikkuri nyt poistuu. Mutta samalla vähemmälle huomiolle on jäänyt paljon kovempi leikkuri, paljon kovempi keppi, nimittäin nämä työttömyysturvan karenssit eli kokonaan korvaukseton aika, jota voidaan työttömälle määrätä jopa kolme kuukautta. Ja se on 100 prosentin leikkuri se. Näitten työttömyysturvan karenskien määrä on kasvanut viime vuosina hälyttävästi. Vuonna 2008 karenssia määrättiin 33 000 kappaletta ja vuonna 2018 jo 118 000. Ja näyttää siltä, että määrä edelleen kasvaa tänä vuonna.

Kysyisinkin nyt etenkin ministeri Harakalta: aikooko hallitus puuttua [Puhemies koputtaa] jollain tavalla tähän karenskien kasvuun, [Puhemies koputtaa] vai onko tässä löydetty keino säästää työttömyysturvamenoja?

13.09 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä työstä ministereille Kulmuni ja Harakka. Me keskustassa olemme erittäin tyytyväisiä siitä, että hallitus on nyt päättänyt monin tavoin paikata niitä aukkoja, joita meidän hyvinvointiyhteiskuntamme turvaverkoissa on. Se, mistä me nyt tällä hetkellä keskustelemme, työllisyys ja yrittäminen — niiden kehittäminen on tae sille, että me voimme jatkaa tätä hyvinvointiyhteiskunnan kehittämistä. Tarvitsemme työllisyyden kasvua.

Me keskustassa olemme erittäin tyytyväisiä myös siihen, että hallitus ottaa monin tavoin huomioon meidän alueellisen tasapainon ja alueiden kehittämisen. Kiitos hallitukselle siitä, että alueellinen kuljetustuki jatkuu ja siihen päätettiin nyt osoittaa pysyvästi 6 miljoonan euron lisämääräraha. Kuljetustuella tuetaan eri puolilla maata toimivien yritysten toimintaedellytyksiä niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.

Ministeri Kulmuni on ehdottanut avauksena alueellisen kuljetustuen kehittämistä. Haluaisin kysyä: minkälaisia suuntaviivoja kuljetustuen kehittämisessä on ajateltu?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Siellä ministerit jo viittovatkin, ja molemmille 3 minuuttia. Jos elinkeinoministeri Kulmuni vaikka aloittaa.

13.11 Elinkeinoministeri Katri Kulmuni: Arvoisa puhemies! Lähdän vastaamaan näihin kysymyksiin tästä edustaja Grahn-Laasosen kysymyksestä liittyen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenoihin. Totta tosiaan, viime kaudellakin saatiin kasvua niissä liikkeelle, osin myös sen seurauksena, että hyvä talouskehitys sitten virkosi siitä liikkeelle. Täytyy tietenkin muistaa, kun puhutaan tki-panostuksista, että aina isoin osa niihin tulee yksityiseltä sektorilta, joten siksi tietenkin koko talouden toimintakyky on niissä tärkeä. Mutta kyllä nyt tehdään myös ihan pysyviä tasokorotuksia. Viime vaalikaudella monet tki-panostuksista olivat myös määräaikaisia, kärkihankkeiden kautta meneviä. Nyt sitä kasvu-uraa

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

rakennetaan sinne vuoteen 2030 mennessä, että pääsisimme siihen 4 prosenttiin bkt:sta. Tämän vuoden loppuun mennessä on tarkoitus myös saada valmiiksi oma tiekartta tki-panostuksille.

Tähän liittyen: täällä on kyselty useampaan kertaan — valitettavasti edustajat, jotka tätä asiaa esiin nostivat, eivät nyt ole paikalla — vaikkapa Suomen Akatemiasta. Myös se määräraha viime vaalikaudella oli määräaikainen, minkä kokoomus varmasti hyvin tietää. Ja se määräaikainen 25 miljoonaa euroa on päätynyt Suomen Akatemian osalta. Lisäksi on siis tehty budjetin sisäinen siirto EuroHPC-supertietokoneelle, joka omalta osaltaan totta kai on erittäin tärkeä meidän tki-elämämme edistykselle myös tulevaisuudessa.

Edustaja Kankaanniemi kysyi näistä aineettomista investoinneista. Esimerkiksi budjetitriihen pöytäkirjamerkinnoissa lähdetään siitä, että ensi vuonna saataisiin aikaiseksi tällainen määräaikainen tutkimusyhteistyökannustin. Tavoitteena nimenomaan on koettaa kannustaa näihin aineettomiin investointeihin. Silloin yrityksillä voisi olla esimerkiksi verovähennysoikeus korkeakoulujen, tutkimuslaitosten kanssa neljäksi vuodeksi, ja tällä pystyttäisiin kannustamaan nimenomaan näihin aineettomiin investointeihin. Sikäli teidän kysymyksenne on erittäin ajankohtainen ja tärkeä.

Edustaja Virta kysyi yrittäjyysstrategiasta. Se on hallitusohjelmakirjauksen toimeenpanoa, ja tietenkin yrittäjästrategia on tarkoitus tämän vuoden loppuun mennessä saada valmiiksi. Ajatuksena on monipuolistaa meidän elinkeinoelämämme rakennetta ja kannustaa pk-yrityksiä kasvuun, mitä me voimme tehdä myös strategian osalta.

Ja matkailun osalta: myös siellä oli viime vaalikaudella aika paljon määräaikaisia menoeriä, ja niistä tietenkin osa on päätynyt. Nyt tulee uusia, jotka sitten sitä päättymistä paikkaavat. Osaltaanhan tähän liittyy vaikkapa meidän kansallispuistojemme rahoituksen taso ja siellä olevat panostukset myös. Mutta tämä on erittäin tärkeä kysymys, jos miettii meidän elinkeinoelämämme rakenteen monipuolistamista.

Ehkä vielä edustaja Rydmanille haluan todeta sen, että jos hallitusohjelman kirjauksia noudatetaan, niin silloinhan pääsemme kyllä niihin tavoitteisiin, joita yhdessä on asetettu. Tie on totta kai pitkä, ja siksi täytyy olla kunnianhimoista [Puhemies koputtaa] politiikkaa myös hallituksella.

13.14 Työministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Kiitokset jälleen hyvistä kysymyksistä.

Edustaja Kalli kysyi Satakunnan ajankohtaisesta tilanteesta, ja muutosturva on se työkalu, jota TE-toimistot ja TE-hallinto ovat menestyksekkäästi näissä rakennemuutostilanteissa käyttäneet. Se malli on nytkin jo, kaikkialla Suomessa, tarvittaessa käytössä, sekä siihen liittyvät toimenpiteet.

Tähän liittyen, samoin kuin edustaja Grahn-Laasosen ja edustaja Karin kysymyksiin siitä: Tähän sitten kytketään näitä uudelleenkoulutuksia, muuntokoulutuksia ja täsmäkoulutuksia, joihin valmistellaan yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa yhteistyön malli, johon siis yhdistetään se osaaminen, mikä TE-hallinnolla on — sen suhteen, miten ennakoidaan paikallisia ja alakohtaisia työvoimatarpeita — ja sitten tämän koulutusjärjestelmän järjestäjän osaaminen. Ne yhdessä tuottavat toivottavasti sellaisen tuloksen, joka nopeasti ja ennakkoiden saa nykyistä parempaa tulosta aikaan, ja tähän on lisäbudjeteista tarkoitus osoittaa kunnan resursseja.

Edustaja Pylväs kysyi harmaan talouden torjunnasta. Olen iloinen siitä, että se on työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla, koska se on ollut myös itselleni hyvin tärkeä toimintakent-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

tä useitten vuosien ajan samoin kuin aggressiivisen verotussuunnittelun torjunta. Siinä sähköinen kuitti ja muu digitaalisen hallinnon edistäminen ovat paitsi harmaan talouden torjuntaa myöskin reaaliaikatalouden edistämistä ja sillä tavalla merkittävä mahdollisuus myös koko suomalaiselle liike-elämälle, ja tässä Verohallinnon lisääntyneet resurssit ovat tarpeen. Myöskin tätä veronumerojärjestelmää on tarkoitus laajentaa muille toimialoille.

Edustaja Harkimolle vastaan hyvään kysymykseen tästä palkkatukiasiasta siten, että kuten tuossa esittelyssä sanoin, niin tarkoitus on tehdä tästä palkkatuesta ensinnäkin laajempi, toisekseen helpompi ja kolmannekseen houkuttelevampi. Ja tämä houkuttelevuus liittyy juuri siihen, että se prosentti on yksi ja sama ja korkeampi kuin nykyinen — se on lähtökohta — ja myöskin, että nämä tukijaksot voivat olla pidempiä kuin nykyään.

Paikallisesta sopimisesta kysyttiin. Se etenee. Siitä on tulossa esityksiä kehysriiheen, ja on olemassa yksi työryhmä näissä alatyöryhmissä, joka on keskittynyt vain ja ainoastaan siihen.

Edustaja Satoselle vielä siunatuksi lopuksi tästä kuntakokeilusta. Siinä on siis päätetty sen Pirkanmaan kokeilun pohjalta valita kohderyhmäksi työmarkkinatuella olevat, missä on monenlaisia hakijoita, ja sen lisäksi kaikki nuoret [Arto Satonen: Kyllä!] ja kaikki maahanmuuttajat. Ja se muodostaa keskimäärin tästä TE-toimistojen asiakaskunnasta noin 40 prosenttia, kun katsotaan [Antero Laukkasen välihuuto] näitä maakuntien ja TE-toimistojen alueitten isoimpia kaupunkeja. [Puhemies koputtaa] Tämä on tämmöinen ohjeellinen viitearvo, joka voidaan sitten tarvittaessa ja hyvin perusteluin ylittää.

13.17 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy aloittaa oikeastaan tästä edustaja Rydmanin kysymyksestä. En itsekään saanut siihen vastausta.

Eli ajatellaan sitä, että hallitus päätti lisätä kertaluontoisia menoja 3 miljardilla eurolla ja pysyviä menoja 1,4 miljardilla — tämä siis hallitusohjelmassa alkukesästä vielä noususuhdanteessa ja mahdollisesti jopa siinä aivan suhdannehuipulla, ja nyt kasvuennusteet ovat hiipuneet ja monet edustajat puhuvat, pääministerikin, maltillisesta elvytyksestä. Kuitenkin kun katsotaan tätä julkisen talouden suunnitelmaa, missä on se herkkyytarkastelu, sivulla 76 itse asiassa, niin huomataan, kuinka taloussuunnitelma ja talouskasvu ovat hataralla pohjalla. Esimerkiksi pelkästään 1 prosentin lasku bkt-kasvussa tarkoittaisi 10 prosenttiyksikön julkisen velan kasvua suhteessa bkt:hen vaalikautena, ja kuitenkin monet edustajat ovat esittäneet hyvinkin varmoja talousnäkemystyönsä ja säästöistä on luovuttu ja niin edespäin. Mitä toimia te reaalitalouden puolella ottaisitte käyttöönnne, mikäli tämä kasvuskenaario ei kuitenkaan toteudu, minkä varaan julkisen talouden kestävyys on laskettu? Ja myös siitä miljardin mekanismista finanssipolitiikan puolella, niin mitä reaalipolitiikan toimia esimerkiksi TEMin puolella kuuluu siihen miljardiin?

13.19 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme täällä salissa varmasti kaikki samaa mieltä siitä, että työllisyysaste tulee saada nostettua sinne 75 prosenttiin, ja kun täällä on viitattu kokoomuksen kantaan, niin me haluamme kokonaisvaltaista otetta, sitä, että katsotaan laajemmin. Haluamme, että tavoitteista päästään tekoihin.

Täällä on viitattu myöskin Tampereen työllisyyskokeiluun. Se ja sen valmistelu käynnistettiin silloin, kun itse toimin Tampereella pormestarina. Olen kyllä iloinen, jos se saa jatkoa, se on ollut onnistunut tapaus. Ja kun täällä joku totesi, että siitä ei olisi tehty arvi-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

ointia, niin kyllä on. Siinä ovat olleet Arnkil, Spangar ja Jokinen arvioitsijoina, eli ainakin tämäntyyppistä arviointia on siitä saatavilla.

No, sitten näihin hallituksen toimiin. Työllistämistuki on täällä todettu yhdeksi keinoksi, ja se on toki yksi keino muitten joukossa. Sitä tulee opinnollistaa, byrokratiaa tulee purkaa, ja se on varmasti tervetullut yhtenä elementtinä, mutta yksin se on varmasti riittämätön.

Yrittäjät ja työmarkkinajärjestöt ovat tahoillaan esittäneet erilaisia ratkaisuja: ulkomaisen työvoiman tarveharkinnasta luopumista, paikallisen sopimisen edistämistä, ansiosidonnaisen työttömyysturvan [Puhemies koputtaa] porrastamista jne., mitä kaikkea siellä on. Miten suhtaudutte näihin, miten etenee työttömyysturvan uudistaminen, [Puhemies koputtaa] ja oletteko arvioineet hallituksen muita toimia, jotka vaikuttavat negatiivisesti työllisyyteen, miten perhevapaaudistus [Puhemies koputtaa] tai kotitalousvähennys?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan arvoisia edustajia minuutin aikarajasta. Mahdollisimman monen on päästävä osallistumaan tähän debattiin.

13.20 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Poliitiikan muutos on tapahtunut myös työllisyydessä, ja se on konkretisoitunut erittäin hyvillä esityksillä, joita meidän molemmat ministerimme ovat tuoneet esille. On jollakin tavalla helpotettavaa ja tulevaisuudenuskoa lisäävää tämä toiminta, joka nyt uuden hallituksen myötä on syntynyt.

Työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin on meidän kaikkien yhteinen tavoite, näin ainakin uskon ja toivon, mutta tämä herättää vähän kysymyksiä siltä osin, kun kuuntelee esimerkiksi kokoomuksen ja perussuomalaisten sisällä olevia hyvin erilaisiakin puheenvuoroja. Täällä on esimerkiksi edustaja Satonen tuonut hyvin erityyppisiä puheenvuoroja kuin sitten kokoomusryhmästä mahdollisesti muutamat muut, jotka ovat suhtautuneet hyvinkin kriittisesti esimerkiksi palkkatukiin ja vaikeimmin työllistettävien ihmisten työllistämiseen. Kun eri asiantuntijat ovat todenneet, että työllisyystavoite ei ole helppo saavuttaa, ja eri asiantuntijat ovat todenneet myös sen, että finanssipolitiikan nykyiset toimet eivät enää riitä, me tarvitsemme erilaisia räätälöityjä toimenpiteitä, kuten hallitus on nyt jo useamman kerran kertonut tässä, mitä tullaan tekemään. [Puhemies koputtaa]

Tästä syystä kysyisinkin: Mikä on kokoomuksen ja perussuomalaisten todellinen linja työllisyyspolitiikassa? Haluatteko te tukea, että myös kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat [Puhemies koputtaa] osatyökykyiset ihmiset voisivat työllistyä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edelleen muistutan tästä minuutista.

13.22 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ottavat tähän palkkatukimalliin kantaa sen jälkeen, kun hallitus on kantansa lyönyt lukkoon ja tuonut esitykset eduskuntaan. Nythän tiedot ovat erittäin hatarat siitä, miten se kohdentuu ja muuta. Siinä on hyvää ilman muuta, mutta siellä on myös sellaisia kohtia nykyisen tiedon mukaan, joissa saattaa tulla kyllä hyvin suuria kustannuksia ja hyvin pieniä tuloksia. Esimerkiksi vajaatyökykyisten osalta tarvitaan tällaisia tukitoimenpiteitä, mutta narulla työntäminen ei vapailla markkinoilla sinänsä oikein pelaa. Tämä on meidän linjamme, kokoomuksesta en sen enempää tiedä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Ministeri Harakka, hallitus on asettanut seitsemän työryhmää, joissa työmarkkinaosa-puolet ovat mukana, valmistelemaan työllisyystoimenpiteitä. [Puhemies koputtaa] Siellä käy niin, että EK tyrmää työntekijäpuolen ja työntekijät EK:n esitykset. Odotatteko sieltä joitakin todellisia tuloksia?

13.23 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Matkailuala on tullut tänään täällä jo muutamaaan otteeseen mainittua, ja hyvä niin. Matkailuala on kasvava vientiala ja tärkeä työllistäjä jo tällä hetkellä Suomessa, vaikkei matkailun potentiaalia valitettavasti Suomessa vielä täysin ole ymmärrettykään. Matkailualan merkittävyys on onneksi huomioitu myös hallitusohjelmassa ja hallituksen tavoitteenahan on tuplata matkailuvienti vuoteen 2028 mennessä. Matkailuun nyt kohdistettava 5 miljoonan lisämääräraha on tärkeä panostus tässä, mutta ei ymmärrettävästi yksinään tietenkään riitä. Matkailun kehittämisen elinehtona ovat omalta osaltaan matkailua tukeva lainsäädäntö ja verotus ja matkailu- ja ravintola-alamme verotushan lukeutuu tällä hetkellä Euroopan korkeimpiin. Kysyisin ministereiltä: millaisia muita suunnitelmia hallituksella on matkailu-alan saralla? Jokainen työpaikka tulee tarpeeseen, jotta työllisyysastetta Suomessa saadaan nostettua.

13.24 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei kokoomus vastusta työllisyystoimia, jotka ovat hinta-laatusuhteeltaan hyviä ja vaikuttavia. Emme varmasti vastusta. [Arto Satonen: Ei tietenkään, ne ovat vaan riittämättömiä!] Toinen kysymys on sitten se, että ovatko nämä toimet riittäviä, ja itse asiassa haluan kiittää jälleen kerran ministeri Harakkaa siitä, että työ on aloitettu. Tämä on hyvä, että työtä tehdään nyt näitten työpaikkojen eteen. Se, onko tässä riittävästi toimia, jää nähtäväksi. Ja itse asiassa yksi, mistä ministeri Kulmuni, keskusta ja kokoomus ovat puhuneet paljon, on tämä paikallinen sopiminen. Jotenkin tuntuu kohtuuttomalta se, että jos työpaikalla, joka ei ole järjestäytynyt, kaikki työntekijät haluaisivat esimerkiksi tehdä helatorstaina töitä, se on sääntöjen vastaista. Että tämmöisiin tiettyihin paikallisen sopimisen kohtiin, joissa nimenomaan järjestäytymätön yritys on paljon huonommassa asemassa kuin järjestäytynyt, mielestäni pitäisi tulla muutoksia, koska nämä ovat aidosti työllisyyttä lisääviä toimia. [Arto Satonen: Erittäin hyvä!]

13.25 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi suuri kiitos ministeri Kulmunille siitä, että hän on käynnistänyt selvityksen paikkariippumattoman ja monipaikkaisen työn lisäämiseksi. Erittäin fiksua ja arvostettua aluepolitiikkaa, samoin seutukaupunkien rooli työllistämispolitiikassa, elinvoimakeskustelussa on suurempi kuin koskaan. Kysyisin kuitenkin näistä kaupunkien MAL-sopimuksista, joissa lähtökohtana aikaisemmin on ollut tällainen 100 000 asukkaan raja — kuitenkin monet maakuntakeskusten kaupungit eivät yllä tähän rajaan, mutta seutukunta kyllä. Kysymys siis: onko näillä maakuntien keskuskaupungeilla mahdollisuus päästä tällaiseen sopimuskelliseen yhteistyöhön valtion kanssa, vähän tällaisiin MAL-tyyppisiin sopimuksiin? Ja toisaalta myös ministeri Harakalle kysymys: minkä tyyppisenä työllistämisroolina nähdään maakuntakeskusten kaupungit ja seutukunnat siinä, [Puhemies koputtaa] että työllisyyttä saadaan kohennettua?

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

13.26 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on tullut hyviä työllisyystoimia esiin tänään ja eilen ja on hienoa, että näitä toimia testataan tietopohjaisesti ja kokeillaan parhaita malleja. Kuten me voimme tilastoista todeta, niin teollisuuden ja alkutuotannon painoarvo taloudessa on pienentynyt ja palvelualojen merkitys kasvaa koko ajan, ja ne muodostavat ihan ylivoimaisesti suurimman osan meidän bkt:sta eli arvonlisäyksestä. Tässä pitäisi hahmottaa paremmin toki esimerkiksi, mikä on digitalisaation rooli — se palvelualojen kategorisointi ei ole riittävän kehittyntä. Mutta tiedetään, että varsinaisesta arvonlisäyksestä yhä suurempi osa tulee liike-elämän palveluista. 100 vuotta sitten Suomi oli toki köyhä maa, joka eli maataloudesta ja siitä muodostui yli puolet bkt:sta, mutta nyt täytyy päästä tähän nykypäivään ja vähän pidemmällekin, ja jos me suhtaudumme ja kun me suhtaudumme elinkeinopolitiikkaan tietopohjaisesti, niin ei kyllä kannata käyttää voimavaroja enää siihen, että keskustellaan, eläkö Suomi tervasta tai turpeesta. Sillä ei hyvinvointia rakenneta ja turpeen osalta [Puhemies koputtaa] tietysti täytyy aloittaa hallittu siirtymä [Juha Mäenpää: Huoltovarmuutta!] ihmiselvien ilmastonäkökulmien takia. — Kiitos.

13.28 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän tätä hallitusohjelmaa sekä ensi vuoden budjettia oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon työelämän ohjelmana. Tässä on monia kohtia, missä sekä edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa työelämässä että myös kohtaanto-ongelmaa pyritään kuroma umpeen.

On tosi hienoa, että kuljetustuki säilyy. Kiitoksia siitä ministereille ja hallitukselle. Se on äärimmäisen tärkeää pitkien välimatkojen Suomessa.

Sitten vielä toki täytyy tuonne salin oikeaan laitaan osoittaa hieman sormella. Elikkä tämä kohtaanto-ongelma, osaavan työvoiman saatavuusongelma, on osittain myös kokoomuksen syytä. Viime hallituskaudella leikattiin 200 miljoonaa euroa ammatillisesta koulutuksesta, meidän tukijalastamme, meidän osaamisestamme, ja se näkyy nyt tällä hetkellä. Ministeri Harakalta kysyisin: Millä tavalla nyt tähän kohtaanto-ongelmaan on tartuttu? Mitenkä esimerkiksi pienyrittäjien mahdollisuuksia palkata ensimmäinen työntekijä helpotetaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ovat molemmat ministerit pyytäneet 3 minuutin puheenvuoroa. Tällä kertaa työministeri Harakka aloittaa, 3 minuuttia.

13.29 **Työministeri Timo Harakka:** Puhemies! Hyvät edustajat! Juuri tämän keskustelun ylläpitämiseksi koetan tässä näihin kysymyksiin vastata. Jotkut ovat odottaneet kauan, kuten edustaja Kautto.

Tämä kuntakokeilu ei tällä kertaa osu ihan jokaiseen kuntaan, mutta olennaista ei ole nyt se lakimuutos vaan oikeastaan se yhteistyö, jota parhaimmillaan on pystytty tekemään kaupungeissa. Esimerkkinä se, että Vantaalla, joka ei ole siis ollut mukana missään kokeilussa, on onnistuttu yhteistyömallilla, jossa siis saman katon alla ovat sekä TE-hallinto että kunnan työntekijät että Kela että oppilaitokset että muut tahot, saamaan aikaan vielä parempi tulos työttömyysjaksojen lyhentämisessä kuin sitten näissä varsinaisissa kokeilukunnissa. Eli tärkeintä on kaikissa lisätä sitä yhteistyötä, ja siihen on tarkoitus vapauttaa resursseja TE-toimistoista entistä paremmin. Tämä vastauksena myöskin edustaja Mäkisalo-Ropposelle, että se mahdollistaa vielä paremmin sen palvelutarpeen arvioinnin ja kasvokkain kohtaamisen.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Myös edustaja Vartiainen vastaa, että aktiivimallin mahdolliset työllistämisaikutukset selviävät tässä sitten kun sovitusti VATTin tutkimus valmistuu ja sitä ennen ei ole tarpeen sitä miettiä. Kerroin jo eilen hänelle, että palkkatukea voidaan rahoittaa myös STM:n, sosiaali- ja terveysministeriön, ja työ- ja elinkeinoministeriön muilta momenteilta. Vakuutin eilen ja vakuutan nyt, että kyllä kysyntään vastataan, eli jos työnantajat haluavat kaksinkertaistaa palkkatuen käytön, niin kyllä siinä mukana ollaan. Tämä ihan haasteena kaikille Suomen yrityksille.

Edustaja Savio, työ- ja elinkeinojaoston kunnioitettu puheenjohtaja, teille vastaan, että saatavuusharkinnasta ei olla luopumassa — tämän saa ilmeisesti toistaa jokaisessa istunnossa. Mutta myös erityisasiantuntijoiden maahantulo on ollut hidasta sen työluopaprosessin takkuilun takia, ja siihen on sen sijaan välttämättä pystyttävä puuttumaan.

Mitä sitten tulee kotitalousvähennykseen ja muihin verovähennyksiin, niin ne voivat muuten olla perusteltuja, mutta siitä lienevät melkein kaikki ekonomistit samaa mieltä, että työllisyystoimina ne ovat kalliita ja suhteellisen tehottomia.

13.32 Elinkeinoministeri Katri Kulmuni: Arvoisa puhemies! Edustaja Puisto kysyi hie- man laajemman talouspolitiikan kysymyksen ylittäen myös työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan. Ajattelen niin, että on tietenkin koko hallituksen tehtävä pitää huolta siitä, että me noudatamme ja tavoittelemme niitä hallitusohjelman kirjauksia, ja kuten neljä vuotta sittenkin, niin ei tietenkään koko hallitusohjelma tullut tehtyä ensimmäiseen budjet- tiin mennessä, vaan sitä polkua rakennetaan, että työllisyysaste olisi 75 prosenttia, ja jos siihen päästään kaikilla näillä toimenpiteillä, mistä täällä on tänään puhuttu — ja toki myös lisätoimenpiteitä tarvitaan — niin silloinhan julkinen talous on tasapainossa vaalikauden päättyessä. Joten sitä tietenkin tavoitellaan, ja elinkeinoministerinä pidänkin hirvittävän tärkeänä sitä, että meidän kotimaamme on hyvä ja vireä investointi- ja kasvuympäristö yri- tyksille, heillä on mahdollisuuksia kansainvälistyä, hakea uutta vientiä ja hakea kasvua, ja siihen laitetaan ihan konkreettisia panostuksia myös tässä keltaisessa budjettikirjassa. Suu- ri osa esimerkiksi niistä kohdennetaan nimenomaan Business Finlandin kautta, joka yritys- lähtöisesti pystyisi sitten kannustamaan meidän firmojamme kasvamaan myös maailmalla.

Edustaja Pekonen otti esille matkailuun liittyvät asiat, ja oikeastaan myös tähän edelli- seen kysymykseen liittyen, tähän on mitä suurimmassa määrin veropoliittinen kysy- mys. Aina jos tehdään muutoksia valtiovarainministeriössä, niin se heijastuu tietenkin kai- kille toimialoille. Se, mitä työ- ja elinkeinoministeriössä matkailun edistämisen eteen teh- dään, on tietenkin tukevaa toimintaa, se on maabrändityötä, se on sitä kansainvälistä vien- nin edistämistä ja sitä, että meidän erilaisia matkailullisia alueita pystytään maailmalla markkinoimaan. Jos joku ihminen kiinnostuu Pohjoismaista, se kiinnostuu Suomesta. On aina voitto, että hän tänne tulee, ja me näemme, kuinka pitkäjänteistä työtä se on. Meillä on erittäin hyviä tuloksia Lapin talvimatkailusta. Jos miettii vaikkapa Saimaan seudun järvi- matkailun ja kesämatkailun laajentamista, niin siinä on varsin suuria mahdollisuuksia, ja tähän liittyy tietenkin se hallinnonalojen yhteistyö, eli siinä vaiheessa, kun meillä on kan- sallispuistoissa hyvät retkeilymahdollisuudet ja rahoitus riittävällä tasolla, niin totta kai nämä tukevat toisiaan. Mitä työ- ja elinkeinoministeriön osalta tehdään, niin tietenkin Vi- sit Finlandin kautta maakuva-, brändityötä, ja nostaisin vielä tässä toistamiseen esille vaik- kapa sen audiovisuaalisen mediakannusteen, jonka avulla on pystytty Suomeen saamaan niin televisiotuotantoja kuin elokuvatuotantokin. Ne osaltaan monipuolistavat meidän elinkeinoelämämme rakennetta.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Suuressa kuvassahan tässä on tietenkin kysymys myös matkailuyrittäjistä ja siitä, että he uskaltavat investoida ja työllistää ja yrittää tässä maassa, joten sikäli yleiset yrittäjyys- ja yrityspolitiikan ehdot ja se, että verotus ei kiristy, on myös heille keskeistä.

Sopimuksellisuudesta vielä edustaja Kivisaarelle: Hallitusohjelman mukaisesti tavoitellaan sitä, että sopimuksellisuutta pystytään vahvistamaan. MAL-sopimuksethan liittyvät liikenne-, ympäristö- ja asumiskysymyksiin, ja tämä on tietenkin suuri kokonaisuus. [Puhemies koputtaa] Omalta osaltani tietenkin haluan sopimuksellisuutta edistää.

13.35 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellä tässä istunnossa esitettiin kysymys perussuomalaisten suhtautumisesta muun muassa tähän osatyökykyisten työllistämiseen, ja edustaja Kankaanniemi jo varsin hyvin edellä asiaan vastasikin, mutta totean vielä osallistuttuani viime kauden lopulla silloisen työministerin perustamaan parlamentaariseen ryhmään, jossa etsittiin keinoja ja toimintatapoja, joilla parannettaisiin ja edistettäisiin osatyökykyisten työllistämistä, että silloin tuossa parlamentaarisessa työryhmässä oli hyvinkin yksimielinen näkemys siitä, että asia on erittäin tärkeä. Ainakin perussuomalaiset pitää tälläkin kaudella tätä osatyökykyisten työllistämistä hyvin tärkeänä asiana ja toivoo ja odottaa työministerin onnistuvan tässä vaikeassa tehtävässä.

Kysyisin tässä samassa yhteydessä vielä sitä, kun ministerikin on puhunut erittäin myönteisesti työllisyyspalveluiden alueellisten kuntakokeilujen jatkamisen puolesta, niin miten näitä viime kaudella [Puhemies koputtaa] saatuja oppeja voitaisiin edelleen jalostaa siten, että mahdollisimman moni kokeiluun osallistunut suomalainen löytäisi normaalin työpaikan [Puhemies koputtaa] avoimilta työmarkkinoilta.

13.36 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Harakka, tuossa alustuspuheenvuorossa sanoitte, että kaksi kirjainta, T ja E.

Kun tässä nyt puhutaan myös työmarkkinoista, niin työmarkkinoillahan kaikki ennustettavuus liittyy siihen, että voidaan luottaa siihen, että työtä on, ja luottaa siihen, että sopimukset pitävät. Kun täällä nyt on puhuttu myös paikallisesta sopimuksesta ja paikallisista sopimisista, niin tahtoisin muistuttaa, että meillä on tällä hetkellä 197 työehtosopimusta SAK:n alla, jotka käsittävät yli miljoona työntekijää, joten tässä on varmaan sellainen pohja olemassa, mitä voidaan käyttää pohjana paikallisen sopimisen kehittämiseksi. On harjoiteltu tätä jo useita vuosia.

Ja kun se toinen kirjain on se E ja meillä nyt on paikallista sopimista, kiky-tunteja, meillä on lomautuksia, meillä on ylitöitä, pahimmassa tapauksessa kaikki samaan aikaan samassa firmassa, niin olisiko syytä sinne E:n kohdalle laittaa sitä koulutusta myös työpaikoille, jotta myös työnantajat [Puhemies koputtaa] pysyvät mukana tässä koko kuviossa?

13.37 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on suhteellisen vähän puhuttu ilmastotoimista, vaikka ilmastonmuutoksen torjunta on myös työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan yksi kaikista keskeisimmistä tavoitteista. Minusta on hyvä muistaa, että vähähiilisten tuotteiden, palveluiden, teollisuuden prosessien kehittäminen on myös vain ja ainoastaan suomalaisen elinkeinoelämän etu. Tässä työssä nämä toimialakohdattaiset tiekartat vähähiilisyyteen ovat keskeisessä asemassa. Näistä sovittiin hallitusneuvotteluissa, ja haluan kiittää ministeri Kulmunia siitä, että hän on tämän työn aloittanut.

Minä itse pidän tärkeänä, että tässä työssä otetaan sitten myös työntekijäpuoli mukaan, koska jotta me saamme muutoksen onnistumaan, tarvitaan myös ne, jotka siihen muutok-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

seen osallistuvat. Minä kysyisin vielä ministeri Kulmunilta: voisitteko kertoa näistä tiekar-toista ja erityisesti siitä, miten työntekijäpuoli pääsee osallistumaan tähän tärkeään työhön?

13.38 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kulmu-nilta haluan kysyä, miten aiotte edistää sähköjärjestelmän toimitus- ja huoltovarmuutta. Iso kysymyshän on se, että huippukulutustilanteet ja vikatilanteet saataisiin tulevaisuudessa hoidettua ajautumatta tehopulaan, kun samaan aikaan säästä riippuvaisen uusiutuvan ener-gian, kuten tuuli- ja aurinkovoiman, osuus nousee. Tällöin siis säädettävän ja toimitusvar-man päästöttömän energian tarve kasvaa kotimaassa, ja tuontisähkön osalta on huomatta-vaa, että myös Ruotsi on menossa kohti tehopulaa.

Toiseksi, ministeri Kulmuni, miten aiotte edistää uusia teknologioita ja ratkaisuja erityi-sesti kaukolämpö- ja CHP-tuotannossa? Tämähän on aivan oleellista, jotta hiilen ja turpeen poltto saadaan jonain päivänä Suomessa päättymään.

Se, että te olette kirjanneet hallitusohjelmaan, että turpeen käyttö puolittuu 2030 men-nessä, ei ole hallituksen saavutus. Tämähän tulee asiantuntijoiden mukaan tapahtumaan joka tapauksessa [Puhemies koputtaa] päästökaupan hintapaineen johdosta. [Mikko Savo-la: Hallitus pitää huolen huoltovarmuudesta! — Perussuomalaisten ryhmästä: Miten?]

13.40 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hallituk-selle siitä, että se pyrkii vahvistamaan osaamista, lisäämään työllisyyttä ja ohjaamaan osaa-vaan työvoimaa sinne, missä työvoimapulaa on. Että osaaminen ja työvoiman tarve kohtaa-vat, se on osa koko Suomen elinvoiman vahvistamista.

Hallitus on perustanut jatkuvan oppimisen uudistusryhmän. Se perustuu ajatukselle, että meillä on läpi elämän jatkuva tarve kehittää ja uudistaa omaa osaamistamme. Tuon ryh-män tehtävänä on muun muassa kehittää eri kouluasteitten toimintaa, ohjausta ja rahoitusta, kehittää rakennemuutoksen ennakoitua, lisätä työelämässä muunto-, täydennys- ja eri-koistumiskoulutuksia ja parantaa työttömien mahdollisuuksia opiskella sivutoimisesti työnhaun ohessa.

Kysyn ministeri Harakalta ja ministeri Kulmunilta: mitä odotuksia teillä on tälle jatku-van oppimisen uudistusryhmälle, [Puhemies koputtaa] ja miten uudistusryhmä voi edistää työllisyyttä ja koko maan elinvoimaa?

13.41 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki hallitus-ryhmien edustajat iloitsimme siitä, että kyykyttävä aktiivimalli joutaa romukoppaan. Mut-ta kun hallitusohjelmassa lukee, että siitä luovutaan, kun vastaavista työllisyystoimista on päätetty, moni on aiheellisesti kysynyt, mitä nämä vastaavat työllisyystoimet ovat. Ja to-den totta, aktiivimalli on aktivoinut noin 10 prosenttia työttömistä erilaisiin pätkätöihin, mutta kannattaa, hyvät kollegat, muistaa, että sama 10 prosenttia aktivoitui näihin pätkä-töihin myös ennen aktiivimallia. Eli vaikutus on ollut nolla. Kun muistetaan, että aktiivi-malli päinvastoin patisti vielä ison joukon, tuhansia työttömiä toimeentulotuella, eli sen vaikutus oli negatiivinen, on aktiivimalli helppo purkaa ja korvata ihan vain purkamalla se. Siihen ei tarvita muuta.

Ja edustaja Kankaanniemi, te kysyitte, mikä on tämän hallituksen viesti työttömälle. Me haluamme tarjota työttömälle henkilökohtaista palvelua, koulutusta ja palkkatukea, jotta hän saisi töitä. Se on meidän viestimme, ja uskomme, että se on paljon tehokkaampi [Pu-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

hemies koputtaa] kuin se kyykyttävä aktiivimalli. [Toimi Kankaanniemi: Ulkomaalaisille! — Heli Järvinen: Niitä tarvitaan!]

13.42 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Kulmuni puhui tuossa, että Kainuustakaan ei löydy kohta enää työntekijöitä Kainuuseen, että siellä on työvoimapula. No sitten jos ajatellaan, että otetaan suomalainen, esimerkiksi lahtelainen mies, joka ajattelee, että no siellä olisi työpaikka, niin ensimmäisenä hän katsoo, mitä se maksaa. Hän alkaa miettiä, minkälaisia asuntoja siellä on. No Kainuussa on rakennettu todella vähän. Siellä on vanhempaa asutokantaa. Niissä on useasti öljylämmitys. No mitä hallitus sitten hallitusohjelmassakin kertoo: öljylämmitys on pahasta ja lämmitysöljyjen verotusta pitää korottaa. Heti hän alkaa sitten ajatella, että ai no, jää vähemmän käteen, kun lähtee sinne. Kun muutetaan Pohjois-Suomeen päin, ei ole enää joukkoliikennettä niin paljon. Joudut hankkimaan oman auton. No mitä hallitus sanoo: liikkuminen kallistuu ja polttoaineverotusta lisätään. Niin, tämän hallituksen toimet eivät lisää sitä, että ihmiset haluavat liikkua pois Ruuhka-Suomesta. Se pitäisi tehdä houkuttelevaksi ja edullisemmaksi, että siellä kannattaa asua ja olla ja tehdä niitä töitä.

13.43 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä sanotaan, että nyt laiva on menossa oikeaan suuntaan, kurssi on muutettu. Minne se kurssi on oikein menossa, jos edellinen hallitus on saanut aikaan valtavan määrän uusia työpaikkoja, ja miksi tällaista suuntaa halutaan oikein kääntää? Me haluamme osaavaa työvoimaa, käytännössä aivan sama mistä, ja se tulee todellakin tarpeeseen.

Eilen oli siinä mielessä erikoinen tilanne, että jouduin turvautumaan taksin kyytiin, ja siinä sitten noustiin edustajakollegoiden kanssa tähän taksiin. Kuljettaja ensimmäiseksi löi navigaattorin käteen ja pyysi kirjoittamaan osoitteen siihen. Se osoite oli sen verran tuttu paikka, että minäkin ulkopaikkakuntalaisena olisin sinne osannut ajaa. Kuljettajalle oli täysin tuntematonta suomalainen katunumerokäytäntö, ja maksupäätteen käyttökin oli aika lailla haparoivaa, että jäi semmoinen kuvitelma siitä, että ei siinä juuri muuta jäänyt kuin että minä olisin joutunut sitä taksia ajamaankin. [Puhemies koputtaa] Ja minä kuitenkin käsitän taksin kuljettamisenkin ammatiksi. [Puhemies koputtaa]

On muistettava, että osaavasta työvoimasta kilpailee moni muukin maa. Pohjoismaista Suomessa on helpointa jäädä työttömäksi. Hallitus haluaa ottaa mallia Pohjoismaista mutta samalla parjaa kokoomusta keppipolitiikasta — mutta mitä muuta muiden Pohjoismaiden toimet ovat?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kilpi, nyt tulee keppiä täältä. Pitää noudattaa näitä puheajakaroja. — Edustaja Semi tietää tämän.

13.45 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin pohtimaan tuota Itä-Suomen tilannetta ja työvoiman saantia kokonaisuudessaan. Väestötiedot kertovat, että vajaan kymmenen vuoden päästä, vaikka ei koko Itä-Suomesta yksikään nuori muuttaisi poikkeen, meidän keski-ikä on yli 60 vuotta. Meidän ikärakenne on semmoinen, että elinkeinoelämä, työnantajat rupeavat miettimään, miten ne sijoittuvat eri alueille. Jäin pohtimaan, onko tämmöistä pitkän ajan suunnitelmaa mietitty jommassakummassa ministeriössä, että kuinka vastataan tähän haasteeseen nimenomaan näillä alueilla, mistä rupeaa nuori väestö loppumaan ja vähenemään, jotta saadaan elinkeinoelämä pidettyä siellä ja työ-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

paikat ja meidän vientiteollisuuden tuotteet kehitettyä ja rakennettua ja tehtyä siellä alueella, missä ne nyt tällä hetkellä ovat.

13.46 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä yritysten kansainvälistämispalveluihin: Tämä on pitkäjänteistä työtä, kuten ministeri mainitsi. Tässä ovat edelliset hallitukset tehneet pohjatyötä, Business Finlandin perustamisen ja myös sitten Team Finlandin verkoston rakentamisen. Useassakin suurlähetystössä tällä hetkellä toimii hienosti tämä Team Finlandin pohja, mikä on juuri perustettu. Muun muassa edellisten hallitusten aikana me saimme ruokavientiä hienosti aikaiseksi. Nämäkin ruokavientiprosessit, kuten Kiinaan muun muassa sianlihan osalta mutta myös kalatuotteitten osalta, ovat useampien vuosien tekoa ja tehtävä.

Myös korostaisin tässä kiertotalouden ja myös sitten ilmastokysymyksiin olevien yritysten vientiponnisteluja pk-sektorin osalta. On hienoa, että on saatu isompiin konsortioihin mukaan myös näitä suomalaisia yrityksiä ja sitä kautta parantamaan myös meidän ilmastotilaa.

Pienenä kysymyksenä ehkä tästä Dubain maailmannäyttelystä, johon Suomi osallistuu 2021: onko sinne hyvä joukko pk-yrityksiä tulossa, [Puhemies koputtaa] ja onko siellä hyvä osallistumisprosentti, ketä sinne ollaan lähettämässä mukaan?

13.47 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen ministeri Harakan 25 kohdan työllistämistoimilistaan. Varmasti siitä työllisyys nousee. Ja huomion haluaisin myöskin kolmannelle sektorille, eli siellä on iso potentiaali työllistää kulttuurin ja liikunnan puolella. Lähinnä kansallisjärjestötuesta on ollut kysymyksiä, mutta kysyn sitä tarkemmin opetusministeriön puolelta.

Nyt kysyisin sähkönsiirtomaksuista, koska ne kiinnostavat monia ihmisiä, hiertävät varsinkin. Ne ovat nousseet kohtuuttoman paljon vuosien aikana. Hallituksella on kirjauksia siitä, että niihin puututaan, ja olisi hyvä muistuttaa, mitä ne ovat, ja kertoa, missä se tilanne on tällä hetkellä ja miten se suhtautuu tähän budjettikirjaan.

13.48 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvon puheenjohtaja! Muistuttaisin vielä tästä palkkatuesta sellaisen näkökulman, että suuri palkkatuen kasvatushan ei sinällään välttämättä auta meidän tilanteessamme. Palkkatuen pitäisi vaikuttaa nimenomaan siihen, että sen avulla synnytetään yksityiselle sektorille uusia vakituisia työpaikkoja ja yrittäjät saavat sitä, mitä haluavat. Nythän näyttää siltä, että päinvastoin ollaan kasvattamassa julkisen sektorin rahoitusta edelleen, sillä nämä palkkatuethan perinteisesti lisäävät vain julkisen sektorin pätkätöitä.

Edelleen palaisin tähän kysymykseen, jonka esitin aikaisemmin näistä prosesseista, joita TE-toimistoissa ja yliopistoissa on kehittämissä: Mitä on konkreettinen hyöty, jota yritykset sieltä nyt ovat saamassa?

13.49 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä useampikin hallituspuolueitten kansanedustaja on vakuuttanut tyytyväisyyttään näihin hallituksen toimiin, Harakan 25 kohdan listaan, ja sellainen vanha sanontahan on, että ”vaatimattomuus kaunistaa”. Ehkäpä vanhan kansan sanonnoista osuvampi olisi tämä, että ”kannettu vesi ei kaivossa pysy”. Palkkatuki on varmasti sinänsä aivan tarpeellinen ja hyvä element-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

ti, mutta kyllä Suomeen tarvitaan oikeasti toimia, joilla avoimen sektorin työpaikkoja saadaan syntymään. Tarvitaan investointeja.

Tietysti hienoa on se, että investointisuunnitelmia Suomeen on erityisesti tuonne biojalostuspuolelle, ja oikeastaan tähän haluaisin nyt sieltä ministeriäitiöstä vakuutuksen, että onhan hallituksella varaa sitten satsata niihin tarvittaviin toimiin, että nämä biojalostusinvestoinnit voivat maassa mennä eteenpäin siinä vaiheessa, kun ne ajankohtaistuvat. Kun nyt hallitus kieltämättä aika etupainotteisesti tekee [Puhemies koputtaa] kaikenlaisia menolisäyksiä, niin onhan varmasti sitten varaa [Puhemies koputtaa] satsata oikeisiin työpaikkoihin myös?

13.50 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi päivää on tässä kuunneltu opposition osalta sitä laulua, että mitään ei ole tehty. Viisi kuukautta, ja meillä on 25-kohtainen työllisyysohjelma, jossa on hyviä tavoitteita.

Toinen iso asia: Liikenneministeri Marinin johdolla on käynnistetty — iso osa jo kesäkuussa — lisärahoituksella investointeja, joilla on aika huikea työllisyysmerkitys, ja hyvin tarkkaan on vielä määritelty ne kohteet, jotka ovat olleet tavallaan kasvuesteenä alueella. Esimerkiksi Joensuussa 1 000 henkilötyövuotta käynnistää kymmenien miljoonien investoinnit siitä eteenpäin. Tämä on parasta työllisyyspolitiikkaa.

Kuntakokeilusta voi sen sanoa, että ehdottomasti niitä kannatan. Se on se työkalu, millä päästään sitten tuolla kunnissa tämän inhottavan työmarkkinatukilaskun kimppuun. Pitkäaikaistyöttömyyden poistaminen on oikeastaan ainut keino, millä siihen päästään, ja toisaalta sitten myös sillä on vaikutuksia kuntatalouteen.

13.51 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa on esiintynyt paljon hämmennystä suhteessa siihen, mitkä ovat ulkomaalaisen työvoiman yhteiskunnalliset vaikutukset. Tästähän on olemassa paljon tutkimusta monista eri olosuhteista, ja ne yhdenmukaisesti vakuuttavat, että vaikka ulkomaalaisen työvoiman merkittävä lisäys voi laskea alakohtaisia palkkoja, niin jos ei ole olemassa suojaavia rakenteita, ne eivät laske kantaväestön palkkoja eivätkä heikennä kantaväestön työllistymismahdollisuuksia.

Sen sijaan se suuri yhteiskunnallinen riski, mikä liittyy ulkomaalaisen työvoiman lisääntymiseen, on uhka työmarkkinoiden etnisestä jakautumisesta ja sitä kautta myös tämän jakautumisen valumisesta muihin yhteiskunnallisiin instituutioihin. Minun kysymykseni onkin: onko näiden maahanmuuttoon liittyvien toimien yhteydessä pohdittu tätä asiaa ja sitä, miten näitä riskejä voitaisiin välttää?

13.52 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On harmi, että kokoomuksen ykköskolmikko ei ollut täällä kuulemassa ministereitten avauspuheenvuoroja. Nehän olivat loistavia ja olisivat vakuuttaneet sen aamupäivän keskustelun jälkeen, [Naurua] että kyllä hallitus on tekemässä toimenpiteitä eikä vain suunnittelemassa. Täällähän oli aivan loistavat puheenvuorot molemmilta ministereiltä. Mutta kun poistuu salista eikä kuuntele, niin sitten voi jatkaa huomenna samalla agendalla. Tämä on harmillista. Mutta erittäin hyvä asia.

Minä haluan erityisesti kiittää ministeri Harakkaa tästä yksinyrittäjien aseman esiin nostamisesta. Meillä on Suomessa 170 000 yksinyrittäjää, ja siellä pienetkin toimet voivat johdattaa siihen, että tuhansia työpaikkoja syntyy, jopa vielä enemmänkin, niin että hieno asia.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Ja ministeri Kulmunille: tämä investointiympäristön turvaaminen ja sen meidän teollisuutemme toiminnan turvaaminen, mitä piditte esillä, sehän on äärettömän tärkeää.

Varmaan tuolta edustaja Autonkin puheenvuorolta, ettei ole investointeja, vie vähän pohjaa pois se, kun hän sanoo, että on 5 miljardin investoinnit Pohjois-Suomeen suunnitelmissa. Erityisen paljon on hyviä investointeja siellä pohjoisessa luonnonvaroihin liittyen, tuulivoimaan ja kaivannaistoimintaan [Puhemies koputtaa] ja biotalouteen, edelleen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan sitten kakkosketjusta edustaja Rydman. [Naurua]

13.53 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa kunnioitettu eduskunnan puhemies! Tässä koin, että en aivan saanut kyllä vastausta ministeri Kulmunilta, eikä saanut myöskään edustaja Puisto. Me olemme jo valmiiksi sellaisessa tilanteessa, jossa hallitus itsekin toteaa, että julkisen talouden kestävyysvaje on mittava, ja silti hallitus ei reagoi tähän millään sen edellyttämällä tavalla vaan päinvastoin lisää sekä tilapäisiä menoja merkittävästi että pysyviä menoja 1,4 miljardia euroa suunnitelmansa mukaisesti. Tätä kaikkea turvataan sillä hallitusohjelman perälautakirjauksella, että hallitus kuitenkin tarkkailee tapahtuvaa kehitystä ja reagoi siinä vaiheessa, jos kehitys ei olekaan sen mukaista kuin mitä on toivottu. Kun jo nyt tiedetään, että kehitys ei toivotunlaista ole ja riskejä on, ja kun hallitus on katsonut, että vielä tämä keltainen kirja ei ole oikea paikka reagoida siihen, niin koska koittaa se aika, jolloin hallitus joutuu arvioimaan tämän asian? Mikä on se päivämäärä, mikä on se vuosi, jolloin hallitus joutuu arvioimaan oman toimintaohjelmansa [Puhemies koputtaa] uusiksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt koittaa se aika, että debattia on jäljellä enää yksi puheenvuoro ja sen jälkeen ministerit, ja sitten vaihdetaan aihetta.

13.55 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aktiivimallin ongelmat ovat tietysti näkyvissä, ja siksi on hyvä, että siitä päästään, mutta mitkä ne korvaavat toimenpiteet ovat? Ministeri Kulmuni, se on ollut keskustalle avainkysymys ja hallitusohjelmaan kirjoitettu. Mikä on tilanne aktiivimallin kumoamisen korvaavissa toimenpiteissä?

Alueellinen kuljetustuki on tietysti ihan hyvä, mutta onko hallitus valmis muuttamaan sen ehtoja niin, että sitä saataisiin esimerkiksi Pohjois- ja Keski-Suomessa tai koko Keski-Suomessa ja ettei se, niin kuin tällä hetkellä, menisi vain suuryrityksille?

Sitten nämä maaseudun näkymät. Edustaja Semi sanoi hyvin Itä-Suomen osalta, ja monet osat Keski-Suomeakin ovat todella synkässä tilanteessa. Tämä kuntatalouden katastrofi, joka on päällä, vaatii nyt kyllä voimakkaita toimenpiteitä, ettei meidän maaseutumme kokonaan autioidu ja tapahdu se, että siellä on vain eläkeläisiä ja työttömiä. Mitä todellisia toimenpiteitä aluepolitiikassa tapahtuu? Kun ministeri Kulmunilla oli tässä taannoin kisa-tilanne, [Puhemies koputtaa] niin te lupasitte voimakasta aluepolitiikkaa. [Puhemies koputtaa] Missä se on?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministerit, 3 minuuttia kumpainenkin. Aloittaako Harakka? — Aloittaa.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

13.56 Työministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustajia tästä hyvästä, monipuolisesta ja asiantuntevasta keskustelusta.

Työ- ja elinkeinojaoston puheenjohtaja, edustaja Savio, korosti sitä, että tavoitteena on, että kaikki työllistyisivät avoimille työmarkkinoille, ja näinhän se on, mutta tässä yhteydessä on tärkeää huomata, että jokaisen palvelun pitää olla polku, josta on suunta johonkin eteenpäin, kohti tätä tavoitetta, niin että mikään ei ole umpikuja. Ja samassa yhteydessä siten edustaja Ranteelle myöskin se kommentti, että tässä tilanteessa, jossa avoimia työpaikkoja on auki enemmän kuin tilastoidun työvoimavälityksen historiassa koskaan, kysyntä on niin kova, että nyt on erinomainen mahdollisuus juuri rohkaista työnantajia ottamaan esimerkiksi yli 55-vuotias työnhakija tämän palkkatuen avulla työhön. Niin kauan kuin meillä tätä ikäsyrajintää on — ja samaan aikaan meillä on myöskin osatyökykyisten ja maahanmuuttajien osalta selvästi sellainen tilanne, että heitä ei rekrytoida — niin en usko tätä edustaja Vartiaisen väitettä siitä, että palkkatuki korvaa muutoin työllistyvät. Väitän, että se on tässä erityisessä kysyntätilanteessa nimenomaan se erityinen keino.

Työssäoppimisesta puhuivat edustaja Malm ja edustaja Kinnunen. Meillä on jatkuvan oppimisen parlamentaarinen työryhmä, joka tekee työtään. Kuitenkin jo tässä matkalla aiomme parantaa oppisopimusmallia ja puuttua myöskin aikuiskoulutuksen optimointiin yhdessä opetusministerin kanssa.

Pahoittelut ministeri Kulmunille, kun astun nyt vähän oman alueeni ulkopuolelle vastamalla edustaja Vestmanin kysymykseen liittyen sähkönkäyttöön ja kaukolämpöön. Olin mukana hallitusneuvotteluissa vastaamassa siitä kirjauksesta, että jos paljon sähköä käytävä palvelinkeskus kytkeytyy kaukolämpöverkkoon, niin se voidaan määrätä siihen alimpaan sähköveroluokkaan. En tiedä, kiinnostaako tällainen pieni etu Googlea, mutta toivon hartaasti, että he Haminassa näin myöskin toimisivat.

Totta on myöskin, että suomalainen teollisuus tarvitsee tukea ja ehkä myöskin, varsinkin metallipuoli, hiukan tällaista maineen nostoa. Meidän kaikkien pitäisi varmistaa suomalaisen teollisuuden hyvä tulevaisuus vain muistamalla se, että se tuottaa ilmatoratkaisuja maailman ongelmiin.

Ja näin lopuksi vastaan edustaja Kankaanniemen kahteenkin kysymykseen: mitä hyötyä näistä työmarkkinajärjestöistä on ollut, ja mitä aktiivimallin tilalle? Kun olemme voineet käydä neuvotteluja hyvässä hengessä, niin sellaisessa, mikä on aikaisemmin kariutunut, on nyt ollut mahdollista edetä. Eli mitä aktiivimallin tilalle? Kaikki ymmärtävät, että kun palvelut paranevat ja saadaan yksilöllistä työnhakupalvelua, niin tähän työnhakusuunnitelmaan sitoudutaan sanktion uhalla. Ja tästä työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ovat samaa mieltä. Rakennamme yksilöllisen työnhaun mallia, joka perustuu siihen, että työnhakusuunnitelmaa täytyy noudattaa, ja silloin jos sitä rikkoo, niin saa [Puhemies koputtaa] nykyistä laajemmin mutta nykyistä inhimillisemmin seuraamuksia.

14.00 Elinkeinoministeri Katri Kulmuni: Arvoisa puhemies! Edustaja Aittakumpu kysyi tuolla aikaisemmassa vaiheessa kuljetustuen kehittämistä, ja myös edustaja Kankaanniemi viittasi siihen. Ajattelen, että se on nimenomaan kysymys Pohjoismaista ja kansainvälisistä kilpailutilanteista: kun me tiedämme, että naapurimaamme panostaa siihen huomattavasti enemmän, niin meillä olisi syytä katsoa ne kuljetustuen ehdot samankaltaisiksi, ja silloin puhutaan paitsi siitä minimistä, missä sitä tukea voi saada, mutta myös siitä maksimista. Siellä on olemassa siis kattoraja jo tälläkin hetkellä, edustaja Kankaanniemi, kaikki yritykset sitä eivät suinkaan saa, mutta toisaalta eivät kaikista pienimmätkään yri-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

tykset sitä saa, joten nämä ehdot olisi hyvä katsoa yhteismitallisiksi Ruotsin kanssa — mutta se on erittäin tehokas elinkeino- ja aluepoliittinen työkalu pitkien etäisyyksien Pohjoismaissa.

Sitten edustaja Kivelä kysyi vähähiilitiekartoista ja kuinka työntekijäjärjestöt on niihin osallistettu mukaan erittäin hyvässä dialogissa. Kun suunnittelemme seuraavia tilaisuuksia, niin tarkoituksena on nimenomaan keskittyä siihen sujuvaan siirtymään, mikä on paitsi eurooppalaisella tasolla ison debatin aihe ja erittäin tärkeä siirtymän onnistumiseksi, että niin työnantaja- kuin työntekijäpuoli on siellä mukana ja läsnä. Dialogi on kyllä erittäin hyvää ja rakentavaa niin teollisuuden kuin palkansaajienkin kanssa, ja siitä olen kyllä kiitollinen, koska jos me haluamme vastata ilmastonmuutokseen, niin se vaatii kyllä yhteisiä panostuksia koko tältä yhteiskunnalta.

Edustaja Autto kysyi investoinneista ja kuinka valtio sitten tulee niissä vastaan. Mehän uskomme kaikki vapaaseen markkinatalouteen ja ajattelemme, että firmat päättävät, mihin rahansa laittavat ja investoivat, ja ajattelemme tietenkin, että he mahdollisimman paljon laittaisivat niitä tähän maahan — budjettiriihen kirjaushan on sen kaltainen, että jos tulee suurempia investointeja, niin sitten hallitus varautuu niiden tekemiseen liikenneinfran puolelta. Siitähän tässä on kysymys, millä julkinen valta voi osallistua, mutta firmat päättävät itse, mihin valtio rahansa laittaa. Ja tietenkin tässä kaikessa ilmastokeskustelussa täytyy muistaa aina paitsi ne meidän ilmastotavoitteemme, mitä ollaan asetettu, myös se, minkälainen uusi liiketoimintamahdollisuus se meille pystyy olemaan.

Sitten edustaja Pirttilahti kysyi vielä Dubain maailmannäyttelystä. Hyvänä uutisena voin kertoa, että erittäin suurta mielenkiintoa suomalaisilla yrityksillä on ollut siihen. Edustaja Vestman kysyi energiajärjestelmän varmuudesta. Kyllähän se vaatii sitä, että meillä on paitsi kaupallisia investointeja, meillä on yhteydet — piuhat kulkee hyvin Pohjoismaiden välillä ja kapasiteetti on siellä riittävää. [Puhemies koputtaa] Se vaatii kysyntäjoustoja, älyverkkojen kehitystä. Se vaatii myös tehoreserviiä, jos mietitään, kuinka paljon meille tulee uusiutuvaa energiaa jatkuvasti meidän verkkoomme, ja tästä on myös eduskunnalle lainsäädäntöä tulossa tehoreservien turvaamiseksi, ja sikäli tietenkin teknologinen kehitys on myös erittäin nopeaa ja siinä meidän täytyy pystyä olemaan matkassa.

Ja ehkä vielä lopuksi totean tähän suureen talouspoliittiseen keskusteluun sen, että kolmen kuukauden jälkeen eivät tietenkään kaikki hallituksen tavoitteet ole vielä täyttyneitä, eivät ne olleet neljä vuotta sittenkään täyttyneitä kolmen kuukauden jälkeen, vaan me teemme hyvässä yhteistyössä toimia, että työllisyysaste on 75 prosenttia vuonna 2023.

14.03 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Antti Rinteen uusi punamultahallitus tekee ennätykselliset panostukset Suomen liikenneinfrastruktuuriin hallituskauden aikana. Esitämme ensi vuodelle liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle määrärahaa yhteensä noin 3,5 miljardin euron edestä. Tämä on yli 600 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Parannamme liikenneverkkoa, vähennämme korjausvelkaa ja lisäämme julkisen liikenteen rahoitusta. Jo kesäkuun lisätalousarviossa hallitus päätti useiden kehittämis- ja perusväylänpidon hankkeiden käynnistämisestä. Perusväylänpitoon tehdään ensi vuoden alusta 300 miljoonan euron pysyvä tasokorotus, josta talvikunnossapitooon osoitetaan 20 miljoonaa euroa. Tällä hallitaan korjausvelkaa ja puretaan sitä asteittain. Yhdessä muiden korotusten kanssa perusväylänpidon rahoitukseen tulee lisäystä yhteensä 362 miljoonaa euroa vuonna 2020. Osana perusväylänpidon rahoituksen nostoa toteutetaan alueellisesti kattava pien-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

ten parantamishankkeiden kokonaisuus, jolla edistetään kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, parannetaan liikenneturvallisuutta sekä turvataan elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuutta.

Arvoisa puhemies! Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen on tämän hallituskauden kaikkein tärkein ja merkittävin liikennepoliittinen teko. Ylihallituskaudella 12-vuotisella liikennejärjestelmäsuunnitelmalla varmistetaan liikennepoliittikan pitkäjänteisyys ja johdonmukaisuus. Yksi keskeinen syy siihen, ettei Suomi ole onnistunut saamaan EU-rahoitusta väyläverkoston kehittämiseen, on juuri pitkäjänteisen valmistelun puuttuminen. Nyt tähän tulee muutos. Suunnitelman laatimista ohjaamaan asetetaan tänään parlamentaarinen työryhmä, johon on pyydetty edustus kaikista eduskuntaryhmistä. Haluankin korostaa, että Suomen liikennepoliittikan pitkäjänteinen kehittäminen edellyttää kaikkien puolueiden hyvää yhteistyötä.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee vastuullista ilmastopoliittikkaa. Haluamme, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja olemme maailman ensimmäinen fossiilivapaa hyvinvointiyhteiskunta. Tämä edellyttää myös liikenteen päästöjen merkittävää vähentämistä. Tavoitteemme on puolittaa liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä, ja tulemme laatimaan tiekartan fossiilittomaan liikenteeseen siirtymiseksi. Osana liikenteen päästöjen vähentämistä osoitamme kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen vuonna 2020 yhteensä ennätyskelliset lähes 25 miljoonaa euroa. Joukkoliikenteeseen tehdään 20 miljoonan euron pysyvä ilmastoperusteinen tasokorotus.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa raideliikenteeseen. Jo ensi töiksemme kesän lisätalousarviossa päätimme merkittävien raidehankkeiden käynnistämisestä pääradalla, Turun rantaradalla, Joensuun ja Oulun ratapihoilla, Kouvola—Kotka—Hamina-välillä sekä Iisalmi—Ylivieska-välillä. Olemme myös sitoutuneet kehittämään nopeita tulevaisuuden raideyhteyksiä. Hallitus on valmis rahoittamaan Turun tunnin junan ja Suomi-radnan suunnittelua yhteensä 115 miljoonalla eurolla, mikäli kuntien kanssa päästään sopimukseen raidehankkeista. Itäisen nopean yhteyden osalta on valmius tehdä päätöksiä keväällä 2020, kun linjausta koskeva selvitys ja vertailu valmistuvat. Parannamme hallitusohjelman mukaisesti myös pääradnan liitännäisiä raideyhteyksiä väleillä Tampere—Pori, Tampere—Jyväskylä ja Seinäjoki—Vaasa. Lisäksi sähköistämme Hangon ja Hyvinkään välisen radnan vuosikymmenten odotusten jälkeen.

Arvoisa puhemies! Liikenneturvallisuuden parantaminen on hallituksen keskeisiä painopisteitä. Valmistelemme liikenneturvallisuuden periaatepäätöksen, esitämme ensi vuodelle 12 miljoonan euron lisärahoitusta vaarallisten tasoristeysten poistamiseen, turvaamme Liikenneturvan rahoituksen sekä kohdennamme perusväylänpidon rahoitusta liikenneturvallisuutta parantaviin kohteisiin. Lisäämme myös yksityisteiden rahoitusta. Yksityisteiden avustuksiin osoitetaan vuonna 2020 yhteensä 20 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Ilmatieteen laitos tekee huipputason tutkimusta, josta voimme kansakuntana olla ylpeitä. Ilmatieteen laitokselle esitetään 700 000 euron lisäystä ICAOn globaalin avaruussäätökeskuksen perustamiseen ja lisäksi Ilmatieteen laitokselle esitetään 600 000 euron lisäystä eurooppalaisen pienhiukkas-, pilvi- ja hivenkaasututkimusinfrastruktuurin toiminnan rahoittamiseen.

Lopuksi haluan nostaa vielä esille erittäin tarpeellisen lisärahoituksen Suomen kyberturvallisuudelle. Kyberturvallisuuskeskukselle esitetään 1,2 miljoonan euron lisärahoitusta, ja lisäksi kohdennamme 2 miljoonaa euroa kyberturvallisuuden koordinointiin ja parantamiseen.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Suomalaiset äänestivät vaaleissa muutosta, ja hallituksen ensi vuoden talousarvio on tämän muutoksen ensimmäinen askel.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt käydään sitten debatti. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää tästä aiheesta puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

14.09 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erinomainen asia, että tässä budjetissa tunnustetaan se pitkä parlamentaarisen työn perinne, joka on liikenneasioissa ollut edellisillä vaalikausilla, ja aivan erinomainen asia, että tuo 300 miljoonan euron rahoitus korjausvelan pysäyttämiseksi nyt linjataan pysyväksi — siitä kiitos hallitukselle ja liikenneministerille — samoin tuon liikenneturvallisuusmäärärahan turvaaminen, joka on ollut riippuvainen liikennevakuutusmaksujen liikenneturvallisuusmaksusuudesta, joka on noin prosentti liikennevakuutusmaksuista. Siinä on se ongelma, että tulokertymä vaihtelee vuosittain ja liikenneturvallisuuden rahoitus on ikään kuin epävarma. Toivon, että tähän löydetään pysyvä ratkaisu jatkossa, jotta ei tarvitsisi joka vuosi tätä tarkentaa.

Sitten vielä kysymys ministerille: miten aiotte nopeuttaa kevytautojen hankkeen selvittämistä, koska [Puhemies koputtaa] kovin moni nuori ja perhe odottaa tällä hetkellä nopeaa ratkaisua tähän asiaan? Juuri äsken sain [Puhemies koputtaa] puhelun eräältä isältä, joka odottaa nopeita toimia asian selvittämiseksi.

14.10 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensimmäiseksi täytyy kiittää ministeri Marinia tästä mittavasta liikennesatsauksesta, jonka tämän budjetin myötä hallitus tulee tekemään. Se, että verrattuna vuoteen 2019 liikenteeseen käytettäviin rahoihin tulee 616 miljoonan euron lisäys, on huikeaa. Kokonaispottina puhutaan kolmesta ja puolesta miljardista.

Myös itse toteaisin tästä 12-vuotisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta. Odotan jo toki tämän työn alkua ja kysyisinkin ministeriltä, milloin nämä nimetyt ihmiset tai puolueiden edustajat pääsevät tämän työn alkamaan. Tämä työhän tulee yhdistämään meitä yli puoluerajojen. Myöskin odotan sitä, että pystymme alueellisesti tasapainoisesti suunnittelemaan Suomen liikennekarttaa ja pystymme myöskin näin osallistumaan EU:n hankkeisiin, hakemaan sieltä rahaa.

14.12 Jouni Kotiaho ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kiitoksia hallitukselle maanteihin kohdistuvista panostuksista. Se on hyvä ala, sitä tarvitaan lisää.

Nytten tässä ammattiliikenteen puolelle tarvittaisiin vähän apua siinä, kun otettiin niitä veroja elikkä polttoaineen hinta tulee nousemaan. Se pitäisi kompensoida, kuten on hallitusohjelmassakin ammattidieselinä kuljetusliikelle kompensatiota.

Sitten vielä vinjet-maksut pitäisi saada, niin että ulkomaisetkin autot rupeisivat maksamaan meidän kuluja täällä eivätkä pelkästään hyryillä elä ja käytä vastikkeetta meidän teitä. Sekin oli viime hallituskaudella ihan lähellä mennä lävitse.

Vielä huomioitava on se, että kuljetusalan liikevaihto on noin 6 miljardia. Se ei ole ihan pieni hallinnonala ja toimiala. Siitä kertyy verotuloja noin 2,7 miljardia. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

14.13 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin tässä on todettu, on aivan erinomaista, että hallitus nyt tekee perusväylänpitoon 300 miljoonan euron tasokorotuksen ja yksityisteillekin tulee ensi vuodelle 20 miljoonaa euroa. Tämä jatkaa viime vaalikaudella aloitettua työtä, jolloin laadittiin lähes miljardin euron korjausohjelma, joka sisälsi lähes 300 hanketta ympäri Suomen.

Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriö antoi viime vuoden lopulla asetuksen pääväylistä ja niiden palvelutasosta, ja silloinen liikenne- ja viestintäministeri totesi, että tällä asetuksella ei päätetä liikenneverkon investoinneista eikä pääväyläverkon ulkopuolisten maanteiden rahoituksesta. Kuitenkin tuo pääväyläverkon kartta on varsin karua katseltavaa Kainuun, Koillismaan ja Koillis-Lapin näkökulmasta, jotka on jätetty kokonaan pääväyläverkon ulkopuolelle. Sen vuoksi haluan nyt kysyä liikenne- ja viestintäministeri Marinilta: koska kyse ei ole rahasta, niin mikä estää ottamasta valtatie viitosen Kajaanin pohjoispuolisen osuuden ja valtatie 20:n mukaan [Puhemies koputtaa] tähän pääväyläverkkoon, mikä tukisi alueiden tasapuolista kehittämistä?

14.14 **Mirka Soinikoski vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan liikenteen päästöistä, ei voida olla puhumatta biokaasusta. Biokaasulla voidaan vähentää merkittävästi liikenteen päästöjä. Samalla on mahdollisuus vähentää peltojen raivausta ja edistää ravinteiden kiertoa. Siksi onkin tärkeää, että hallitus panostaa jo ensi vuoden budjetissa kansalliseen biokaasuohjelmaan. Tämä on yksi konkreettinen askel kohti hiilineutraalia liikennettä, mikä myös luo uusia työpaikkoja Suomeen ja vahvistaa sitä paljon puhuttua huoltovarmuutta, joka tänäänkin tässä salissa on jo moneen kertaan mainittu.

14.15 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin yhdyin niihin kiitoksiin, mitä muutkin edustajat tässä salissa ovat todenneet. Perusväylänpitoon tulee lisää rahoitusta, pysyvää rahoitusta ensi vuodelle yli 600 miljoonaa euroa, siis yhteensä tähän liikennesektorille. Mikä myös ilahduttaa sydäntäni, on se, että raideliikenteeseen panostetaan. Se on juuri sitä tulevaisuuteen investointia, mikäli me haluamme torjua ilmastonmuutosta. Totta kai Suomi-rata kattaa hyvin pitkälle koko maan ja vaatii paljon investointeja myös vielä tulevaisuudessa lisää. Olisinkin kysynyt ministeri Marinilta: Mitenkä kaksoisraide Ylivieska—Oulu-välille tästä lähtee etenemään? Pohjoisessa tarvitsemme lisää kapasiteettimahdollisuuksia, ja tämä kaksoisraide on kyllä elinehto, mikäli me haluamme saada sinne lisää sekä tavarakuljetuksia että henkilöliikennettä.

14.16 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Budgetpropositionen innehåller många bra och viktiga investeringar i vår infrastruktur. Det här behövs verkligen för att Finland ska vara konkurrenskraftigt också i framtiden. Satsningarna är väldigt viktiga på det regionala planet men också då man ser till sysselsättningen.

Valtion talousarvioesitys sisältää paljon hyviä ja tärkeitä infrahankkeita. Näitä kyllä tarvitaan, jotta Suomi pysyy kilpailukykyisenä myös tulevaisuudessa. Infrahankkeet ovat erittäin tärkeitä paikallisella tasolla mutta myös työllisyyden kannalta. Sen takia haluan kysyä ministeri Marinilta: Miten nämä hankkeet vaikuttavat työllisyyteen? Onko tästä tehty arviota?

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

14.16 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin kuulimme, hallitus suunnittelee parasta aikaa sellaista tiekarttaa, joka tarkoittaa, että me tulevaisuudessa olisimme fossiilivapaa maa. Se on erinomainen ja hyvä tavoite.

Sitten jos ajatellaan sitä, miten ihmiset tulevat toimeen eri maakunnissa ja eri paikkakunnilla Suomessa, niin tiedetään, että Suomi on pitkien etäisyyksien maa ja tarvitaan edelleen autoja sinne, minne junat eivät kulje. Ensi vuonna tulevat voimaan uudet EU-säännöt, joiden mukaan autovalmistajien kaikkien uusien autojen keskipäästö ei saisi ylittää 95 gramman rajaa hiilidioksidia kilometriä kohti. Tämä tavoite tulee olemaan vähintäänkin haastava, erityisesti, jos dieseleitten valmistus lopetetaan. Onko hallitus tietoinen tästä, että uusilla dieselmootoreilla päästään pienempiin päästöihin kuin esimerkiksi bensakoneilla?

14.17 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun hallitus nyt aikoo puolittaa liikenteen hiilidioksidipäästöt vuoteen 2030 mennessä, sehän tarkoittaa sitä, että polttomoottoriautoista pitäisi paljolti päästä eroon ja siirtyä sähköautoihin ja kaasuautoihin ja näihin. Mutta nyt kun katsotaan, kun rakennetaan kerrostaloja tai omakotitaloja: ei sinne ilmesty nyt vielä latausinfraa. No, hallitus aikoo tukea tätä, joten tehdään — mutta tulee todella kiire. On mahdotonta saada sitä latausinfraa vanhoihin omakotitaloihin. Voi olla, että pääsulakkeet pitää muuttaa, mikä tulee kalliiksi. Vanhoissa kerrostaloissa on hirveä tappelu hallituksissa siitä, tuleeko sitä latausinfraa. On mahdotonta pienituloisilla saada sitä latauspistettä sille sähköautolle, jos ei ole omaa uutta omakotitaloa.

Haluaisin tiedustella ministeriltä: Jos nyt tänä vuonna ostaa bensakäyttöisen auton, onko se arvoton 2030 mennessä? Aiotaanko sitä verottaa nyt niin paljon, ettei sillä enää kukaan halua ajaa? [Keskeltä: Osta rauhassa!]

14.18 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin yhdyin kiitoksiin ministerille tästä panostuksesta väyliin ja ennen kaikkea raideliikenteeseen. Raideliikenne on vähäpäästöinen liikennemuoto, ja ennen kaikkea raskas liikenne tulisi siirtää raiteille. Se olisi liikenneturvallinen teko myös. [Sheikki Laakso: Ei se ole mahdollista!]

Hyvin usein ovat junat myöhässä ennen kaikkea Pohjanmaan radalla, ja siellä on turvalaiteongelmia. Onko ministerillä tietoa, tuleeko nyt tässä satsauksia liikenteenohjausjärjestelmän uudistukseen ja kulunvalvontaan? Se olisi merkittävä parannus ennen kaikkea raitinfran osalta raideliikenteen kehittämiseen.

14.19 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kotiaholle tiedoksi, että hallitusohjelmassa on maininta vinjettimaksusta ja ammattibiodieselistä. Ne ovat myöskin siellä, ja uskon, että ministeri vie näiden asioiden selvitystä eteenpäin, kuten hallituksen ohjelmassa on.

Kiitos ministerille jo näistä panostuksista, mitä nyt pannaan liikkeelle, mitä hallitusohjelmassa on. Nimenomaan on tärkeää, että perusväylänpitoon satsataan, kuten yhteisesti on sovittu myöskin parlamentaarisesti viime kaudella. Se on iso satsaus, ja nyt satsataan vielä enemmän kuin on päätetty. Sillä saadaan teitä kuntoon koko Suomessa. Se on tärkeää, että ihmisten liikkuminen on turvallista maanteillä, sillä pääosa ihmisistä kuitenkin liikkuu teitä pitkin. Tärkeää on myöskin, että ratahankkeita saadaan vietyä eteenpäin. Tärkeää olisi myöskin tulevaisuudessa, että niitä ratahankkeita, jotka ovat jo olemassa, viedään eteen-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

päin, että esimerkiksi vaikkapa Karjalan radan ja Savon radan myöskin seuraavia vaiheita viedään eteenpäin.

Itse myöskin painottaisin, että nopeat laajakaistaverkot ovat myöskin tulevaisuutta, ja nimenomaan toimivat laajakaistaverkot, ja ministeri on myöskin tätä asiaa viemässä eteenpäin.

14.21 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nopeat juna-yhteydet ovat tärkeitä sujuvan liikkumisen ja ilmaston kannalta. Suomi-rata hyödyttäisi nimensä mukaisesti isoa osaa Suomesta. Olisi siis enemmän kuin suotavaa, että hankkeelle luotaisiin kunnianhimoinen aikataulu. Syyskuussa ilmoitettiin, että liikenne- ja viestintäministeriö käynnistää neuvottelut Tampereen ja Helsingin välisen Suomi-radnan edistämiseksi sekä hankeyhtiön perustamiseksi. Kysyn ministeriltä tavoiteaikataulua: milloin väli Tampere—Helsinki taittuu alle tunnissa? Sehän olisi mahdollista jo nykyisellä kalustolla, kunhan raiteet vain saadaan kuntoon.

Neuvotteluryhmiä asian tiimoilta parhaillaan perustetaan, mutta työlle ei ilmeisesti olla asettamassa tavoiteaikataulua. Se herättää syystäkin ihmetystä. Kun projektilta puuttuvat aikataulu ja selkeät askelmerkit, on olemassa suuri vaara, että nopean yhteyden valmistuminen venyy ja vanuu seuraavien hallitusten vastuulle. Sekö on viivyttävän hallituksen tarkoituksin, siirtää toteutus — tässäkin asiassa — tulevaisuuteen? Ministeri Marin: [Puhemies koputtaa] työmatkalaiset, tavaraliikenne [Puhemies koputtaa] ja Suomen ilmasto-tavoitteet sekä [Puhemies: Aika!] EU-rahoituksen hakuajankäytäntö vaativat toimia nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Marin, vastauspuheenvuoro, 3 minuuttia.

14.22 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Tässä tulikin jo runsas määrä kysymyksiä.

Ensimmäisenä edustaja Jokinen kysyi kevytautoaikatauluista. Tätä asiaahan käsiteltiin viime perjantaina hyvin perusteellisesti tässä salissa, ja silloin selvennettiin myös tätä aikataulua. Tähän on nyt ehdotus, jossa lykätään kevytautolainsäädännön voimaantuloa vuodelle, ja tänä aikana pyrimme varmistamaan sen, että saamme Suomen lainsäädännön EUsäädösten mukaiseksi ja asiassa päästään etenemään. Sanon, että tämä vuoden aikataulukin on erittäin kireä, koska tähän liittyy notifiointi, joka meidän pitää tehdä, ja sen takia tämä aika on tällainen.

Edustaja Kymäläinen kysyi 12-vuotisesta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta ja tämän työn käynnistymisestä, ja moni muukin kysymys itse asiassa tähän kokonaisuuteen liittyy. Kuten sanoin, tämä on tämän hallituskauden isoin ja merkittävin liikennepoliittinen kysymys, 12-vuotisen pitkäjänteisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen yhteistyössä kaikkien puolueiden kanssa. Tämä työ tulee alkamaan tämän kuun lopussa. Itse asiassa tänään liikenne- ja viestintäministeriön johtoryhmässä tullaan tämä parlamentaarinen työryhmä asettamaan. Näistä edustajista ollaan esitykset saatu eduskuntapuolueilta.

Sitten edustaja Kotiaho kysyi kuljetusalan toimintaedellytyksistä. Tähän jo osaltansa edustaja Torniainenkin täällä vastasi. Tietenkin kuljetusala on aivan keskeinen, ja meidän pitää toimintaedellytyksistä pitää huolta.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Edustaja Aittakumpu kysyi pääväyläverkostosta. Tämä on sellainen kysymys, joka tulee tarkasteluun tässä 12-vuotisessa valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Siitä on sovittu hallitusohjelmassa, ja pidän erittäin luontevana, että samassa yhteydessä, kun tämä valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma tehdään, samalla myös tarkastellaan pääväyläverkostoa.

Edustaja Soinikoski nosti esiin biokaasun. Tämä on tärkeä kokonaisuus liikenteen päästöjen vähentämisessä, ja tässä tullaan tekemään hyvää yhteistyötä eri ministeriöiden välillä, niin liikenne- ja viestintäministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön kuin muiden, muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön, kanssa. Tämä on iso kokonaisuus ja selkeä painopiste hallituksella. Sen eteen tulemme tekemään töitä.

Edustaja Hänninen kysyi kaksoisraiteesta Ylivieska—Oulu-välin osalta. Tähänkin totean, että valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa tullaan tarkastelemaan koko rataverkkoa, myös tämän Oulun-yhteyden nopeutusta. Se ei ole mihinkään unohtunut.

Sitten oli vielä lukuisia muita kysymyksiä, joihin valitettavasti en ehdi vastaamaan, mutta vastaan vielä tässä kohtaa edustaja Vikmanin kysymykseen Suomi-radan aikataulusta. Me kaikki tiedämme, että nämä ovat valtavan isoja tulevaisuushankkeita. Ne eivät valmistu muutamassa vuodessa. Pelkästään suunnittelujänne näille hankkeille on useita vuosia. Tähän liittyvät kaikki niin maakuntakaavoituksesta ympäristövaikutusten arviointiin, niin alustavasta yleissuunnittelusta yleissuunnitteluun, ratasuunnitteluun. Tämä on monivaiheinen prosessi, ja kuten olen aikaisemmin todennut, aikaisintaan tämä tunnin nopea yhteys, liikennöinti itse kulkijoiden näkökulmasta, voi alkaa 2030-luvulla, ja sen takia pidän erittäin tärkeänä ja olen korostanut sitä, että tämä pohjatyö pitää tehdä huolella. Tavoiteaikataulu meillä on näiden neuvotteluiden käymiseksi, ja se tavoiteaikataulu on, että tämän syksyn aikana saisimme hankeyhtiöt perustettua, ja toivomme, että kunnilla on edellytyksiä, valmiuksia ripeällä aikataululla näitä neuvotteluita käydä.

14.26 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri Marin, tässä tulee tuo 600 miljoonaa puheeksi, tai reilu 600 miljoonaa, useamman kerran, mutta täytyy kuitenkin muistuttaa sellainen homma, että tässä on 400 miljoonaa liikimain otettu dieselin ja parafiinisen dieselin ja muun polttoaineen verotuksesta, elikkä todellisuudessa se ei ole kuin reilu 200 miljoonaa, mitä nyt laitetaan. Mutta olen automiehenä todella kiitollinen siitä asiasta, että tällainen rahoitus siihen tulee, ja todellakin innolla odotan, kun olen myös siinä 12-vuotisessa liikenteen parlamentarisessa ohjausryhmässä mukana, näitä asioita.

Haluan kuitenkin kysyä vielä tällaisesta asiasta: onko valtatie 15 teille kuinka tuttu ja sen hätää kärsivä ambulanssiliikenne, joka ei missään muualla Suomen teillä tällä hetkellä ole tuskissaan kuin ainoastaan siellä valtatie 15:llä?

14.27 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite on fossiilivapaa liikenne, kuten ministeri kertoi. Tässä budjetissa otetaan merkittävä askel kohti kestävämpää liikennejärjestelmää. Merkittäviä panoksia on tulossa raiteille, kävely- ja pyöräilyyn. Pyöräilyn hankkeita tuetaan kymmenillä miljoonilla. Se on hyvä, sillä onkin tutkittu, että pyöräilyyn sijoitettu euro tuo 8 euroa takaisin hyötyinä yhteiskunnalle pääasiassa kohentuneena terveytenä.

Konkreettisia toimia budjetissa on suora hankkeiden tukeminen kuntien kanssa, laatu- ja turvallisuuden laatiminen, työsuhteiden edistäminen ja MAL-yhteistyön jatkaminen.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Panostukset joukkoliikenteeseen ja esteettämiin kävely- ja pyöräily-ympäristöihin ovat myös tasa-arvoteko, sillä kaikilla suomalaisilla ei ole autoa. Monesti autoon ei ole varaa tai sen ajo-oikeuden on menettänyt esimerkiksi sairauden vuoksi. Nämä panostukset myös edesauttavat lasten ja nuorten kykyä itsenäiseen liikkumiseen ja harrastamiseen.

14.28 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että hallitus vie eteenpäin tätä 12-vuotista parlamentaarista liikennejärjestelmäsuunnittelua, ja odotan hyvää yhteistyötä myöskin tältä parlamentaariselta ohjausryhmältä. Hyvää on tässä myöskin se, että moni näistä liikennehankkeista toimeenpanee parlamentarisesti sovittua linjaa ja edistää elinkeinoelämän kilpailukykyä. Ratoihin on tulossa myöskin tervetulleita lisäyksiä, mutta vielä palaan sen verran näihin tunnin juniin, että ne vaatisivat kyllä mielestäni myös tällaisen selkeän tavoiteaikataulun. Pelkoni on, että tällä valmistelutahdilla emme ehdi kiinni EU-rahoituksen hakuun. Kysyisinkin: miten varmistatte, etteivät EU-rahast mene nyt ohi suun?

Vielä Pirkanmaan osalta sanon kiitokset Hämeenkyrön ohitustiestä ja siitä, että Ysitielle ensimmäinen pätkä lisäkaistaa on tulossa. Toivon, että Ysitielle sitten jatketaan myöskin laajempaa suunnittelua Vaitinaron risteykseen 12-tiellä, ja sitten jos ympäristöystävällistä liikkumista halutaan edistää, niin myöskin Tampereen ratikan seuraavan vaiheen [Puhemies koputtaa] osuus ja joukkoliikennetuen kasvattaminen — oletteko viemässä näitä eteenpäin? — Kiitos.

14.29 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Jag får tacka såväl regeringen som minister Marin för rejäl satsningar på infrastruktur. Det är livsviktigt såväl för enskilda människors vardag som för näringslivets verksamhetsförutsättningar.

Kiitos muun muassa Seinäjoki—Vaasa-radnan suunnittelurahasta.

Tack även för satsningarna på riksåttan norr om Vasa från Vassor mot Kärklax.

Tässä puhuttiin pääväyläverkosta, ja minun mielestäni olisi hyvä saada koko valtatie kolmonen, joka on osa kansainvälistä Eurooppa-tie 12:ta, myös pääväyläverkkoon. Jostain syystä Laihia—Jalasjärvi-pätkä tippui sieltä viime kaudella pois. Mutta tässä on paljon hyvää. Suunta on kääntynyt.

Enorma satsningar på infrastrukturen i detta land — livsviktigt såväl för näringslivet som för vanliga människor.

Elikkä iso kiitos ministerille valtavista panostuksista ympäri koko Suomenmaan.

14.30 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Autoala kehittyy koko ajan. Tänä päivänä kunnon sähköautoja ei vielä paljon ole, mutta tulevaisuudessa, parin vuoden kuluttua, niitä tulee olemaan valtavasti, ja uskon, että silloin ihmiset tulevat ostamaan niitä enemmän. Mutta tämä meidän latausverkkosysteemi ei ole lähelläkään sitä, mitä sen pitäisi olla kahden vuoden kuluttua, kun meidän sähköverkot eivät ensinnäkään

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kestä sitä latausta. Mitä ministeri meinaa sille asialle tehdä? Koko ajan jauhetaan sitä, että sähköautot pelastavat maailman.

14.31 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan yhtyä kiitoksiin tästä 300 miljoonan euron korjausvelan taklaamisesta, mikä on parlamentaarisen työryhmän linjaus, ja nyt ministeri siitä nappasi kopin.

Toinen kiitos on raidehankkeisiin liittyen tästä Hanko—Hyvinkää-radan sähköistämisestä. Siitäkin viime kaudella jonkun verran jumpattiin ja on vissiin jumpattu jo aikaisemminkin, ja nyt se sitten vihdoin ja viimein alkaisi toteutumaan.

Oikeastaan minun kysymykseni liittyy tähän, kun viime kaudella säädettiin tämä liikennepalvelulaki, joka nyt ei valitettavasti mennyt ihan putkeen, ainakaan taksiliikenteen osalta. Näyttäisi siltä, että harmaa talous on lisääntynyt. Syyhän on siinä, että taksamittareita ei enää tarvitse käyttää kuin ainoastaan silloin, kun laskutus perustuu ajan tai matkan mittamiseen. Toinen on tämä asemapaikka- ja päivystysvelvoite. Mitä sille voidaan tehdä? Onko siinä korjausliikkeitä mahdollista tehdä tässä vaiheessa? — Kiitos.

14.32 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten kuullaan, niin nämä liikenteen investoinnit ja perusväylänpitoon saatu rahoitus keräävät kyllä kiitoksia tässä salissa ja ne tulevat erittäin tarpeeseen.

Satakuntalaisena kansanedustajana en voi olla kiittämättä näistä panostuksista, joita me vihdoista viimein olemme saaneet. Haluan muistuttaa, että Satakunnan osuus viennistä on kuitenkin 7 prosenttia. Nyt saadaan rahoitusta 20 miljoonaa Pori—Mäntyluoto—Tahkoluoto-radan peruskorjaukseen. Uhkanahan meillä jo oli siellä, että nopeusrajoitukset tulisivat käyttöön jopa niin, että rata ei välttämättä hetken päästä enää olisi käytössä. Tämä on erittäin tärkeä viesti meidän elinkeinoelämällemme. Ja erityisesti haluan myös muistuttaa, että nämä kaikki satsaukset ovat äärimmäisen tärkeitä ilmastotekoja ja tekoja turvallisemman liikenteen puolesta — erityiset kiitokset.

En voi olla mainitsematta myös vt 3:a, mikä vaikuttaa meille Pohjois-Satakuntaan erittäin positiivisesti. — Kiitokset.

14.33 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensin kiitos hallitukselle, kun käynnistetään useita merkittäviä ratahankkeita. Esimerkiksi Keski-Suomessa käynnistyy historiallisen ratainvestoinnin suunnittelu, kun Tampere—Jyväskylä-raideyhteyden kunnostustöiden suunnittelu nyt käynnistyy. Siitä sydänlämpöinen kiitos hallitukselle ja teille, ministeri Marin, kaikkien keskisuomalaisten puolesta.

Myös muita ratayhteyksiä, totta kai, pitää tulevaisuudessakin kehittää, ja erityisesti nämä poikittaiset ratayhteydet ovat tarkastelun alla, esimerkiksi Keski-Suomen, Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaan väliset yhteydet, Haapamäen risteysaseman kautta kulkevat radat. Niillä on merkittävää matkailullista arvoa ja myöskin tavaraliikenteellistä henkilöliikenteen lisäksi. Kuinka näette näiden ratayhteyksien kehittämisen? Me olemme niitä edustaja Savolan ja Pirttilahden kanssa pitäneet esillä, ja mielelläni kuulisin, miten tässä 12-vuotisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa nämä hiljaisemmat ratayhteydet huomioidaan.

14.34 **Janne Heikkinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kesäkuun lisätalousarviossa myönnettiin kaikkiaan 11 miljoonaa euroa Helsinki—Tampere-pääradan ke-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

hittämisen suunnitteluun. Tämä herätti Oulussa ja koko pohjoisessa Suomessa ihmetystä: vaikka selkeä enemmistö meidän vaalipiirin kansanedustajista istuu hallituspuolueissa, niin ei maakunnalle tärkeää suunnittelumäärärahaa saatu koko pääradan suunnitteluun vaan vain Tampereelle asti.

Nyt kun luen tätä keltaista kirjaa, niin en näe täälläkään merkkiäkään siitä, että vuonna 2020 pääradan suunnittelua, saati kehittämishankkeita, ulotettaisiin koskemaan pohjoista päärataa. Pohjoista päärataa siis ei saataisi TEN-T-ydinverkkoon, eikä siis näin ollen saataisi EU-rahaakaan seuraavalla myöntämisyksiköllä. Ja Oulu—Liminka-kaksoisraidetta-kaan en täällä huomaa, vaikka siellä hallituspuolueiden kansanedustajat kyllä puhuvat konditionaaleissa, että pitäisi ja tulisi ja olisi kiva, ja kaikkea tällaista kieltä käytetään. Mutta sitä täältä ei kuitenkaan löydy, vaikka teillä on valta siihen. Kysynkin ministeriltä: [Puhemies koputtaa] Mitä suunnitelmia hallituksella ja ministeriöllä on pääradan kehittämiseksi? Ja miksi pääradan pohjoisosan [Puhemies: Aika!] suunnitelmia ei näy täällä budjettikirjassa?

14.35 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset todellakin ministerille ja hallitukselle siitä, että nämä korjausvelkahankkeet ovat — tai että 300 miljoonaa on — suoraan nyt budjettiin merkitty.

Kiitos myös tästä yksityistierahoituksesta, se on 20 miljoonan tasoa. Aikaisempina vuosina on puhuttu vain muutamasta hassusta miljoonasta. Myös kiitokset näistä Kolmostien hankkeista. Edustaja Ikonen kävikin hyvin lävitse Kolmostien, Ysitien ja 12-tien, jotka ovat erittäin merkityksellisiä meidän koko valtakunnan kulkuyhteyksien osalta.

Päärata ja Päärata plus tulivat hyvin käsiteltyä ja olen tyytyväinen siitä, että suunnittelu edes on lähtenyt käyntiin. Toivottavasti se suunnittelu ei vie viittä vuotta, mitä tässä on esimerkiksi ajateltu. Kiitokset myös näistä pilottihankkeista, mitä edellisen hallituksen aikana on tehty. Ja toivon näiden lähijunaliikennepilottien edelleenkin jatkuvan. Se on erittäin tärkeä meille muun muassa Orivesi—Haapamäki—Seinäjoki—Jyväskylä-välille, ja toivonkin, että myös pohditaan näiden ratalinjauksien sähköistystä.

14.37 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille! Erityisesti lämmittävät mieltä kaikki investoinnit raiteisiin, kävelyyn ja pyöräilyyn ja tämä pitkäjänteisen kehityksen esiintuominen ja ilmastonäkökulma.

Meillä on tässä puhuttu nyt autoilun käyttövoimasta, mutta yhtä lailla tärkeänä osana ilmastopolitiikkaa on ajosuoritteiden taittaminen eli autoilun siirtäminen johonkin muuhun muotoon. Ja tähän liittyen yksi väline, erityisesti kaupunkiseuduilla, ovat ruuhkamaksut, jotka hallitusohjelmassa on linjattu. Olisin kysynyt niistä: millä aikataululla ja minkälaisella näkökulmalla tämä valmistelu etenee?

Sitten toisena asiana mainitsitte Ilmatieteen laitoksen, ja laitoshan on paitsi tutkimustiedon tuottaja myös hyvin tärkeä ilmastotieteellisen tiedon välittäjä. Ja kun seuraa tätä ilmastopoliittista keskustelua, niin siinä on välillä kyllä aika heikkoa ymmärrystä. Kysyisinkin ministeriltä: miten voisitte ehkä parantaa tätä laitoksen roolia tässä tieteellisen tiedon välittämisessä yleisölle ja päätöksentekijöille?

14.38 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn itsekin näihin kiitoksiin ministerille ja hallitukselle perusväylänpidon tason kasvattamisesta. Se

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

on tärkeä asia alueiden saavutettavuuden, elinkeinoelämän, toimintaedellytysten ja myös liikenneturvallisuuden kannalta.

Lisäksi kiitän tästä voimakkaasta ilmastonäkökulmasta hallituksen liikennepolitiikassa. Nyt panostetaan kävelyyn ja pyöräilyyn, joukkoliikenteeseen, raideliikenteeseen ja bio-kaasun edistämiseen. Nämä ovat erittäin, erittäin tärkeitä asioita. Toivoisin, että ilmasto-politiikka olisi voimakkaammin Suomen liikennepolitiikkaa ohjaava näkökulma ja myös että näitä kustannushyötyanalyysyjä kehitettäisiin siihen suuntaan, että otettaisiin enemmän huomioon ilmastohyötyä. Ja siitä pääsenkin sitten tähän pohjoiseen päärrataan.

Arvoisa puhemies! Ouluun on yhtä paljon matkustajia junalla kuin Turkuun päivittäin. Ouluun menee valtava määrä rahtia, ja toisaalta samaan aikaan sinne menee paljon lento-liikennettä. Ja jos ajatellaan, että halutaan vähentää lentämistä Suomen sisäisillä yhteyksillä, niin pohjoinen päärrata, sen nopeuttaminen ja parantaminen on äärimmäisen tärkeä asia, joten yhdyin kyllä näihin viesteihin täältä salista, että meidän pitää saada päärradan parantaminen ja nopeuttaminen Tampereen pohjoispuolelta mukaan [Puhemies koputtaa] näihin kansallisiin [Puhemies: Aika!] suunnitelmiin.

14.39 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeriltä myöskin viestintäyhteyksistä. Tässä puhutaan paljon liikenteestä, mutta liikenne- ja viestintäministerin toimenkuvaan kuuluvat myöskin viestintäyhteydet.

Nyhdän on niin, että Meri-Lapissa on satoja antennitalouksia, joissa televisio ei vain yksinkertaisesti näy. Ja tällä hetkellä tämä on oikeusasiamiehellä, siitä on tehty kantelu, että liikenne- ja viestintäministeri ei hoida hommiaan ja ei saa Digita aisoihin, koska Digita ei pysty välittämään sitä antennisignaalia 100-prosenttisesti, A-ryhmän kanavia, niin kuin sille kuuluu toimiluvassa. Ja silti nämä ihmiset maksavat Yle-veron ihan siinä missä muutkin.

Sitten on myöskin näitä mobiiliyhteyksiä. Kännykkä ei kuulu joka paikassa Lapissa, ja senkin pitäisi minusta olla semmoinen kaikille kuuluva oikeus, ihan niin kuin se antennitelevisiokin — mitä ministeri on aikonut tehdä näille asioille, viestintäongelmille Lapissa?

14.40 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos puheenjohtaja! Laitan tässä rillit päähän — joo, puhemies, anteeksi.

On erittäin hyvä, että ilmastomuutoksen torjumiseksi hallitus tekee painotuksia muun muassa panostamalla vähäpäästöiseen liikenteeseen ja kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen. Sillä, että panostetaan kestävään liikenneinfrastruktuuriin, mahdollistetaan vähäpäästöinen liikkuminen koko maassa. Nyt voidaan aidosti puhua merkittävästä ilmastoteosta.

Olen myös erittäin tyytyväinen tästä 12-vuotisesta ohjausryhmästä ja toivon todella, että tätä kautta parlamentaarisesti voidaan edesauttaa niiden tieliikennehankkeiden, kuten valtatie 15:n etenemistä, missä on saatu nyt suunnitelma valmiiksi. Ja että myös siellä tasa- puolisesti, maanlaajuisesti pystytään näitä asioita edistämään.

14.41 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustajat Honkonen ja Pirttilahti nostivat esille nämä poikittaisliikenneyhteydet ja haluan sitä vielä korostaa. Viime vaalikaudella lähti käyntiin tämä niin sanottu pilottihanke. Toki nyt hie-man linjaukset ovat muuttuneet siitä kalustoyhtiöstä ja yksityisestä raideliikenteestä. Ensi vuoden alusta kuitenkin tällä poikittaisyhteydellä, niin sanotulla Haapamäen radalla, ostopalveluliikenne jatkuu eri muodossa, ja siellä kuntien ja maakuntaliittojen välisellä yhteis-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

työllä on saatu hyvät junavuorot. Toivon, että katsotte sen perään, että tämä hyvä kehitys voi myös jatkua ja kuntien kanssa sitä yhteistyötä siellä jatketaan.

Toinen asia tähän perusväylänpitoon. On hyvä asia, että sinne nyt satsataan 300 miljoonaa euroa. Etelä-Pohjanmaan ely-keskuksen hätähuuto tuli viime viikolla siitä, kuinka useita pikiteitä uhataan muuttaa sorateiksi, koska rahat eivät riitä. Toivoisin nyt, että näitä satsauksia kohdennettaisiin nimenomaan näille osuuksille, joissa tätä uhkaa on päällä, koska eihän se ole mistään kotoisin, jos täällä meillä [Puhemies koputtaa] liikenneyhteydet huononevat sen takia, että rahoja ei ohjata oikeisiin kohteisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Marin, kaksi minuuttia.

14.42 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Toivon, että pystyn kahdessa minuutissa vastaamaan näihin edustajien kysymyksiin.

Edustaja Bergqvist kysyi aiemmin työllisyysvaikutuksista. Kyllä, näillä liikenneinfra-hankkeilla on merkittäviä työllisyysvaikutuksia, tuhansien henkilötyövuosien arvosta työllisyysvaikutuksia, mutta kun katsotaan tätä hallituksen 75 prosentin työllisyysastetavoitetta, niin siihen emme näitä sisään tietenkään laske, vaan nämä ovat totta kai hankekohtaisia. Eli emme tässä pyri mitenkään kikkailemaan näillä työllisyyslukuilla, mutta tietenkin näillä on merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Myös kuljetusten sujuvuudella ja sillä, että tavara liikkuu, on tietenkin työllisyyden ja elinkeinoelämän näkökulmasta iso vaikutus.

Sitten täällä on tullut useita kysymyksiä liittyen ilmastotoimiin, sähköautojen latausinfrastruktuuriin, asuintalojen latauspisteisiin. Tämä on todella tärkeä kokonaisuus. Me tiedämme, että liikenne tulee sähköistymään. Itse uskon, että se tulee tapahtumaan ehkä nopeammin kuin tänään osaamme ennakoidakaan. Tästä on selkeitä viitteitä myös autonvalmistajien suunnalta, ja meidän pitää yhteiskuntana pystyä varautumaan tähän. Hallitus on tekemässä merkittäviä toimia myös latausinfrastruktuurin kehittämisen puolella niin asunto-osakeyhtiöissä kuin sitten julkisissa latauspisteissä kuin myös muuten, eli tähän tullaan todella panostamaan.

Sitten täällä on ollut kysymys tästä Pohjanmaan radan tilanteesta, mikä se on. Lisätalousarviossahan päätimme turvalaitteiden uusimisesta välillä Tampere—Seinäjäki, ja haluan myös muistuttaa, että vasta vuonna 2017 ovat valmistuneet Pohjanmaan radan merkittävät parannukset, yli 800 miljoonaa euroa tähän kokonaisuuteen. Eli Pohjanmaan rataa ei olla unohdettu, päinvastoin. Pohjanmaan radalle on tullut merkittäviä panostuksia, kun katsomme kymmenen vuoden aikajaksolla. Tietenkin myös tulevaisuudessa, kun teemme valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman, haluamme parantaa raideliikenneyhteyksiä ihan koko Suomessa, ja tietenkin koko pääradan parantaminen aina Helsingistä pohjoiseen asti on aivan keskeistä koko Suomen näkökulmasta.

Sitten täällä kysyttiin myös EU-rahoista. Edustaja Ikonen kysyi, miten varmistamme EU-rahojen saannit. Olemme keskustelleet komission kanssa tästä hyvässä yhteisymmärryksessä, ja meillä on se käsitys, että meidän olisi mahdollista saada suunnittelurahoitusta tällä aikataululla, mikä on nyt asetettu, sekä Tampere—Helsinki-välille pääradan kehittämiseen, tämän Suomi-radnan kehittämiseen, että Helsinki—Turku-välille. Näistä häntähauista rakentamisen rahoitusta kenties varsinaisesti ei ole saatavissa, tämä on meidän tietomme, mutta tulevaisuudessa kyllä. Kun vuonna 21 alkaa tämä varsinainen rahoitushakukausi, niin sitten myös nämä haut ovat mahdollisia. Esimerkiksi Espoon kaupunkirata me-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

nee MAL-kokonaisuuden piiriin, ja myös tässä [Puhemies koputtaa] tietenkin tämä EU-rahoitusnäkökulma on todella oleellinen.

Pahoittelut, ihan kaikkiin en ehtinyt vastaamaan. Täällä oli paljon hyviä kysymyksiä.

14.46 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Miten, ministeri Marin, voidaan saavuttaa liikenteen päästövähennystavoitteet nykyisellä tienpidon tasolla, kun tieverkko rappeutuu huolestuttavan nopeasti ihan pääverkkoa myöten? Ja jos olet vastaamassa, että nythän talousarvioesityksessä on perusväylänpitoon lisää rahaa, niin osaako ministeri sanoa, kuinka paljon lisäkustannuksia teiden huono kunto aiheuttaa yhteiskunnalle, ja jos ei, niin pitäisikö asiaa selvittää? Ja millä perusteella parannuskohteet valitaan, jos vaikutukset eivät ole tiedossa?

14.46 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella helppo yhtyä niihin kiitoksiin, mitä täällä on tullut tästä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan budjetista. Täällä on paljon hyvää.

Tuosta korjausvelka-asiasta. On hieno asia, että siihen laitetaan 300 miljoonaa. Kysyisin vähän samasta asiasta, mihin viittasi edustaja Savola täällä: Millä prosessilla aiotte jakaa ne rahat nyt? Meillähän on hyvin erilainen tilanne eri ely-keskuksissa tai ely-keskusten alueilla. Millä konstein saatte tietää, missä parhaiten niitä nyt tarvittaisiin?

Sitten vähän pyyhkeitäkin. Polttoaineverotuksen korottaminen oli kyllä märkä rätti alueille, joilla on pitkät välimatkat eikä esimerkiksi ole julkista liikennettä. Nyt kysynkin: Kysyttiinkö liikenne- ja viestintäministeriön mielipidettä tästä asiasta? Nimittäin tähän on täysin vastakkainen sille ihmisten liikkuvuusajattelulle.

Sitten: miten aiotte korjata taksipalvelut ja miten aiotte korjata vammaiskuljetuspalvelut?

14.47 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä, kun me tiedämme, että TEN-T-verkon osalta nimenomaan pääradalle on mahdollista saada rahoitusta sitten jatkossa, kun sitä investointirahaa tullaan saamaan: Onko niin, että hallitus ja ministeri haluaisivat ohjeistaa hieman parlamentaarista valmistelua siinä suhteessa, että se ei tarkoita vain pelkästään pääradan rahoitusta vaan että kaikki, mikä parantaa pääradan liikennöintiä, olisi siinä rahoituksessa mukana? Jos olen oikein ymmärtänyt, niin EU-rahoituksen ei tarvitse perustua juuri johonkin väylään, vaan voi olla kyse poikittaisliikenteestä, mitä täällä edustajat Savola ja Pirttilahti ovat tuoneet esille. Eli Pori—Haapamäki-radan vaikkapa LNG-vetureilla toimiva liikennöinti voisi antaa huomattavasti enemmän mahdollisuuksia pääradan liikenteelle ja nimenomaan henkilöliikenteelle ja parantaa sen väylän vetävyyttä. [Puhemies koputtaa]

14.48 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala sai erittäin hyvän kohtelun hallitusneuvotteluissa, ja se näkyy nyt. Uskonpa näin, että tämä ministeri Marinin pääluokka taitaa olla tässä salissa ainoita, joka sai näin hyvän käsittelyn joka puolelta. Ja nämä nyt ovat — tämä on pikkuinen heitto tuonne oppositioon — niitä pysyviä menoja, joita aamupäivällä kyllä kritisoiin erittäin paljon. [Vasemmalta: Kyllä!] Nämä ovat niitä pysyviä menoja. Mutta hyvä niin, että niitä on.

On erittäin tärkeää, että liikenneverkkoa kehitetään kokonaisuutena. Kun täällä aamupäivällä puhuttiin työllisyydestä, talouskasvusta, niin liikennesektorihan on, liikennever-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kon kuntohan on aivan oleellinen asia. Haluan muistuttaa siitä, että Pohjois-Suomessa on suunnitteilla miljarditason isot hankkeet, joista varmasti useampi ainakin toteutuu. Se merkitsee kuljetustarpeita rautateille, satamiin, tiestölle ja niin edelleen. Koko Suomen näkökulma on tärkeä, niin kuin nyt Rinteen hallitusohjelmassa on. Aluepolitiikan kunnianpaulaus on tapahtunut. [Antti Lindtman: Rantakangas on puhjennut kukkaan!]

14.49 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että raideratkaisut etenevät nyt vauhdilla. Kuntien rahoitusosuudet eivät kuitenkaan voi kuntatalouden nykytilassa nousta aiemmista osuuksista.

Raidehankkeista kaupunkiradan valmistelu on pisimmällä ja valmiina käynnistymään. Kysynkin ministeriltä, eteneekö tämä rahoitus osana MAL-sopimuksia nyt marraskuussa, onko valtion rahoitusosuus siinä valmiina ja ollaanko valmis hetimiten hakemaan EU-tukia hankkeelle.

Ilmaston ja suomalaisten kunnon vuoksi on hienoa, että kävely- ja pyöräilyinvestoinnit etenevät nyt aiempaa nopeammin. Tähänkin tarvitaan vahvaa sitoutumista myös kuntatasolta.

Ja sitten vielä sähköautojen latausinfra osalta kiitoksia 4 miljoonan satsauksista vuodelle 2020 ja siitä, että hallituksen esitys latausinfra on jo käsittelyssä. Tälle on selvä käyttäjien tilaus ja tarve. Oslossa vierailimme valiokunnan, UaV:n, kanssa, ja siellä yli puolet uusista autoista on jo sähköautoja. Meillä on matkaa tähän kuitenkin vielä.

14.51 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kahdella viime vaalikaudella kaikki eduskuntaryhmät, edustaja Rantakangas, olivat täysin yksimielisiä siitä, että perusväylänpitoon lisätään pysyvästi 300 miljoonaa, vähintään 300 miljoonaa, joka vuosi. [Antti Lindtman: Se toteutuu!] Näin on tehty, ja se on erinomaisen hyvä. Viime kaudella ei ihan tehty, kun oli keskustalainen ministeri, [Välihuutoja vasemmalta] mutta nyt on tehty, ja kiitokset siitä.

Mutta, arvoisa puhemies, siitä emme anna kiitosta, että te polttoaineverolla keräätte jälleen lisää rahaa, joka iskee tähän liikenteeseen hyvin voimakkaasti. Edelleen keräätte 9 miljardin verran liikenteeltä ja annatte nyt sitten pikkusen yli 3 miljardia, eli aukko on valtavan suuri.

Sitten nostan tässä esille tämän Tampere—Jyväskylä-ratayhteyden. Siihen on nyt 15 miljoonaa, toivottavasti se 3 miljoonaa tulee mukaan. Ja sitten pyydän, että ministeri toteaa, että sen rakentaminen myös aloitetaan heti [Puhemies: Aika!] kun suunnitelmat ovat valmiit.

14.52 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ei tehty ei, aikaisemmalla kaudella. Silloinhan kyllä perusväylänpitoon satsattiin näitä kertaluontoisia panostuksia, kyllä, se on selvä. Ja se, minkä edustaja Rantakangas otti esiin, on tärkeä asia, se, että nyt tulee pysyvä. Ja siinä on myös se tärkeä puoli, mikä täytyy nähdä, että silloin kun tehdään pysyvä 300 miljoonaa, pysyvä tasonkorotus, niin sillä saadaan enemmän tienpätkeä kuin kertaluontoisella panostuksella, koska silloin myöskin urakoitsijat, nämä yhtiöt, pystyvät investoimaan pitemmällä tähtäimellä ja silloin ei tule tällaisia urakkapiikkejä, jotka nostavat sitä hintaa, jolloin saadaan vähemmän tienpätkeä.

Arvoisa puhemies! Kun edustaja Jokinen otti tässä nämä kevytautot esiin, niin ministerihän vastasi, niin että hallituksen linjahan on tässä selvä. Mutta kyllä minä ajattelisin niin,

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

että kun kokoomus tänään muun muassa kyseli, onko hallituksella kykyä tehdä päätöksiä tai löytää yhteisiä kantoja, niin ehkä olisi reilua, että kokoomuskin kertoisi nyt, mikä on kokoomuksen kanta näihin kevytautoihin ja tähän esitykseen, joka täällä. Kyllähän totta kai nyt kokoomus itse löytää pelkästään oppositiopuolueena, kun ei tarvitse tehdä kompromissia, tähän jonkun kannan. Mikä se on se kokoomuksen kanta? Mielellään kuulisin.

14.53 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäpä kerron teille kokoomuksen kannan. Nimittäin silloin aikanaan olin itse se ministeri, joka laittoi liikkeelle tämän kevytautojen valmistelun, sen, että me saisimme ne Suomeen. Ja nyt on tilanne se, että me tarvitsemme varmasti sieltä EU:sta sitä hyväksyntää tähän mutta mielestäni aivan liian pitkässä liemessä. Aivan kerta kaikkiaan mentiin rähmällensä EU:n edessä. Ja minun mielestäni se oli sellainen typerä temppu tältä eduskunnalta. Minun mielestäni olisi pitänyt taistella enemmän. No, me olemme päättäneet nyt näin, [Sanna Marin: Perussuomalaiset tekivät hylkäysehdotuksen, kokoomus ei!] mutta me teemme sen nyt ilman muuta sillä tavalla, että se menee kirjan mukaan, että me saamme sen tänne, mutta todella pitää tehdä nyt topakasti töitä. Ei tässä voi mennä vuotta, kun me kaikki tiedämme, mistä tämä johtuu. Se johtuu niistä maista, jotka lähtivät tästä tappelemaan tuolla EU:ssa.

14.54 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kevytautokysymys ei toki ole tämän budjetin kysymys. — Täällä paljon puhutaan tietenkin tiepätkistä ja aluepolitiikasta, mikä on aivan oikein, ja on hyvä, että ministeri saa kiitoksia niiltä alueilta, joihin näitä tiehankkeita tai raidehankkeita, vesiväyliä tai muita on pystytty kehittämään. Hallitusohjelmaan kirjattiin sisävesiliikenteen ohjelmasta, ja jos ministeri vastaisi, miten tämän kanssa edetään.

Totean, että on hienoa, että nämä 26 hanketta eri puolille Suomea nyt ennen tämän parlamentaarisen järjestelmän aloittamista tullaan toteuttamaan, jottei tumput suorina seisota tällä hetkellä. Ja muistamme kaikki, että kun väyliä pistetään kuntoon ja vaarallisia risteyksiä tehdään sujuvammaksi ja näin pois päin, se on myöskin vahva ilmastoteko.

14.55 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä kevytautokeskustelu nousi nyt jälleen esille nimenomaan kokoomuksen tahdosta tässä keskustelussa, niin itsekkin kyllä haluaisin nyt tietää lopullisesti sen, mikä on kokoomuksen linja tähän hallituksen esitykseen, nimenomaan tähän vuodelle siirtoon. Viime viikolla, kun tästä perjantai-iltana keskusteltiin täällä, edustaja Heinonen kertoi, että hän vastustaa hallituksen esitystä. [Antti Lindtman: Ja äänestää perussuomalaisten hylkäysesityksen puolesta!] — Hän kertoi, että hän äänestää perussuomalaisten hylkäysesityksen puolesta. — Ja nyt me olemme kuulleet, kuinka edustaja Risikko, te kerroitte, että kokoomuksen linja on ”kirjan mukaan”. [Paula Risikko: Ei, väärä tulkinta!] Siis äänestättekö te tätä vuoden siirtoa vastaan vaiko vuoden siirron puolesta, mikä on hallituksen esitys? Olisi hyvä nyt kuulla oikeastaan kokoomuksen selkeä linja tähän asiaan. Haluatteko te äänestää sen puolesta, että olette vastaan oikeuskanslerin näkemystä myöskin — se on minusta aika painava näkökanta — vai mennäänkö nimenomaan hallituksen esityksen mukaan?

14.56 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoitan sillä, että mennään kirjan mukaan, sitä mitä... Liikennevaliokuntahan on käynyt keskustelun tästä ja todennut, että nyt tehdään nämä tarvittavat muutokset ja pyritään siihen notifiointiin. Mut-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

ta meidän kantammehan on se, että tämä on liian pitkässä liemessä ja me olemme aivan rähmällämme EU:n edessä. [Naurua] Se on se. Mutta totta kai me olemme halunneet tehdä yhteistyötä siinä, että menisimme eteenpäin, emmekä ole sillä tavalla halunneet mitään eräviä mielipiteitä siellä, niin olen ymmärtänyt, mutta meidän kantamme on se, että se on liian pitkässä liemessä.

14.57 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Nyt on kyllä pakko sanoa kokoomukselle, että sanon sitä ja teen tätä. Perussuomalaiset tekivät tästä liikennevaliokunnassa hylkäysesityksen, ja olimme johdonmukaisia ja toimimme sen tänne saliin. Me katsoimme, kuten edustaja Risikko aivan oikein sanoi, että tässä kumarreltiin EU:lle. Jos katsoo hallituksen esityksen perusteluita, niin komission perustelut sille, että kevytautoja ei voi tuoda, ovat täysin naurettavia. Melkein rivien välistä ei tarvitse edes lukea, kun melkein suorastaan he haluavat suojella ranskalaista ja italialaista auto- ja mopoteollisuutta.

Tässä on hauskinda se, kun täällä sanotaan, että autoja ei ole suunniteltu ajettavaksi tuota nopeutta koko sen käyttöiän, eli kuuttakymppiä. Miittikää: auto ei tykkää, että sillä ajetaan hiljaa, ja tällaisia ei saa säätää. Ja tämmöiseen me menemme mukaan. Ministeri Marin, te olisitte voinut EU:ssa olla tämän asian kanssa topakampi.

Mutta, kokoomus, älkää viitsikö tehdä täällä tuollaista politiikkaa. Jos te ette ole mukana kunnolla, niin sitten reilusti myönnätte. Tämä on ihan älytöntä nyt selittää, ja sitten itse ei tee edes esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vielä edustaja Löfström, ja sitten ministerille viimeinen vastauspuheenvuoro.

14.58 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Jag vill också tacka regeringen och minister Marin för ett bra budgetförslag, också gällande sjöfarten, om vi inte diskuterar vidare om lätta bilar.

Det är otroligt viktigt att Finland upprätthåller konkurrenskraften inom sjöfarten och att fartyg under finländsk flagg och finländsk besättning har lika konkurrensvillkor som våra närmaste grannländer. Det är viktigt för försörjningsberedskapen, utrikeshandeln och selsättningen ombord.

Siksi on tärkeää, että hallitus huolehtii merenkulun kilpailukyvyistä, kuten talousarvioesityksestä käy ilmi. Se on hyvä.

Eduskunta hyväksyi viime vaalikaudella yksimielisesti lausuman, jolla lisäksi halutaan vahvistaa merenkulun kilpailukykyä. Esimerkiksi Ruotsin merenkulkupolitiikassa käytetään nettopalkkajärjestelmää, minkä viime eduskunnan lausunto otti esiin. Haluan siksi kysyä ministeriltä, pitääkö hallitus mahdollisena, että vastaavanlainen malli otettaisiin käyttöön Suomen lipun alla purjehtivilla aluksilla?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuoro, ministeri Marin, 3 minuuttia.

14.59 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Täällä kysyttiin taksiliikenteestä ja korjauksista, mistä hallitusohjelmassa on jo sovittu, eli tähän tul-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

laan korjauksia tekemään. Osa korjauksista on varmasti helpommin tehtävissä, mutta kuten tiedämme, siihen vanhaan malliin ei valitettavasti ole palaamista.

Täällä edustaja Risikko kysyi myös Kela- ja sote-kyyydeistä. Nämähän eivät varsinaisesti ole liikenne- ja viestintäministeriön alaisia asioita vaan sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön. Tässä pitää tehdä hyvää yhteistyötä ministeriöiden välillä, että tämä kokonaisuus taksiliikenteen näkökulmasta saadaan hoidettua ihmisten näkökulmasta oikeudenmukaisella tavalla.

Sitten täällä kysyttiin perusväylänpidon rahojen jakamisesta. Tämä ei mene niin, että liikenne- ja viestintäministeriö poimisi näitä kohteita tai tienpätkiä yksitellen, vaan Väylävirasto totta kai, ja ely-keskukset alueilla, arvioi ne kiireellisyydet ja tarpeet, mitä missäkin järjestyksessä tehdään. Itse haluan luottaa siihen, että ammattilaiset osaavat tämän arvioinnin tehdä. Se on sitten asia erikseen, jos hallitus joistakin erityisistä kohteista erikseen sopii, niin kuin vaikka nämä pienet parantamishankkeet, joita tehdään, ja niistä totta kai yhdessä hallitus on keskustellut ja ne linjannut.

Sitten täällä kysyttiin Jyväskylä—Tampere-välistä. Hyvä, että tämä nousi täällä esiin, ja voin tässä eduskunnan edessä sanoa, että budjettikirjassa on virhe. [Kokoomuksen ryhmästä: On siellä muitakin virheitä!] Sen luvun pitäisi olla 18 miljoonaa, siitä liikenne- ja viestintäministeriö on koko ajan puhunut ja siitä olemme myös julkisuudessa kertoneet. Eli se 18 miljoonaa on oikea raha, ja se oikea summa tullaan täydentävässä talousarviossa antamaan. [Toimi Kankaanniemi: Kiitoksia!] Se ei siis ole 15 vaan 18 miljoonaa.

Ja sitten vielä näistä kevytautoista. Tämä nyt varsinaisesti ei ole budjettiasia, mutta se nousi täällä esille. Nyt kyllä on pakko sanoa, että aika erikoista tämä keskustelu tässä salissa on. Ei ole mitään EU:ta, joka on jossain muualla. Suomi on osa EU:ta. Me olemme sitoutuneet niihin yhteisiin pelisääntöihin, joita yhdessä olemme laatineet, ja tämä Suomen säädetty lainsäädäntö ei ole meidän yhteisen EU-lainsäädäntömme mukainen, ja sen takia nyt tämä korjaus tullaan tekemään. Me emme ole rähmällään yhtään kenenkään edessä. Me tulemme tekemään tämän totta kai järkevästi mutta myös vastuullisesti niin, että myöhemmin ei Suomen valtio eivätkä muut tahot joudu korvausvastuuseen emmekä ajaudu rikkomusmenettelyyn. Olisi aivan järjetöntä antaa lain tulla voimaan ilman, että niitä lakeja täydentäviä määräyksiä ja asetuksia voidaan antaa, ja tästä oikeuskansleri on meitä huomauttanut, ja sen takia tämä kokonaisuus nyt tehdään järkevällä tavalla ja korjataan järkevällä tavalla, ja siitä ollaan sovittu. Kokoomuksen kanta tähän jää sitten nähtäväksi siinä saliaänessä. Siitä ei ole vielä selvyyttä, mitä kokoomus tulee tässä kokonaisuudessaan ryhmänä tekemään.

Sitten täällä vielä kysyttiin EU-tuesta Espoon kaupunkiradan osalta. Tästä olemme komission kanssa käyneet keskustelua, ja meidän käsityksemme on se, että vasta vuonna 21 varsinaisen EU-rahoitushakukauden aikana olisi mahdollista saada rakentamiseen rahoitusta, eli näistä häntähauista, jotka ovat nyt menossa, voidaan saada suunnittelurahoitusta, mutta varsinainen rakentamisen rahoitus jäisi sinne varsinaiselle rahoitushakukaudelle, joka alkaa vuonna 2021. On mahdollista, että siihen rahoitushakumalliin tulee myös muutoksia, niin että tulevaisuudessa voitaisiin vuosittain hakea tätä rahoitusta, ja se tietenkin olisi hyvä joustavuuden näkökulmasta, että näin voitaisiin menetellä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri Marin. Sitten siirrytään sisäministeriön puolelle, ministeri Ohisalo, 5 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

15.04 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Arvon kansanedustajat! Hallitusohjelman tavoitteena on turvallinen oikeusvaltio Suomi, turvallisuuden tunteen vahvistuminen ja turvallisuusviranomaisten toimintakyvyn varmistaminen. Jokaisen on Suomessa voitava luottaa siihen, että apua ja turvaa saa, kun sitä kaikkein eniten tarvitsee. Tässä talousarvioesityksessä panostetaan siihen, että Suomi pysyy jatkossakin yhtenä maailman turvallisimmista maista.

Hallitus muun muassa nostaa poliisimiesten määrän 7 500:een vuoden 22 loppuun mennessä. Poliisitoimeen esitetään yhteensä 816:ta miljoonaa euroa. Vuonna 2020 käynnistetään hallitusohjelman mukainen poliisimiesten henkilötövuosimäärän nostaminen 7 500:n tasolle, mihin esitetään talousarviossa määrärahaa 7,5 miljoonaa euroa. Poliisiresurssien vahvistamisella voidaan parantaa entisestään poliisitoiminnan tuloksia ja yhteiskunnan turvallisuustilannetta sekä panostaa ennalta estävään toimintaan. Poliisin toimintavalmiusaika paranee ja yhä suurempi osa kansalaisista saa kiireellisen avun nopeammin kuin ennen. Poliisioppartioiden toimintaa voidaan kohdentaa erityisesti niille alueille, joilla palvelutaso on tällä hetkellä heikoin.

Hallituksen tavoitteena on myös ehkäistä lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia sekä vahvistaa ympäristörikosten ennaltaehkäisyä ja torjuntaa hallitusohjelman mukaisesti. Erittäin lapsiin ja nuoriin kohdistuvassa rikollisuudessa tietoverkkorikostutkinnan vahvistaminen on keskeisessä roolissa.

Suomalaisten turvallisuudesta huolehtimisen ohella on tärkeää pitää huoli myös perusoikeuksien toteutumisesta. Suojelupoliisin siviilitiedustelutoiminnan ohjauksen ja suojelupoliisin laillisuusvalvonnan vahvistaminen näkyy tässä budjetissa. Hallitus esittää vuoden 2020 talousarvioon 380 000 euron määrärahaa sekä vuosien 21 ja 22 määrärahaehyksiin 190 000 euroa lisää siviilitiedustelutoiminnan ohjauksen ja suojelupoliisin laillisuusvalvonnan vahvistamiseen. Hallitus näkee siviilitiedustelutoiminnan tiiviin ohjauksen ja valvonnan erityisen tärkeänä, jotta toiminnan asianmukaisuus ja tarkoituksenmukaisuus sekä perusoikeuksien toteutuminen voidaan varmistaa.

Hallitus myös vahvistaa rajaturvallisuutta ja turvaa Suomen kansainvälisten velvoitteiden toimeenpanon. Rajavartiolaitokselle esitetään vuoden 20 talousarviossa määrärahaa yhteensä 267,84 miljoonaa euroa, mikä on yli 24 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Suomi on sitoutunut myös Euroopan raja- ja merivartiosto Frontexin toimintaan ja pysyvien joukkojen perustamiseen. Kehyskaudella euroopalaisen raja- ja merivartioston pysyvien joukkojen menoihin varataan vuosittain reilu 4 miljoonaa euroa.

Rajaturvallisuutta kohennetaan myös teknisillä valvontajärjestelmillä. Vuoden 20 talousarvioesitykseen sisältyy yhteensä 15 miljoonaa euroa Rajavartiolaitoksen maa- ja merirajan teknisten valvontajärjestelmien korvausinvestointeja. Uudistamalla nykyiset järjestelmät vähennetään tarvetta korvata vanhentuvaa tekniikka lisähenkilöstöllä.

Suomalaisten arjen turvallisuutta edistetään myös lisäämällä hätäkeskuspäivystäjien kouluttamista ja palkkaamista. Pelastustoimen ja Hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin ehdotetaan yhteensä 74,3 miljoonaa euroa, mikä on yli 4 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 19 varsinaisessa talousarviossa. Hätäkeskusten päivystyshenkilöstön vaje heijastuu kansalaisten avunsaannin nopeuteen ja päivystyshenkilöstön työssäjaksamiseen. Näillä lisäpanostuksilla korjaamme tätä ongelmaa.

Turvapaikkakäsittelyn oikeudenmukaisuutta ja oikeusturvaa edistetään panostamalla Maahanmuuttoviraston resursseihin. Maahanmuuttoviraston määrärahoja lisätään laaduk-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kaan, sujuvan ja oikeusvarman turvapaikkakäsittelyn varmistamiseksi 10 miljoonaa euroa vuoden 2020 talousarvioon ja vuoden 2021 määräraha-kehyykseen. Määrärahalla hallitus ehkäisee uusien vireille tulevien asioiden käsittelyaikojen pidentymistä sekä vahvistaa käsittelyn laadun ja oikeusvarmuuden toteutumista. On kaikkien etu, että turvapaikkakäsittely tehdään alusta alkaen kunnolla ja jouhevasti, jotta odotusajat lyhenevät ja muutoksenhakutarve vähenee. Pääasiassa vuosien 15 ja 16 aikana tulleita turvapaikkahakemuksia on edelleen käsittelyssä kestävä määrä. Hallitus varaa 3 miljoonaa euroa vuosille 20 ja 21, jotta lisää käsipareja saadaan purkamaan ruuhkaa ja viemään käsittely loppuun. Käsittelyaikojen pituudella on myös suora vaikutus vastaanottomenojen määrään, joten hallituksen kohdentamat lisäresurssit päätösten tukemiseksi ja käsittelyaikojen kohtuullistamiseksi ovat paitsi inhimillisesti myös taloudellisesti perusteltu ratkaisu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ne edustajat, jotka tästä aiheesta haluavat käydä debattia, olkaa hyvä, painakaa vihreää painiketta. Minuutin mittaisia puheenvuoroja.

15.09 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeriön alalla on budjetissa paljon hyvää — lisää poliiseja, resursseja rajalle, rikosten ennaltaehkäisyyn — tästä on hyvä jatkaa. Mutta se maahanmuutto: Täytyy ymmärtää, että sisäministeriön momenteissa on pieni osa, 250 miljoonaa euroa, maahanmuuton kokonaiskustannuksista. Merkittävimmät kustannukset löytyvät Kelan ja kuntien kustannusmomenteista. Puhun erityisesti tulonsiirroista ja sosiaaliturvasta. Mikäli maahan saapuu kouluttamattomia tai vähän koulutettuja ihmisiä kehittyvistä maista, kustannusvaikutus on merkittävästi negatiivinen riippumatta kotouttamistoimista. Kuten aiemmin sanoin, yhden tällaisen maahanmuuttajan nettovaikutus on 700 000:sta jopa yli 1,3 miljoonaan euroon.

Kysyn ministeriltä: miten hallitus huomioi maahanmuuttopoliittisissa linjauksissaan maahanmuuton täysin kiistattomat ja suuret kustannukset veronmaksajalle?

15.10 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen hyvin tyytyväinen siitä, että Migrille annetaan lisää voimavaroja, joilla se pystyy purkamaan ruuhkia, ja tämä on, niin kuin ministeri totesi, sekä turvapaikanhakijoiden että veronmaksajien etu.

Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen hallituksen eli vihreiden maahanmuuttopolitiikkaan — pakkopalautukset jatkuvat, [Eduskunnasta: Hyvä!] laivoilta ei oteta enempää sijoitettavia turvapaikanhakijoita, al-Holin leiriltä ei olla pelastamassa sinne omaehtoisesti ja vastoin erilaisia suosituksia menneitä aikuisia — mutta sitä kyllä ihmettelen, että sieltä al-Holin leiriltä ei olla auttamassa Suomeen edes lapsia, ei näköjään edes orpolapsia.

Kysyin tätä ministeri Haavistolta. Hänen vastauksensa oli hyvää päivää kirvesvartta -tyyliä.

15.11 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hienoa, että hallitus puuttuu Maahanmuuttoviraston jo pitkään tiedettyihin resurssiongelmiin, jotta turvapaikkahakemusten ruuhkautumista saadaan purettua. On kuitenkin huomioitava, että tällä hetkellä vastaanottojärjestelmässä on lähes 9 000 turvapaikanhakijaa. Todelakin, niin kuin ministeri Ohisalo tuossa huomautti, on kaikkien etu, että varsinkin turvapaikanhakuprosessin alkupäätä resursoidaan riittävästi, jotta se on laadukasta ja oikeusvarmuus sekä sitten hakijoiden inhimillinen kohtelu ja oikeusturva toteutuvat. Olisinkin kysy-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

nyt vielä ministeriltä: millä eri tavoilla Maahanmuuttoviraston prosessin laatua on suunniteltu kehitettäväksi, ja mitä toimenpiteitä on jo tekeillä?

15.13 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Näen asian niin, että on koko suomalaisen yhteiskunnan etu, että täällä olevilla henkilöillä on oleskeluluvat kunnossa, ja jos näin ei ole, niin silloin he palaavat kotimaihinsa. Tämä on hallituksenkin linja.

Nyt Maahanmuuttoviraston resurssit ollaan lisäämässä, koska on todettu, että virastoresurssit näiden oleskelulupien käsittelyssä ovat liian vähäiset. Tämä on hieno asia, ja kiitos siitä sisäministerille.

Sen lisäksi on todettava, että kyllä tänne jäämisen kriteereiden täytyy olla tiukat ja täytyy olla myöskin yleispohjoismaisella tasolla. Myöskin hallitus aikoo noudattaa tätä linjaa.

15.14 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Olen todella tyytyväinen siitä, että nyt on keskitytty tässä budjetissa kansalaisten turvallisuudentunteen parantamiseen lisäämällä poliisille lisäresursseja, vaikka tämä tietysti aikaa ottaa, luonnollisesti. Myös hyvässä hallitusohjelmassa todetaan, että poliisille tullaan säättämään enimmäisvasteajat. Olisinkin kysynyt ministeriltä, missä vaiheessa tämä työ näitten enimmäisvasteaikojen osalta on, koska meillä on tässä maassa monia kolkkia, joissa tilanne on aivan kestämätön, kuten saimme eilisestä Iltalehdestä lukea, että poliisiin saapuminen paikalle kestää yksinkertaisesti niin kauan, että kansalaiset eivät enää soita poliisille.

Edustaja Purralle olisin todennut, että teidän kannattaa myös katsoa budjettikirjan sivua 200, jossa todetaan, että hallituksen strategia on, että maahanmuutto on hallittua ja yhteiskunnallisesti kestävä. Tähän tämä hallitus pyrkii, ja siitä olen erittäin tyytyväinen.

15.15 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kestävä ja hallittu maahanmuutto valitettavasti ei toteudu niin kauan kuin meillä ei ole mekanismeja palauttaa ihmisiä, jotka eivät ole kansainvälisen suojelun tarpeessa. Niin kauan turvapaikkainstituutiota käytetään väärin, sitä käytetään siirtolaisuuden kanavana, sen uskottavuus kärsii.

Kaiken lisäksi hallitus on nyt esittänyt, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille annetaan työlupa. Tämä vie turvapaikkainstituutiolta viimeisenkin uskottavuuden.

15.15 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille erityisesti siitä, että nyt satsataan turvallisuuteen, lisätään poliiseja. Se on koko maalle, koko Suomelle äärettömän tärkeä asia, ja kiitos siitä.

Kiitokset myös siitä, että tämä hallitus harjoittaa hallittua maahanmuuttopolitiikkaa ja, toisin kuin perusuomalaisten ollessa hallituksessa, nyt meillä tämän maan maahanmuuttopolitiikka on toden teolla hallussa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!]

Haluan myös kiinnittää huomiota siihen, että me keskustassa uskomme yrittäjyyteen. Me uskomme siihen, että kun tähän maahan tulee ja jos täältä oleskeluluvan saa ja sen jälkeen haluaa tehdä vaikkapa töitä, oli se työ minkätasoista tahansa, me keskustassa ajatellaan, että se työ on arvokasta, toisin kuin edustaja Purra, joka vasta syyskuussa puhui hieman halveksuvaan sävyyn pizzeriapaistajista ja kebabintekijöistä. Meidän keskustan mielestä kaikki työ on arvokasta. [Mikko Kärnä: Ja pizza on hyvää! — Veijo Niemi pyytää vastauspuheenvuoroa]

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan välissä edustaja Talvitie, pääsette kohta vastaamaan.

15.16 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuosina suuren osan kustannuksista, jotka poliiseille on lisätty, ovat haukanneet toimitilakustannukset ja ict-kustannukset. On erityisen tärkeää, että myös heidän, jotka pitävät meidän kaikkien turvallisuudesta huolta, toimitilansa ja työskentelyolosuhteensa ovat terveet ja turvalliset.

Tästä nyt kysyisin: Ensi vuodelle on panostuksia poliisin henkilöpuoleen, mutta ei kuitenkaan päästä siihen, minkä tämä sali on yksimielisesti erilaisia sisäisen turvallisuuden selontekoja koskevissa viime kauden hallintovaliokunnan mietinnöissä hyväksynyt, 7 850 henkilötyövuotta, joihin viime kaudella jo tehtiin siis poliisien koulutuksen osalta lisäyksiä. Millä päästään siihen, ja millä varmistetaan myöskin sitten se, että ne rahat menevät niihin toimitiloihin, jotka ovat ympäri maan erilaisista asioista johtuen sellaisessa tilassa, että [Puhemies koputtaa] ne tarvitsevat niitä panostuksia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Niemi.

15.17 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Arvoisa ministeri! On hyvä, että Migri saa lisää rahaa maahan muuttavien henkilöiden taustojen selvittelyyn, mutta olisi myös hyvin tärkeätä lisätä poliisille, varsinkin ulkomaalaisyksikölle, määrärahoja ja henkilöstömitoitusta, koska nyt jatkuvasti ontuu poliisilaitoksissa se, että ei ole näitä maasta poistavia henkilöitä riittävässä määrin. Toivottavasti otatte tämän huomioon. [Hälinää]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan arvoisia edustajia siitä, että puhetta johtaa puhemies.

15.18 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä budjetti on erittäin hyvä sillä tavalla, että tässä otetaan huomioon turvallisuuden lisääminen. Se näkyi siinä, että poliisin toimia lisätään nyt heti alkuun 80:llä, ja jatkoa seuraa sitten kehyskauden aikana.

Mitä tulee näihin turvapaikanhakijoiden käsittelyaikoihin, niin minusta on erittäin tärkeätä, että tässä on kiinnitetty huomiota siihen laatuun ja nopeuteen, sillä laadukkaat päätökset tulevat aina paljon nopeammaksi käytännössä, koska se vähentää valitusmääriä. Hyvät päätökset jouduttavat tätä käsittelyä, ja näin meidän turvapaikka-asiat saadaan hyvin hoidettua.

15.19 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sisäinen turvallisuus on kansalaisten korkealle arvostama arvo, ja niin se on meille kansanedustajillekin, uskoakseni yli puoluerajojen.

Haluaisin todeta, että kun Englannissa aikanaan oli Labour-hallitus, heillä oli sellainen periaate sisäisessä turvallisuudessa, josta siellä sisäministeri eli home secretary vastasi, että he totesivat: ”We are tough on crimes, but tough on the causes of crimes, too.” Eli olemme kovia suhteessa rikoksiin, mutta kovia myös suhteessa rikosten syihin.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Olen erittäin tyytyväinen tästä poliisin määrärahojen lisäämisestä, minusta olisi lisäys saanut olla suurempikin. Kysyisinkin arvoisalta sisäministeriltä: mitä erityistä on suunnitella rikosten ehkäisyn alalla?

15.20 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aamun keskustelussa nousi esiin syytös edustaja Sipilää kohtaan siitä, että hän tarjosi asuntoaan eräälle hätäpakolaisperheelle, ja myös tarinan todenperäisyyttä on epäilty. Tämä sattuu sydämeeni, sillä tunnen hyvin tapauksen, josta ei turvallisuussyistä ole voinut kertoa enempää, ja vahvistan edustaja Sipilän tarinan todellakin ihan todeksi. Haluan kertoa tässä sen, että tämä perhe on tehnyt suuren palveluksen ja uhrauksen nimenomaan suomalaisille ja Suomelle, ja vetoan, että tätä tapausta ei enää käytettäisi edustaja Sipilää vastaan. [Välihuutoja keskustasta]

Sitten kiintiöpakolaisista haluan sen todeta, että he edustavat nimenomaan tätä hallittua humanitääristä maahanmuuttoa. Kun KD oli hallituksessa, niin nostimme 300:lla kiintiöpakolaisten määrää, mutta emme hyväksyneet näitä sisäisiä siirtoja. Vetoaisin, että nyt laitettaisiin jäihin ne sisäiset siirrot, [Puhemies koputtaa] mutta tälle kiintiöpakolaispolitiikalle annamme tukemme.

15.21 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyselytunnilla te, ministeri Ohisalo, lupasitte, että tällä hallituskaudella turvapaikanhakijoiden määrä laskee. Lupaus on sinänsä aika outo, sillä asiassa keikutaan käytännössä kolmen asian varassa: 1) Pitääkö itäraja? 2) Pitääkö länsiraja? 3) Karsitaanko houkutustekijöitä? Länsirajan suhteen hallituksen linja tuntuu olevan, ettei mitään voida tehdä, koska kansainväliset sopimukset. Itäraja puolestaan tuntuu vuotavan, mikäli Venäjä niin päättää. Kolmas kohta on riippuvainen hallituksen toimista, joilla houkuttimia ei kyllä karsita, vaan päinvastoin esimerkiksi kielteisen päätöksen saaneille turvapaikanhakijoille halutaan antaa työlupia. Viime kaudella silloinen pääministeri Sipilä lupasi talonsa, nyt hallitus lupaa työlupia. [Välihuutoja] Mitä kaikkina tämä maksaa saati aiheuttaa sisäiselle turvallisuudelle, ja miten te aiotte torjua näitä aivan selkeitä uhkia ja ongelmia [Puhemies koputtaa] tai ylipäänsä vähentää turvapaikkaa hakevien määrää?

15.22 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Herr talman! Tack för ministerns presentation och för ett bra budgetförslag där den inre säkerheten får mera resurser.

Arvoisa puhemies! Rajavartiolaitokselle ehdotetut lisäresurssit ovat erittäin tärkeät. Monet aiemmat hallitukset ovat kohdistaneet säästöjä Rajavartiolaitoksen toimintaan. Esimerkiksi merivartiostalon osalta merivartioasemat ovat erittäin harvassa. Edellinen hallitus lakkautti muun muassa Kemin, Kalajoen ja Kaskisten merivartioasemat. Ahvenanmaalla oli aiemmin kuusi asemaa, nykyään niitä on enää kaksi, vaikka kyseessä on valtava merialue.

On tärkeää, että olemassa oleva verkosto säilytetään nykyisellään ja että viranomaisella on myös riittävät henkilöstöresurssit. Lentokoneet, helikopterit, alukset ja tekninen valvonta ovat erittäin tärkeitä, mutta mikään ei toimi ilman ihmisiä. Siksi on tärkeää, että sisäisen turvallisuusalan viranomaiset saavat lisää resursseja, mutta samalla on tärkeää turvata nykyiset asemat, toimintapisteet ja nykyinen henkilöstövahvuus.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

15.23 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvostan kovasti edustaja Räsästä, ja arvostan kovasti myöskin edustaja Sipilää. Arvostin häntä myös pääministerinä kovin korkealle, mutta mielestäni on sinänsä aivan relevanttia, että otetaan esille tämä meidän vähän ikävä kokemuksemme siitä, että kun pääministeri sinänsä aivan hyvää tarkoittaessaan tuli luvanneeksi oman asuntonsa turvapaikanhakijoiden käyttöön, niin siitä tuli Al-Jazeera-kanavan ykkösuutinen, ja kun on haastateltu silloisia Suomeen saapuneita turvapaikanhakijoita, niin lukuisat heistä mainitsivat nimenomaisesti tämän keskeisenä syynä sille, miksi he saapuivat nimenomaisesti Suomeen eivätkä jääneet esimerkiksi Ruotsin puolelle. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että ministerien tulee olla hyvin varovaisia siinä, millaisia signaaleja he antavat maailmassa, jossa uutiset leviävät nopeasti.

Ministeri Ohisalo, te olette olleet ajamassa jonkinnäköistä jälleen tilapäiseksi tarkoitettua taakanjakomekanismia, jossa turvapaikanhakijoita — ei siis turvapaikan saaneita vaan turvapaikanhakijoita — lennätettäisiin etelästä Välimereltä suoraan muihin EU-maihin. [Puhemies koputtaa] Onko tämä hanke jo kuopattu, ja onko ymmärretty, että se olisi omiaan kannustamaan myöskin lisääntyvään maahantuloon? [Leena Meri: Hyvä!]

15.25 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin tässä salissa kuin hallintovaliokunnassakin on käyty paljon keskustelua turvapaikkaprosessien ongelmista ja Maahanmuuttoviraston resurssipulasta. Eduskunnan oikeusasiamies antoi vuonna 2018 Maahanmuuttovirastolle peräti kuusi huomautusta lainvastaisesta menettelystä. Onkin tärkeää, että tässä talousarviossa hallitus osoittaa Maahanmuuttovirastolle 13 miljoonaa euroa lisää rahaa turvapaikka- ja oleskelulupien käsittelyyn. Tämä raha tulee tarpeeseen, jotta ruuhkia saadaan purettua ja käsittelyaikoja lyhennettyä.

Lisäresursseilla haluamme varmistaa, että turvapaikkaprosessit ovat sujuvia ja että turvapaikanhakijoiden oikeusturva toteutuu. Kaikkien etu on, että tulevat turvapaikanhakijat pääsevät mahdollisimman pian opiskelemaan kieltä ja töihin, ja ennen kaikkea se on inhimillistä. On tärkeää, että pidämme kirikkaana mielessä tässäkin salissa, että Suomi on ihmisoikeuksia kunnioittava oikeusvaltio. [Leena Meri: Ei siitä ole kysymys, ettei olisi!]

15.26 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edelliset kahdeksan vuotta kahden hallituksen aikana olen saanut olla hallintovaliokunnan jäsen. Näitä hallintovaliokunnan kokouksia on johtanut perussuomalainen puheenjohtaja, ja erityisesti omalla kaudellani viimeiseksi puheenjohtajaksi jäänyt nykyinen varapuhemies hoiti tehtävän erinomaisen hyvin ja ansiokkaasti, ja ennen kaikkea näitä asioita hoidetaan yhdessä. Myös turvapaikkapolitiikka on viime kädessä eduskunnan käsissä. Hallitukset vaihtuvat, mutta eduskunta pysyy. Ja olen itse hyvin ylpeä siitä, että saan olla tämän hallituksen kansanedustajana viemässä turvapaikkapolitiikkaa johdonmukaisella tavalla eteenpäin, ja nämä tiukennukset, joita myös näihin asioihin on tehty, varmasti puoltavat paikkansa.

Olisin samassa yhteydessä kiittänyt hallitusta ja ministeriä myös näistä poliisilisämäärärahoista. Mutta kysyn kuitenkin hälytyskeskuksesta. Hälytyskeskus viime kaudella tuli esiin työuupumuksen kautta. Työn määrä oli valtava ja työkavereiden määrä vähäinen. Onko tähän hälytyskeskustilanteeseen tulossa korjausta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Annetaan hallintovaliokunnan nykyiselle puheenjohtajalle, edustaja Purra.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

15.27 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoitus ei tietenkään ole pizzeriä- ja kebabipaistajista puhua ikävään sävyyn. Tämä ei ole moraalinen eikä kulinaristinen kannanotto, vaan taloudellinen [Mika Karin välihuuto] eli on tarkoitus puhua siitä, minkälaisesta maahanmuutosta Suomelle on mahdollisesti hyötyä. Mutta tänään olen useaan kertaan täällä kuullut nimenomaan keskustalaisten edustajien puoltavan työperäistä halpamaahanmuuttoa. Olenkin ihmetellyt, että ajatteko te mahdollisesti tällä hallituskaudella samanlaista systeemiä kuin joissakin EU-maissa, muun muassa Espanjassa, jossa laittomat maahanmuuttajat nimenomaan tekevät kaikki maatalouden työt, muun muassa venezuelalaiset espanjalaisilla tomaattipelloilla. Aikooko keskusta saada autioituvalle maaseudulle kenties väestön ulkomailta?

15.28 **Hanna Huttunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Meinasi mennä puhe uusiksi, kun on pakko vastata nyt arvoisalle hallintovaliokunnan puheenjohtajalle. Toistan edellisen puheenvuoroni. Me tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa. Meillä menee yrityksiä muuten kiinni. Olisi hienoa, että te pääsisitte maakuntamatkalle Pohjois-Karjalaan tutustumaan vaikka niihin meidän yrityksiimme — muutamaan isoon metallialan yritykseen. Voin viedä teidät tutustumaan vaikka muutamalle marjatilalle, ja kertokaa tämä viesti siellä sitten heille. Sovitaanko näin? [Eduskunnasta: Juuri näin!]

15.28 **Hussein al-Tae sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokemukseni mukaan nimenomaan pelko ja vieraan pelko saattaa aiheuttaa sellaista taloudellista kutistumista, mitä me emme Suomeen juuri nyt halua. Ja tämä pelottelu ja pizzeriäpaistajien ja kebabipaistajien eriarvoistaminen tässä aiheuttaa sen, että moni muu, joka on esimerkiksi siivousalalla tai leikkaamassa ihmisten hiuksia, ajattelee todennäköisesti olevansa seuraavana jonossa, että heitäkin eriarvostettaisiin. Tämä tekee sen, että moni lapsi, jonka isä tai äiti on pizzeriäpaistaja, kokee koulussa, että nyt hänen isänsä ja äitinsä ammatista ei saisi tuntea ammattiylpeyttä. Tämä eriarvoistaa myöskin lapsia näissä kouluissa. Tämän on loputtava. Ensin puhutaan suomalaisista ahkerista, ja sitten puhutaan näistä pizzeriäpaistajista ja huomenna jostain muusta, niin ketkä tänne oikein kelpaavat töihin? Ihmettelen tätä kovasti. Ketkä ovat hyviä maahanmuuttajia, [Eduskunnasta: Hyvä kysymys!] jos nämä [Puhemies koputtaa] töissä olevat maahanmuuttajatkin ovat huonoja?

15.29 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun nykyisen hallituksen ministereiltä on monesti vaikea saada suoria vastauksia suoriin kysymyksiin, niin pääministeri Rinne vastasi edellisessä istunnossa yhteen kysymykseeni suoraan. Kysyin, miten kiintiöpakolaisten ottaminen vähentäisi spontaania turvapaikan hakua, ja pääministeri Rinne vastasi, ettei yhtään mitenkään. Jatkankin tätä kysymystä nyt sisäministerille, että jos kerran se ei siihen mitenkään auta, niin mistä syystä sitä kiintiöpakolaisten määrää sitten nostetaan? Mistä maista nämä lisätyt pakolaiset otetaan? Sisäministeriön tehtävä on huolehtia suomalaisten turvallisuudesta. Meillä on oikeus saada tietoa näistä asioista. Rinne myös sanoi, ettei maahanmuuttopolitiikka muutu kovinkaan oleellisesti, mutta hallitusohjelman mukaan laittomasti maassa oleville annetaan työlupia ja perheen yhdistämisiä helpotetaan. Kumpi nyt pitää paikkansa, pääministerin puhe vai hallitusohjelman teksti? Mitä hallitus aikoo tehdä turvapaikkahakemusten aiheettomalle ja jatkuvalla uusimisella?

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

15.30 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeri tarjoaa hyvin usein vastaukseksi sisäiseen turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin, että poliisin määrää lisätään, olkoon sitten kyse maahanmuutosta, liikenteen valvonnasta, huumausainerikoksista tai vaikkapa ennaltaehkäisevästä toiminnasta, ja näin vastasitte myös kirjalliseen kysymykseeni liikennekuolemien vähentämisestä.

Poliisin työtehtäviä on kuitenkin lisätty siirtämällä muun muassa tuomioistuimen tehtäviä poliisin hoidettavaksi sakkolakiuudistuksen myötä ja rikosperusteisten ajokieltopäätösten osalta. Ensimmäistäkään henkilötyövuotta ei kuitenkaan ole tullut paikkaamaan tätä tilannetta, vaikka tuomioistuimen puolelta henkilötyövuosia on kadonnut aika paljonkin — aikamoinen taikatemppu. Tämä on vain yksi esimerkki tilanteesta.

Totuus on, että tämä lisäys sulaa olemassa olevaan rajuun resurssipulaan. Miten voitte kuvitella, että se riittää vastaukseksi joka kysymykseen ja joka paikkaan?

15.31 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Purralle lohdutuksen sanana: tulen huomenna jättämään teidän allekirjoitettavaksenne alipalkkauksen kriminalisoinnin, joka on ehkä teidän vastauksenne siihen murheeseen ja sitä, mitä te haluatte. [Puhujan mikrofoni ei ole päällä — Puhemies: Mikrofoni, edustaja Myllykoski!] — No kiva, jos saa ottaa uusiksi. [Puhemies: Kyllä, saatte!] — Täytyy sanoa, että minun ääneni kuuluu ilman mikrofoniakin.

On todella tärkeää, että me voimme pohtia sitä asiaa, että meillä alipalkkaukseen puututaan jyrkästi, ja minä toivon tukea siihen, kun huomenna meinaan sen lakialoitteen jättää kirjoitettavaksi alipalkkauksen kriminalisoinnista. Uskon, että koko perussuomalaisten eduskuntaryhmä on siinä mukana.

Ministerille haluaisin esittää kysymyksen, nyt kun budjetissa on hyvin tuotu esille, että poliisin voimia lisätään eli meille tulee niitä lisää. Oletteko keskustelleet ministeriössä, mitä se voi tarkoittaa alueellisesti? Miten meillä hälytysajat, vasteajat, nyt kun puhutaan Alavudesta, Kuopiosta ja niin edelleen: Kuinka tämä lisääntynyt resurssi jaetaan niin, että me Satakunnassakin voimme olla varmoja siitä, että meillä poliisi saadaan paikalle? Meillä Satakunnassa on tapahtunut se, että meillä on, [Puhemies koputtaa] voisi sanoa, jo kymmeniä virkoja lakkautettu ja siirretty Lounais-Suomeen, [Puhemies koputtaa] Varsinais-Suomeen. Haluatteko varmistaa, että meillä Satakunnassakin voidaan olla turvallisin miehin?

15.33 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Helposti sisäisessä turvallisuudessa keskustelu lähtee maahanmuuttoon, ja varmasti osa sitä onkin, mutta tärkeä on muistaa myöskin, mitä kaikkea muuta sisäiseen turvallisuuteen liittyy. Yksi, mihin kiinnitän tietysti itse omaan taustaani peilaten huomiota, on huumausainerikollisuus ja huumausaineet ylipäänsä. Omassa työssäni vajaa 20 vuotta päihderiippuvaisten kanssa työskennelleenä olen nähnyt, että tilanne on mennyt koko ajan hullumpaan suuntaan. Entistä nuoremmat ihmiset, jopa lapset alkavat käyttää huumeita. Huumeitten kirjo on aivan valtava, se on jotain aivan toista kuin on ollut 20 vuotta sitten, 10 vuotta sitten. Me emme edes tunnista kaikkia aineita, mitä käytetään, tai sitä, mitä kautta ne tänne kulkevat.

Täällä puhuttiin poliisin resurssien lisäämisestä tähän ongelmaan ja jopa siitä, että poliisien pitäisi kiinnittää enemmän huomiota hoitoonohjaukseen. Onko tähän oikeasti riittävässä tulevaisuudessa resursseja, niin että voidaan tarttua järjestäytyneeseen rikollisuuteen, tähän huumeongelmaan ja kaikkeen muuhun?

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

15.34 **Anna-Kaisa Ikonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisien määrää ollaan lisäämässä, mutta miten, arvoisa ministeri, arvioitte poliisien määrän riittävyttä? Edustaja Kilpi nosti täällä ansiokkaasti esiin sen, mihin poliisien aikaa kysytään, mutta mielestäni emme voi myöskään ohittaa tätä lukumäärää kokonaan. Tavoitteeksi ja minimitasoksi hallintovaliokunta on aikaisemmin asettanut 7 850 poliisia, ja ymmärtääkseni nyt tämän hallituskauden aikana ollaan pääsemässä 7 500 poliisiin.

Keskustelin paikallisesti poliisin edustajien kanssa ja sain viestiä siitä, että poliisien määrä on jopa vähenemässä omalla alueellamme, vaikka esimerkiksi huumeongelma on selkeässä kasvussa ja resurssitarve samalla kasvaisi enemmänkin, vaatisi lisäresursseja. Muutenkin poliisien määrä Sisä-Suomessa on suhteellisesti pienempi kuin toisilla vastaavilla alueilla, sain kuulla. He vertasivat muun muassa Varsinais-Suomeen tässä.

Kysyisinkin oikeastaan asettamatta nyt alueita vastakkain: miten varmistatte, että nämä lisäykset kohdentuvat oikeudenmukaisesti ja niille alueille, [Puhemies koputtaa] joilla on kipeä tarve?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Juuso, ja sen jälkeen ministeri pääsee vastaamaan.

15.35 **Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terveisiä Tornioista. Olin 2015 seuraamassa sitä liikennettä, mikä Ruotsin puolelta Suomeen tuli, ja silloin näin, mitä hallitus teki, kun se laittoi varusmiehet kantamaan laukkuja. [Mika Kari: Ketä oli hallituksessa?] Minä kysyn: jos tällainen tilanne toistuu, niin onko hallituksella jonkunnäköinen hätätilasuunnitelma, mitä me teemme, vai lähetämmekö me taas varusmiehet kantamaan saapujien laukkuja?

Muistutan myös siitä, että tämä reitti Ruotsista Suomeen, Haaparannan kautta Tornioon ja sieltä koko Suomeen, on tällä hetkellä pohjoisen suurin huumereitti ja huumeiden salakuljetus on poliisin mukaan lisääntynyt aivan valtavasti. Kun Tulli teki siellä tehostettua valvontaa kolmen kuukauden ajan silloin 2015 lopusta 2016 alkuun, niin huumeiden salakuljettajien määrät moninkertaistuivat. Siellä myöskin ihmissalakuljetuksista jäätii kiinni. Kysyn: Millä tavalla hallitus on nyt huomionnut tämän? Onko sillä jotakin suunnitelmaa? Onko Tullille mahdollisesti tulossa lisää resursseja?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt annetaan ministerille mahdollisuus 2—3 minuutissa vastata näihin kaikkiin kysymyksiin — olkaa hyvä.

15.37 **Sisäministeri Maria Ohisalo:** Arvoisa puhemies! Arvon edustajat! Kysymyksiä on tässä vähintään varmaan viisitoista, mutta aloitetaan nyt ensinnäkin vaikka siitä, mikä toistui monessa kysymyksessä, eli kuinka turvataan se, että poliisien määrä jatkossa todella nousee. Kun lisäresursseja tulee, se ei valu toimitiloihin, se ei valu ict:hen — tästä on selkeä yhteisymmärrys koko hallituksessa, mutta myös poliisiylijohdosta myöten siellä poliisin päässä. Eli todella niin, että henkilöstömäärää tällä kasvatetaan. Tämä vastaa nyt siis monen edustajan kysymykseen, muun muassa Myllykoski, Kärnä, Talvitie, Kilpi.

Nyt on perustettu myös tällainen toimintavasteaikatyöryhmä, joka tulee antamaan esityksensä siitä, kuinka vasteajat jatkossa ovat toivottavasti mahdollisimman kohtuullisia, niin että joka puolella Suomea ihmisten luottamus turvallisuuteen ja turvallisuusviran-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

omaisiin kasvaisi. Tästä on hyvin selkeä painopiste hallitusohjelmassa, erittäin tärkeä painopiste meille kaikille puolueille.

Painotan myös sitä, että sisäisen turvallisuuden selontekotyö on käynnistynyt. Tämän selontekotyön aikana toivon saavani mahdollisimman paljon myös tutkittua tietoa siitä, miten turvallisuudentunne eri puolilla Suomea näyttää tällä hetkellä. Tämä on asia, josta hallintovaliokunta on viime kaudella huomauttanut, ja tämä otetaan nyt erittäin tosisaan tässä työssä.

Yksi kysymys on totta kai myös se, miten toimitilakustannukset ovat kehittyneet, ja tässä viitattiin terveellisiin ja turvallisiin toimitiloihin, joista hallitusohjelmassa linjataan. Senaatti-kiinteistöjen toimintaa ja tuottovaatimuksia on syytä tarkastella kriittisesti, jotta myöskään eri turvallisuusviranomaisten resurssit eivät valu sinne. Tässä ehkä on lisänä vielä se, että eri turvallisuusviranomaiset voivat myös toimitilojen osalta tehdä yhteistyötä. Esimerkkinä pelastus, poliisi ja Raja voivat myös käyttää yhteisiä toimitiloja, jolloin varmistetaan se, että ei ole niitä huonokuntoisia tiloja missään.

Edustaja Holopaisen kysymykseen, mitä tehdään turvapaikkaprosessin laadun varmistamiseksi: Oikeusministeriön alla tällainen oikeusapu-uudistus on käynnistymässä, jos ei jo käynnistynyt. Turvataan se, että siellä prosessissa oikeusapu varmasti on kaikilla mukana, että tulkit varmuudella ovat laadukkaita ja auttavat ihmisiä prosessissaan, ja ylipäätään normaalit valitusajat myös palautetaan prosessiin. Tässä muutamia keinoja.

Edustaja Rydmanille, joka kysyi suomalaisesta työstä EU:n puheenjohtajavaltiona: Meillähän Suomen puheenjohtajuuskauden ohjelmassa lukee, että yhtäältä edistämme laajoja eurooppalaisen turvapaikkapolitiikan suuntaviivoja. Common European Asylum System -paketin edistäminen on meidän työllistämällä, mutta koska tiedämme, että uusi komissio vasta aloittaa työnsä ja luultavasti joutuu tämän paketin ottamaan uudelleen haltuun, ohjelmastamme löytyy myös ajatus siitä, että tällaisia väliaikaisia yhteistyömekanismeja edistetään. Puheenjohtajavaltiona Suomi pyrkii saamaan mukaan mahdollisimman paljon jäsenvaltioita siihen työhön. Kyse on siitä, että kukaan ei saa jäädä Välimerelle hukkumaan, kyse on ihmisoikeuskysymyksestä, ja eurooppalaiset valtiot kyllä ymmärtävät, että tässä täytyy yhdessä toimia.

Eilissä eurooppalaisten sisäministerien ministerineuvoston kokouksessa kolme ja puoli tuntia keskusteltiin yhdessä siitä, mitkä ne haasteet ovat, mitä eurooppalaiset valtiot tällä hetkellä maahanmuutossa kohtaavat, ja erityisesti esille nousi muun muassa Kreikan ja Kyproksen tilanne. Siellä turvapaikanhakijoiden määrä on noussut erittäin kovasti, ja siinä tämä keskisen Välimeren reitti on toinen kysymys. Meillä on aika monta haastetta eurooppalaisessa maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa, ja näitä kaikkia täytyy yhdessä ratkoa. Mitään jäsenvaltiota ei voida jättää yksin näissä asioissa. — Vielä olisi paljon vastauksia. Jatkanko vai jatkanko seuraavalla kierroksella? [Ben Zyskowicz: Täällä olisi paljon kysymyksiä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Jatketaan seuraavalla kierroksella. Täällä on paljon kysymyksiä vielä, ja annetaan puheenvuoro edellisen hallituksen sisäministerille edustaja Mykkäselle.

15.41 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, on aivan hyvä, jos yritetään muodostaa eurooppalaisia ratkaisuja. Sitä työtä teimme jo viime ja toissa vuonnakin, mutta sisältökin ratkaisee. Olisin erittäin varovainen mekanismeissa,

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

joissa jaetaan — väliaikaisesti tai vapaaehtoisestikaan, oli niissä enemmistö tai vähemmistö mukana — turvapaikanhakijoita, jotka eivät ole välttämättä turvapaikan tarpeessa, sitä emme tiedä. Jos tällainen päätös tehdään, keskustalaiset — oli siinä enemmistö muuten mukana tai ei — niin se on valitettavasti samalla myyntiargumentti salakuljettajille, jotka näitä matkoja järjestävät.

Mutta olin tyytyväinen täällä muun muassa edustaja Heinäluoman mainitsemaan, että palautukset ovat prioriteetti ja ne pyritään toimeenpanemaan. Yksi tärkeä asia tässä on se, että kun meillä ympäri Eurooppaa on kielteisen päätöksen saaneita, jotka häviävät järjestelmästä, niin viime helmikuussa päätimme, että ryhdytään käyttämään ilmoittautumisvelvollisuutta, esimerkiksi kerran viikossa, tällaisten lainvoimaisen kielteisen päätöksen saaneiden kohdalla. No, se päätös on tainnut nyt hukkuu uuden hallituksen listoilta. Teillä on tekninen valvonta tulossa: Koska se tapahtuu? Tuleeko jalkapannat vai mitä?

Toinen asia: Jos halutaan hallintaan uusi maahanmuuttoalto, [Puhemies koputtaa] jos sellainen tulisi, miksi ette ole edistäneet [Puhemies koputtaa] rajamenettelyn käyttöönottoa, jonka helmikuussa myös linjasimme yhdessä silloisten hallituskumppanien kanssa? Eli että [Puhemies koputtaa] vastaanottokeskukset perustettaisiin rajavyöhykkeille ja sieltä tullaan eteenpäin ainoastaan, jos saa oleskeluluvan, [Puhemies koputtaa] ja muuten jäädään sinne.

15.42 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Äräde talman! Meidän perheessä asui kolme vuotta sitten vuoden ajan kolumbialainen 16-vuotias äärimmäisen lahjakas Santiago, kaveri, joka oli Kolumbian matematiikkamaajoukkueen jäsen. Hän oppi muutamassa kuukaudessa ruotsin kielen, kuuden kuukauden jälkeen suoritti pitkät matikat ja fyysikat ruotsiksi ylioppilaskokeessa [Välihuuto perussuomalaisen ryhmästä] ja olisi halunnut jatkaa opintojaan Helsingin yliopistossa, jonne hänet toivotettiin itse asiassa tervetulleeksi. Mutta koska polku olisi tapahtunut muutaman kuukauden avoimen yliopiston jakson jälkeen, niin Migri sanoi ”ei” vedoten edellisen hallituksen päätökseen, joka teki tällaisen subjektiivisen harkinnan mahdottomaksi. Tällä hetkellä hän opiskelee kahta tutkintoa Ruotsissa, opettaa siellä muutaman vuoden opiskelun jälkeen ja saattaa hyvinkin saada sen unelmansa eli fysiikan Nobelin palkinnon, jos jatkaa tätä samaa rataa. Silloin hän tekee sen Ruotsin nimissä.

Arvoisa hallitus! Hyvä ministeri, miten me voisimme luoda sellaisen järjestelmän, [Puhemies koputtaa] joka paremmin huomaisi tällaiset selvästi maan edun mukaiset tapaukset? [Eduskunnasta: Hyvä kysymys!]

15.43 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on kymmeniä kuntia kriisissä, ja joka päivä tulee lisää. Taloudellinen tilanne heikkenee jatkuvasti ja samaan aikaan uusi siirtolaiskriisi on tulossa. Se on tulossa. Se on tulossa sen takia, koska me olemme niin avokätisiä täällä, me kerromme heille, että tervetuloa. Ministeri Ohisalo, mistä hallitus löytää rahaa mahdollisen uuden siirtolaiskriisin alkaessa? Eli toisin sanoen: tuleeko Suomen kunnille velvollisuus toimia koko maailman sosiaalitoimistona samaan aikaan, kun kuntien tärkeimmät ja lakisääteiset palvelut rapautuvat?

15.44 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kolmen poliisin isoveljenä iloitsen siitä, että kenttäpoliisien vahvuus nousee 7 500 henkilötyövuoteen. Ne on kohdistettava ensisijaisesti heikoimmille palvelutason alueille. Poliisin paikal-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

le saapuminen vie kotikunnassani Reisjärvellä liian kauan. Se tuo turvattomuuden tunnetta ja horjuttaa ihmisten uskoa viranomaisiin. Poliisille on kertynyt uusia tehtäviä esimerkiksi nettityössä. Järjestäytyntä rikollisuutta on hakeutunut poliisiin heikommille palvelutason alueille. Maaseudulla, seutukaupungeissa tarvitaan uusia poliisin virkoja. Kysyn ministeriltä: tuleehan harvaan asutuille seuduille lisää poliiseja, vaikka Poliisihallitus liputtaa vähän kasvukeskusten puolesta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lisää aiempia sisäministereitä. Edustaja Risikko.

15.46 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia näistä monista hyvistä esityksistä, mitä tälläkin sektorilla on, koska kyllä se on ihan totta, että poliisien määrän lisääminen on erinomaisen hyvä asia. Sitten tietysti pidetään huolta myös hätäkeskuksesta, niin kuin täällä on tullut esille, ja sitten myöskin tuosta Rajavartioston tilanteesta, ja totta kai pelastustoimesta myöskin, hyvä niin.

Mutta sitten viittaa siihen, mitä täällä edustaja Lindénkin jo peräänkuulutti elikkä sitä ennalta ehkäisevää työtä. Aivan niin kuin te olette pitäneet yllä myös syrjäytymiskeskustelua — sehän oli silloin sisäisen turvallisuuden strategiassa, linjattiin, että se on meidän suurin uhka, ja olette hienosti ylläpitäneet sitä keskustelua — niin nyt jos mietitään sitten sitä, että millä me ennalta ehkäisisimme näitä, koska silloin kun poliisi tulee paikalle, silloin on jo jotain sattunut ja meidän pitäisi pyrkiä estämään niitä. Elikkä se tiedonkulku esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja sisäasiainministeriön virkamiesten välillä: toivon, että jatketaan sitä hyvää työtä, mikä viime kaudella käynnistettiin.

Sitten tästä turvapaikkapolitiikasta: [Puhemies koputtaa] jos ystävällisesti voisitte kertoa sen, että mikä se taakanjakomekanismi on, johon Suomen pitää ottaa kantaa, lyhyesti meille se, koska siitä on nyt vähän [Puhemies koputtaa] epäselvyyttä ja mikä on siihen Suomen kanta. — Kiitos.

15.47 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliiseja ja hätäkeskuspäivystäjiä tullaan lisäämään. Se on hyvä suunta. Haluaisin kysyä ministeriltä, onko tästä apua siihen, että Suomi on Euroopan turvattomimpia maita naisille. Suomi on saanut jatkuvasti huomautuksia hälyttävästä lähisuhdeväkivaltatilanteestamme. Amnesty ja YK nostavat säännöllisesti esiin Suomen lähisuhdeväkivaltatilastot ja riittämättömät tukipalvelut, kuten turvakotipaikkojen vähyyden. Poliisien lisäksi tämä ilmiö on tunnistettava paremmin neuvoloissa, kouluissa ja terveydenhuollossa. Ongelmaksi tiedetään muun muassa hyssyttely ja väkivallan hyväksymisen kulttuuri. Perheen piirissä tapahtuvia asioita pidetään Suomessa edelleen yksityisinä. Moni väkivallanteko jätetään ilmoittamatta, kun se tapahtuu lähipiirissä. Lähisuhdeväkivalta koskettaa myös aivan liian monia lapsia. Joka neljäs uhreista on alaikäisiä. Kysynkin: miten sisäministeri aikoo edistää naisten ja lasten turvallisuutta?

15.48 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn monien muiden edustajien tavoin näihin kiitoksiin ministerille ja hallitukselle näistä poliisien määrien lisäämisestä. On ollut hyvin pitkään jo hallintovaliokunnassakin keskustelussa, että poliisien lukumäärä pitää saada nousemaan. On varsin tärkeää, että kansalaisten turvallisuudentunteeseen voidaan vaikuttaa, ja siinä on aika keskeisenä asiana tämä poliisien näkyvyys ja poliisien läsnäolo eri puolilla maata tasaisesti.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

On hyvin paljon uutisoitu nyt siitä, että ajat poliisin paikalle tuloon ovat hyvin pitkiä suurimmassa osassa maata. Kysyisinkin ministeriltä niin kuin tässä aiemminkin jo kysyttiin: Millä keinoilla pystytään varmistamaan se, että nämä lisäpoliisivirat tulevat niille heikomman palvelutason alueille elikkä käytännössä tuonne syrjäisille maaseutualueille?

15.49 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Pohdin ainoastaan yhtä asiaa tässä, nimittäin tämä pääloukka on hyvin työvoimavaltainen. Täällä budjetissa huomataan se, että Häätäkeskuslaitosten toimintamenot -kohdassa on tämä kohta henkilöstön jaksamisesta ja siellä häätäkeskuslaitoksen henkilöstön poissaolot ovat 16 päivää henkilötyövuotta kohti — itse asiassa viime vuoden toteutuma on ollut 16,2. Kuitenkin siellä on yli 600 henkeä töissä. Muissa luokissa, muun muassa poliisien osalta, oli alle 10 selkeästi. Miten tätä oikein pystyisi kehittämään, niin että häätäkeskushenkilöstö jaksaisi siellä työssä ja pystyisi toteuttamaan sitä työtä, mitä he tekevät? Koska on hyvin hankala tilanne, jos näin paljon on poissaoloja. Sieltä tulisi jopa 10 henkilötyövuotta lisää, jos pystyttäisiin painamaan sinne 10 päivään enintään nämä poissaolot henkilötyövuotta kohti.

15.50 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille. Ja kiitos siitä, että poliisiammattikorkeakoulu toimii täydellä teholla — 400 poliisia on sisällä. Tehän jatkatte tätä linjaa, mitä ministerit Orpo, Mykkänen ja Risikko ovat panneet alulle. Liian suurten leikkausten jälkeen viime kaudella todettiin, että poliisien määrää pitää lisätä. Se on hienoa.

Mutta se on pettymys, että hallitusohjelmassa ja tässä kirjassa lukee, että vain 7 500 poliisia on tässä Suomen tasavallassa. Perjantaina 5.4. ennen vaaleja kaikkien teidän edustajat antoivat turvallisuuslupauksen, josta löytyy myös tallenne, jossa te lupasitte 7 850 poliisia tähän tasavaltaan. 350 poliisia jää siis uupumaan. [Leena Meri: Se siitä vaalilupauksesta!] Elikkä valitettavasti tätäkään lupausta ei ole pidetty. Silloinen kansanedustaja, nykyinen valtiosihteerinne Olli-Poika Parviainen oli antamassa teidän edustajananne tätä turvallisuuslupausta. [Puhemies koputtaa] Ja valitettavasti se nyt ei toteudu. Miksi näin?

15.51 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on jo vuosia kiinnittänyt huomiota poliisien määrän suhteelliseen vähyyteen ja samaan aikaan erilaisiin turvallisuustilanteissa tapahtuneisiin muutoksiin, mikä yhdistelmänä on luonnollisesti huonoin mahdollinen.

Te, edustaja Tolvanen, tiedätte itsekin hyvin sen, että poliisiammattikorkeakoulut tuottavat tietyn määrän uusia poliiseja niihin virkoihin, joita valtio ja hallitus perustavat. Joten tämä ei ole mitään pikaratkaisu, minkä tiedän edustaja Tolvasen kokeneena poliisimiehenä tietävän itsekin. Ei ole löydettävissä pikaratkaisua. Mutta se polku, jonka hallitus on ottanut, on se polku, johonka, edustaja Tolvanen, teidän ollessanne hallituspuolueen kansanedustaja, teidän hallituksenne ei pystynyt. Vuonna 15—16 hallitus oli vähentämässä muun muassa talousrikostutkintaan liittyviä resursseja. Ja en halua muistella niitä aikoja, vaan haluan kannustaa [Välihuutoja] niin hallitusta kuin oppositiota yhdessä etsimään polkua, jolla se 7 850 tulee vielä täyttymään.

15.52 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Viime kaudella, kun aloitin hallintovaliokunnassakin, niin muistan, että vuonna 2014 poliiseja valmistui 47 vuodessa. [Mika Kari: Juuri näin, juuri näin!] Eli ensimmäisinä toinä oli

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

pakko laittaa satsauksia sinne Poliisiammattikorkeakouluun ja nostaa ne luvut niin suuriksi, jotta me voimme sitten päästä sinne pidemmälle aikavälille. Mutta, kuten tiedetään, tämä sali on jakanut jo vuodesta 2010 asti sen, että poliisien resurssit ja pitkän aikavälin suunnitelmat olisi tuotava tähän saliin päätettäväksi ja se yhteinen polku laitettavaksi, ja on tietenkin tärkeää, että sinne päin edetään. Mutta on myönnettävä, että 7 500 ei ole se 7 850, mikä luvattiin.

Mutta vielä tästä EU:n politiikasta, tästä laivanjakomekanismista. Poliitikassa harvoin mikään on niin pysyvää kuin väliaikainen. Poliitikassa tehdään ratkaisuja, että tämä on nyt vain väliaikainen vero tai tämä on vain väliaikainen joku ja sitten siitä, ohhoh, tuleekin myöskin pysyvää. [Puhemies koputtaa] Tästä olisin ministereiltä vielä kysynyt samaten kuin edustaja Risikko ja Mykkänen tässä äsken. Että jos voisitte vielä tiivistää, mikä tämä laivanjakomekanismin tilanne on.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vielä edustaja Purra ja sitten ministeri. [Välihuuto] — Ahaa ei ollut. No sitten päästään ministerin vastauspuheenvuoroon saman tien. [Hälinää]

15.54 Sisäministeri Maria Ohisalo: Kiitos, arvon puhemies! Kiitos, arvon edustajat, hyvästä kysymyksistä ja pohdinnasta, myös evästyksistä tuleville ajoille. Nyt niihin kysymyksiin, joihin en ehtinyt ensimmäisellä kierroksella vastata, muun muassa edustaja Räsä-selle kiintiöpakolaisjärjestelmästä.

On todella niin, että YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n kanssa tehtävä yhteistyö on erittäin toimivaa. Tämä on, esimerkkinä, yksi niistä mekanismeista, kun puhutaan siitä, että ihmisten ei tarvitsisi tulla laittomin keinoin Euroopan unionin alueelle. Jäsenvaltiot yhdessä painottavat tätä kiintiöpakolaisjärjestelmää, jossa tiedetään varmuudella, että nämä ihmiset ovat erittäin vaikeassa asemassa. Suomi tässä on nyt nostamassa sadalla, 750:stä 850:een. Ja hallitusohjelmakirjaus kuuluu niin, että jos turvapaikanhakijoiden määrä laskee, niin kiintiöpakolaisjärjestelmää voidaan arvioida ylöspäin, ja tässä 1 050 on se yläraja, jota tässä hallituksessa voimme myös tarkastella.

Edustajilla kysymyksiä Hätäkeskuslaitoksesta — tärkeä kysymys, ja muun muassa tähän jaksamiseen liittyvä erittäin hyvä huomio. Tämä asia on pantu merkille ja varmaan pidemmän aikaa kyllä ollut tiedossa. Hätäkeskuspäivystäjiä on nyt tulossa lisää. Tämän budjetin myötä ylipäätään määrärahalisäystä on suoraan tulossa, jotta saadaan lisää henkilöstöä, mutta myös Pelastusopistolle osoitetaan lisäresursseja, jotta voidaan kouluttaa uusia hätäkeskuspäivystäjiä. Erittäin tärkeätä, tämä.

Sen lisäksi oli kysymys edustaja Viljasella tästä ennaltaehkäisyn näkökulmasta; myös edustaja Risikon puheenvuorossa tämä nousi. Kyse on nimenomaan siitä, että jos ihmiset jäävät yhteiskunnan reunoille ja ulkopuolelle, se on myös yhteiskunnallisen turvallisuuden uhka monella tavalla, ja sen takia meidän täytyy siihen yhdessä kyetä puuttumaan. Kyse ei ole pelkästään enää silloin sisäministeriön alasta, vaan nimenomaan, kun ajatellaan hallitusohjelmaakin, puhutaan ilmiöpohjaisuudesta. Syrjäytymisen, eriarvoisuuden ehkäisytyö kuuluu oikeastaan ihan kaikille ministeriöiden toimialoille. Oikeusvaltion ja sisäisen turvallisuuden ministerityöryhmässä muun muassa tätä kysymystä tarkastelemme, mietimme kuinka poliisissa, esimerkkinä, ennalta estävä työ on nimenomaan sellaista, jonka kautta ohjataan muihin palveluihin ihmisiä, jotka niitä muita palveluita tarvitsevat, että ei ole niin, että ainoa keino päästä viranomaisen avun piiriin on soittaa Hätäkeskukseen. Se ei saa olla

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

niin. Ja oikeastaan ajattelen myös palata vielä siihen sisäisen turvallisuuden selontekotyöhön, että osana sitä myös täytyy tämän ennaltaehkäisyn kulman olla erittäin vahvana. Niihin poliisien lisämäärärahoihin: siellä on keskusteltu siitä, kuinka nimenomaan tänne ennalta estävän työn puolelle tätä lisäpanostusta tulee. Kysymyksiin siitä, riittääkö tämä poliisien määrän lisäys: minun mielestäni ei riitä. Uskon, että tässä salissa jaetaan se ajatus, kuten edustaja Kari hyvin sanoi, että tämä on ensimmäinen askel siihen suuntaan, että poliisien määrä kasvaa, se ei laske. [Mika Kari: Pitkästä aikaa!] Eli tämä on tärkeä askel nimenomaan siihen, että nyt se muutos tapahtuu, ja tästä eteenpäin toivon, että jokainen puolue, joka hallituksessa on, pysyy samalla linjalla ja tulee jatkamaan sitä poliisien määrän nostamista. Mutta painotan vielä todella tässä sitä, että, esimerkkinä, tämä toimitilakysymys täytyy saada kuntoon, jotta ne määrärahat eivät valu sinne toimitiloihin silloin.

Edustaja Adlercreutzille opiskelijoiden oleskeluluvista: tärkeä huomio, ja paljon puhuttaa myös julkisuudessa se, että kaikki me haluamme nostaa työllisyysastetta, me haluamme, että ihmiset tekevät töitä tässä maassa. Ei pidä turhaan estää ihmisten toimeliaisuutta, ja hallitusohjelmaanhan on kirjattu tärkeä tavoite siitä, että opiskelijat saavat koko opiskelujaksiksi ja vielä valmistumisen jälkeen kahdeksi vuodeksi sen oleskeluluvan. Tämä helpottaa jo itsessään sitä, että osajia täällä Suomessa pysyisi pidemmän aikaa.

Monta kysymystä, mietin vielä mistä aloitan. No, ehkä kysymys vielä siitä, miten eri alueilla todella turvataan se turvallisuudentunne. Tämä toimintavasteaika-työryhmä tulee vastaamaan siihen myöhemmässä vaiheessa. Vielä en pysty ottamaan kantaa, miten tässä tämä alueellisuus näyttäytyy ja miten siihen yhdessä suhtaudumme, mutta ajattelen, että tämä hallitusohjelma on koko Suomen hallitusohjelma, se turvaa ihan jokaisen suomalaisen turvallisuudentunnetta eri puolilla maata. Siitä lähdetään, että se turvallisuudentunne kasvaa, ja sen takia toivon myös saavani tutkimustietoa tällä hetkellä ihmisten kokemasta turvallisuudesta osaksi sitä sisäisen turvallisuuden selontekotyötä.

Kysymyksiä siitä, onko Suomi varautunut ja valmistautunut, jos tulisi tilanne, että vuoden 2015 tai 16 tapahtumat olisivat uudestaan päällä: Kyllä, Suomi on varautunut monin tavoin paremmin kuin silloin aikaisemmin oltiin. Uskon, että ne vuodet ovat opettaneet Suomelle monessa, ja totta kai jatkuvasti on tarpeen päivittää myös niitä suunnitelmia.

Ehkä ylipäätään loppukaneettina voin todeta sen, että Suomi EU:n puheenjohtajavaltiona edistää eurooppalaisissa keskusteluissa oikeusvaltioperiaatteen toteutumista. Se on myös kysymys, johon tämä hallitus on yhdessä sitoutunut: että oikeusvaltioperiaate kaikesa toteutuu. Oikeusvaltiosta ihmisellä on oikeus hakea turvapaikkaa. [Eva Biaudet: Kyllä!] Sitä emme voi sanoa, onko kaikilla sitten oikeus saada sitä turvapaikkaa, mutta silti me emme voi laittaa rajojamme kiinni. [Leena Meren välihuuto] Me voimme toimia monin keinoin siinä, miten ylipäätään viranomaiset ovat valmistautuneita erilaisiin tilanteisiin. — Kiitos.

16.00 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Arvoisat edustajat! Tämä hallitus lisää ihmisten hyvinvointia. Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesitys edistää erityisesti hallitusohjelman sosiaalisen kestävyuden tavoitteita. Toimeentulon turva ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut tuottavat hyvinvointia ja luottamusta siihen, että jokaisesta pidetään huolta. Me haluamme, että kaikki pysyvät mukana. Talousarvioesitys parantaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevien toimeentuloa. Tämä näkyy muun muassa perusturvan, pientä eläkettä saavien eläkkeiden, lapsilisien yksinhuoltajakorotuksen ja elatustuen korotuksissa.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Kansaneläkkeen täyttä määrää korotetaan 34 eurolla ja takuueläkkeen täyttä määrää 50 eurolla kuukaudessa. Aikaisemmasta kansaneläkkeen tasokorotuksesta on kulunut aikaa jo yli kymmenen vuotta. Eläkkeiden korotuksesta aiheutuvat kustannukset julkiseen talouteen ovat nettona 183 miljoonaa euroa.

Perusturvaan eli työttömyysturvan päivärahaan ja työmarkkinatukeen, vähimmäismääräiseen kuntoutusrahaan sekä sairaus- ja vanhempainpäivärahoihin tehdään 20 euron korotus. Tästä aiheutuvat kustannukset ovat noin 40 miljoonaa euroa.

Yksinhuoltajille tarkoitettu lapsilisäkorotus sekä neljänestä ja siitä seuraavista lapsista maksettava lapsilisä nousevat 10 eurolla. Samalla yksinhuoltajan perusosan korotusta toimeentulotuessa nostetaan noin 20 eurolla, jotta lapsilisän korotuksesta hyötyvät myös toimeentulotukea saavat yksinhuoltajaperheet. Elatustukea korotetaan 7 eurolla. Näihin uudistuksiin on varattu yhteensä reilut 36 miljoonaa euroa. Etuuksiin myöskin tehdään normaalisti indeksikorotukset.

Arvoisa puhemies! Nämä panostukset sosiaaliturvaan vähentävät köyhyyttä. Koko talousarviossa tehtävien muutosten myötä pienituloisuus alenee arviolta noin 0,3 prosenttiyksikköä 13 prosenttiin ja köyhyysriski poistuu noin 18 000 ihmiseltä. Arviolta noin 3 800 kotitaloudelta poistuisi tarve hakea toimeentulotukea. Erityisen iloinen olen siitä, että tämä hallitus purkaa epäoikeudenmukaisen aktiivimallin. Tämä parantaa osaltaan myös työttömien perusturvaa, kun aktiivimallin leikkuri ei enää vähennä korvauksen määrää keneltäkään.

Käynnistämme nyt syksyllä myös laajemman sosiaaliturvauudistuksen, ja sen tavoitteena on ihmisen näkökulmasta selkeä ja toimiva sosiaaliturva, joka takaa riittävän perusturvan kaikissa elämäntilanteissa. Uudistaminen liittyy työn ja sosiaaliturvan yhteensovittamiseen, etuuksien yhtenäisiin käsitteisiin, tasoihin ja maksuaikoihin sekä sosiaaliturvaan kuuluvien palveluiden parantamiseen. Tämä sosiaaliturvan uudistus tehdään parlamentaarisessa komiteassa yhdessä kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa. Sosiaaliturvauudistuksen sekä STM:n toisen ison uudistuksen, sote-uudistuksen, valmistelemiseen on varattu ministeriölle lisäresursseja ensi vuodelle yhteensä 1,2 miljoonan euron verran.

Hallituksen tavoitteena on maailman paras työelämä, jossa jokaisen tiedot ja taidot voivat olla käytössä. Työllisyys- ja työhyvinvointitavoitteiden saavuttamista tuetaan STM:n budjetissa muun muassa osatyökykyisille suunnatulla työkykyohjelmalla, Työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelmalla sekä jatkamalla palkkatuen rahoittamista työttömyysetuusmäärärahoista. Yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa toteutettavaan osatyökykyisten työkykyohjelmaan kohdennetaan yhteensä 10 miljoonaa euroa vuodelle 2020. Sosiaali- ja terveysministeriön osuus on 4,5 miljoonaa euroa vuodelle 2020. Työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelman käynnistämiseen on varattu miljoona euroa vuodelle 2020.

STM:n hallinnonalan osuus valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2020 on 14,8 miljardia euroa, joka on runsas neljäsosa valtion talousarviosta. Määrärahaesitys on 256 miljoonaa euroa vuoden 2019 varsinaista talousarviota pienempi. Menojen lasku aiheutuu pääosin työllisyyden kasvusta sekä työnantajan sairausvakuutusmaksun alennuksen pienentymisestä.

Arvoisa puhemies! Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru jatkaa tästä sosiaali- ja terveysministeriön talousarvion esittelyä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten seuraavaksi ministeri Kiuru, esitelypuheenvuoro 5 minuuttia.

16.05 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Kuten ministerikollega Pekonen tässä jo totesi, pääluokkamme osuus valtion talousarviosta on 14,8 miljardia euroa eli noin neljännes, ja sillä edistetään nimenomaan sosiaalisen kestävyys tavoitetta — todella iso ja tärkeä tavoite, joka toteutuu myöskin tässä sisällössä. Tarkoituksena on siis vahvistaa sosiaaliturvan kokonaisuutta, joka koostuu palveluista ja riittävästä toimeentulon turvasta mutta viime kädessä erityisesti siitä, että hallitus on päättänyt investoida ihmisiin.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvio tukee siis isompaa hyvinvointitalouden ideaan perustuvaa hallituksen politiikkaa. Päämääränä on ihmisten hyvinvoinnin tukeminen ja hyvän elämän edellytysten vahvistaminen ja turvaaminen kaikille. Me uskomme, että myös taloutta vahvistetaan nimenomaan investoimalla sellaisiin toimintamalleihin, instituutioihin ja rakenteisiin, jotka lyhyellä ja pitkällä aikavälillä luovat edellytyksiä hyvinvoinnille, hyvälle elämälle sekä kestäväälle yhteiskunnalle. Hyvinvoivat ihmiset ovat kestävä ja hyvinvoivan talouden perusta niin työntekijöinä, osajina kuin yhteisömmme jäseninä.

Palvelujärjestelmän tavoitteena tulee olla edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia, terveyttä, toiminta- ja työkykyä, sosiaalista turvallisuutta sekä kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja. Osalla väestöstämme nämä tavoitteet toteutuvat jo hyvin, mutta osalla palveluiden tarve olisi erilaista kuin tosiasiallinen käyttö, ja saatavilla oleva palvelu ei aina vastaa myöskään niihin tarpeisiin, joten kyllä linjattavaa riittää varsinkin, kun Suomen perustuslain mukaan jokaisella pitäisi olla oikeus riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Tässä salissa tuo perustuslain 19 §:n viesti on tullut viime vuosina kuuluisaksi. Sitä on pidetty jopa sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisen esteenä, vähintäänkin sen hidasteena. Me lähdemme hallituksessa toisenlaisesta lähtökohdasta. Tässä talousarviossa nimenomaan todistetaan, että tuo pykälä velvoittaa meitä kehittämään sosiaali- ja terveyspalveluita ja osoittamaan palveluihin myös lisää rahaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen on tosiasiasa kyllä — niin kuin on sanottukin — painottunut vahvasti hallinnon rakenteisiin. Perustason merkitystä on korostettu mutta samaan aikaan peruspalveluista leikattu, eikä se varmasti ole lisännyt ihmisten luottamusta sote-uudistukseen. Pyrimme omalla toiminnallamme palauttamaan tätä luottamusta ja toteuttamaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta sekä sisällöllisenä että rakenteellisenä hankkeena jo ensi vuodesta alkaen. Tätä kautta erityisesti sote-uudistus sisällöllisenä uudistuksena käynnistyy tällä kertaa peruspalveluita vahvistamalla jo heti ensi vuoden alussa.

Sosiaali- ja terveyspalveluita parannetaan siis esimerkiksi hoitotakuuta ja ikäihmisten hoivahenkilöstön vähimmäismitoitusta täsmentämällä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen ja parantamiseen kohdennetaan erikseen ylipäättään tulevaisuuden sote-keskuksien vahvistamiseksi 97 miljoonaa euroa, jonka tarkoituksena on myöskin säteillä kaikkiin niihin keskeisiin asioihin, joissa parannuskohteita on. Näitä on hyvä luetella muun muassa mielenterveyden puolelta. Niin kuin totesin, vanhustenhuoltoa kehitetään systemaattisesti niin, että suunnitelmallisesti puututaan laiminlyönteihin ja tarjotaan niihin parempia ratkaisuja.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Myöskin on todettava, että työterveyshuollon erikoislääkärikoulutukseen tulee lisää valtion tukea ja myöskin kuntien peruspalveluiden valtionosuuksiin on varattu rahoitusta sekä Vaasan keskussairaalan laajan päivystyksen toteuttamiseen että myöskin perheiden ja elämäntilanteiden moninaisuuden tukemiseen, ja onpa perusteilla jopa vanhusasiainvaltuutetun virka, jota on pitkään odotettu.

Yksi keskeinen hallitusohjelman tavoite on ollut lapsien ja perheiden palveluiden vahvistaminen, ja sitä kautta lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman jatkoa on luvassa, lapsistrategian valmisteluun on varattu rahoitusta, turvakotien toimintaan ja päihiteitä käyttävien äitien hoitoon on lisää rahoitusta tarjolla, kuten myös lastenasiainaloille. [Sari Sarkomaa: Päihdeäitien rahoitusta leikataan!] Yli 16-vuotiaiden seksuaalirikosten uhrien tukikeskuksille perustetaan myös satelliittikeskuksia.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi on todettava, että myöskin terveysalan kasvua tuetaan erilaisin toimin sekä vahvistamalla tutkimus- ja innovaatiotoimintaa, osaamiskeskittymiä että pitämällä huolta siitä, että myöskin tietojen käyttöä hallinnoivalla lupaviranomaisella olisi resursseja, ja tätä kautta viimeinen, ehkä hyvä, pitkään odotettu uutinen tässä salissa on se, että myöskin lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvauksiin varataan rahoitusta ja rokotosohjelmaa laajennetaan.

Siinä nyt joitakin esimerkkejä siitä, millä tavalla ensi vuonna investoidaan ihmisiin sillä ajatuksella, että nyt investoinnit kantavat, sillä myöhemmin ihmiset voivat enemmän hyvin [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta korjaavia palveluita ja toimeentuloturvaa ja muuta tukea tarvitaan vähemmän. [Puhemies: Aika!] Investoinnit kannattavat.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten mennään debattiin. Pyydän nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

16.12 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille. Arvoisat ministerit, viime kaudella olimme siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa yhdessä tekemässä tärkeää työtä sen eteen, että saamme vanhuksille hyvää hoitoa. Yhteinen tahtotila on ollut se, että mitoitus tarvitaan sinne hoivahenkilöstölle, hoitajamitoitus. Nyt kuitenkin, kun teillä on kaikki avaimet ollut kädessänne, te olette kyllä tuomassa sen mutta vasta 2023, joka on auttamattomasti liian myöhään. Me tiedämme kaikki, että hoitajia tarvitaan juuri nyt, niitä auttavia käsiä sinne. [Timo Heinonen: Juuri näin!] Minkä ihmisen takia te otatte tällaisen viivytyksen tähän ja aivan kuin siimaa antaen pidättelette tämän tärkeän asian kanssa? Hoitajamitoituksen on tultava voimaan heti, ja se on mahdollista myös toteuttaa, se on koulutuspolitiikkaa. Ja toki olette tuomassa hoiva-avustajat mukaan hoitotyön kentälle, heidät lasketaan myös mitoitukseen, heidän tulevat olemaan siellä mukana. Kysyn: Miten te tämän teitte? Miten te saitte SuPer-liiton ja Tehyn myös mukaan siihen, että ammattihoitajien [Puhemies koputtaa] koulutustasoa lasketaan?

16.13 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin pitää kiittää ministereitä, että näillä esityksillä nostetaan merkittävä määrä ihmisiä pois köyhyydestä. Esimerkiksi tämä aktiivimallin peruminen on äärettömän tärkeä arvovalinta verrattuna edellisen hallituksen toimiin. Kuten ministeri Kiuru toi esille, tässä selvästi panostetaan ihmisiin. Viittasitte tähän tulevaan sote-uudistukseen. Mielestäni on tärkeää, että nyt se markkinamalli on heitetty romukoppaan ja nimenomaan otetaan ihminen ja ihmisten palvelut keskiöön. Erittäin lämpimästi katsonkin näitä merkittäviä panostuksia peruster-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

veydenhuoltoon ja erityisesti tähän hoitotakuuseen, joka on äärettömän tärkeä paljon palveluita tarvitseville ihmisille. [Timo Heinonen: Niitä odotellessa!]

Sitten näihin ikäihmisten palveluihin. Olen hämmästyneenä kuunnellut kritiikkiä, mitä täällä on esitetty. Tässä on nyt selvä tahtotila, ja nämä ovat koulutuskysymyksiä ja muita, mutta tämä hallitus sentään toteuttaa tämän. Edellisellä kaudella on vain leikattu ja heikennetty, ja siinä mielessä tuen ministerin toimia, että eteenpäin ja oikeansuuntaisesti toimitaan. [Timo Heinonen: Ei tässä tahtotilat riitä, nyt tarvitaan hoitajia!]

16.14 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen hallitus teki tärkeitä avauksia osaamiskeskittymien, kuten biopankit, lääkekehitys ja syöpäkeskukset ja näin edelleen, eteenpäin viemiseen. Myös laaturekisteriä vietiin eteenpäin. Nämä kaikki ovat tärkeitä sosiaali- ja terveystalouden tutkimukselle ja kehitystyölle, jotta meillä on jatkossakin laadukkaita ja vaikuttavia hoitomuotoja. Näitten kohtalo ei käy budjetista kunnolla ilmi, ja kysynkin: onhan niille luvassa jatkoa?

Ja toiseksi: terapiatakuusta, hoitotakuusta ja mitoituksista puhutaan kaikista kovin kunnosti. Mikseivät ne näy kunnolla talousarviossa?

Ja vielä viimeisenä: Kunnissa suuria menoeriä ovat muun muassa erikoissairaanhoito, vammaispalvelut ja lastensuojelu. Nämä ovat myöskin inhimillisesti hyvin vaativia tilanteita monesti. Kysyisin: millä tavalla autetaan kuntia selviämään näistä tehtävistä ja saadaan kunnat esimerkiksi [Puhemies koputtaa] terveydenhuollossa tai lastensuojelussa siirtämään painopistettä varhaisempaan puuttumiseen?

16.15 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapsiperheet, etenkin pienituloiset perheet, joutuivat viime hallituskauden aikana turhan ahtaalle. Lapsi- ja perhepalveluiden resursointi on ollut paikoin riittämätöntä, ja akuutissa vaiheessa kaivattua varhaista tukemista perheet, lapset ja nuoret eivät ole läheskään aina riittävästi saaneet. Jos perheessä on ollut erityistä tukea tarvitseva lapsi, oikean palvelupolun löytäminen on saattanut olla vieläkin hankalampaa ja tuki-interventio on päässyt pitkittymään liikaa. Vanhempia on uupunut tilanteissa, joissa varhaisella tarttumisella olisi voitu tarjota vanhemman tai lapsen kaipaama tuki ja näin ehkäistä ongelmien eskaloitumista. On äärimmäisen tärkeää, että tämä hallitus haluaa tarttua nyt näihin ongelmiin parantamalla muun muassa lastensuojelun henkilömitoitusta. Kiitos siitä. Kysyisinkin nyt ministeriltä: millä kaikilla keinoilla hallitus aikoo tarttua lapsiperheiden eriarvoisuuden torjumiseen ja lapsiperheiden jaksamisen tukemiseen?

16.16 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä talousarvio toden totta on pienen ihmisen talousarvio ja jatkaa monia viime kaudella toteutettuja hyviä asioita, esimerkiksi opintotuen huoltajakorotusta nyt nostetaan ja pienimpiä vanhempainpäivärahoja myöskin. Me keskustassa olemme erittäin tyytyväisiä siitä, että nyt jatketaan konkreettista lapsiperhe- ja eläkeläisköyhyyden torjumista, muun muassa takuueläkettä nostetaan jälleen, kuten viime kaudellakin.

Uusi elämä on aina ihme ja ansaitsee yhteiskunnalta puheiden sijaan myös konkreettisen arvostuksen. Kun lapsiperheiltä on kysytty, mitä he erityisesti toivovat, he ovat sanoneet, että taloudellisesti on tiukkaa, mutta myös konkreettinen apu puuttuu. Tarvitsemme entisajan kodinhoitajat takaisin. On arvokasta, että lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa jatketaan ja lapsistrategian valmisteluun ohjataan myöskin lisää rahaa. Nämä strate-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

giat ja suunnitelmat ovat tärkeitä, mutta ne eivät auta perhettä, joka tarvitsee konkreettista apua kotiinsa.

Siksi haluan kysyä ministeriltä: miten hallitus aikoo varmistaa sen, että jokainen suomalainen lapsiperhe, [Puhemies koputtaa] joka tarvitsee perheeseensä konkreettista apua, kotalpalvelua, saa tuon heille kuuluvan palvelun?

16.18 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille hyvistä esittelyistä ja kiitoksia monista näistä lisäresursoinneista. Sosiaalisesti kestävä ja oikeudenmukainen Suomi — näissä muutosesityksissä ja lisäpanostuksissa on paljon sellaista, mitä KD on vuosien ajan pyrkinyt ajamaan, ja siellä on monia kohtia, joista olemme kiitollisia. Ehkä erityisesti tuo osatyökykyisten työkykyohjelma. Siellä osatyökykyisissä on erittäin paljon potentiaalia ja lämmöllä sitä tervehdimme.

Monia asioita voisi nostaa ylös, mutta haluaisin kysyä mielenterveysasioista. Niihin panostetaan, mutta mikä on tilanne ikäihmisten mielenterveysongelmiin liittyen ja millä tavoin ikäihmisten mielenterveys huomioidaan?

Ja sitten tämä lasten ja perheiden hyvinvointi, lapsiperheiden hyvinvointi. Lapsistrategiaan liittyen olisin halunnut kysyä, millä aikataululla ja miten tuo valmistelu aiotaan tehdä? Milloin saamme konkretiaa enemmän sillä sektorilla?

16.19 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetissa olevat pienten eläkkeiden, perusturvaetuuksien ja pienituloisten lapsiperheiden etuuksien korotukset ovat erittäin tärkeitä. Kiitoksia myös aktiivimallin kumoamisesta ja leikkurin purkamisesta. Nyt ei vain puhuta köyhyyden vähentämisestä, vaan tehdään konkreettisia toimenpiteitä. Toki köyhyys ei Suomesta yhdellä budjetilla lopu, mutta budjetti on askel oikeaan suuntaan, kun pienituloisten toimeentuloa ja palveluita nyt vahvistetaan ja toimeentulotukiriippuvuutta pyritään vähentämään.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeri Pekoselta osatyökykyisistä: Suomessa on iso määrä osatyökykyisiä ja moni heistä haluaisi osallistua työmarkkinoille, mutta esteenä on byrokraloukkuja tai palveluvajetta. Kysyisin, mitä osatyökykyisten työkykyohjelmassa käytännössä aiotaan viedä eteenpäin. Ja miten viedään eteenpäin osatyökykyisten sosiaaliturvabyrokratiaa, loukkujen purkamista, mikä on usein myös esteenä työn vastaanottamiselle [Puhemies koputtaa] tai työelämään paluun kokeilemiselle?

16.20 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Psykiska problem leder till mänskligt lidande och förorsakar kostnader i miljardklassen för samhället. SFP har redan länge talat om vikten av att utarbeta ett långsiktigt nationellt program för mental hälsa. Det är fint att det nu äntligen bereds en nationell strategi för psykisk hälsa.

On hienoa, että mielenterveyspalveluihin lisätään määrärahaa, mutta kun tänä päivänä lapset ja nuoret eivät saa tarvitsemaansa apua ajoissa, se taakka siirtyy omaisten harteille, jotka eivät välttämättä tiedä, miten voivat tukea nuoriaan oikealla tavalla. Jos mielenterveysongelmiin sairastunut saa riittävän nopeasti hoitoa, vältymme jatkossa suuremmilta kustannuksilta.

Terapiatakuu-kansalaisaloitteen tavoitteena on nopeampi ja helpompi pääsy mielenterveystuen piiriin. On esitetty, että hoitotakuu tulee jatkossa kiirettömässä tapauksissa niin,

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

että hoitoon pääsee viikon sisällä, mutta voimmeko taata, että myös mielenterveyspalveluita [Puhemies koputtaa] tarvitsevat saavat hoitoa viikon sisällä?

16.21 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin tästä hoitamitoituksesta sen verran sanonut, että tässä on haukuttu, että hallitus ei heti pane toimeen tätä hoitamitoitusta. No, ei kai neljätuhatta hoitajaa tipahda jostain yhtäkkiä [Ben Zyskoviczin välihuuto] sinne hoitopaikoille. Mutta sen haluaisin tietää, voisiko tätä aikaa vähän lyhentää ja mikä on se polku, millä hallitus meinaa saada nämä kaikki hoitajat tänne. Ongelmahan on se, että tätä työtä ei arvosteta tarpeeksi, tälle ei ole hyvää... Mitä hallitus meinaa tehdä sille? Ja se, että näiden hoitajien koulutusta tehtäisiin ympäri Suomea, olisi hyvä idea, koska silloin ei tulisi tätä kohtaanto-ongelmaa.

16.22 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös osaltani kiittää hallitusta niistä useista toimenpiteistä, joita tehdään nimenomaan ihmisten toimeentulon parantamiseksi, ja sitä kautta myös köyhyyttä vähennetään.

Mutta haluaisin puuttua oikeastaan kahteen asiaan:

Toinen asia liittyy keliakiakorvaukseen. Keliakiakorvaus poistettiin viime kaudella, ja kuten tiedämme, se on aiheuttanut monille ihmisille suurta ongelmaa. Kyseessä on autoimmuunisairaus aivan vastaavalla tavalla kuin ykköstyypin diabetes, ms-sairaus tai sitten vaikka reuma, ja tähän keliakiaan ei ole mitään muuta hoitomahdollisuutta kuin totaalinen gluteeniton ruoka. Ei ole lääkehoitoa eikä muuta vastaavaa. Nyt tiedän, että hallitusohjelmaan on kirjattu, että tätä varten on perustettu selvitystyöryhmä, ja nyt kysyisin ministeriltä, mikä on tilanne tässä selvitystyössä ja miten edetään tämän keliakiakorvauksen palauttamiseksi.

16.23 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet viime vuosina ja palvelut ovat pirstoutuneet. Nuoret eivät löydä palveluja, ne eivät ole nuorten ulottuvilla, helposti saavutettavissa. Luontaisiin paikka nuorten saada apua on kouluterveydenhuolto ja sinne tuoda niitä palveluita.

Terapiatakuu, jolla on yli 50 000 kansalaisen tuki, olisi oiva tapa nyt tuoda niitä mielenterveyspalveluita lasten ja nuorten ulottuville, ja siinä on hyvin yksinkertainen konsepti olemassa, ja se olisi varsin nopeasti toimeen laitettavissa. Kysyisin tässä, onko terapiatakuu tulossa nyt ensi vuonna käyttöön.

Toinen on nämä laaturekisterit, joka liittyy myöskin mielenterveyspalveluihin niin, että kaikki ihmiset saisivat tasavertaisia ja yhdenvertaisia palveluja eri puolilla Suomea, ja sen takia nämä hoitoketjut pitäisi [Puhemies koputtaa] avata ja pitäisi olla avointa tietoa kaikkien ihmisten ulottuville. [Puhemies koputtaa] Saadaanko laaturekisterit myös budjettiin?

16.24 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät ministerit! Muutama kysymys, eräs liittyen valvontaan: Kuten kaikki tiedämme, valvonta on erittäin tärkeätä, niin kuin vanhustenhoidossa olemme sen huomanneet, ja toki kannan huolta myös vammaisista. Elikkä miten tähän valvontaan kiinnitetään huomiota? Oli nämä haamuhoitajatapaukset ja muut, eikä tämmöistä haamuvalvontaa voi missään nimessä olla.

Entä sitten lääkekorvaukset? Onko näihin tulossa muutoksia? Se koskettaa hirveän monia ihmisiä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Samalla toki ihailen sitä, että lähihoitajille luvattiin se 500 euron lisäys eilen tuossa. Milloin tämä tulee voimaan?

Myös yksi kysymys liittyen yliopistollisiin sairaaloihin ja yliopistojen yhteyteen: miten kä turvataan, että siellä järjestetään koulutusta ja sille tulee rahoitusta riittävästi? — Kiitos.

16.25 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos molemmille ministereille hyvistä näkymistä. On turvallista kuulla, että jokaisesta pidetään huolta.

Isoisäni oli kolmen sodan veteraani, joka joutui isoäidin kanssa jättämään välirauhan aikana uudelleen rakentamansa kodin rajan taakse Kuusamon Tavajärvelle. Kun uusi paikka löytyi Raahen seudulta, isoäiti totesi: ”Riittää, että aurinko paistaa oikeassa paikassa.” Isoisä ja isoäiti ovat poissa. On meidän vuoromme huolehtia veteraanien tarpeenmukaisista palveluista. Budjetissa on varattu palveluihin 208 miljoonaa euroa. Vaikka summa on 11 miljoonaa euroa vähemmän kuin viime vuonna, ei liene kuitenkaan kysymys leikkauksesta, koska veteraanien määrä vähenee. Tarkistan, onko näin, ja kysyn arvoisilta ministereiltä: ovatko nämä summat riittäviä, jotta voimme täyttää tehtävämme kunniallisella tavalla?

16.26 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhumme sosiaali- ja terveystalvakuista osana valtion budjettia, se on vähän kuin katsoisi avaimenreiästä huoneeseen sisään, koska todellisuudessa kuntien budjeteissa käytetään meillä yli 20 miljardia euroa sosiaali- ja terveystalvakuihin eli noin 3 500 euroa asukasta kohti. Täällä oikeastaan valtiovarainministeriön pääluokassa on se merkittävin anti, eli 7 miljardia valtionosuuksia kuntien perustalvakuihin. Tästä STM:n 14 miljardin kokonaisuudesta 10 miljardia menee työttömyysturvaan, eläkkeisiin ja perhe-etuuksiin ja sitten pieni osa jää talvakuiden kehittämiseen, mutta haluaisin todeta, että siellä on erittäin merkittäviä määrärahasuujia: kehittämis- ja tutkimusrahojen kasvu 18 prosenttia ja kuntien järjestämään sosiaali- ja terveydenhuoltoon, eli juuri nämä kehittämislisäpanokset, peräti 49 prosentin kasvu ja erittäin myönteiset lukuarviot siitä, miten voimme lyhentää perustalvakuidenhuollossa lääkkäriillepääsyä.

16.27 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! 824 ihmistä päätyi Suomessa itsemurhaan vuonna 2017. Heistä yli sata oli alle 25-vuotiaita. 824 ihmistä, jotka eivät nähneet enää mitään toivoa tai kokeneet, että heillä olisi enää mitään merkitystä tässä elämässä. Jokainen itsemurha on liikaa, ja me emme puhu vain luvuista vaan me puhumme oikeasti ihmisistä ja heidän elämäntarinoistaan.

On upeaa, että tämä hallitus oikeasti ottaa mielenterveysasiat vakavasti ja paneutuu niihin, ja ajattelen, että on tärkeää muistaa, että panostukset esimerkiksi lapsiperhepalveluihin ovat myös mielenterveystyötä. Siellä tehdään niitä panostuksia, joilla tuetaan ihmisten jaksamista, jotta kenenkään ei tarvitsisi kokea sitä päivää, ettei ole enää mitään toivoa.

Tänään on valtakunnallinen mielenterveysomaisten päivä, ja haluaisinkin kysyä ministereiltä: miten hallitus pitää huolta siitä, että myös sairastuneen tai esimerkiksi päihteitä väärinkäyttävän henkilön läheiset saavat apua riittävän varhaisessa vaiheessa? — Kiitos.

16.28 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime vaalikaudella me yhdessä siellä istuvien ministerien kanssa voimakkaasti vaadimme diabeteslääkkeiden korvausten palauttamista. Viime kaudellahan 300 000 suomalaiselta leikattiin

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

näitä Kela-korvauksia, ja se on johtanut esimerkiksi lisäsairauksien lisääntymiseen, kun diabeteslääkkeitä ei enää samalla tavalla käytetä. Oli kyllä suuri pettymys, että tätä korvausta ei ole nyt tässä budjettikirjassa eikä hallitusohjelmassa, ja kysyisin nyt ministeri Pekoselta: Mitä tälle olisi tehtävissä? Eikö meidän nyt tulisi saada diabeteslääkkeiden korvaukset palautettua entiselleen?

16.29 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään vietämme mielenterveysomaisten päivää. Suurin huoli mielenterveyshäiriöistä kärsivien ja niitä sairastavien omaisilla on siitä, että hoitoon ei pääse. Meillä on pitkät jonot. Mielenterveyshäiriöt on huonoiten hoidettu kansansairaus. Meillä on paljon lapsia ja nuoria jonoissa syrjäytymässä. Kyselytunnilla 12. syyskuuta kokoomus kysyi teiltä, ministeri Kiuru, kannatatteko te terapiatakuuta. Me kerroimme, että me jo viime kaudella esitimme nopeampaa hoitoon pääsyä erityisesti lapsille ja nuorille. Totesimme, että kannatamme lämpimästi 24 järjestön tuomaa kansalaisaloitetta, jonka varsin moni suomalainen on allekirjoittanut. Kysynkin nyt: millä tavalla tuo teidän lupauksenne, jonka annoitte täällä eduskunnan edessä, näkyy tässä budjettikirjassa? [Ben Zyskowicz: Ei se näy! — Timo Heinonen: Ei millään tavalla!] Toivon, että saamme terapiatakuun, jos ei se ole tässä kirjassa, niin eduskunnan enemmistö tuon eteenpäin veisi.

Sitten totean vielä, että yt-neuvottelut koskevat tuhansia hoitajia. Te lupasitte hoitajamitoituksen, lupasitte rahat, mutta ei montakaan euroa tässä kirjassa ole. [Puhemies koputtaa] Kysyn: miksi hoitajat jäivät tässä budjetissa ilman rahaa? Se oli [Puhemies: Aika!] merkittävä arvovalinta.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annetaan ministereille vastauspuheenvuorot. Tässä tuli ainakin ministeri Kiurulle ja myös ministeri Pekoselle. Ministeri Pekonen, 3 minuuttia. Paikalta voi vastata.

16.31 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille hyvistä kysymyksistä ja hyvistä pointeista. Aloitan tuosta edustaja Sarkkisen kysymyksestä, joka liittyi osatyökykyisiin. Osatyökykyisten työkykyohjelmaan kohdennetaan siis yhteensä 33 miljoonaa euroa, ja tämä osatyökykyisten ohjelma tehdään yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Työ on vasta käynnistymässä, ja sen takia sisältöä ei vielä sen enempää voi tässä yhteydessä avata.

Mutta kiinnititte myös tärkeän huomion tähän työn vastaanottamisen helpottamiseen, erityisesti lyhyiden työpätkien osalta, ja tähän on tarkoitus sotu-uudistuksella tuoda sitten helpotusta niin, että palkkatulon ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen olisi jatkossa helpompaa, mutta tämä ottaa varmaan pienen hetken, kun me teemme tätä siellä sosiaaliturvauudistustyöryhmässä kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa yhdessä.

Edustaja Kiljunen nosti erittäin tärkeän kysymyksen esiin liittyen keliakiakorvaukseen, joka todella vuonna 2015 säästösyistä täällä eduskunnassa lakkautettiin edellisen hallituksen toimesta. Säästö oli vain noin 9 miljoonaa euroa, eli suurista summista ei kuitenkaan puhuta. Kuten hallitusohjelmassa on todettu, tätä korvausta selvitetään. Tämä selvitystyö on nyt jo käynnistetty ministeriössä, mutta silloin 2015 kiinnitettiin huomiota myös yhdenvertaisuuden näkökulmasta tähän keliakiakorvaukseen, koska on olemassa myös muita sairauksia, joita hoidetaan pelkästään ruokavaliolla, ja sen takia tämä yhdenvertaisuusnä-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kökulma, joka nousi silloin täällä keskustelussa esiin, halutaan tässä yhteydessä selvittää. Mutta tähän palataan mahdollisimman pian, kun asia on edennyt tuolla ministeriön päässä.

Edustaja Reijonen ja osin edustaja Räsänen kiinnittivät huomiota lääkekorvausasiaan vähän eri näkökulmista. Ylipäätensä voi sanoa, että näihin lääkekorvauksiinhan on tehty menneinä vuosina valtavasti säästöjä, niihin on kohdistunut isoja säästöpaineita. Tämä hallitus ei tule tekemään mitään säästöjä lääkekorvauksiin tällä kaudella. Me olemme käynnistämässä lääkehuollon kokonaisuutta käsittelevää tiekarttaa jo ensi vuoden aikana tuolla STM:ssä, ja siinä on tavoitteena parantaa lääkehuollon kustannustehokkuutta, varmistaa myöskin lääketurvallisuus ja neuvonta sekä palveluiden sujuvuus, saatavuus ja saavutettavuus. Ehkä tähän voitaneen todeta myös tämän diabeteskorvauksen osalta, että tämä tullaan myöskin tässä yhteydessä perkaamaan. Se on aivan niin kuin edustaja Räsänen nosti esiin, että tässä on tehty säästöjä ihmisten terveyden kustannuksella, ja tämä on syytä selvittää tässä yhteydessä.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Kiuru, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

16.34 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Paljon oli kysymyksiä, yritän vastata niin moneen kuin ehdin.

Edustaja Ikonen kysyi tästä isosta kasvun kokonaisuudesta, erityisesti liittyen osaamiskeskuksiin ja osaamiskeskittymiin. On todettava, että sekä kansallista syöpäkeskusta, neurokeskusta, biopankkeja että vielä valmisteilla olevaa genomikeskusta ja lääkekehityskeskusta voidaan pitää sinä ytimenä, jolla tätä osaamista kehitetään. Kiinnititte oikeaan asiaan huomiota: tarkoitus on parantaa ihmisiä yhä enemmän näitten nykyisten sairauksien hoidossa. Myös genomikeskukselle on sitten luvassa rahaa, kun saamme sen sellaiseen vaiheeseen valmistelussa. Tätä kautta kokonaisuus on aika iso, 7 miljoonaa ensi vuodelle lisää tämän entisen panostuksen päälle. Pidän sitä merkittävänä ojennuksena siihen, että myöskin terveysalalla voidaan nähdä kasvua ihmisten hoidon ja sairauksien hoidon kehitymisessä mutta myöskin tässä isossa kuvassa, jolla suomalaiset pärjäävät maailmalla. [Sari Sarkomaa: Kysymme, milloin hallitus tuo esityksen!]

Edustaja Ikonen kysyi myöskin lastensuojelun kehittamisestä, ennaltaehkäisystä, niin kuin edustaja Koponenkin, perheiden ja lasten tukemisesta. Tämä on se kokonaisuus, joka kyllä on meillä jäänyt kaikkien kiireisten vuosien aikana jalkoihin. On ikävä todeta, että lastensuojelussa asiat eivät ole kunnossa siitä huolimatta, että lainsäädäntöä on nyt kiristetty ja uusi laki astuu voimaan ensi vuoden alusta. Suosituksia ollaan lastensuojeluun päivittämässä, ja ne kohta valmistuvat. Samaan aikaan on resursseja lisätty sekä valvonnassa että lastensuojelussa ylipäätäänkin. Sinne lastensuojeluun on tulossa mitoitus, joka vielä kiristyy hallituskauden aikana, ja sitä kautta toimia on tehty. Tosiasia on se, että perheiden tukemisessa meillä jää sitten uupumaan. Että sitä kautta tämä ennalta ehkäisevä kulma, josta myös edustaja Koponen puhui, on tärkeä. Nyt täällä ovat ne ensimmäiset versot siihen, että lasten ja perheiden tukeminen otetaan vakavasti. Se on yksi iso kysymys, kun sosiaalista kestävyyttä lähdetään tavoittelemaan.

Edustaja Tanus nosti ikäihmisten mielenterveysasiat esiin ja myöskin mielenterveyden ylipäätään, ja siitä tuli paljon kysymyksiä. Lähdetään ikäihmisistä. Strategiaa tehdään nyt siitä, millä tavalla mielenterveysasiat hoidetaan, ja tulemme sillä julki, millä tavalla nämä

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

hoidetaan. Ikäihmiset ovat myös joukon jatkona, ja on tärkeätä kiinnittää huomiota siihen, että myös mielenterveysasioissa ikäihmiset otetaan huomioon.

Muutoin koko tähän mielenterveyteen liittyy paljon toiveita, sillä tosiasia on se, että hyvin pitkään ovat mielenterveysasiat jääneet kerta kaikkiaan kaikessa kiireessä hoitamatta. Edustaja Laiho kiinnitti tähän samaan asiaan myös huomiota — milloin eduskunta pääsee linjaamaan näitä mielenterveyskokonaisuuteen liittyviä asioita? Itsekin pidän sitä terapia-takuuta, joka tässä salissa on puhuttanut, tärkeänä avauksena siinä, että eduskunnassa voidaan käydä isompaa keskustelua siitä, millä tavalla tämä mielenterveyskokonaisuus laitetaan kuntoon, ja uskon, että täällä keskustelu viriää. Käsittääkseni tämä aloite tulee pian käsittelemään, ja sitä kautta nimenomaan tämä ensi vuoden budjetti sisältää ne mielenterveyden [Puhemies koputtaa] ensimmäiset resurssit, jotta päästään tässä työssä eteenpäin. — Vastataan sitten muihin kysymyksiin myöhemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jatketaan debattia.

16.38 **Ben Zyskovicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Sarkomaa ja edustaja Rehn-Kivi — taisi olla joku muukin — puhuivat tästä Terapiatakuu-kansalaisaloitteesta. Ministeri Kiuru, teiltä kysyttiin 12.9. kyselytunnilla seuraavaa: ”Arvoisa ministeri Kiuru, onhan hallitus tekemässä terapiatakuusta päätöksen jo budjettiin yhteydessä?” Ja te vastasitte: ”Vastaan teille esittämämme kysymykseen, olemmeko me hallituksessa tukemassa tätä hyvää hanketta, että olemme.” Mitä se tarkoittaa, että olette? Kauniita puheita — niin kuin äskenkin kehuitte, että on tärkeä asia. Tuossa budjettikirjassa te ette ole toteuttamassa tätä terapiatakuuajatusta, ette ole esittämässä sitä 35:tä miljoonaa euroa, jonka sen toteuttaminen vaatii. Mitä varten te puhutte kauniisti ja jopa kyselytunnilla väitätte, että olette toteuttamassa, kun ette ole toteuttamassa. Entinen ministeri Rajamäki sanoi, että edustaja Johannes Koskisen johdolla tämä asia eduskunnassa hoidetaan. Toivottavasti hän oli oikeassa. [Ilkka Kanerva: Eihän tuo voi olla mahdollista? — Sari Sarkomaa: Voiko mihinkään enää luottaa?]

16.39 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Ei voi. — Arvoisa puhemies! Arvon ministerit! Miten hoitajamitoituksessa määritetään, mikä osuus on hoitajia ja mikä hoivaavustajia ja miten huomioidaan niin sanottu muiden töiden osuus, pyykkihuolto, ruoka-huolto ja siivous? Vanhuksille tehdään hoito- ja palvelusuunnitelmat, joissa merkittävässä osassa ovat kuntoutus ja voimavarojen tukeminen. Tämä ei toteudu tällä hetkellä. Miksi ei? Ja ollaanko asialle tekemässä jotain?

Tällä hetkellä hoito keskittyy liian usein lääkehoitoon ja klinisiin toimenpiteisiin. Muutoin vanhukset makaavat vuoteissaan, huoneissaan yksinäisinä turvattomuutta kokien. Tarvitaan asennemuutos vanhenemista kohtaan. Resurssit kuntoon, moniammatillisuus hyödyksi — yksinkertaisimmillaan voidaan kysyä, mitä vanhus tahtoo, ja toimia sen pohjalta.

Sitten tässä puhuttiin veteraaneista. Heiltä ollaan vähennetty varoja nyt sen takia, että heitä on vähemmän. Mutta minun mielestäni se on lähinnä vitsi. He eivät tälläkään hetkellä saa kaikkea sitä tukea, mitä he [Puhemies koputtaa] tarvitsisivat, ja [Puhemies koputtaa] heidät on näköjään helppo unohtaa.

16.40 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarvitsee nyt ihan ottaa kantaa tähän näin, että pidän hyvin tärkeänä sitä, että koulutettu hoitohenkilöstö pys-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

tyy vastaisuudessa keskittymään perustehtävänsä hoitoon. Uudistuksen myötä hoitajien työkuormasta vähenee siivous, pyykkäys ja ruuanlaittoon liittyvät tehtävät ja näistä yli jäävä aika siirtyy suoraan välittömään potilastyöhön.

Ministeri Kiuru, voisitteko kerrata edustaja Kuposelle, mitkä ammattinimikkeet laskeetaan henkilöstömitoitukseen? [Hälinää]

16.41 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen kuunnellut tätä keskustelua siinä mielessä harmissaan, että toivoisin, että meiltä löytyisi tässä kohtaa vahvaa kannustusta ministereille viedä eteenpäin myös tätä isoa sote-uudistusta ja sote-kokonaisuutta, jota on itse asiassa Suomessa edistetty jo puolet minun eliniästäni. Erityisesti maakunnassani Päijät-Hämeessä tällä hetkellä sotessa on synkkiäkin uutisia, kun tuntuu, että rahat loppuvat ja hoidon tarve lisääntyy ja kasvaa.

Täten kysyisinkin ministereiltä, että miten näette, millä aikataululla ja ripeydellä saamme edistettyä tätä sote-uudistusta ja suurta kokonaisuutta, jotta meidän kaikki suomalaiset ovat oikeutettuja yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen hoitoon.

Toinen asia, joka erityisesti on mielessäni, on tämä tehostetun ja erityisen tuen tarve, mikä meidän kouluissa kasvaa jatkuvasti. Sain juuri yhteydenottoa tämmöisestä ensimmäisen luokan aloittaneesta lapsesta, jota oltiin jo siirtämässä koulusta toiseen ilman minkäänlaisia tukipäätöksiä. Toivoisin, että [Puhemies koputtaa] ministerit ottaisitte kantaa myös siihen, miten [Puhemies: Aika!] oppilashuollon palveluita saadaan ripeästi eteenpäin.

16.42 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielen terveyden kustannukset Suomessa ovat vuosittain 11 miljardia euroa. Erityisesti nuorten mielen terveyden palvelut ovat aika surkeassa jamassa, ja se näkyy erityisesti siinä, miten erikoissairaanhoidon kasautuu ja lastensuojelulla joudutaan paikkaamaan mielen terveyspalveluiden puutteita.

Sain aivan viime kauden lopussa läpi lakialoitteeni siitä, että lastensuojelun jälkihuollon ikäraja nostetaan 25 ikävuoteen, [Eduskunnasta: Se oli hienoa!] ja kiitos siitä, että molemmat ministerit äänestitte sen puolesta sosiaali- ja terveysvaliokunnassa silloin. Nyt kysyn teiltä: Kuinka tätä lakia jälkihuollon ikärajan nostamisesta viedään nyt eteenpäin? Sehän on eräs merkittävimmistä keinoista vähentää nuorten mielen terveysongelmia, syrjäytymistä ja nuorten itsemurhia. Nämä nuoret, jotka on usein jo hyvin nuorina otettu huostaan ja jotka ovat kärsineet vakavaa kaltoinkohtelua lapsena, ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa.

16.43 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit tukevat niitä hallituksen esityksiä, joissa näitä pienimpiä perusturvaetuksia ollaan nostamassa. Ne ovat ehdottomasti kannatettavia. Teidän hallinnonalanne ei ole suinkaan syytä siihen, että hallitus toisella kädellä monenlaisilla erilaisilla veronkiristyksillä on samoilta ihmisryhmiltä kyllä myöskin viemässä näitten pienten etuuksien tuoman lisän tuloihin. Kuitenkin kaikkein tärkeintä on se, että myös palvelut toimivat, elikkä ei pelkästään käteenjäävä raha vaan myöskin se, millä tavalla pienituloisten palvelut toimivat.

Tällä hetkellä monissa kunnissa ollaan aika kriisitunnelmissa — sote-henkilöstö on irtisanomisuhan alla, yt-neuvotteluja käydään — ja samanaikaisesti täällä puhutaan hoitajamitoituksesta, lainsäädännöstä, jolla ei olla antamassa minkäänlaisia valtionosuuksia, ollaan siis tekemässä tällainen kuollut kirjain -lainsäädäntö.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Myöskin kotihoito ja omaishoito ovat niitä kysymyksiä ja niitä asioita, joilla pystytään parhaiten auttamaan ihmisiä, jotka omassa kodissaan vielä yrittävät pärjätä [Puhemies koputtaa] omaistensa tuella. Missä nämä rahat ovat?

16.45 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää siitä, että tämä hallitus ja ministerit ovat tarttuneet köyhyysongelmaan, elikkä lapsiperheköyhyyttä todellakin torjutaan teoilla, ei puheilla, viedään eteenpäin sote-uudistusta ja sotu-uudistusta ja tätä vielä parlamentaarisessa työryhmässä, mikä on äärimmäisen tärkeää, niin että sitoutetaan kaikki eduskuntaryhmät tähän äärimmäisen tärkeään työhön.

Tänään meille edustajille on tullut sähköpostiin Pelastakaa Lasten raportti. ”Köyhyys vaikuttaa lasten unelmiin, heikentää henkistä hyvinvointia ja luottamusta tulevaisuuteen.” Näin ei saisi missään tapauksessa olla. Eräs lapsi kertoo näin: ”Vanhemmat riitelee joskus rahasta, mulla on huono omatunto, jos tarvitsen esimerkiksi uudet kengät, kun vanhat on menneet rikki ja on pitänyt ostaa uudet.”

Minun täytyy kyllä sanoa viime hallitukselle, kokoomuksellekin, että hävetkää. Te leikkasitte lapsiperheitä, [Ben Zyskowiec: Te leikkaatte lapsilta!] te leikkasitte kaikista pienituloisimmilta, eläkeläisiltä ja opiskelijoilta. Se on kyllä todella väärin, ja onneksi tämä hallitus nyt on [Puhemies koputtaa] tarttunut härkää sarvista.

16.46 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Kiuru, te pääsette äänestämään terapiatakuusta ennen joulua, me tulemme sitä esittämään: terapiatakuu, 35 miljoonaa, ensi vuonna voimaan. Toivottavasti pidätte sananne ja äänestätte sen puolesta.

Arvoisa ministeri Kiuru! Te lupasitte, että hoitajamitoitus on muutaman tunnin työ, yksi lause lakiin riittää. Nyt kun te olette olleet ministerinä, teitä harvoin täällä näkee, ja nyt kun näkee, niin ihmettelen sitä, että te teette esityksen, jossa hoitajamitoitus on muuttunutkin henkilöstömitoitukseksi, missä mukaan lasketaan muun muassa opiskelijat, ja se tulee voimaan vuonna 2023 — yllätys, yllätys — aprillipäivänä. Te jätätte sen asian seuraavan hallituksen hoidettavaksi.

Ja nyt Iltalehti uutisoi ongelmista kotihoidossa: kotihoito kriisissä, yt:t sote-puolella maksimaalisen isoja.

Ministeri Kiuru: kuinka monta [Puhemies koputtaa] hoitajaa tässä kirjassa on lisää ensi vuonna, [Puhemies: Aika!] ja kuinka monta hoitajaa on lisää Suomessa vuonna 2023?

16.47 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hoitajamitoitus- taikka henkilöstömitoituskeskustelu on käynyt täällä kiivaana jo paljon ennen kuin saatiin ministeriön ministerit paikalle ja herättää hirvittävästi kysymyksiä.

Nyt kun se kirjataan lakiin, niin tiedetään, että on velvoitteita ja vuonna 23 ne pitää olla kunnossa kaikilta osin. [Timo Heinonen: Ei ole rahaa siihen, ei ole hoitajia!] — Joo, kyllä... [Eduskunnasta: Juuri näin!] Haluaisin nyten kysyä, että kun meillä ei ole niitä hoitajia 4 400:aa, eihän niitä nyt tule, ja tilanne on vuosien saatossa syntynyt, niin minkälaisia parannuksia ollaan tekemässä hoitajien työolosuhteisiin. Samalla kysyn myöskin lääkäripuolelta, minkälaisia parannuksia ollaan tekemässä perusterveydenhuollon puolelle, niin että me pystymme houkuttelemaan sinne yleislääkäreitä lisää.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

16.48 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että täällä nousi kotihoito esiin. Se on yksi tärkeimmistä aiheista, mistä meidän pitäisi täällä keskustella, ja se, mistä saadaan tekijöitä kotihoitoon. En tiedä, onko edelleen tilanne se, että Suomessa hoidetaan ikäihmisiä eniten kotona koko Euroopassa.

Täällä eräs edustaja nosti esimerkiksi nämä palvelusuunnitelmat hyvin esiin. Mutta miten me huolehdimme siitä, että kotihoidon työntekijät jaksavat? Eräs tuttavani juuri kuvaili aikatauluja siinä työssä aivan naurettaviksi ja mielti sitä, että kun on sairauslomia ja muita, niin sitten asiakkaita lähetetäänkin terveyskeskuksiin tai päivystyksiin sieltä kotihoidon parista.

Ennen kaikkea, millä tavalla pystytään huolehtimaan myös siitä, että nyt kun meillä henkilöstömitoituksia ja muita vihdoin tulee, meillä riittää hoitajia myös siellä kotihoidossa, ettei kaikkia ammattilaisia myöskään imetä sitten sinne laitoshoidon pariin?

16.49 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä meillä on hoitajia, ja me kaikki tiedämme, että monet hoitajat ovat lähteneet muihin töihin [Timo Heinonen: Ovat täällä töissä!] johtuen siitä, että palkka on liian pieni. [Timo Heinonen: Kyllä!] Mitä, arvon ministerit, teette sen eteen, että saamme houkuteltua ne hoitajat sieltä muilta aloilta takaisin hoivatyöhön?

On suuri ongelma Suomessa, että laitoshoivapaikkoja, sitä pitkäaikaishoivaa on vähennetty vuodesta toiseen. Kun me katsomme tätä budjettikirjaa, niin huomaamme, että yhä useampi yli 75-vuotias, vaikka tarvitsisi jo laajaa apua, viettää vanhuuttaan siellä omassa kodissaan. Se on toki vanhukselle painajainen olla siellä yksinäisessä kodissa, varsinkin kun sitä apua ei tule tarpeeksi. Kotihoito on ollut vuosikausia kriisissä, ei tämä ole mikään uusi tilanne. Meidän kaikkien täytyy ponnistella sen eteen, että me saamme ne hoitajat sinne.

Arvon ministerit, tämä on koulutuspolitiikkaa. Oletteko valmiita lisäämään koulutuspaikkoja niin sairaanhoitajille kuin myös lähihoitajille?

16.50 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu hoitotyöntekijöiden jaksamisesta ja uupumisesta. Tosiasia on, että työhyvinvointi on sote-alalla heikentynyt hälyttävästi ja se aiheuttaa pakoa alalta, mutta se aiheuttaa myöskin ennen aikaista työkyvyttömyyseläkkeelle jäämistä.

Resurssien puutteiden lisäksi hoitajat puhuvat muun muassa arvostuksen puutteesta ja johtamisen ongelmista. Hallitusohjelmassa on kirjattu, että tavoitteena on se, että Suomessa on maailman paras työelämä. Sote-alalla ollaan kyllä todella kaukana tästä. Kysynkin: voisivatko ministerit nyt omalta osaltaan vaikuttaa siihen, että tämä hallitusohjelmaan kirjattu työhyvinvointiohjelma käynnistyisi mahdollisimman pikaisesti hoito- ja hoivatyössä eli että sitä kenties aikaistettaisiin, että päästäisiin niihin todellisiin ongelmiin kiinni?

16.51 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on hyväkin asioita tässä teidän sektorillanne, nimenomaan esimerkiksi vähävaraisten toimeentulon parantaminen. Kiitos siitä.

Kysyisin kuitenkin ministeri Kiurulta: Vanhuspalvelulain kokonaisuudistusta teette, ja on erinomaisen hyvä, että sitä katsotaan kokonaisuutena. Kerrotteko hieman, mitkä ovat ne painopistealueet tietysti hoitajien lisäämisen lisäksi? Ja sitten kerrotteko koko sen kehys-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kauden rahoituksen? Kysyn myös: miten kansanterveysjärjestöjä tuetaan tästä eteenpäin, kun näyttää siltä, että Veikkauksenkin määrärahat todennäköisesti tulevat laskemaan?

Mainitsitte, että Vaasan laajan päivystyksen sairaala saa tukea siihen, että ylösnostetaan tämä laaja päivystys, joka on erinomaisen hyvä asia, ja on hyvä, että tulee siihen raha. Tuleehan myös niille 12 muulle laajan päivystyksen sairaalalle, jotka eivät tähän päivään mennessä ole saaneet vielä mitään lisärahoitusta? Tuleehan myös niille, koska taitaa olla ihan lakikin jo siellä takana, että jos yhdelle, niin muillekin. [Sari Sarkomaa: Yhdenvertaisuus!]

Sitten kysyisin myöskin, mitä omaishoitajat saavat. He tekevät todella tärkeää työtä.

Täällä puhuttiin veteraanien kuntoutuksesta ja invalidien kuntoutuksesta. Muistutetaan nyt sitten myöskin sotaorpojen toiveista käynnistää kuntoutuspalveluja. [Puhemies koputtaa] — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Haluavatko ministerit vastata? Tässä on aika monta kysymystä tullut. — Ministeri Pekonen, 3 minuuttia.

16.53 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Tässä on tullut useita hyviä puheenvuoroja edustajilta liittyen mielenterveyteen ja mielenterveyspalveluihin. Itse kannan huolta erityisesti nuorista, erityisesti niistä ihmisistä, jotka joutuvat nykyisellään entistä nuorempana ja entistä useampi ihminen jäämään työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveyssyistä, työuupumuksesta ja työpahoinvoinnista. Tähän meillä ei ole varaa. Kun ajatellaan hallituksen erittäin korkeaa työllisyystavoitetta, erittäin kunnianhimoista tavoitetta, niin meidän on pidettävä huolta kaikista heistä, jotka ovat jo työelämässä. Meillä on käynnistymässä heti ensi vuonna työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelma, johon edustaja Mäkisalo-Ropponen tässä jo viittasi. Kysyitte, voitaisiinko sitä kohdentaa erityisesti hoiva- ja hoitoaloille. Me ajattelempa niin, että tämä ohjelma koskettaa koko meidän työelämää, kaikkia sektoreita ja kaikkea kenttää, mutta katsotaan, millaisia suuntauksia ja panostuksia tässä ohjelmassa voidaan tehdä. Pidän tätä ohjelmaa erittäin tärkeänä ja toivon, että se saadaan tässä pikaisesti liikkeelle.

Edustaja Essayah, en ihan ymmärtänyt tuota kritiikkiä, jota meille esititte tässä, kun keuhitte toisaalta etuuskorotuksia, joita olemme tekemässä, ja samalla kuitenkin huomautitte, että toisella kädellä ottaisimme pienituloisilta. Ei tämä hallitus ole tekemässä pienituloisille mitään kohdennettuja veronkiristyksiä. Tämän hallituksen budjettiesityksen myötä noin 18 000 ihmiseltä köyhyysriski poistuu. Tämä budjetti kaventaa tuloeroja, ja tämän budjetin myötä noin 70 prosenttia suomalaisista kokee sen positiivisesti tilillään, joskaan summilla ei voi kauheasti tässä ilakoida. Mutta mielestäni tämä suunta on erittäin hyvä edellisten hallitusten aika kovan leikkauspolitiikan jälkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Kiuru, kolme minuuttia.

16.55 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Haluan itsekkin kiinnittää huomion siihen, että tässä edustaja Sarkomaa ja Essayah ottivat esiin sen vakavan huolen, joka meillä kentällä on siitä, että kuntatalouden tilanne on niin vakava, että jopa erittäin tärkeässä etulinjassa työskenteleviä hoitajia on yt-menettelyssä nyt mukana. Se on täällä tunnustettava, että kuntatalous on vaikeuksissa ja pitkään käynnissä olleet säästöt ovat kyllä tulleet tiensä päähän. Ne eivät voi uhata ihmisten mahdollisuutta saada

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

hoitoa ja hoivaa. Siinä suhteessa minusta tämä on meidän kaikkien yhteinen asia. Ministeri Paatero tietenkin omalta osaltaan kertoo niistä toimista, miten kuntataloutta nyt vahvistetaan. [Sari Sarkomaa: Mihin toimiin hallitus ryhtyy?]

Mutta esityksenne siitä, että muistettaisiin, että tässä budjetissa on hoitajille resursseja, on aiheellinen siksi, että tämä budjetti sisältää niitä — toisin kuin täällä edustajat antoivat ymmärtää, viitattiin siihen, että tämä ei sisältäisi hoitajille lainkaan uusia resursseja, sehän ei pidä millään tavalla paikkaansa. Kävin juuri äsken esittelypuheenvuorossa läpi, mihin kaikkeen niitä on. Erityisesti tämä sosiaali- ja terveyskeskusten tuleva konsepti kertoo siitä, että tullaan lisäämään merkittävästi kykyä tällä järjestelmällä reagoida siihen, että ihmiset pääsisivät ensinnäkin sosiaali- ja terveyskeskukseen mutta tulisivat myös hoidetuiksi. Ja siinä hoitajien rooli on merkittävä. Haluan kyllä ohjata tätä keskustelua oikeaan suuntaan samalla, kun olemme erittäin vaikeassa tilanteessa.

Toinen kysymyksen kulma tässä keskustelussa oli pitkälti tämä vanhuspoliittinen painotus, joka on erittäin tärkeä huolenaihe. [Eduskunnasta: Kysymys oli hoitajamitoituksesta! Kyllä eduskunnalle pitää vastata!] Tässä äsken edustaja Heinonen ottikin esiin sen, ja aika kovalla kädellä moititte sitä, että ei ole panostettu. Nyt pitää muistaa, että tämä hallitus on noin neljä kuukautta tehnyt työtä. Olen huomannut siitä kritiikistä, joka osoitetaan tänne hallitusaitioon, että siinä ei realismia ole aina kyllä matkassa mukana, [Ben Zyskowicz: Toisin kuin teidän puheissa! — Välihuutoja] ole järkevää pohjaa. Nimenomaan kysymys on siitä, että täällä yritetään nyt ohjata tätä laivaa oikeaan suuntaan. Vuosikautia vanhuspalveluista on säästetty. 2017 eduskunnassa nimenomaan edeltävä hallitus esitti, että laatusuosituksissa löysennetään sitä voimassa ollutta vuoden 2013 tasoa. [Välihuutoja] Haluan nyt teille sanoa, että esimerkiksi terveyskeskusten vuodeosastopaikkojen pitkäaikaishoidolle oli määritelty aikaisemmin taso 0,6—0,7 hoitotyöntekijää asiakasta kohden, tämä jätettiin pois vuoden 2017 suosituspohjasta monista syistä, mutta yksi syy oli se, että tällä laatusuosituksen uudelleen tekemisellä heikennettiin silloisia vanhuspalveluita. Hoiva-avustajat otettiin nyky-lainsäädäntöön mukaan. Heitä on jo paljon liikkeellä. Ja tosiasiassa silloin tämä työ kohdistui myöskin tukipalveluihin, jotka miellettiin osaksi sitä hoitolinjaa eli välitöntä työtä. [Puhemies koputtaa] Nyt jatkossa välitöntä työtä tulevat tekemään vain ne henkilöt, jotka oikeasti ovat välittömässä asiakastyössä. Nyt on tulossa hoitajamitoitus, [Puhemies: Aika!] todellinen hoitajamitoitus. [Välihuutoja — Vastauspuheenvuoropyyntöjä] Koskaan Suomessa ennen [Puhemies: Aika!] ei ole ollut kysymys hoitajamitoituksesta, koska välillinen työ on voitu lukea mukaan.

16.59 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei nyt ole tulossa hoitajamitoitusta, te teette henkilöstömitoitusta, olkaa siinä rehellisiä. Pääministeri Rinne on todennut: 0,7 ei tule tällä vaalikaudella. Ja pääministeri Rinne totesi: tähän ei ole rahaa. Te olette tehneet arvovalinnan, te laitatte rahan muualle, ette hoitajiin. Se on tässä kirjassa — kun olisitte olleet paikalla, arvoisa ministeri Kiuru, kun valtiovarainministeri tämän esitteli ja me kysyimme häneltä, kun teidän henkilöstömitoituksenne on tulossa voimaan aprillipäivänä 2023, että kuinka monelle hoitajalle tässä kirjassa on varattu silloin rahat. Hän totesi, että 1 300:lle. Ja henkilöstömitoitus 0,7 vaatii 4 400 hoitajaa. [Eduskunnasta: Siinä ei ole kotihoitoa mukana!] Miksi te ette kerro rehellisesti ihmisille? Uskon, että aika moni yllättyisi, kun kuulisi, ja esimerkiksi Silja Paavola [Puhemies koputtaa] on varmaan väärän tiedon varassa, kun hän kehuu teitä. [Puhemies: Aika!]

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

17.00 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus täällä voimakkaasti puhuu tämän hallituksen toimista. Voin muistuttaa teille, että ikäihmisiltä on etuuksia viety viimeisen 20 vuoden aikana enemmän kuin miltään väestöryhmältä koko Suomen aikana. Meillä on ensimmäisen kerran hallitus, jonka ohjelmassa on selkeä suunnitelma, jolla parannetaan ja kohennetaan ikäihmisten etuuksia.

Toinen seikka, joka koskee eläkeläisiä vahvasti, on se, että he ovat myöskin ainoa tulonsaajaryhmä Suomessa, jonka elintaso lakisääteisesti laskee [Ben Zyskoviczn välihuuto] kiitos sen työeläkeindeksin, mikä meillä on käytössä, ja 98 prosenttia vanhuseläkeläisistä saa työeläkettä. [Ben Zyskovicz: Korjaako hallitus senkin?] — Se ei ole hallitusasia, vaan hallitus tarttuu pienimpiin eläkkeisiin tässä budjetissa: kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen tehdään korotukset. On kuitenkin muistettava, että takuueläke on työkyvyttömyyseläke. 80 prosenttia täyttä kansaneläkettä saavista on työkyvyttömiä ihmisiä. Meillä on enemmän alle 40-vuotiaita työkyvyttömyyseläkeläisiä kuin yli 65-vuotiaita.

Arvoisa hallitus, kysyisin teiltä, kun te olette kiinnittäneet myöskin tähän työeläkejärjestelmään huomion ja hallitusohjelma kirjaa, että ”käynnistetään kolmikantainen selvitys siitä, miten työeläkejärjestelmän sisällä voitaisiin parantaa [Puhemies koputtaa] pienimmillä työeläkkeillä olevien asemaa”: [Puhemies: Aika!] Ovatko nämä neuvottelut alkamassa? Siinä mennään oikeaan suuntaan.

17.01 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hoiva-avustaja siivoaa tänään ja tekee välillistä työtä, ja välitöntä työtä hän tekee huomenna osallistuen vanhusten hoitamiseen. Sillä tavallahan se välillinen työ ja välitön työ eroavat, ja kyllä sinne mitoitukseen lasketaan ne hoitoavustajat ja hoiva-avustajat ja hoitoapulaiset, [Timo Heinonen: Ja myös opiskelijat!] viriketoiminnan ohjaajat — ja myös opiskelijat — elikkä eivät liitot varmasti ole näin halunneet, ja sitä minäkin kysyn, että miten Tehy ja SuPer voivat olla tässä mukana.

Mutta, arvoisa rouva puhemies! Kiitos siitä, että kohdennatte saattohoitoon resursseja. Pidän sitä erittäin tärkeänä. Kysyn: olisiko syytä säätää saattohoitolaki, joka velvoittaisi yhteiskuntaa pitämään vielä enemmän näistä asioista hyvää huolta? Kysyn myös tästä 48 §:stä, mikä liittyy rokotuksiin, erityisesti terveydenhuoltoalan henkilöstölle: oletteko täydentämässä sitä pykälää jollakin tavalla, että sitä osataan soveltaa käytännön kentällä, koska nyt hoitajat ovat jopa irtisanomisuhan alla, jos eivät ota esimerkiksi influenssarokotuksia? [Eduskunnasta: Eikö se ole korjattu?] — Ei ole korjattu.

17.02 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Merkittävä ja yksi keskeisimmistä uudistuksista hallituskauden aikana on perhevapaaudistus. Siis perhevapaaudistus, joka lähtee lasten ja perheiden tarpeista, jossa lapsen oikeus yhteiseen aikaan molempien vanhempien kanssa turvataan. Siis tavoitteena malli, joka on joustava ja soveltuva erilaisiin elämäntilanteisiin ja jossa myös kotihoidon tuki säilytetään lapsen kolmeen ikävuoteen saakka.

Kysymys arvoisille ministereille: perhevapaaudistuksen sisällöt näyttäytyvät siten, että lapset ja nuoret voivat varmaan luottaa siihen, että valmisteilla on uudistus, joka turvaa yhteisen ajan, säilyttää kotihoidon tuen ja parantaa, ennen kaikkea siis parantaa, perheiden arkea.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

17.03 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kokoomus kehtaa. Siis te ette ole torpanneet vain yhden kerran vaan kaksi kertaa lakiin tulevan mitoituksen vanhustenhoitajien määrästä. Ensimmäisen kerran vuonna 2012 ja toisen kerran viime keväänä — kaksi kertaa! Ja nyt te täällä selitätte aivan kuin olisitte unohtaneet kaiken, mitä olette aikaisemmin tehneet. Edustaja Sarkomaa, olisitte johdonmukainen. Jos puhuisitte vaikka siitä, ettei minimistä synny maksimi, te olisitte johdonmukainen puheissanne, mutta nyt tämä keskustelu, jota täällä käydään, on aivan röyhkeää, aivan röyhkeää.

Hyvää Vanhustenviikkoa! Kiitos siitä, että vanhusasiavaltuutettu perustetaan vihdoinkin ja viimein. [Kimmo Kiljunen: Vihdoin ja viimein!] Se on ollut itse asiassa koko eduskunnan tavoite. Tämä on erittäin erittäin hyvä uudistus.

Olisin halunnut kiinnittää huomiota myöskin syöpiin. Joka kolmas suomalainen sairastuu jossain elämänsä vaiheessa syöpään. Kiitos esimerkiksi HPV-rokotteen laajentamisesta koskemaan jatkossa myös poikia.

17.05 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä edustaja, olen koulutukseltani hoitaja, [Kristiina Salonen: Kuin myös!] olen tehnyt työtä vanhustenhuollon parissa. [Kristiina Salonen: Kuin myös!] Olen tehnyt sitkeästi työtä, kuten kokoomuksen eduskuntaryhmä, sen eteen, että kaikilla vanhuksilla olisi hyvä hoito. Ministeri Risikon aloitteesta säädettiin vanhuspalvelulaki. Me haluamme, että hoitajia on koko vanhustenhuollossa, ja me olemme todella huolissamme kotihoidon palveluiden kriisistä. Sairaanhoidajaliiton väkeä tänään tapasin. He eilen laittoivat hätähuudon. He ovat huolissaan siitä, kun tulee sitova mitoitus yhteen osaan vanhustenhuoltoa ja yli puolet vanhuksista jää ulkopuolelle. Siksi me haluamme kokonaisuuden. Me toivomme, ministeri Kiuru, että te kannatte vastuuta kaikista ikäihmisistä, ja kysynkin: Millä tavalla me turvaamme sen, että myöskin kotipalvelussa on hoitajia, ja mitä konkreettista te teette? Mitä konkreettista on tässä budjettikirjassa? Onko tässä esimerkiksi aloituspaikkoihin lisää rahaa, että koulutettaisiin enemmän hoitajia? Ei ole. [Puhemies koputtaa] Toimia täytyy tehdä nyt eikä sitten ennen vaaleja apriillipäivänä. [Puhemies: Aika!] Kantakaa vastuunne, ministeri Kiuru.

17.06 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on noussut esille kuntatalous, ja uskoisin, että paikalla olevat ministerit ovat syvästi huolissaan kuntatalouden tilanteesta, ja kysynkin: Miten te katsotte tätä neljää vuotta eteenpäin tässä tilanteessa, kun kunnille ei ole muuta tulossa kuin lisää rasitteita? Hallitus on luvannut, että ne korvataan valtion toimesta, mutta näin ei ole tässä kehyspäätöksessä tapahtumassa. Kuntien velvoitteita lisätään, ja rahoitus puuttuu. Tällä hetkellä lähtökohta on se, että tänä vuonna kuntataloudessa tehdään kaikkien aikojen suurin alijäämä. Tilanne on todella vakava. Oletteko olleet riittävän aktiivisesti valtiovarainministeriön ja kuntaministerin suhteen liikkeellä, että tämä tilanne hoidetaan? [Puhemies koputtaa] Vanhukset ovat tänä päivänä kärsimässä, [Puhemies: Aika!] lastensuojelussa on kovia tarpeita. Miten te näette tämän neljän vuoden kehityksen eteenpäin?

17.07 **Mirka Soinikoski vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erinomaista, että budjetissa on osoitettuna 1,6 miljoonaa euroa lastenasiaintaloihin. THL:n Barnahus-hankkeessa juurrutetaan pohjoismaisten standardien mukaisia toimintakäytäntöjä lapsiin kohdistuvien väkivaltaepäilyjen selvitysprosesseihin sekä väkivaltaa kokenei-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

den lasten tuen ja hoidon osaksi. Moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen — poliisi, syyttäjät, oikeuspsykiatriset yksiköt, lastensuojelu, sote, koulu, varhaiskasvatus ja neuvolat — sekä mallin jalkauttaminen tulevien OT-keskusten yhteyteen erityisvastuualueille on merkittävä edistysaskel lasten oikeuksien toteutumisessa myös meillä Suomessa. Budjetissa turvataan Lape-muutosohjelman jatko ja turvakotien määrää lisätään kohti Istanbulin sopimuksen edellyttämää tasoa.

Tämä hallitus on luvannut, että Suomi kiinnittää erityistä huomiota heikommassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien turvaamiseen. Kiitos siitä.

17.08 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus sanoo, että hoitajia ei ole, ja perussuomalaisen edustaja Juvonen sanoi, että se on koulutuskysymys eikä tarvita siirtymäaikaa vaan heidät saadaan sitten töihin heti. Vähän kaipaisin arvostusta hoitotyötä kohtaan. Koulutus kyllä ottaa aikansa. Mitään pikahoitajia ei voida saada. [Arja Juvonen: Hyvä me!] Mutta sen sijaan on totta, että meillä on kymmeniätuhansia hoitajia muissa töissä tai työttöminä, [Timo Heinonen: 70 000!] ja heitä voidaan kyllä saada, kunhan työolot paranevat. Ja siitä valtava kiitos ministereille, hallitukselle, koska nyt lähetetään hyvä viesti. Nyt näytetään, että hoitotyötä arvostetaan ja sinne kannattaa tulla.

Se on aivan eri viesti kuin teillä, perussuomalaiset ja kokoomus, oli neljä vuotta sitten. Tähän aikaan neljä vuotta sitten te olitte heikentämässä jopa nykyistä hoitajamitoitusta. [Kimmo Kiljunen: Leikattiin! — Arja Juvonen: Mutta ei heikennetty!] Nyt hoitajia tullaan palkkaamaan lisää. Se tapahtuu niin pian kuin mahdollista. On selvää, että ensi vuonna niitä hoitajia ei sinne voida saada, mutta sitä mukaa kuin nyt tämä hallituskausi etenee ja viimeistään 2023 sitten onneksi ne hoitajat saadaan ja hallitus siihen antaa rahatkin. [Ben Zyskowitz: Mistä ne otetaan?] Kyllä oppositiopuolueiden politikointi täällä on harvinaisen epäuskottavaa, kun heidän omat tekonsa muistetaan. [Kimmo Kiljunen: He arvostelevat itseään!]

17.09 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät kä mutkaan ole viime kaudella puuttuneet hoitajamitoitukseen. Kannattaa tutustua asioihin ennen kuin puhuu.

Ja sitten tästä hurskastelusta puheen ollen, niin kiitän vasemmiston kansanedustaja Johannes Yrttiahoa. Hän kertoi eilen täällä meille, että hallitus tosin nostaa perusturvaa 20 eurolla kuukaudessa, mutta toimeentulotuessa se leikkautuu pois — elikkä kaikkein köyhimmiltä, jotka elävät toimeentulotuella, joka on viimesijainen toimeentulo. Yrttiaho siis kertoi, että oli tarkoitus kompensoida nimenomaan näillä verovähennyksillä pienituloisille muun muassa polttoaineveronkorotuksia, ja te olette täällä mainostaneet, että te kompensoitte sen. Ja ministeri Pekonen, teidän oman puolueenne jäsen kertoi meille tänään totuuden. Onko tämä näin niin kuin hän sanoo, että kaikkein köyhimmät on unohdettu ja toimeentulotuesta tämä leikkautuu pois? [Vasemmalta: Tämä ei pidä paikkaansa!]

17.10 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen on pitkin päivää ihmetellyt, minkä takia Tehy ja SuPer ovat mukana tässä hoitajamitoitussuunnitelmassa. Syy on hyvin yksinkertainen: liitot ymmärtävät, mistä tässä on kyse. [Arja Juvonen: Ai että!]

Arvoisa ministeri, kriisitilanteessa nousee erityisesti esille poliisin rooli ja saatavuus, mutta pitkään psykiatrista hoitotyönä tehneenä tiedän, että moniammatillinen yhteistyö on

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

vähintään yhtä merkittävää kuin poliisin läsnäolo, kun katsotaan kriisin kokonaisuutta. Arvoisa ministeri Kiuru, miten hallitus pyrkii lisäämään psykososiaalisen työn saavutettavuutta, ja miten isojen kriisien jälkihoito pyritään järjestämään? Miten valtio ottaa osaa tapahtumiin? Nyt Kuopio tarvitsee valtion tukea selvittääkseen viime viikolla tapahtuneen kriisitilanteen hyvästä jälkihoidosta. [Oikealta: Hyvä puheenvuoro!]

17.11 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuo hallituksen esitys tästä perusturvasta, minun mielestäni se on erittäin hyvä ja tulee tarpeeseen köyhille ihmisille, koska siellä tarvitaan sitä rahaa ja apua.

Mutta tähän hoivatyöhön. Jäin miettimään tätä keskustelua, mitä on käyty siitä, kuinka hyvä hoivatyö tehdään. Ensinnäkin siinä pitää olla riittävä henkilöstömäärä, mikä nyt ollaan tuomassa hallituksen lakiesityksenä tänne eduskuntaan, ja sillä tavalla parannetaan tätä tilannetta. Ja toinen erittäin tärkeä asia on se johtamisasia. Minä olen törmännyt erittäin monessa paikassa siihen tilanteeseen, että johtamisasioita ei ole saatu kuntoon ja työilmapiiri kiristyy entisestään ja työntekijät ja hoitajat hakeutuvat pois johtuen siitä johtamiskulttuurista, mikä on ollut niillä työpaikoilla. Se asia on tässä askarruttanut, ja kysynkin ministereiltä, onko tähän johtamistapaan ja johtamiskoulutukseen varattu jonkinlaisia toimenpiteitä.

17.12 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti ihailtavaa ja oikein, että ministerit täällä uskovat omaan tekemiseensä ja luottavat näihin ratkaisuihin. [Kimmo Kiljunen: Mekin uskomme!] Joudun valitettavasti tässä kohtaa, mitä tulee köyhyyden vähentymiseen, tuomaan sen näkemyksen, jonka kaikki tänään täällä Eduskunnan köyhyysryhmän vieraana olleet sosiaalialan järjestöt totesivat, että tämä hallituksen ohjelma ei vähennä köyhyttä. Asiasta järjestetään täällä eduskunnassa marraskuussa seminaari, jossa nämä asiantuntijajärjestöt tämän asian selkeästi piirtävät. Olisi hyvä, jos vaikka ministerin erityisavustaja voisi vierailla siellä, [Ben Zyskowitz: Yksi niistä!] niin sitten voitaisiin keskustella.

Kiitos edustaja Merelle puheenvuorosta, on juuri niin kuin hän sanoi. Tänään Lapsen ääni -raportti julkaistiin: 11 prosenttia suomalaisista lapsista kärsii köyhyydestä. Meidän pitää tehdä semmoisia aitoja tekoja, jotka ihan oikeasti nostavat ihmiset pois köyhyydestä. Niin kovasti toivon, että tämä hallitus olisi sen tehnyt, mutta se ei nyt näytä siltä, että näin tapahtuu.

17.14 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin kysynyt ministeri Kiurulta: Miten Uudenmaan sote-ratkaisu edistyy, ja miten nämä kaupunginjohtajat suhtautuvat tähän? Soittavatko he samassa orkesterissa kuin te, vai onko joku lähentynyt soolouralle?

17.14 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että ihminen, oli missä elämänvaiheessa hyvänsä, saa tarkoituksenmukaisista lääkehoitoa, ja meillä Suomessa edelleen ikäihmisiä ylilääkitään. Monin paikoin varsinkin tehostetun hoivan piirissä olevia ihmisiä ja myös kotona asuvia, jo elämänsä viimeisiä vuosia eläviä ihmisiä ylilääkitään siten, että se heikentää heidän toimintakykyään ja elämänlaatuaan merkittävästi.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Nyt hallitusohjelmassa on kirjaus, jossa todetaan, että rationaalisen lääkehoidon edistämistä jatketaan. Olisinkin kysynyt ministereiltä: minkälaisin toimenpitein tätä hallitusohjelmakirjausta nyt sitten toimeenpannaan? Tämä on paitsi ihmisten elämänlaatua koskettava asia mutta myös merkittävä kansantaloudellinen kysymys, koska nämä lääkkeet tietysti aiheuttavat yhteiskunnalle Kelan kautta merkittäviä kustannuksia.

17.15 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveyspalveluiden saatavuuteen panostaminen on todella tärkeää ensisijaisesti ihmisten hyvinvoinnin kannalta, mutta se on samalla myös talous- ja työllisyysteko. Erityisen huolisani olen meidän nuortemme tilanteesta. Itsemurhatilastot ovat kääntyneet pitkän laskun jälkeen taas nousuun. Itsemurhien suuri määrä ilmeni täällä jo edustaja Virran hyvästä puheenvuorosta: yli 800 ihmistä ei nähnyt muuta tietä.

Viime kesänä SuomiAreenassa myöskin nuoret totesivat minulle, että huumeita saa helpommin kuin hoitoa. Pysäyttävä kommentti, hyvinvointivaltiossa.

Talousarviossa on mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamiseen varattu 10 miljoonaa euroa. Kysynkin: Miten palveluihin pääsy käytännössä paranee? Kuinka nopeasti mielenterveyspalveluihin pääsee ensi vuonna ja tulevina vuosina?

17.16 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tuota kysymyslinjaa, jonka edustaja Kimmo Kiljunen aloitti.

Hallitusohjelmassa on hyvin tärkeä eläkeläisköyhyyden vähentämiskohta. Paitsi nämä positiiviset kovennukset, joita tässä budjetissa on jo sisällä kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen, niin pieniin työeläkkeisiin tarvitaan tällainen solidaarisuuslisä. Kysymyshän on siitä, että toisaalta pitkään työeläkkeellä olleilla eläkkeen ostovoima on suhteessa muuhun yhteiskuntaan heikentynyt ja toisaalta sen virheen aiheuttama aukko, joka koko eläkejärjestelmässä on 60-luvun alkupuolelta lähtien ollut, että merkittävä osa tehdystä työstä ei ole kartuttanut eläketurvaa, on suhteessa kaikkein vakavin ja hankalin niille, joiden kokonaiseläke on pieni. Tällaisen solidaarisuuslisän rakentaminen työeläkejärjestelmän sisältä olisi nyt kiireellinen tehtävä ja hallitusohjelman velvoittama.

Jatkaisin tuota kysymystä, koska sehän ei mene suoraan sillä, että annetaan työmarkkinaosapuolille se, vaan tarvitaan selvittelyä, minkälainen se malli olisi oikeudenmukaisena ja järkevällä tavalla toteutettuna. Kysynkin: millä tavalla hallitus lähtee tätä nyt valmistelemaan?

17.17 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysymyksestäni on sinänsä lyhyt ja ytimekäs. Joudutaanko hoitajapulassa, joka on tosiasia, harkitsemaan poikkeuskoulutusta, joka tehtiin muutamia kymmeniä vuosia sitten? Hoitajat pätevitettiin sairaanhoitajaksi melko intensiivisellä mutta tasokkaalla koulutuksella. Onko tällaista siis harkittu tai suunnitelmassa?

17.18 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Det glädjer mig mycket att man i propositionen för statsbudgeten tagit in medel för översättningen av God medicinsk praxis. God medicinsk praxis är nationella behandlingsrekommendationer som Finlands läkare ska använda sig av i sitt dagliga arbete, enligt Valviras direktiv. Behandlingsrekommendationerna har ändå inte funnits översatta till svenska. I dag innebär denna brist på svenskspråkigt material en konkret patientsäkerhetsrisk på Åland och på andra svensk-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

språkiga orter i landet. Riksdagens justitieombudsman konstaterade redan år 2015 att de nationella behandlingsrekommendationerna bör översättas till svenska. Finansieringen för översättningen är därför efterlängtd och viktig, men det är också viktigt att i framtiden se till att verk som denna översätts till svenska direkt från början, inte minst i nya digitaliseringsprojekt, för att undvika att liknande situationer upprepas. En långkörare får genom denna översättning dock äntligen sitt lyckliga slut. Tack för det, regeringen.

17.20 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minulla on itse asiassa täällä takarivillä ollut vähän aikaa pasmat sekaisin, koska sain juuri viestin, että Turkki on hyökännyt Syyriaan kurdialueelle, ja se on todella siis surullista kuulla. Kurdit ovat olleet Isiksen vastaisessa taistelussa ne maavoimat, ja nyt kun tätä ajattelen, niin samalla ajattelen sitten meidän maavoimiamme, hoitajia. Miten me saamme ne 40 000 hoitajaa, jotka ovat vaihtaneet alaa tai jääneet työttömiksi, nyt takaisin? Mitä kaikkea te, ministeri, tälle nyt teette? Miten me voimme houkutella heidät takaisin niin, että ne työolot paranevat ja samalla myöskin vanhustenhoiva paranee? — Kiitoksia.

17.21 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli erittäin hyvä, että edustaja Keto-Huovinen otti esille päihteiden käytön. Se on erittäin huolestuttavaa. Nykyään kouluterveyskyselyssä on nähty kannabiksen käytön lisääntyminen ja kokeilut, mihiin pitää ehdottomasti puuttua. Päihteiden käyttö liittyy aika usein myös muuhun syrjäytymiseen, köyhyyteen ja muutenkin palvelujärjestelmästä tippumiseen. Se liittyy myös lastensuojeluun mitä merkittävimmässä määrin. Kysyisinkin nyt ministereiltä: Onko tarkoitus tehdä päihdestrategiaa tällä hallitusjaksolla, koska sitä maa huutavasti tarvitsisi? Hoitoon pääsy ja hoitoon ohjaus on hyvin kirjavaa ja eriarvoista tällä hetkellä. Myöskin kysyisin: koskeeko tämä viikossa kiireettömään hoitoon pääsy myös päihdehuolto ja esimerkiksi nuorten katkaisuhoidon pääsyä?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt päästetään sitten ministerit vastaamaan. Ministeri Pekonen, 3 minuuttia.

17.22 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Kovasti tulee kysymyksiä, ja mietin, että on täällä jo haastavaa kirjoittaa, kuunnella ja selvittää itselleen näitä asioita, mutta yritetään taas.

Edustaja Kiljunen, kiitän teitä erittäin ponnekkaasta, upeasta puheenvuorostanne pieniä eläkkeitä saavien eläkeläisten puolesta. Minusta se oli hieno puheenvuoro. Puheenvuorossanne kiinnititte huomiota tähän hallitusohjelmassa olevaan kirjaukseen ”käynnistetään kolmikantainen selvitys siitä, miten työeläkejärjestelmän sisällä voidaan parantaa pienimmillä työeläkkeillä olevien asemaa”. Tämä selvitys käynnistetään, ja haluan huomauttaa, että meillä on useita kirjauksia liittyen eläkkeisiin ja eläkeläisten tilanteeseen hallitusohjelmassa ja käymme niitä läpi, ja asia on erittäin, erittäin tärkeä.

Edustaja Kivisaari kysyi perhevapaaudistuksesta. Minä olen iloinen siitä, että edellinen hallitus on jo tehnyt kovasti töitä perhevapaaudistuksen eteen, ja erityisesti entinen ministeri, edustaja Saarikko on ollut tässä erittäin aktiivinen. Minulla on sellainen tunne, että perhevapaaudistus etenee nyt hyvässä hengessä ja hyvällä flow’lla tällä hetkellä. Tarkoitus on todella, kuten edustaja Kivisaari totesi, lisätä perheiden yhdenvertaisuutta sekä

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

perhe-elämässä että työelämässä heikentämättä nykyistä perhevapaajärjestelmää, ja kuten totesitte, myöskin kotihoidon tuki säilyy hallitusohjelman mukaisesti.

Sitten edustaja Laukkaselle toteaisin, että sote-järjestöjen viesti ministeriöön päin on ollut kyllä hyvin erilainen. Sote-järjestöt ovat viestineet, että tämän hallituksen budjetti on oikeasuuntainen ja vähentää köyhyyttä, ja tämän pitkään jatkuneen leikkauspolitiikan jälkeen on ihan ymmärrettävää, että suuria harppauksia ei voida kerralla ottaa — mutta me teemme parhaamme.

Edustaja Meri, olette aivan oikeassa, toimeentulotukeen ei ole tulossa tasokorotusta. Toki normaalit indeksikorotukset tulevat myös toimeentulotukeen. Mutta meidän perusturva yleisesti on ollut hyvin pitkään niin matalalla tasolla, että yhä useampi ihminen on joutunut toimeentulotuen varaan, joka on tarkoitettu lyhytkestoiseksi ja viimesijaiseksi toimeentulomuodoksi, [Leena Meren välihuuto] ja näillä perusturvan korotuksilla me haluamme nostaa ihmisiä pois nimenomaan sieltä toimeentulotuelta. Niin kuin totesinkin, yksinhuoltajien toimeentulotuen perusosaa korotetaan 20 eurolla, jotta yksinhuoltajaperheet sitten hyötyvät myöskin näistä lapsilisiin tehtävistä korotuksista. Olen sitä mieltä, että panostuksia tarvitaan todellakin köyhyysvähentämiseen kaikilla saroilla.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Kiuru, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

17.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Kankaanniemi kiteytti sen ison kuvan ihan oikein meidän kaikkien nähtäväksi. Kyllä täälläkin on ollut puhe siitä, mitä ovat ne yhteiskunnan isot ongelmat, mitkä pitäisi korjata, ja mistä niihin saadaan riittävä rahoitus. Kyllä tämä iso kuva huolettaa minua ja kyllä myös edustajia, koska tässä ollaan käyty hyvä keskustelu siitä, mihin nämä vähäiset varat pitäisi panostaa milloinkin, että investoinnit ihmisiin tehtäisiin kiireellisyysjärjestyksessä.

Edustaja Salonen kiinnitti huomiota syövän hoitoon, ja täytyy sanoa, että yksi sellainen pieni mutta erityisen tärkeä panostus tulee siinä, että hallitusohjelmassa on linjattu, että kaikkien kansansairauksien hoitoon ja sen hoidon vaikuttavuuteen kiinnitetään nyt huomiota niin, että sitä vaikuttavuutta lisätään ja syövän hoidon osalta näin tullaan toimimaan. [Sari Sarkomaa: Millä tavalla?] — En ole vielä, niin kuin tässä todettiin, ehtinyt sinne asti, miten ne tehdään. Mutta tämä on iso juttu, että tässä onnistutaan sen hoidon vaikuttavuuden kannalta. Ei vain syöpähoidoissa vaan muissakin pitää pystyä parempaan, ja rokoteohjelma laajenee, niin kuin totesitte. Nimenomaan ennalta ehkäisten saadaan lopulta sekä isoja inhimillisiä että yhteiskunnan kannalta isoja haittoja torjuttua sillä, kun investoidaan nyt.

Edustajat Keto-Huovinen ja Laiho kiinnittivät huomiota tähän mielenterveyden ja erityisesti päihdeiden kokonaisuuteen. Minusta se on tärkeätä, että me puhumme täällä eduskunnassa myös siitä, mitä tuolla nuorten maailmassa tapahtuu ja mitä meidän pitäisi pystyä tekemään toisin. Päihdekokonaisuus tulee myös arvioitavaksi seuraavien viikkojen aikana. Ajattelin aloittaa sillä, että kutsutaan nämä toimijat nyt kokoon ja pohditaan yhdessä, millä tavalla se suunnitelma laaditaan näille tuleville vuosille. Kun kysyitte, niin vastaus on, että kyllä, näin tullaan toimimaan. Mutta siinä on nimenomaan myös tämä kulma, että hoitoon pääsy on ollut tänä päivänä yksi meidän isoja akilleenkantapäitämme, mikä on johtanut myös siihen, että mielenterveysongelmista kärsivät ovat sitten myöskin ajautuneet monesti päihdeittien käyttäjiksi, ja tämä kierre on monesti lisännyt myös köyhyyttä. Kaikki voi liittyä viime kädessä kaikkeen, ja tämä on sillä tavalla haasteellista.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Edustaja Harkimo kysyi Uudenmaan erilliskokouksesta. Se on tulon päällä. Me olemme istuneet lähes joka viikko, ja tässä vaiheessa ei ole sanottavissa muuta kuin se, että minä näen aidosti, että kyllä siinä mahdollisuuksia on, mutta ikkuna sulkeutuu jouluun mennessä. Jos sitä ei ennen sitä saada aikaan, niin sitten se on siinä. [Paula Risikko: Saisinko vastaukseen kysymykseen! — Välihuutoja kokouksen ja perussuomalaisen ryhmästä]

Sitten mennään tähän vanhustenhuollon kokonaisuuteen. — Tai totean vielä edustaja Väättäiselle, että te olette ihan oikeassa, te olette pitkään tehnyt töitä erityisesti psykososiaalisen työn saavutettavuuden puolesta, ja tämä Kuopion esimerkki osoittaa, että meidän pitää myöskin koko tässä mielenterveysstrategiassa huomioida myös tämä akuutin huolen aiheuttava pää, jotta sinne saadaan palveluita. Eli erittäin hyvä kysymys, ja vastasitte itse asiassa monelle edustajalle, kun täällä kysyttiin, mistä saadaan hoitajat ja miksi ala on esittänyt tällaista ratkaisua tämän mitoituksen kuntoon laittamiseksi. Se on siis asiantuntijatyöryhmän esitys, ei vielä ministerin eikä myöskään hallituksen. Mutta te kysyitte ihan hyvin, että miksi, niin sen takia, että he näkevät, että ensimmäistä kertaa Suomessa ollaan ottamassa käyttöön hoitajamitoitus. Meillä on ollut henkilöstömitoitus suositustasolla aikaisemmin voimassa, ja toisin kuin täällä edustaja Juvonen välihuudossaan heitti, niin meillä on heikennetty 2017 [Arja Juvonen: 2013, teidän ollessa hallituksessa!] merkittävästi sitä pohjaa, joka vanhuspalvelulain tahtotilana esitettiin. Nyt sitä parannetaan — pienin toimin, mutta parannetaan — ja otetaan käyttöön se, että välitöntä työtä tekevät jatkossa vain ne, jotka tekevät välitöntä työtä. Se on suuri parannus, ja uskon, että ala sen takia on päättynyt tähän yksimieliseen esitykseen tässä vaikeassa tilanteessa, jossa me olemme. Teemme kuitenkin parhaamme.

17.30 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se niin oli, että 2013 aloitettiin vanhustenhuollon alasajo, ja silloin te olitte hallituksessa ja heikensitte sitä henkilöstömitoitusta sieltä 0,6—0,8:sta sinne 0,5:een, ja sen äärellä me olemme täällä. Me olemme täällä vuoden 2013 tapahtumien äärellä, [Paula Risikko: Näin oli!] jolloin ensimmäisen kerran heikennettiin tätä henkilöstömitoitusta vuoden 2008 laatusuosituksista, joka oli erittäin hyvä, se oli ministeriön. Kyllä sen voi katsoa historiasta, kyllä se näin on.

Täällä on kysytty, mistä niitä hoitajia oikein saadaan. Minulla ei ole mitään hoiva-avustajia vastaan — olen tehnyt 24 vuotta hoitotyötä ja työskennellyt kaikkien ihmisten kanssa — mutta olen ihmetellyt sitä, hyväksyvätkö liitot sen, että työvuorossa on yksi vastuuhenkilö, joka on lähihoitaja tai sairaanhoitaja, ja loput ovat hoiva-avustajia. [Ben Zyskowitz: Näköjään! — Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Tätä vastuunjakoa minä kysyn. He eivät voi olla yksin työvuorossa, mutta jos on [Puhemies koputtaa] vastuuhenkilönä koulutettu ihminen, niin silloin he voivat olla siellä työvuorossa. Tämä oli se kysymys.

17.31 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mieleeni muistuu viime kaudelta hyvin vastaava aika, kun kokoomus ja perussuomalaiset olivat hallituksessa ja te esititte henkilöstömitoituksen laskua [Arja Juvonen: Ei heikennetty!] 0,5:stä 0,4:ään. Te madalsitte henkilökunnan pätevyysvaatimuksia, jolloin otettiin avustavaa henkilöstöä lisää sinne. Te poistitte ylipäätänsä vastuutyöntekijän. Me olimme eduskuntatalon edessä, muistan, kun itsekin olin hoitajien rinnalla, vaatimassa, että te perutte tämän henkilöstömitoituksen laskun. Te peruite sen mutta toteutitte nämä kaikki muut säästöt, kymmenet miljoonat. Sen lisäksi te nostitte asiakasmaksuja terveydenhuollossa,

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

[Välihuutoja] te leikkasitte lääkekorvauksista, jäädytitte indeksejä. Mitään parannuksia vanhuspalveluihin ei ole tullut.

Tässä esityksessä se iso laiva on nyt kääntynyt. Te veitte markkinamallia, vanhuspalveluita on viety ties kuinka isosti markkinoille viime kaudella. [Puhemies koputtaa] Suunta on nyt käännetty ja [Puhemies: Aika!] on nyt oikeansuuntaista.

17.32 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Kiuru, te kierrätte kuin kissa kuumaa puuroa tätä henkilöstömitoitusta. Te yritätte puhua täällä asioita kauniiksi. Teidän suunne kyllä käy, ministeri Kiuru, mutta ei hoitajia tuolla tavalla näy. Minä en tästä enää puhu. Teen kirjallisen kysymyksen. Pääsette vastaamaan ministerin vastuulla mustaa valkoisella, montako hoitajaa on ensi vuonna lisää, monelleko hoitajalle on rahat vuonna 2023, kun te ette siihen täällä suostu vastaamaan.

Arvoisa puhemies! Takuueläke- ja kansaneläkekorotukset ovat hyviä, mutta tästä vapusatasesta ei kyllä ole tulossa senttiäkään [Kimmo Kiljunen: Mistäs te sen tiedätte?] niille 1 400 ja vähän alle saaville, pieniä eläkkeitä saaville. Ei sellaista ole näkynyt.

Annan kiitosta siitä, että täällä on noussut esille tämä terapiatakuu, jota kokoomus on puolueena myös kannattamassa.

Tänään vietetään mielenterveyspotilaiden läheisten päivää. Monet potilaista ovat ikään-tyviä ja monet itse asiassa lapsia. Kysyisin ministeri Pekoselta: miten voisimme näitä lapsien ja ikääntyvien [Puhemies koputtaa] mielenterveyspotilaiden läheisiä tukea?

17.33 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhusten ympärivuorokautisen hoivan sitova hoitajamitoitus on jäänyt tekemättä perussuomalaisilta ja kokoomukselta, joten sitä taustaa vasten ymmärrän, että harmittaahan se. Arvoisa puhemies, tämä hallitus sen nyt tekee.

Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksesta täällä on puhuttu vähemmän, vaikka se on mega-luokan kysymys. Sote-uudistus on tehtävä, jotta tasa-arvoiset palvelut voidaan turvata Suomessa ja jotta voidaan helpottaa myös kuntien erittäin vaikeaa taloustilannetta. Hallitusohjelmassa on hyvät askelmerkit uudistukselle. Sitä on vietävä päämäärätietoisesti eteenpäin. Kuitenkin usko kentällä on vuosien vatvomisen jälkeen aika heikkoa, ja kokonaisulkoistuksia väijyvät sote-jätit ovat liikkeellä, joten kysyisin ministeriltä: miten me voimme vahvistaa kentän uskoa siihen, että sote-uudistus todella etenee?

Arvoisa puhemies! Hallitus aikoo viedä eteenpäin mielenterveyspalveluiden parantamista osana perusterveydenhoitotakuuta. Onko vielä luonnostelua siitä, millä tavalla matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita viedään eteenpäin ja minkätyyppistä esimerkiksi [Puhemies koputtaa] lyhytterapiaa voitaisiin viedä perusterveydenhuoltoon saataville?

17.35 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Perusterveydenhuollossa työskennelleenä fysioterapeuttina tiedän, miten tärkeässä osassa ihmisten hyvinvoinnissa on peruspalveluiden turvaaminen ja perusterveydenhuollon vahvistaminen. Asiakkaat eivät tällä hetkellä ohjaudu hoitoon hakeutuessaan välttämättä oikealle vastaanottajalle. Esimerkiksi tuki- ja liikuntaelinongelmien kanssa päädytään lääkärille, vaikka oikeampi osoite olisi fysioterapeutin suora vastaanotto — tai masentuneella mielenterveyspalvelut. Tällaisesta aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia, mutta ennen kaikkea niissä saataan menettää jotain vielä paljon suurempaa: ihminen.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Nyt hallitus haluaa selkiyttää asiakkaan hoitopolkua ja ohjautumista paremmin ja oikea-aikaisemmin niin sosiaali- kuin terveyspalveluissakin, mikä mahdollistaa potilaiden hoidon paremman laadun ja hoitotuloksen. Hoidon laadun kannalta olennaisessa osassa on aina myös työntekijöiden hyvinvoinnista huolehtiminen ja sen tukeminen, ja kysyisinkin [Puhemies koputtaa] nyt ministeriltä: miten hallitus aikoo tukea myös työntekijöiden hyvinvoinnin vahvistamista?

17.36 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän toisinaan varsin kiivaaseen ja erilaisia syytöksiä vilisevään keskusteluun ehkä käy se vanha muistutus, että ota ensin hirsi omasta silmästäsi, vasta sitten näet ottaa roskan toisen silmästä. Samat edustajat, jotka aiemmin tänään arvostelivat kovasti sitä, että hallitus käyttää liikaa rahaa, nyt vaativat kaksin käsin lisää rahaa sinne ja tänne. Tässä voi sanoa, että vasen käsi ei taida tietää, mitä oikea tekee.

Arvoisa puhemies! Keskustalle on aina ollut erityisen tärkeää, että autamme kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, ja toivon, että jätämme mielikuvapolitiikan muualle ja pidämme faktat mielessä myös silloin, kun puhutaan edellisestä kaudesta. Silloin tehtiin se, mikä siinä taloustilanteessa pystyttiin tekemään. Tuet kohdistettiin heikoimmille, muun muassa korotettiin pienimpiä päivärahoja vajaalla sadalla eurolla, nyt korotetaan noin 20 eurolla, silloin otettiin käyttöön opintotuen huoltajakorotus, 75 euroa, jota nyt korotetaan 25 eurolla. Nyt on olennaista katsoa tätä päivää [Puhemies koputtaa] ja tulevaisuuteen.

17.37 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Resursseja, hoitavia käsiä tarvitaan sairaaloihin, laitoksiin, kotihoitoon, omaishoitoon, saattohoitoon ja niin edelleen. Vetoamme todella, että jostakin löydätte rahan tarvittaviin muutoksiin. Eläkeläisten toimeentulo, parempi toimeentulo, on tärkeää, ja toivotaan, että sen eläkejärjestelmän tarkastelun myötä ja myös sieltä paisuvista miljardirahastoista voimme saada rahoja parempaan käyttöön.

Mutta sitten minun on pakko palata tähän keliakiakorvaukseen. Sanottiin, että vedotaan yhdenvertaisuuteen. Olen samaa mieltä. Silloin täytyy verrata korvauksia saman tautiryhmän potilaisiin eli autoimmuunisairauksiin niin kuin reuma, ms-tauti tai ykköstyypin diabetes. Korvaukset siellä ovat 65—100-prosenttisia, ja vastaavasti keliakiakorvauksen tulisi olla. Jos me puhumme ruokavaliosta yleensä ja tyypillisimmästä kansansairaudesta kakkostyypin diabeteksestä — ylipaino, liikkumattomuus, käytetään liikaa kaloreita, rasvaa ja sokeria — kun siellä muutetaan ruokavalio oikeampaan, vähennetään kaloreita, rasvaa, sokeria, lisätään liikuntaa, niin se tuo myös lisää euroja näiden potilaiden kukkaraan. Mutta keliakia ja gluteeniton ruokavalio on moninkertaisesti kalliimpi kuin normaali, ja se vaatii todella isoja satsauksia varsinkin perheissä, joissa on monia keliakikkoja tai työttömiä, [Puhemies: Aika!] pienituloisia eläkeläisiä, opiskelijoita ja niin edelleen. [Puhemies: Aika!] Toivon, että katsotte tämän... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylitystä]

17.38 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman, arvoisa puhemies! Edustaja Kivisaari mainitsi tässä perhevapaaudistuksen, ja olitte ministeri Pekosen kanssa samaa mieltä siitä, että nyt se varmasti etenee vauhdilla.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Jag och SFP är också glada över att familjeledighetsreformen nu äntligen går framåt. Det är viktigt, inte bara för jämställdhetens skull utan framför allt för barnens skull, att ha möjlighet att vara tillsammans med båda föräldrarna en längre tid under den viktigaste uppväxttiden. Det är av största vikt för barnets utveckling och välmående.

Sitten haluan kiittää hallitusta toisestakin asiasta, josta iloitsen, ja se on, että paperittomien välttämättömät terveystalot taataan. Se on hallitukselta humaani ja oikea teko.

17.39 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedustelisin näistä omaishoidon tukiasioista. Nythän on niin, että tämä omaishoidon tuki on epätasa-arvoinen. Se ei ole tasa-arvoinen ollenkaan, ja riippuu siitä, missä kunnassa tai kaupungissa tämä hoidettava asuu. Jokainen tietää, että omaishoitaja tekee työtä seitsemän päivää viikossa ja vähintään 24 tuntia vuorokaudessa. Aiotteko tehdä mitään sille, että se tasapuolistuu? Ja sitten ihan yksinkertainen kysymys: tuleeko omaishoidon tuki verottomaksi?

17.40 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä olisi monta asiaa, joihin pitäisi puuttua, mutta nyt pakkosyistä keskityn tähän hoitajamitoitukseen. Edustaja Heinonen viittasi täällä tämän päivän Iltalehden laajaan kirjoitukseen. Siteeraan siitä suoraan toimittaja Hanna Gråstenin kirjoituksen toiseksi viimeisen kappaleen, kuunnelkaa tarkkaan: ”0,7:n vanhusten ympärivuorokautisen hoivan yksiköiden vähimmäishenkilöstömitoitusta koskeva laki astuu jo ensi vuoden elokuussa voimaan. Laki on heti sitova, mutta tietyillä ehdoilla tehostetun palveluasumisen ja ympärivuorokautisen laitoshoidon yksiköt voivat toimia alle 0,7:n vähimmäismitoituksella siirtymäajan eli huhtikuuhun 2023 asti”. Jos ette usko tässä ministeriä ja hallituspuolueita, niin uskokaa edes Iltalehteä.

17.41 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi asia on yhdistänyt eduskuntaa, ja se on ollut se, että me olemme yhdessä pitäneet kiinni siitä, että päihdeäitien palvelut, Ensi- ja turvakotien liiton järjestämä Pidä kiinni -hoito-ohjelma on saanut rahaa. Seitsemän kertaa eduskunta lisäsi tähän tärkeään toimintaan rahaa, ja sitten vihdoinkin Petteri Orpo valtiovarainministerinä vakinaisti sen rahan määrän niin, että se raha oli budjetissa. Nyt kun katson tätä budjettikirjaa, niin sen mukaan te olette leikanneet yksi kolmasosa tästä päihdeäitien kuntoutusrahasta pois. Kysynkin, minkä takia leikkaukset juuri tähän kohteeseen, kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. Tuo kuntoutushan on ollut todella tehokasta, ja kun sitä on ollut saatavilla, niin moni lapsi on saanut kokea äidinvuorokauden ja lasta ei ole tarvinnut ottaa huostaan. Toivon, ja kokoomus tekee työtä, että tämä leikkaus täällä eduskunnassa korjataan.

Kysyn vielä, ministeri Kiuru: Kun tässä ei terapiatakuuseen ole rahaa, niin onko sitten tulevana vuosina? Aikooko hallitus jonain vuonna toteuttaa sen terapiatakuun? En löytänyt myöskään [Puhemies koputtaa] tuosta pitkän tähtäimen suunnitelmasta, [Puhemies: Aika!] niin voisitteko siihen vielä vastata. Toki voin tehdä kirjallisen kysymyksen, jos aika ei riitä teillä vastaamiseen.

17.42 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Pekoselle, kun nostitte esille ministeri Saarikon hyvät avaukset perhevapaaudistuksen valmistelussa viime kaudelta. Minusta ei ole reilua, kun täällä välillä väitetään, että viime vaalikaudella on vain leikattu. Tämä ei pidä joka kohden paikkaansa. Itse asiassa

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

pienimpien etuuskien korottamisessa suunta ei ole lainkaan muuttunut viime vaalikaudesta. Viime kaudella nostettiin vähimmäistasoisia äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja sekä sairauspäivärahaa vähän vajaa 100 euroa kuussa, ja nyt niitä nostetaan sitten lisää kaksikymppiä. Takuueläkettä nostettiin viime kaudella neljäkymppiä ja nyt sitä nostetaan viisikymppiä lisää. Kuten edustaja Aittakumpu edellä jo totesi, myös opintotuen huoltajakorotus nousi ja nyt sitä sitten nostetaan lisää.

On reilua todeta, että nyt jatketaan näissä kohdin viime kauden hyviä askelia. Keskusta ottaa ilolla ja riemulla nämä askeleet oikeaan suuntaan.

17.43 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn ensin — kun mainitsitte tästä taitetun indeksin korjaamisesta edustaja Kiljuselle, että tehdään selvitys. Minun mielestäni mitään selvitystä ei tarvitse tehdä. Ei ole kovin monta vuotta siitä, kun selvitys tehtiin, ja tietysti työmarkkinajärjestöt sen tyrmäsivät. Mutta onko nyt hallituksella todella suunnitelmaa edes pienimpien työeläkkeiden indeksisuojan parantamisesta?

Mitä sitten tulee tähän hoitajamitoitukseen vielä, niin kun tuo vanhuspalvelulaki säädettiin ja sen 20 § vuonna 12, niin sinne ei silloin hoitajamitoitusta kirjattu. Edustaja Guzenina oli vastuuministerinä silloin. Sen jälkeen sitten ministeri Huovinen sanoi, että jos yksikin poikkeama mitoituksesta tulee, niin se kirjataan lakiin. [Puhemies koputtaa] Miksi te ette toteuta tätä lupaus nyt nopeasti, vaan vasta vuosien päästä?

17.45 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy tarkentaa. Ensinnäkin tämä historiallinen vanhuspalvelulaki hyväksyttiin hallitusohjelmaneuvoittelussa Säätytalolla vuonna 2011. Muistan sen tarkoin, koska olin itse myös silloin paikalla. Sitten tätä lainsäädäntöä vietiin sosiaalidemokraattien johdolla, Maria Guzeninan johdolla, [Toimi Kankaanniemi: Kyllä!] ja se hyväksyttiin tässä talossa. Ja kun me emme saaneet yhteisymmärrystä silloisen hallituspuolueen kokoomuksen kanssa, joka vastusti hoitajamitoitusta, niin eduskunta hyväksyi lausuman, joka oli sen mukainen kuin te äsken tuossa totesitte.

Nyt sitten sen jälkeen on yritetty useampaan kertaan palata tähän asiaan, mutta kokoomus on systemaattisesti sitä vastustanut — riippuen siitä, kuka on ollut hallituskumppani tai muuta, niin sitä ei ole saatu eteenpäin. Nyt on historiallinen hetki tänä hallituskautena, jolloin sosiaalidemokraattien johdolla taas jälleen palataan kysymykseen ja viedään hoitajamitoitus lakiin. [Sari Sarkomaa: Mistä rahat? — Eduskunnasta: Ja nyt se tehdään!] — Ja nyt se tehdään. — Tärkeää on, että se saadaan vietyä lakiin, [Puhemies koputtaa] ja toimenpiteet sen eteen tullaan tekemään. Siinä mielessä olen todella hämmentynyt tästä keskustelusta, että kuka todellisuudessa vastustaa [Puhemies: Aika!] tätä esitystä.

17.46 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Saloselle ja edustaja Kiljuselle ja muille vielä kerran selvennyksenä: kokoomuksen kritiikin ydin, mitä tulee hoitajamitoitukseen, on se, että viime vaalikauden lopulla kansanedustaja, nykyinen ministeri Kiuru lupasi, että tämä on muutaman tunnin työ, laitetaan yksi virke lakiin ja asia hoituu. Tällä demarit menivät vaaleihin — he hoitavat hoitajamitoituksen. [Kimmo Kiljunen: Me hoidimme!] Nyt te olette laittamassa sen lakiin, ja se tulee voimaan vuonna 23 käytännössä, eli se jää seuraavan hallituksen murheeksi. Tämä on meidän kritiikkimme ydin.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Mitä sitten tulee tähän terapiatakuuseen, ette ole vastannut, ministeri Kiuru. Lupasitte sen 12.9. Varoitin silloin: älkää luvatko liikoja. Lupasitte kuitenkin. Sitä ei täällä keltaisessa kirjassa ole.

Ja kolmanneksi, kun täällä kehutaan, että annetaan rahaa joka suuntaan ja hyviin tarkoituksiin — jotka ovat hyviä tarkoituksia — te teette sen velalla, eli te leikkaatte meidän lapsiltamme.

17.47 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ettehän te nyt voi väittää, että teidän ikään kuin kritiikkinne ydin on se, mitä on luvattu. [Ben Zyskowitz: Kyllä voin!] Tehän huudatte koko ajan, että missä hoitajat. Te käyttäydyste ikään kuin te olisitte olleet vuosikausia sen asian puolesta, että henkilöstömitoitus lakiin tarvitaan. [Sari Sarkomaa: Totta kai me olemme!] Ja se ainakin minua suututti, koska se ei ole sellaista puhetta, jota me olemme vuosikaudet kuulleet teiltä. [Sari Sarkomaa: Eikö se suututa?] On aidosti kansalaisille ja koko tälle eduskuntalaitokselle merkittävää, että mielipidettä voi muuttaa. [Sari Sarkomaa: Kuka esti rahan antamisen, mikä puolue?] Se on itse asiassa hyvin järkevääkin. Jos tulee lisää tietoa, niin mielipidettä voi muuttaa. Ja voitte sanoa, että olette muuttaneet kantaanne. Mutta nyt ikään kuin syyllistätte sitä hallitusta, joka itse asiassa tekee sen kirjauksen sinne lakiin — se on jotain sellaista, jota en vain voi hyväksyä. Se minua suututtaa, ja sen takia olen asiasta niin kovin tuohtunut. [Sari Sarkomaa: Hyväksyttekö te sen, että rahaa ei tule vanhuksille?] On oikein, [Puhemies koputtaa] että kritisoitte muita asioita, vaikka kotipalvelua, [Puhemies: Aika!] kannatte huolta siitä. Se on ihan oikein.

17.48 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on ollut nostamassa aloituspaikkoja muun muassa sairaanhoitajakoulutuksen osalta ja sillä tavalla nähnyt tämän tulevaisuuden haasteen vanhustenhuollossa jo etukäteen, mutta se vaatii edelleenkin lisää aloituspaikkojen perustamista.

Kun tätä keskustelua saattaa seurata moni vanhus ja moni omainen ja moni työntekijä myöskin, niin kysyisin nyt ihan konkreettisesti: Mitä ensi vuonna on luvassa vanhuksille, omaisille ja henkilökunnalle? Toivon, etteivät ne vastaukset ole kehitystyötä, koska se ei paljon lämmitä siellä kentällä, kun on kädet täynnä työtä ja selkeää resurssipulaa ja osaa-mispulaa. Eli mitä konkreettista te ensi vuonna tarjoatte vanhustenhuoltoon?

17.49 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa iltaa minäkin haluan toivottaa hyvää mielenterveysomaisten päivää. Meillä on tällä hetkellä vähintään 20 000 lapsiomaista tai nuorta hoivaajaa eli alaikäisiä, jotka kantavat vanhempien sairaudesta johtuen perheessä sellaista vastuuta, joka ei lapselle kuuluisi. Erityisen usein kysymys on vanhempien mielenterveyden sairauksista tai päihderiippuvuuksista. Lapsi ei koskaan saisi olla omaishoitajan roolissa, mutta tämä vain on tänä päivänä todellisuutta hyvin monen lapsen kohdalla. Lapsiomaaisia ja nuoria hoivaajia ei tunnusteta tällä hetkellä, eivätkä he saa sitä tarvitsemaansa tukea ja apua. He ovat hyvin usein yksin. Selvitysten mukaan näillä lapsilla ja nuorilla on suuri riski sairastua psyykkisesti aikuisena. He joutuvat usein myöskin pitkille sairauslomille tai jopa työkyvyttömyyseläkkeelle. Meillä ei Suomessa ole varaa tähän.

Miten lapsiomaaisia ja nuoria hoivaajia [Puhemies koputtaa] voitaisiin auttaa paremmin kuin nykyisin tapahtuu? [Sari Sarkomaa: Tärkeä kysymys!]

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

17.50 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme varmasti kaikki täällä sitä mieltä, että me tarvitsemme lisää hoitajia ja lisää henkilöstöä, sitä emme kiellä. Kysyisin teiltä, hyvät ministerit, onko olemassa mitään uhkakuvaa tai vaaraa, että tätä 0,7:ää ei olisi mahdollista toteuttaa? Toki me puhumme rahasta, raha on iso kysymys näissä asioissa, mutta entä sitten perustuslailliset asiat? Voiko olla, että tulee joitakin kysymyksiä aiheeseen liittyen?

Haluaisin nostaa tähän myös muut hoitajat, ne, jotka työskentelevät akuutissa sairaanhoidossa, päivystyspoliklinikoilla, terveysasemilla: miten näette heidän tilanteensa ja heidän hyvinvointinsa ja henkilöstömitoituksensa, onko heitä riittävästi?

Kysyisin tästä Uudenmaan erillislaskuksesta myös. Missä vaiheessa asia on, ja onko sitä mahdollisesti tulossa? Espoolaisena odotan ja odotamme kovasti vastauksia, mitä sieltä kuuluu.

Ja sitten tämä hoitotakuuasias vielä: tuleeko lisää lääkärikoulutusta ja lääkäriyöpaikkoja, koska lääkärillehän pitää päästä, [Puhemies koputtaa] ja olette luvanneet, että viikossa.

17.52 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mäki-salo-Ropponen käytti erittäin hyvän puheenvuoron lapsista, ja lapset ovat minun suuri huolenaiheeni, niin kuin onneksi on nyt meidän nykyisen hallituksenkin kohdalla.

Lapsiperheköyhydestä on tänään saatu erittäin hälyttäviä raportteja — tiedetään, että yli satatuhatta lasta elää köyhydessä tälläkin hetkellä. En halua syyttää siitä ketään varsinaisesti, mutta edellisellä hallituskaudella esimerkiksi työttömyysturvan peruspäiväraha pieneni kaikkienensa lähes 330 euroa vuodessa, kun indeksijäädytykset ja leikkaukset toteutettiin. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Samalla tehtiin subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajausta, se on nyt palautumassa.

Näen nämä investoinnit erittäin tärkeinä. Tämä on parasta mahdollista ennaltaehkäisyä mielenterveys-, päihde- ja lastensuojeluasioissa, ja tästä haluan osoittaa nyt hallitukselle lämpimät kiitokseni.

17.52 **Anna-Kaisa Ikonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen, että on erittäin paikallaan käydä näitä keskusteluja. Täällä kysyttiin kokoomuksen linjaa vanhuspalveluista. Mielestäni jos joku meistä tekee lupauksia vaaleissa, niin on täysin oikeutettua kysyä, pidetäänkö näistä lupauksista kiinni. Se on toinen puoli tätä asiaa, ja sen perään olemme kysyneet.

Toinen puoli, mitä pidän kestävämmänä, on arvailu siitä, mitä kokoomus on tarkoittanut. Me olemme varmaan kaikki tässä salissa samaa mieltä siitä, että me haluamme turvata arvokkaan vanhuuden. Me näemme, että käsiä tarvitaan lisää. En usko, että meillä on siinä erimielisyyttä.

Se, mitä kokoomus ajaa, on se, että nyt kun keskitytään koko ajan keskustelussa vain ympärivuorokautiseen hoitoon, me haluamme, että näemme, että suurin osa vanhuksista asuu omissa kodeissaan. Me haluamme, että samaan aikaan puhutaan myöskin kotihoidosta, omaishoidosta, että kaikki vanhukset ovat yhdenvertaisessa asemassa. Se on yksi puoli, ja toinen on se, että me haluamme, että puhutaan myöskin laajemmasta laadusta. Se, että me saamme lisää tekeviä käsiä, on yksi puoli, mutta myöskin pitää puuttua siihen työskulttuuriin ja kehittää sitä, kehittää hyvää johtamista ja vanhuspalvelujen laatua hyvin laajalla tavalla. Tähän me haluamme kiinnittää huomiota tässä rinnalla. Nämä ovat ne puolet.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

17.54 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen hieman hämmentyneenä seurannut tätä keskustelua, joka koskee hoivapalveluja ja tätä historiallista katsausta. Olen uusvanha kansanedustaja, ja en muista ihan täsmälleen, mitä viime vaalikaudella täällä on tehty, mutta minulla on tässä Sipilän hallitusohjelman listauksia, niin katsotaan nyt, mitä täällä on olemassa, edustaja Juvonen:

Vanhuspalveluiden henkilöstövähennys, vaikutus 70 miljoonaa euroa; vanhuspalvelusuunnitelmien heikentäminen, 10 miljoonaa; palvelumaksujen korotus, 150 miljoonaa; lääkekorvausten pienentäminen, 150 miljoonaa; potilaiden ja kuntoutujien matkakorvausten lasku, 20 miljoonaa; kansaneläkeindeksin jäädytys, 355 miljoonaa; eläketulovähennyksen pienentäminen, 419 miljoonaa; sosiaalietuuksien hintaindeksin heikennys, siinä ei anneta summaa; ja eläkeläisten asumistuen heikennys, 123 miljoonaa; eläkkeisiin ei verotukseen ansiotulovähennystä; ja viimeisenä, jollei yhteiskuntasopimusta saada aikaan, työeläkkeiden indeksikorotus puolitetaan.

Tällä ohjelmalla on neljä vuotta toteutettu täällä asioita. Mitä tämä tarkoittaa ikäihmisten kannalta muuta kuin sitä, että heitä [Puhemies koputtaa] tässä sorretaan ja painetaan alas? Nyt meillä on hallitus, [Puhemies: Aika!] jolla on täysin toisenlainen ohjelma.

17.55 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaalidemokraattien vaaliohjelma 20.3.2015 — eli silloin, mistä puhuitte — sisälsi aivan samat leikkaukset, kolmen miljardin leikkaukset, kaudelle 15—19 ja miljardin verojen kiristykset. Te vain ette kertoneet, mistä te leikkaisitte. Siellä oli, että kuntien valtionosuuksista 800 miljoonaa. Se olisi iskenyt aivan samalla tavalla, koska oltiin 15 keväällä Suomen taloudessa konkurssin partaalla, pakko oli tehdä toimenpiteitä. Nämä olivat kamalia tehdä, eikä näitä olisi pitänyt tehdä, [Kimmo Kiljunen: Ikäihmisiltä vietiin!] mutta vaihtoehto olisi ollut joku muu, esimerkiksi suuri työttömyys, jota te kasvatitte, sosiaalidemokraattiset ministerit, sillä edellisellä kaudella.

Arvoisa puhemies! Tämä hoitajamitoitus ei ole perussuomalaisille mikään desimaalikysymys, vaan se on vakava, ja te olette pettämässä vanhukset — ette meitä, vaan vanhukset — kun ette tätä toteuta muuten kuin lakiin kirjoittamalla.

17.56 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ahaa, kokoomus, nyt ymmärrän: Ei teitä kiinnosta siis se, tuleeko lakiin vanhusten oloja parantava kirjaus henkilöstömitoituksesta. Ei siis itse tämä asiasisältö kiinnosta teitä, vaan te peräätte nyt siis vaalipuheita. Älkää piilottako tätä tarkoitusperäänne puheisiin nyt sitten vanhuksista, vaan kertokaa avoimesti, että te käytte keskustelua täällä vain ja ainoastaan sen vuoksi, että haluatte perätä vaalilupauksia, ette vanhusten puolesta. Tämä tuli minulle nyt selväksi.

Mutta haluan palata vielä näihin syöpiin, koska se on aidosti asia, josta pitäisi tässä yhteiskunnassa puhua enemmän. Näyttää jo siltä, että kansansairauksien ohella syöpä alkaa olla hyvin yleinen. On arvioitu, että 2030 on jopa 11 000 syöpää enemmän kuin vuonna 2013. Meidän pitää tehdä jotain nykyistä paremmin. Arvoisat ministerit, mitä se on?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Kaksi puheenvuoroa vielä, edustaja Zyskowicz ja sitten Aittakumpu.

17.57 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Salonen, on aivan oikein, että myönsitte, että esimerkiksi minä tiedän paremmin, mikä

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

on kokoomuksen kritiikin ydin, kuin esimerkiksi te siellä salin vasemmalla laidalla. Koko hommahan lähti siitä, että silloin kun tämä vanhuspalvelukriisi tuli laajasti julkiseen keskusteluun, kokoomus halusi siinäkin tilanteessa ja paineessa olla rehellinen. Sanoimme, että ei tätä asiaa voida ratkaista sillä, että tuosta lonkalta laitetaan yksi luku lakiin ja kuvitellaan, että sen jälkeen tilanne on hoidossa. Sanoin tämän monta kertaa täällä keskustelussa muun muassa silloisen kansanedustaja Kiurun kanssa. Sanoin, että pitää ottaa huomioon kotihoito, pitää ottaa huomioon hoitajien tarve, koulutustarpeet, kaikki nämä näkökohdat. Ja on totta: kyllä meitä harmittaa, että tämä rehellisyys ei palkinnut. Me otimme takkiin vaaleissa, demarit pärjäisivät vaaleissa, lupasivat, ja se lupaus on petetty, ja nyt te teette sen niin, että seuraava hallitus saa tästä sitten kantaa vastuun.

17.59 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Rinne nosti elokuussa haastattelussa esiin, että Suomessa on satojatuhansia naisia, jotka ovat tehneet kymmeniä vuosia töitä, mutta heidän eläkkeensä on jäänyt järkyttävän pieneksi. Tämä on totta. Monet lapsiaan kotona hoitaneet äidit ovat jääneet eläkkeen saannissa pahasti jälkeen. Minulle lähetettiin tällä viikolla terveiset Kuusamosta paikallislehti Koillissanomien Meille soitettiin -palstalla samasta aiheesta. Siinä todettiin, että laita alhainen syntyvyys kuntoon, valtio hoitamaan jokaisen synnyttäneen äidin eläketurvamaksu, toimeksi vain. Haluaisin tuoda nämä ajatukset ja terveiset ministereille tiedoksi ja samalla tiedustella, millaisia toimia hallitus aikoo tehdä, jotta tämä suuri epäkohta korjataan ja kotonaan lastaan hoitaneiden eläkevaje saadaan korjattua.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tämän debattiosuuden päätteeksi ministeri Pekonen, 2 minuuttia, ja sitten ministeri Kiuru, 5 minuuttia.

18.00 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen jo ehti poistua täältä salista, hän peräsi tietoa vappusatasesesta. Hallitusohjelmassa ei ole kirjausta vappusatasesesta. Me sovimme hallitusohjelmassa, että pienimpiä eläkkeitä korotetaan euromääräisesti ja nyt takuueläkettä korotetaan sillä 50 eurolla ja pienimmät kansaneläkkeet nousevat 34 eurolla. Tämä mekanismi menee siten, että korotuksia tulee aina niille eläkeläisille asti, jotka saavat sen 1 400 euroa, mutta se korotus pienenee 34 eurosta aina mitä suurempaa eläkettä eläkkeensaaja saa. Eli me huomioimme kyllä eläkeläiset laajalti, ja heidät otetaan huomioon myös asumistuessa, ja silloin se tarkoittaa sitä, että käteen jää aidosti enemmän euroja ja se ei vaikuta siihen asumistuen summaan.

Edustaja Kankaanniemelle todettakoon, että minä en puhunut taitetun indeksin korjauksesta tässä salissa. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että käynnistetään kolmikantainen selvitys siitä, miten työeläkejärjestelmän sisällä voitaisiin parantaa pienemmällä työeläkkeillä olevien asemaa. Ja tämä selvitys tehdään, kuten tässä jo edustaja Kiljuselle totesin.

Puhemies! Minulta jäi vielä 30 sekuntia ylimääräistä aikaa, luovutan sen ministeri Kiurulle käytettäväksi. [Ben Zyskovicz: Se on hyvä, hän saa sen kyllä käytettyä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kiuru, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

18.01 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Kiitän kollegaa tästä lahjasta. En tiedä, miten puhemies tähän suhtautuu, kohta kuullaan.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Minusta on ollut hienoa, että me olemme voineet puhua vanhustenhuollosta niin pitkään kuin tässä salissa on puhuttu, ja käytän siihen sitten loppuajan, mikä jää näiltä muilta kysymyksiltä.

Lähden liikkeelle siitä, mistä edustaja Sarkkinen puhui. Kysyitte sote-uudistuksesta. Tässä salissa normaalisti siitä paljon puhutaan, mutta tällä hetkellä taisitte olla ainoa, joka ihan suoraan kysyi, miten sote-uudistus on tulon päällä.

Me olemme käynnistäneet sen työn, ja meillä on nyt työryhmät istumassa. Ministeriryhmässä tällä viikolla käytiin ensimmäinen väliraportti läpi, mitä on tähän mennessä saatu aikaan, ja kyllä tässä aikataulu on sillä tavalla myöskin tällä hallituskaudella kireä, että kyllä aika nopeasti pitää tietää, mistä kokonaisuudesta puhutaan. Tältä osin sote-uudistus ei ole vain rakenteellinen kokonaisuus vaan myöskin sisältöuudistus, ja siihen tuodaan nyt erittäin tärkeä palikka. 15.10. tulemme julki sillä, mikä on hallituksen toimintalinja koskien tätä sote-sisältöuudistusta. Sitä kautta tulemme puhumaan paljon tällä kaudella tulevaisuuden sote-keskuksista, nimenomaan siitä, miten palvelulinja siellä perusterveydenhuollossa ja näissä perussosiaalipalveluissa korjataan tätä aikaa ja tarvetta vastaavaksi.

Myöskin edustaja Lindén jo aikaisemmin kiinnitti huomiota tähän kysymykseen, miten hoitotakuu tulee muuttamaan meidän palveluiden saatavuutta. Itse ajattelen, että sote-uudistuksessa on kysymys nimenomaan siitä, että palveluiden saatavuus ja saavutettavuus paranevat, ja juuri siihen tarpeeseen vastataan tällä sisällölliselläkin remontilla. Varmasti tätä on kovin paljon odotettu, sillä ei ole vakavampaa asiaa kuin se, että ihminen pääsisi lääkäriin ja tulisi vielä hoidetuksi. Tätä kokonaisuutta tässä yritetään nyt parantaa. Siihen tullaan käyttämään jo yksistään ensi vuonna kymmeniä miljoonia rahaa, ja lähtökohtana on se, että saadaan hoitotakuuta kiristämällä kentälle sellainen ajuri, että joka puolella perusterveydenhuollossa on otettava vakavasti se, että ihmiset pääsevät ajoissa hoitoon, jolloin sitten kustannukset loppupäässä myöskin vähenevät.

Sitä kautta hoitotakuun osana on ehdottomasti hoidettava myöskin mielenterveysasiat. Niin kuin olen eduskunnassa aikaisemmin sanonut, ei ole mahdollista ajatella, että mielenterveyden asioita ei hoidettaisi osana ihmisen kokonaisvaltaista hoitoa. Sitä kautta hoitotakuun edistämiseksi otetaan aikanaan kantaa siihen mielenterveyttä koskevaan kansalaisaloitteeseen, joka eduskuntaan on tulossa. Sen sisältö käydään täällä eduskunnan kansalaisaloitetta koskevassa käsittelyssä hyvin tarkkaan läpi, ja silloin selviää, mikä on se kokonaisvaikutus siitä 35:stä, joka kohdistuu sosiaali- ja terveydenhuoltoon, sillä minun käsittääkseni, jos olen oikein ymmärtänyt — tapasin nämä järjestöt, jotka sitä ajavat — he haluavat myös, että siitä samasta rahasta käytetään rahaa koulutukseen. Sitä kautta en uskalla vielä ottaa kantaa, kuinka paljon se on, mutta tässä palvelulinjassa, niin kuin totesin, yksistään mielenterveysstrategian tekemiseen on varattu käytännössä kolmelle hallituskauden seuraavalle vuodelle noin 160 miljoonaa euroa rahaa ja sen jälkeen 18 miljoonaa pysyviin pohjiin. Sen lisäksi on käytettävissä sote-keskusten rahoitus, joka on merkittävä kokonaisuus — yksistään jo 160 miljoonaa plus sitten kaikki muut kehittämissalikat, jotka tässä on. Kyllä siitä kokonaisuudesta on pakko löytyä rahaa myöskin mielenterveyden asioiden hoitamiseen myös sote-keskustoimintalinjassa. Minusta se on takuuta parhaimmillaan, että ensi vuodelle nämä lisäykset on laitettu sinne pohjaan.

Omaishoitajien osalta minusta edustaja Reijonen käytti erittäin tärkeän puheenvuoron. En voi luvata tätä veroremonttia, mistä te puhuitte, se on meidän kaikkien huulilla. Jotta me tässä kokonaisuudessa parannamme ikäihmisten hoitoa, niin meidän on katsottava kaik-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kiin kulmiin, ja minusta myös omaishoitajat ovat tässä mukana. Heidät on huomioitu hallitusohjelmassa ja myöskin niillä momenteilla, joissa on rahaa.

Kotihoidosta on käyty vakavaa keskustelua, ja olen ymmärtänyt myös kokoomuksen viestin, mistä edustaja Ikonen puhui, eli katsotaan laajasti tätä vanhustenhuoltoa. Eduskunta vain ennen kesää kyllä välitti minulle täällä aika vahvan viestin siitä, että tämä mitoitustasia pitää hoitaa ensin, sillä on kiire. Sitä kautta tämä toinen paketti tulee jouluun mennessä käytyä asiantuntijoiden arvioitavana ja sitten keväällä päästään säätämään näistä lopuista. Minusta se on kuitenkin tähän kriisiin laajuuteen nähden hyvä aikataulu, että nopeasti tehdään, mutta tämä toinen puoli jää nyt sitten odottamaan vielä sitä kevättä.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi totean tästä vanhushuolteen kokonaisuudesta, että aivan oikein, 0,7:n mitoitus pystytään säätämään varsin nopeasti. Se on, niin kuin asiantuntijoiden arvioissa on sanottu. Se tulee sieltä. He ovat esittäneet omana arvionaan, että se voitaisiin säätää laiksi heti, [Ben Zyskowiec: Säätäkää, että maassa on 8 000 poliisia, sekin on helppo säätää!] ja näin ollen se 0,7:n mitoitus tulee. Hoitoisuus ja tukipalveluiden erottaminen välittömästä työstä ovat kuitenkin johtaneet näiden asiantuntijoiden raportissa siihen, että vaikka 0,7:n mitoitus tulee heti ja siihen jo useat, 22 prosenttia, nykyisistä yksiköistä pystyvät, [Puhemies koputtaa] kaikki eivät vielä pysty, ja siihen annetaan hiukan aikaa. Näin esittävät nimenomaan asiantuntijat, koska tämä hoitoisuus, jota kokoomus on ajanut, on iso juttu. Hoitojärjestöt ovat ajaneet [Puhemies koputtaa] nimenomaan tätä tukipalveluiden erottamista, ja sekin tehdään. Siksi on päädytty tällaiseen ratkaisuun asiantuntijoiden pohjalta. Hallitus ottaa sitten aikanaan, kun lausuntokierros loppuu, [Puhemies: No niin, arvoisa ministeri! — Ben Zyskowiec: Säätäkää laki, että maassa on 8 000 poliisia!] oman kantansa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vaihdetaan hallinnonalaa tässä kohtaa. — Oikeusministeri Henriksson, 5 minuuttia.

18.08 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies, värderade talman! Oikeusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 954 miljoonaa euroa. Kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon, hallinnonalan määrärahataso on 14 miljoonaa euroa suurempi kuin kuluvana vuonna.

Laillisuusperiaate ja oikeusvaltio ovat meidän suomalaisen yhteiskuntamme peruspilarit. On äärimmäisen tärkeää, että kansalaiset pystyvät luottamaan sekä lainsäädäntö- että oikeusprosesseihin. Luotettavan järjestelmän ylläpitäminen vaatii resursseja. Tämä budjettiesitys vahvistaa Suomea näiden periaatteiden pohjalta.

Budjettiesityksen keskeisenä tavoitteena on ehkäistä rikollisuutta ja rikosten uusimista sekä huolehtia rikosvastuun toteutumisesta. Hallitusohjelman mukaisesti rikosvastuun toteutumisesta ja rikosten käsittelyaikojen nopeuttamiseksi lisätään poliisin, syyttäjien ja tuomioistuinten voimavaroja siten, että koko oikeudellisen prosessin käsittelyajat lyhenevät esitutunnasta tuomioistuinkäsittelyn lainvoimaiseen tuomioon saakka.

Rikollisuuden ehkäisyn tehostamiseen esitetään 2,5 miljoonan euron vuotuista lisämäärärahaa kolmelle seuraavalle vuodelle. Tavoitteena on erityisesti vähentää uusintarikollisuutta. Väkivalta- ja seksuaalirikoksista tuomittujen sekä nuorten rikoksentehtävien auttamiseen panostetaan, jotta he eivät uusisi rikostaan. Kuten tiedätte, tulemme siis lisäämään poliisien määrää, ja tämä hyvä asia on sellainen, että siitä seuraa myös se, että me li-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

säämme koko rikosketjun osalta Syyttäjälaitokselle, tuomioistuimille, oikeusavulle ja Rikosseuraamuslaitokselle yhteensä 5,2 miljoonaa euroa.

Oikeudenkäynneissä keskitetään näytön vastaanottamista käräjäoikeuksiin, joissa todistelu videoidaan mahdollista muutoksenhakukäsittelyä varten. Tämä on myös tärkeä uudistus sekä todistajien että asianomaisten näkökulmasta. Olen todella tyytyväinen, että tämä asia saadaan nyt vihdoinkin eteenpäin. Hankkeen valmistelu alkaa ensi vuonna, ja tavoitteena on ottaa uusi toimintatapa käyttöön vuonna 2022. Perustamiskustannuksiin esitetään 2 miljoonaa euroa ensi vuodelle ja 2,5 miljoonaa euroa sitä seuraavalle vuodelle.

Värderade talman! För garanterandet av asylsökandes rättssäkerhet föreslås ett tilläggsanslag på 1,8 miljoner euro jämfört med årets nivå. Asylansökningarna ska behandlas utan onödiga dröjsmål i ett individuellt förfarande som garanterar rättssäkerheten. Målet är att den genomsnittliga behandlingstiden i förvaltningsdomstolen är under 6 månader.

Ylivelkaantuminen on kasvava yhteiskunnallinen ongelma. Siihen on puututtava määrätietoisesti. Ennalta ehkäisevällä talousneuvonnalla pyritään ehkäisemään ylivelkaantumista ja vähentämään siihen liittyviä ongelmia. Tavoitteena on edistää eri viranomaisten ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä siten, että kansalainen saa nykyistä kattavammin ohjausta ja yksilöllistä apua oman taloutensa hoitamiseen. Sidosryhmäyhteistyön kehittämiseen ja yhteistyön turvaamiseen oikeusapu- ja edunvalvontapiireille kohdistetaan 1 miljoonan euron lisämääräraha, joka hallituskauden seuraavina vuosina kasvaisi 1,5 miljoonaan euroon vuodessa.

Ulosotossa harmaan talouden torjunnan 1,3 miljoonan euron lisärahoitusta ehdotetaan jatkettavaksi vuodesta 2020 lukien. Lisämäärärahalla on muun muassa laajennettu erikoisperinnän toiminta valtakunnalliseksi.

Tuomioistuinvirasto käynnistää toimintansa ensi vuonna. Virasto vastaa tuomioistuinten toimintaedellytyksistä ja keskushallintotehtävistä. Virastomenoihin esitetään 1,7 miljoonan euron lisärahoitusta.

Vanhusasiavaltuutetun tehtävän ja toimiston perustamista valmistellaan. Siihen varataan 180 000 euroa. Tämä on myös erittäin tervetullut asia.

Värderade talman! En ny nationalspråksstrategi som ska befrämja och trygga allas rätt att få service på nationalspråken och förbättra språkklimatet kommer att utarbetas, och därtill ska ett språkpolitiskt program arbetas fram när det gäller också de andra språken som talas i Finland, det vill säga samiska språken, romani, karelska språket och teckenspråken. För det här reserveras 200 000 euro.

Arvoisa puhemies! On korkea aika, että teemme kaikkemme, että naiseen kohdistuva väkivalta saataisiin kitkettyä Suomessa, ja myös tähän tarkoitukseen varataan tässä budjetissa rahaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. Ja nyt ne edustajat, jotka haluavat esittää ministerille tarkentavia kysymyksiä, nousee seisomaan ja painakaa V-painiketta. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Meri.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

18.13 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ensiksi kiittää ministeriä siitä, että nyt tulee resursseja koko tähän ketjuun. Meillä on esitutkinta huomioitu, syyttäjät ja tuomioistuimet ja vankeinhoito, koska tämä on kokonaisuus ja se ei saa yhdessäkään kohdassa tukehtua. Ja olen näistä asioista puhunut täällä useita kertoja, ja kiitos siitä.

Mutta yksi asia, johon haluan kiinnittää ministerin huomiota, on se, että käsitelimme lakivaliokunnassa hallituksen vuosikertomusta 2018 ja näitä eduskunnan antamia lausuntoja lakivaliokunnasta. Jätimme sinne edelleen lausumia, jotka eduskunta on nimenomaan hyväksynyt muun muassa vakuutusoikeustuomareiden asiantuntijajäsenten nimittämisestä, samoin vaikutusvallan väärinkäytön kriminalisoinnista. Ja harmikseni huomasin, että tämän asian käsittelyn yhteydessä oikeusministeriön kuulemisessa tuli esille, että siellä ei ole tällä hetkellä ehkä resursseja [Puhemies koputtaa] hoitaa näitä lausumia. Onko näin, että näillä lausumilla ei ole merkitystä? Ministeri, aiotteko toteuttaa näitä [Puhemies koputtaa] myös eduskunnan antamia lausumia?

18.15 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Budjettiesityksessä ehdotetaan perustettavaksi itsenäinen ja riippumaton naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävä. Tämä on tärkeä toimenpide ja vahva viesti siitä, että hallituksella on nollatoleranssi naisiin ja lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan. Hallitus haluaa myös uudistaa kansalliskielistrategian, joka turvaa kaikkien oikeuden saada palvelua kansalliskielillä ja parantaa kieli-ilmapiiriä. Myös vanhusasiavaltuutetun tehtävän ja toimiston perustamista valmistellaan. Valtuutettu edistää vanhusten asioita, välittää tietoja ja vaikeuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon aloitteilla, neuvoilla ja ohjeilla.

Det här innebär att regeringen fokuserar på barn och kvinnors jämlika rättigheter, på språkliga rättigheter och på de äldres välbefinnande. Det här är någonting som SFP länge har jobbat för och som många har väntat på. Jag vill tacka regeringen för att man har tagit de här tre sakerna på stort allvar. — Tack.

18.16 **Pihla Keto-Huovinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Syyttäjälaitokselle, tuomioistuimelle, oikeusavulle ja Rikosseuraamuslaitokselle kohdistetaan talousarvioehdotuksessa yhteensä 5,2 miljoonan euron vuotuinen lisämääräraha, mikä on positiivinen asia. Pelkään kuitenkin, että tämä loppuketjun lisäresursointi on mitoitettu nyt vain kompensoimaan poliisien määrän kasvusta johtuvaa lisätyötä eikä purkamaan jo olemassa olevia jonoja, joita esimerkiksi syyttäjien pöydät ovat väärellään. Tuosta lisämäärärahasta 2 miljoonaa on kohdennettu Syyttäjälaitokselle, ja kysynkin, onko ministeri valmis pitämään huolen, etteivät varat valu tietojärjestelmien, Aipan, kohonneisiin kuluihin tai toimitiloihin vaan nimenomaan henkilöstön lisäämiseen.

Lisäksi haluan vielä kysyä ministeriltä: onko hallitus sitoutunut huolehtimaan, että aina kun poliisi saa lisärahoitusta rikostutkintaan, vastaavat lisäykset tehdään myös oikeushallinnon resursseihin, jottei uusia pullonkauloja pääse syntymään?

18.17 **Hanna Huttunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä. On hienoa, että määrärahatasoa korotetaan. On myös erittäin hieno tavoite, että ylivelkaantumista ja siihen liittyviä ongelmia vähennetään, ja myös, että talous- ja velkaneuvonnan saatavuutta parannetaan. Hallitusohjelmassa oli myös kirjaus siitä, että

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

ulosoton suojaosaa korotettaisiin vähintään takuueläkkeen tasolle, ja haluaisinkin kysyä ministeriltä, milloin tämä mahdollisesti on toteutumassa, koska siitä on tullut vahvaa viestiä ja ihmiset odottavat kovasti tätä uudistusta.

18.17 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on oikeusvaltio, jonka ytimessä on jokaisen ihmisen perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen, ja sen puolustaminen on ihan jokaisen suomalaisenkin etu. Edellisellä kaudella tehdyt kiristykset turvapaikkajärjestelmäämme porasivat siihen anteeksiantamattomia reikiä. Niitä nyt paikkaamme, jotta tätä maata voidaan kutsua oikeusvaltioksi myös jatkossa. Tutkimustenkin mukaan nämä kiristykset vaaransivat oikeusturvan ja aiheuttivat lisäkustannuksia, kun prosessit pitkittyivät. Meidän on pystyttävä palauttamaan luottamus turvapaikkajärjestelmään. Oikeusvaltiossa ei saa olla pienintäkään epäilystä siitä, etteikö turvapaikanhakijan saama päätös olisi oikeudenmukainen ja perusteltu. Oikeusapuun liittyvät puutteet on korjattava pikaisesti, ja työ sen luottamuksen palauttamiseksi alkaa tässä talousarviossa — siitä kiitos. Oikeusvaltion murentaminen vahingoittaa viime kädessä ihan meitä kaikkia, ja siltä tieltä on hyvin vaikea palata. Sen takia olen todella iloinen, että tämä hallitus ottaa oikeusvaltioperiaatteen puolustamisen hyvin vakavasti.

Haluan muistuttaa lopuksi vielä tässä salissa siitä, että perustuslain mukaan [Puhemies koputtaa] ketään ei voida palauttaa hengenvaaraan tai sellaiseen maahan, missä henkilöä uhkaa vaino, kidutus tai muu epäinhimillinen kohtelu.

18.19 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin alkuun täytyy sanoa edustaja Hyrkölle, että kyllä se nyt vain on niin, että kun 70 prosenttia niistä, jotka tänne tulevat turvapaikanhakijoina, ei saa myönteistä päätöstä, niin silloin tavallaan niin kuin joitakin muita huijataan, meitä suomalaisia huijataan. Jos Ruotsista tullaan, niin silloin ei ole itse asiassa mitään tarvetta turvapaikalle.

Mutta sitten itse tähän muuhun kokonaisuuteen: tahdon kiittää ministeri Henrikssonian, ja täytyy sanoa, että täällä tämä talous- ja velkaneuvonnan saatavuuden parantaminen on aivan äärimmäisen tärkeä asia. Sitten samaan aikaan täytyy sanoa, että nuo Ulosottolaitoksen tuotot ainakin minun silmäni vieläkin näyttävät ehkä liian korkeilta, koska kuitenkin ajatellaan, että nämä tulevat oikeasti niistä niitten ihmisten kukkaroista, jotka kärsivät. Joten jos tätä tasoa pystytään katsomaan.

Edustaja Huttunen esitti erinomaisen kysymyksen tästä suojaosan korottamisesta, ja haluaisin painottaa sitä, että tähän kysymykseen ehdottomasti vastaus: milloin tämä tullaan tekemään? — Kiitos.

18.19 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä oikeusministeriön hallinnonalalla on erittäin hyviä toimenpiteitä. Jos mietitään sitä, että me saimme tuonne sisäministeriön hallinnonalalle poliiseja lisää, jotta rikostoiminta ja muu tällainen rikoksenselvittelyasia etenee hyvin, niin on hyvä päätös sillä tavalla hallitukselta, että myös Syyttäjälaitos saa lisää resursseja, jotta me pystymme viemään asioita eteenpäin eivätkä ne ruuhkaudu ja jää vanhoiksi asioiksi pöytälaatikoihin.

Sitten toinen asia: On erittäin hyvä tämä ulosoton rakenneuudistus, että se yhdistetään yhdeksi virastoksi, ja ennen kaikkea se, että siellä satsataan harmaan talouden torjuntaan ja siihen, että veronkiertoa tulee vähemmän. Me tarvitsemme täällä verorahoja joka tapauk-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

sessä entistä enemmän, ja meillä on erittäin paljon tapauksia, missä harmaaseen talouteen menetetään verotuloja, ja siksi tämä on erittäin tärkeä asia meille.

18.21 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on positiivisia asioita oikeusministeriön pääluokassa. Jatkaisin tähän ylivelkaantumiseen liittyen senkaltaista hanketta kysyen, että kun nämä lakimääräiset viivästyskorot ovat nykyisin jo pitkään vallinneen korkotason kannalta liian kovia, ja siihen liittyvät tietysti myös etusija-järjestyksen ongelmat, että pitkään velallisenä oleva joutuu lyhentämään pääosin korkoja, ja kun ne ovat vielä sitten liian suuria, niin ei koskaan pääse tavallaan siitä varsinaisesta velasta eroon, niin olisiko aika tehdä tällainen kokonaistarkastelu näistä korkotasosta? Se ei koske pelkästään ulosottoa ja viivästyskorkoja vaan laajemminkin esimerkiksi verotuksen puolella olevia korkotasoa liittyen vähennyksiin ja muihin, joita koskevat säännökset on tehty toisenlaisen korkomaailman aikaan.

18.22 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia oikein paljon. Täytyy oikeastaan ministerille toivottaa voimia, koska hallitusohjelma on aika kunnianhimoinen, ja myöskin budjetti, siltä osin, mitä tavoitteita on asetettu. Kaikki eivät tietysti hetkessä toteudu, vaan se vie aikaa. Paljon on selvitettävää ja työstettävää, mutta olemme tietysti mukana siinä työssä.

Erityisen hienoa liittyen jo sisäministeriöön, jota käsiteltiin, on poliisien lisämäärä, mutta kuten lakivaliokunnan puheenjohtaja totesi aikaisemmin, koko prosessista on kyse ja siitä, miten se vaikuttaa myös täällä oikeusministeriön hallinnonalalla.

Täällä on puhuttu ulosotosta ja muusta, ja jatkaisin vielä kysymyksiä tästä: onko ajatuksia edelleen pikavippeihin? Edellisen oikeusministerin aikaanhan pikavippilainsäädäntöön puututtiin, mutta siellä on edelleen ongelmia, joihin pitäisi puuttua.

18.23 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto teetti 100 000 eurolla tutkimuksen nimeltään Viha vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Tutkimuksessa käytiin läpi monenlaisia negatiivisiksi koettuja ilmaisuja ja niiden ilmenemistä sosiaalisessa mediassa. Uskottavuutta syö se, että nämä ilmaisut eivät useimpien järkevien ihmisten mielestä ole mitään vihapuhetta. Siellä ilmenevät tavalliset suomalaiset kirosanat, ja sitten sellaisia ilmaisuja kuin vaikka ”kyytä” tai ”lurppa” tai ”bönde” tai ”soijapoika” tai ”hyysäri”. Sen sijaan siellä ei vihapuheeksi määritellä vaikkapa ilmaisuja ”natsi”, ”rasisti”, ”fasisti”, ”juntti” tai ”setämies”. Nämä esimerkit ovat varsin hämmäntäviä. Oletteko, ministeri, vakavissanne, että tämän perusteella aiotaan käyttää yhteiskunnan väkivaltamonopolia ja viranomaisresursseja niin, että näitä ilmaisuja todella vaiennettaisiin?

18.23 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pitkällisen harkinnan ja selontekomenettelyjenkin jälkeen, mistä saatiin lisää tietoa ja näkemystä, saimme siviilitiedustelu- ja sotilastiedustelulainsäädännöt. Se ei ollut helppo urakka: piti muuttaa perustuslakia. Turvallisuus ja yksityisyydensuoja olivat ne tavallaan vaakakupissa olevat asiat. Asia tuli hoidettua, ja nähdäkseni nyt tämän lainsäädännön seuranta, toimeenpääntö ja resurssien ohjaaminen oikeille tahoille kuuluvat sekä sisäministerille että oikeusministerille.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Jos nyt lähinnä oikeusministerin roolissa tarkastelette asiaa ja uutta lainsäädäntöä, miten näette: Kuinka hyvin se on lähtenyt liikkeelle? Miten itse suhtaudutte ja näette perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisen? Onko teillä toimivat yhteydet tiedusteluvalvontavaltuutettuun [Puhemies koputtaa] ja asiasta vastaavaan tiedusteluvalvontavaliokuntaan?

18.25 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tässä tilanteessa nostettiin esiin naisiin kohdistuva väkivalta ja muu sukupuolittunut väkivalta. Ensimmäinen kysymykseni on: Miten kansallinen naisiin kohdistuvan väkivallan torjumisohjelma edistyy? Millainen on tilanne esimerkiksi turvakotien ja muiden palveluiden saralla? Saadaanhan varmasti varmistettua, että matalan kynnyksen puhelinpalveluilla ja muilla uhreja lähellä työtä tekevillä tahoilla on riittävät resurssit siihen heidän tärkeään työhönsä?

Sitten toisena asiana: nyt ollaan myös kouluterveyskyselyn ja monien muiden kyselyiden kautta tunnistettu, että seksuaalinen häirintä koskettaa aivan liian montaa suomalaista naista ja tyttöä erityisellä tavalla. Miten näihin ongelmiin saadaan puututtua? Toisaalta, miten saadaan puututtua sukupuolittuneeseen ja voimakkaasti etenkin naisiin ja vähemmistöihin kohdistuvaan maalittamiseen ja muuhun vihapuheeseen verkossa, joka vaarantaa jo tiettyjen sukupuolten ja vähemmistötaustasta [Puhemies koputtaa] ponnistavien mahdollisuuksia toimia julkisissa rooleissa?

18.26 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Huttunen ja Tynkkynen nostivat esille tärkeän asian, tämän, että budjetti pyrkii vähentämään ylivelkaantumista ja siihen liittyviä ongelmia.

Olen kansalaisilta saadun palautteen myötä kohdannut ylivelkaantuneiden ja esimerkiksi maksuhäiriömerkinnän saaneiden kohdalla ongelman, joka asettaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan. Kyse on sosiaalisesta luototuksesta, joka varsinaisesti kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön alaan, mutta nyt kun oikeusministeriö pyrkii vähentämään ylivelkaantumista, kysyisin: Onko tässä yhteydessä tarkasteltu tätä sosiaalista luototusta ja mahdollisuutta sen laajentamiseen? Nimittäin nyt sitä tarjoaa noin 30 kuntaa ja yli puolet Suomen väestöstä on tämän mahdollisuuden ulkopuolella. Sosiaalinen luotto on auttanut monia ihmisiä vaikean tilanteen yli.

18.27 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Haluan kiittää kaikkia hallituspuolueita siitä, että nimenomaan maksuhäiriömerkintöjen kestoajan lyhentäminen nyt mainitaan hallitusohjelmassa. Ja viime kaudella tehtiin yhteinen lakialoite yli puolue-rajojen, taisi olla 137 allekirjoittanutta, joten uskon, että tällä asialla on laaja tuki eduskunnassa. Noin 400 000 ihmisellä on maksuhäiriömerkintä, ja se, että nämä merkinnät voivat jäädä roikkumaan jopa 2—4 vuotta siinäkin tilanteessa, että se maksu on hoidettu, niin se ei mahdu minun oikeustajuuni.

Det strider mot allmän rättsuppfattning, och det är fint att denna regering ämnar ta tag i saken. Det skulle vara roligt att höra från ministern hur ärendet framskrider.

Toivoisin, että ministeri ehkä voisi kommentoida, miten tämä asia etenee. Aivan mahtavaa, että se vihdoinkin on hallitusohjelmassa, elikkä tähän ollaan puuttumassa.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

18.28 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Vanhustenhoidon tilanne on ollut pitkään huono, ja siksi hallitusohjelmaan nyt kirjattiinkin tämä vanhusasiavaltuutetun viran perustaminen, ja nyt oikeusministeriön pääluokassa on varattu muistaakseni 100 000 euroa vanhusasiavaltuutetun ja toimiston perustamiseen. Tämä on todella hyvä ja ison kiitoksen arvoinen asia. Voisiko ministeri kertoa, miten asia nyt etenee ja milloin meillä on vanhusasiavaltuutettu?

Toinen asia, josta olen todella huolissani, on tällä hetkellä eläkeläisten maksuhäiriömerkintöjen kasvu yli 65-vuotiaiden kohdalla. Tällä hetkellä näitä maksuhäiriömerkintöjä on jo lähes 35 000, ja se on koko ajan kasvava määrä. Se on lisäksi edellisvuodesta 9 prosentilla kasvanut, eli tämä on sellainen asia, johon pitäisi puuttua. Mitä ministeri ajattelee tästä?

18.29 **Olli Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monet turvapaikanhakijat käyvät läpi kielteisistä päätöksistä uusintahakemus- ja valituskierrettä, joka voi kestää useita vuosia. Lain mukaan uusintahakemuksia voi tehdä käytännössä rajoittamattoman määrän. Uuden turvapaikkahakemuksen voi jättää, jos on uusi peruste turvapaikalle. Veronmaksajien rahojen säästämiseksi turvapaikanhakijoiden uusintahakemus- ja valituskierre on kuitenkin katkaistava. Turvapaikanhakijan pitäisi kertoa viranomaisille jo hakieksaan ensimmäistä kertaa turvapaikkaa kaikki syyt, joiden perusteella hän on turvapaikkaa hakemassa. Kielteisen päätöksen jälkeen ilmeneviin uusiin syihin ei pitäisi saada enää vedota.

Arvoisa puhemies! Kysyisinkin ministeriltä: mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä tämän loputtoman uusintahakemus- ja valituskierteen katkaisemiseksi, ja voisitteko kenties ottaa kopin tästä edellä esittämästäni esityksestä?

18.30 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Joku syytti, että Heinonen ei koskaan anna hyvää palautetta ja moittii vain. Ei, kyllä minä annan hyvää palautetta silloin, kun siihen on aihetta, ja, ministeri Henriksson, teidän kohdalla on. Kiitos siitä, että talous- ja velkaneuvontaa vahvistetaan, se on tärkeä ja hyvä asia kuten myös se, että vanhusasiainvaltuutetun toimi perustetaan. Mehän teimme viime kaudella mallin, jossa oikeusasiamiehelle tätä määrärahaa osoitettiin, ja siellä itse asiassa oli toimivalta. Kysyisin ministeriltä, annatteko myös tälle valtuutetulle vastaavaa toimivaltaa vai jääkö hän enempi tällaiseksi asioiden esille nostajaksi.

Arvoisa ministeri, annan kiitosta edelleen. Annan kiitosta siitä, että Hämeenlinnan naisvankila otetaan käyttöön ensi vuonna. Hämeenlinnan satapaikkaisen naisvankilan myötä Suomen vankiloissa ei enää ole paljusellejä eli sellejä ilman wc:tä, se on hieno asia, ja tähän yhtenä kysymyksenä: millä tavalla olette ajatellut puuttua siihen, että yhä useammat vanginvartijat [Puhemies koputtaa] kokevat uhkaa tehtävänsä hoitaessa?

18.31 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kysynyt ministeri Henrikssonilta sitä, saavutammeko me tällä vaalikaudella Istanbulin sopimuksen vaatimat turvakotipaikat — nythän sinne tulee lisäystä, mikä on hieno asia.

Sitten olisin kysynyt näistä tuomioistuinmaksuista, mitä viime vaalikaudella nostettiin, että onko tehty tutkimusta, miten ne ovat vaikuttaneet oikeusturvakäsitykseen.

Ja sitten olisin, totta kai, vielä tästä ulosoton suojaosuudesta, mikä nousi ansiokkaasti useammankin edustajan puheenvuorossa esille, kysynyt, kun tiedämme, että ulosoton suo-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

jaisuus on todella matala ja se ei kannusta työntekoon, että voidaanko tätä ulosoton suojaosuutta nostaa, mikä olisi minun mielestäni erittäin tärkeä asia.

Hyvä, että velkaneuvontaa parannetaan.

Sitten vielä tämä iso huoli siitä, että yli 400 000 sote-asiakasmaksua oli 2018 ulosotossa. Se on todella iso määrä, elikkä yksityisten perintätoimistojen käyttöön pitäisi puuttua. [Puhemies koputtaa]

Ja sitten yksi erittäin tärkeä kysymys: rakennetaanhan Vaalan vankila?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä viimeiseksi — tai tässä vaiheessa, toiseksi viimeiseksi — lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Meri, ja sen jälkeen ministeri vastaa.

18.32 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on nyt ihan pakko ottaa kantaa tuohon viime kauteen, kun täällä todettiin, että hallitus porasi reikiä turvapaikkajärjestelmään ja ulkomaalaislakiin: me halusimme yhdenmukaistaa EU-jäsenmaiden tasolle meidän turvapaikkapolitiikkaa ja vähentää vetovoimatekijöitä, ja valitettavasti te viette nyt sen takaisin toiseen suuntaan.

Tämä maksukyvyttömyysasia on sellainen asia, josta itse saan paljon palautetta, ja tiedän ihmisiä, jotka haluaisivat pois velkavankeudesta mutta eivät pääse velkajärjestelyyn, ja kysynkin: onko tässä yhteydessä tarkoitus myös käydä läpi laki velkajärjestelystä, koska esimerkiksi sen lain kautta olisi mahdollisuus saada tuomioistuimen harkintaan erilaisia tapauksia ilman, että esimerkiksi vapautamme henkilöitä kovin helposti siitä, että he ovat rikosvahinkovastuussa tai erittäin kevytmielisesti velkaantuneita?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministeri. Hur många minuter? — Kolme.

18.33 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa puhemies! Kiitos oikein paljon erittäin hyvistä kysymyksistä ja kommentteista.

Lakivaliokunnan puheenjohtajalle Leena Merelle: Totta kai se on niin, että nämä lausumat, jotka valiokunta tekee, ovat tärkeitä ja ne otetaan huomioon. Meillä on toki myös resurssipulaa. Ei ole koskaan riittävästi lakimiehiä, ei myöskään oikeusministeriössä, ja tällä hetkellä kun Suomi toimii EU-puheenjohtajamaana, ne resurssit ovat todella tiukalla. Mutta kyllä näitä huomioidaan sitä mukaa kun valmistellaan uutta lainsäädäntöä, ja totta kai ne ovat tärkeitä, ja yritän pitää ne mielessä tästäkin eteenpäin.

Kiitoksia siitä palautteesta, että nyt panostetaan tähän koko rikosketjuun. Se on asia, joka on tärkeä.

Edustaja Keto-Huovinen, voit olla ihan rauhallisin mielin. Se on sataprosenttisesti varmaa, että nämä syyttäjille tulevat resurssit tulevat juuri Syyttäjälaitokselle ja syyttäjille, koska me teemme nyt niin, että mitä tulee tietotekniikkaan ja ohjelmien uudistamiseen, niin sille meillä on rahaa muualla tai se raha on varattu jo aikaisemmin, ja sen takia on tärkeitä, että juuri syyttäjät saavat nyt lisää resursseja, jotta pystyvät myös jonoja purkamaan. Se on äärimmäisen, äärimmäisen tärkeitä, ja se ei mene nyt rakennuksiin ja seiniin.

Ulosoton suojaisuus ja kaikki, mitä tulee ylivelkaantumiseen:

Tässä on tullut paljon ja hyviä kysymyksiä ja kommentteja. Totean ensinnäkin sen, että maksuhäiriöisten määrä Suomessa on korkea ja se on valitettavasti myös lievässä kasvussa. Nämä maksuhäiriömerkinnähän ovat niin sanottuja negatiivisia luottotietoja, joiden

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

tarkistaminen voi nousta esiin hyvin erilaisissa yhteyksissä. Tällä hetkellä näitä säilytetään, niin kuin edustaja Strand tässä myös nosti esille, yleensä kaksi—neljä vuotta. Nyt hallitusohjelmassa on sovittu, että maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikaa lyhennetään samalla kun positiivisia luottotietoja koskeva rekisteri otetaan käyttöön tämän hallituskauden aikana, ja tähän tullaan myös nyt sitten panostamaan.

Mitä tulee ulosoton suojaosuuteen, niin sekin on asia, joka kuulostaa hirveän helpolta, mutta se on vähän samanlainen problematiikka kuin mitä meillä on sosiaaliavuisissa, että kun halutaan tehdä työn tekeminen kannattavaksi, niin aina jossain tulee se eteen, että missä kohti mennään ojasta allikkoon, ja sen takia tämä vaatii nyt vähän enemmänkin aikaa, mutta oikeusministeriössä selvitetään nyt niin pikaisesti kuin suinkin on mahdollista ulosoton suojaosuuden korottamista ja myös vaihtoehtoisia keinoja. Elikkä katsotaan se kokonaisuus niin, että pienituloisten ulosottovelallisten käytettäväksi jäävä rahamäärä kasvaisi. Se on tässä nyt se päätavoite. Tehdään tämä selvitys ja sitten sen jälkeen päätetään jatkotoimista.

Mitä tulee turvapaikanhakijoiden oikeusapuun, niin sekin lainsäädäntö on valmisteluvaiheessa. — Tässä kohti on kolme minuuttia kulunut. Palaan mielelläni, tässä on monta monta hyvää kysymystä, mihin pitää vielä vastata. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Varmasti pääsette vielä vastaamaan.

18.37 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, kiitos vastauksesta. — Talousarvioesityksessä esitetään rikollisuuden ehkäisyn tehostamiseen 2,5 miljoonaa euroa, mikä on todella hyvä tavoite, mutta tästä esityksestä ei tarkemmin ilmene, mihin nämä rahat kohdennetaan ja miten tämä raha on tarkoitus jakaa. Onko kysymys tämmöisistä kokeiluluontoisista hankkeista, ja jos on, onko jonkinlaiset seurantamittarit laadittu?

Rikosten ennaltaehkäiseminen on taloudellisesti ja inhimillisesti viisasta, mutta toisaalta myöskin rangaistuksilla on oma funktionsa rikosoikeusjärjestelmässä. Viime vaalikaudella aloitettiin kriminaalipolitiikan kiristäminen ja seksuaalirikoslainsäädännön uudistus, ja kysynkin: onko hallitus valmis jatkamaan kriminaalipolitiikan linjan kiristämistä laajemminkin henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten osalta, eivätkä nämä kiristykset tule koskemaan ainoastaan seksuaalirikoksia, ja onko hallitus varannut määrärahalisäyksiä rangaistusten kiristämiseen?

18.39 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallitus lupaili laittomasti maassa olevien saamista seurantaan nilkkapannoin. Nyt kuitenkin näyttää tämän talousarvion valossa, että mitään tuollaista nilkkapantaseurantaa laittomasti maassa oleville ei ole tulossa, ainakaan ensi vuonna. Varsinkin keskusta tätä lupaili. Mikä on oikeusministeriön kanta ja näkemys asiaan?

18.39 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä puhuttiin juuri pikavipeistä. Eduskunnassa on käsitelty useampana kautena pikavippiä ja ylivelkaantumista. Viime kaudella talousvaliokunnan mietinnön pohjalta laskettiin muun muassa tätä korkoa 20 prosenttiin. On hyvä huomata, että nämä mietinnön osa-alueet, kuten talouskoulutuksen ja myös talousneuvonnan osiot, ovat hyvin mukana tässä hallitusohjelmassa. Hieno asia on myös tämä, että lisää tulee resursseja tuomioistuimiin ja päätöksen-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

tekoon. Mutta haluaisin kysyä tässä, kuinka pitkä on tällä hetkellä hallintotuomioistuimessa valitusten läpimenoaika. Meillä on aika paljon Suomessa näitä investointeja, miljardi-luokan investointeja, jotka ovat määrätystä valituksista johtuenkin jumissa. Voidaanko muun muassa näitä nopeuttaa?

Vielä sitten näistä kiinteistöistä: Paljonko esimerkiksi Risen alueen nykyisten kustannusten kasvussa on kiinteistökustannuksia? [Puhemies koputtaa] Esimerkkinä voi ottaa Se-naatti-kiinteistöjen lämmitysjärjestelyt. Ne eivät ole kaikista edullisimpia.

18.40 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin vielä pällannut näihin ulosottokysymyksiin ja tiedustellut ministeriltä sitä, että kun tietyt etuudet-han ovat kokonaan suojattuja ulosotolta, niin kuin esimerkiksi työmarkkinatuki, mutta kun näistä etuuksista maksaa veroa, ja jos maksaa sitä liikaa ja saa veronpalautusta, niin se veronpalautus viedään, ulosotto vie sen. Tähän ei myöskään sovelleta tätä normaalia suo-jaosaa silloin. Ainakin minun oikeustajuani vastaan tämä sotii, että jos joku etuus on ulos-otolta suojattu ja maksat siitä veroa liikaa ja se palautetaan, niin vouti vie. Voisiko tähän näissä uudistuksissa mahdollisesti saada korjausta?

18.41 **Mirka Soinikoski vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmaan on kirjattuna äitiys- ja isyyslain yhdistäminen vanhemmuuslaiksi. Kysyisin, missä vaiheessa tämä lakiuudistus tällä hetkellä on ja miten siinä huomioidaan kattavasti erilaiset perherakenteet ja moninaiset vanhemmuuden muodot?

Hallitus on luvannut myös parantaa vuoroasuvien lasten asemaa. Miten hallitus huomioi perheiden monimuotoisuuden ja edistää tasa-arvoista vanhemmuutta perhelainsä-dännössä?

18.42 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oikeusministe-riön raportti vuodelta 2018 kiinnitti huomiota lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin ja sii-hen, että tutkinnassa aikaa kului rikosilmoituksen jättämisestä tuomioon keskimäärin 23 kuukautta. Tämän viivästymisen todettiin vaikeuttavan tutkintaa, näyttö hankaloituu, ja myös tuomion saaminen vaikeutuu. Kysyisin teiltä, hyvä ministeri, onko mitään tehtävissä sille, että kun juuri näitä järkyttäviä rikoksia tutkitaan, niin ne etenisivät nopeasti ja myös tuomiot niistä tulisivat nopeasti. Monesti se lapsi ehtii kasvaa siinä käsittelyn aikana jo tei-niksi ja liki aikuiseksi.

Toinen kysymykseni liittyy Rikosuhripäivystykseen: riittääkö sinne resursseja?

Ja kolmas kysymys liittyy vanhusasiamieheen. Hienoa, että sellaisen saamme. Kysyisin hänen toimivallastaan: millainen tulee olemaan hänen toimenkuvansa? Se on erittäin tär-keä asia. Perussuomalaiset ovat tätä ajaneet vuosikausia täällä eduskunnassa.

18.43 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ministeri ei ehtinyt vastaamaan tähän Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan. Tuolla sivulla 188 on mainittu muutama vankila, jotka ovat nyt toteutumassa. Kysyn suoraan ministeriltä: Miksi siellä ei ole Oulun ja Vaalan vankilan rakentamisen aloittamista? Aikooko oikeusministeriö ja Ri-kosseuraamuslaitos jatkaa sitä yli kymmenen vuoden määrätietoista työtä, että Pelsolle ja Vaalaan ei koskaan rakennettaisi vankilaa? Siis aikooko se jatkaa samaa työtä kuin tähän-kin asti?

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Toinen kysymys: Aikooko valtakunnanvouti, vastoin hallitusohjelman kirjausta, supistaa ulosoton toimipaikkoja? Hallitusohjelmassa on selvä linjaus — aikooko tässäkin oikeusministeriön alainen virkakunta toimia vastoin, tässä tapauksessa hallitusohjelman, sisältöä?

18.44 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Jag skulle vilja påminna hela riksdagen om att det nästa år faktiskt är 25 år sedan Pekingdeklarationen godkändes. Det var en historisk deklARATION. För första gången talade man om flickors rättigheter och man talade om sexual- och hälsorättigheter, rätten till sexualhälsa, men också väldigt mycket om våld mot kvinnor.

Här har tidigare frågats också om den nationella rapportörens mandat som gäller våld mot kvinnor, men jag vill fråga lite om det här programmet. Det skulle vara väldigt viktigt att försäkra sig om att programmet som gäller våld mot kvinnor och könsrelaterat våld skulle innehålla allt slags våld, att det inte bara till exempel skulle gälla Istanbuldeklarationen, som man har tolkat det i Finland, utan att det faktiskt skulle täcka alla de här olika slags formerna, för det känns kanske lite tokigt att man har en bit här och en bit där. Kommer det att koordineras inom justitieministeriet?

18.45 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusturvan kannalta kaksi aivan keskeistä asiaa ovat oikeudenkäyntikustannusten määrä ja toisaalta käsittelyajat tuomioistuimissa. Onko oikeudenkäyntikulujen kohtuullistamiseksi toimenpiteitä käynnissä, ja jos on, minkälaisia? Milloin saadaan tähän muutosta?

Käsittelyaikojen osalta täällä sivulla 177 on taulukko, ja erityisesti kiinnittää huomiota vakuutus-oikeus, jossa juttumäärä ei ole kasvamassa mutta käsittelyaika on venymässä yhdeksästä kuukaudesta kymmeneen kuukauteen. Siellä on eläkeasioita ja perusturva-asioita ja tämääntyyppisiä. Miksi näin, ja miten yleensä tämä talousarvio ensi vuonna käsittelyaikojen lyhentämiseen suhtautuu? Esimerkiksi hallinto-oikeuksissa on kuntien ja yritysten asioita, jotka pitäisi saada ripeästi [Puhemies koputtaa] vietyä läpi ja näin kehitettyä työllisyyttäkin.

18.47 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä maassamme sellainenkin ongelma, että esimerkiksi monilla keskituloisilla on vaikeuksia saada oikeusapua. Haluaisin kysyä ministeriltä: onko nyt tulossa parannuksia siihen esimerkiksi oikeusavun tuloarvoja korottamalla ja säätämällä riita-asioiden oikeudenkäyntikuluihin avustajan palkkioiden osalta enimmäistaksoja ja tämän tyyppisiä korjauksia, joilla tavallinen palkansaaja, keskituloinenkin, voisi tarvittaessa paremmin saada oikeusapua?

18.47 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulosoton suojaisuuden kasvattaminen vähätuloisille olisi ok. Meikäläistä sen ei pidä koskea, minulla on ihan riittävän hyvä palkka siihen, vaikka ottaisi vähän enemmänkin pois. Mutta jos ei ulosottovelkoihin tule suojaosuutta, niin onko mahdollista ottaa sellainen asia puheeksi, että ne olisivat korottomia? Se ei kuitenkaan rasita valtion kukkaroa millään tavalla, koska ulosoton korothan eivät mene valtiolle vaan velkojille, ja näkisin tämän asian niin, että voisi asia mennä niin, että velkoja kun laittaa asian ulosottoon, niin hän luopuu siinä kohtaa korroista. Itsehän velkoja saa päättää, tekeekö hän näin sen asian vai ei. Omista työntekijöis-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

tänikin saatujen kokemusten mukaan monellakin olisi se jonkunnäköinen päämäärä ja valo tunnelin päässä, eikä se valo tunnelin päässä olisi vastaan tuleva juna vaan se, että olisi joskus mahdollista päästä [Puhemies koputtaa] oikeasti niistä veloista eroon eikä niin, että ne koko ajan kasvavat.

18.49 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ministerinkin kertoma todistelun kehittäminen ja tallentaminen on todella hyvä asia sekä prosessin luotettavuuden että todistajien ja uhrin kannalta. Näitten kertomusten toistaminen eri oikeusasteissa voi olla todella kuormittavaa etenkin rankoissa rikoksissa, kuten seksuaalirikoksissa, joissa uhrin asema voi muutenkin olla poikkeuksellisen raskas ja jopa sisältää kyseenalaistamista. Tämä uudistus on siis tervetullut.

Haluan myös nostaa esille erityisvaltuutettujen toimintaedellytysten tärkeyden ja kiittää vanhusasiavaltuutetun viran perustamisesta. Tutkitusti erityisesti vanhuksissa ja vammaisissa ihmisissä on henkilöitä, jotka käyttävät paljon palveluita, ovat jopa vuorokauden ympäri niistä riippuvaisia mutta tuntevat heikosti omia oikeuksiaan. Tästä näkökulmasta myös parannukset turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ovat oikeusvaltion näkökulmasta äärimmäisen tärkeitä.

18.50 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Henriksson, vierailin Lapin kansanedustajien kanssa Ylitornion avovankilassa muutama viikko sitten, ja heillä oli kova huoli siitä, että Ylitornion avovankilaa oltaisiin tämän hallituskauden loppulla lakkauttamassa. Tässä kun luen tätä talousarvioesitystä, niin tässä mainitaan uusia avovankiloita Hämeenlinnassa, Keravalla ja Jyväskylässä. Nyt kun tämä hallitus on ministeri Kulmunin johdolla julistautunut vahvaksi aluepolitiikan harjoittajaksi, niin kysyn nytten: millä tavalla te vastaatte tähän ylitorniolaisten huoleen vankilan sulkemisesta?

18.51 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hieman häkeltynyt lakivaliokunnan puheenjohtajan tavasta hetki sitten esittää jopa oikeusvaltio eräänlaisena vetovoimatekijänä, josta kenties voitaisiin sitten karsia. Toivon, että myös ja ehkä erityisesti lakivaliokunnan jäsenet tutustuisivat näihin tutkimuksiin ja selvityksiin, jotka kertovat aivan selvää viestiä siitä, miten oikeusturvaa ja oikeusvarmuutta on heikennetty turvapaikkaprosessissa. Meidän yhteinen vastuumme täällä on pitää huolta oikeusvaltios- ta, jopa silloin kun se ei siihen omaan poliittiseen agendaan tuntuisi sopivan.

Edellisellä hallituskaudella tehdyt leikkaukset esimerkiksi oikeusavusta ja tulkkauksesta ovat nimenomaan syitä siihen, että turvapaikkaprosessit venyvät edustaja Immosen kuvaamalla tavalla. Se on kallista mutta ennen kaikkea myöskin inhimillisesti aivan kohtuutonta. Ei kukaan halua joutua ikuiseen oikeuslimboon, mutta heikennysten takia merkittävä määrä päätöksiä on myös palautunut oikeusistuimista. Tärkeää on myöskin varmistaa oikeusavun, tulkkauksen, oikeusvarmuuden lisäksi tarvittava henkinen ja psykososiaalinen tuki siinä oikeusprosessissa ja turvapaikkaprosessissa [Puhemies koputtaa] heti alusta saakka.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Meri.

18.52 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin huomauttaa, että viime kaudella, kun tehtiin näitä ulkomaalaislain ja oikeusapulain muutoksia, ne kävi-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

vät perustuslakivaliokunnassa, jossa näistä lakimuutoksista todettiin yksimielisellä perustuslakivaliokunnan lausunnolla — jossa oli myös teidän edustajanne mukana — että ne eivät riko Suomen perustuslakia millään tavoin, elikkä tässä ei nyt ole kyllä kysymys mistään perustuslakikysymyksistä. Tämä vastauksena teille, että kannattaa tutustua niihin, ja vaikka minä olisin minkä valiokunnan puheenjohtaja, niin minä saan puhua poliittisista asioista. Näin se on.

Olisin kuitenkin ottanut semmoisen asian esille, mistä täällä harvoin puhutaan, ja kiitän siitä ja kysyn, miten varat jaetaan, kun tänne on tulossa edunvalvontaan myös rahoja. Mutta kun ne ovat yhteisen momentin alla, niin kuinka paljon edunvalvontaan tulee lisää varoja? Vanhusten ja sairaiden taloudellinen hyväksikäyttö on hyvin yleistä, ja olen itse työskennellyt vuosia maistraatissa edunvalvonta-asioiden parissa, ja siellä ollaan aika helisemässä päämiesmäärien kanssa nimenomaan, [Puhemies koputtaa] niin miten tämä raha jakautuu?

18.53 Olli Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin ensinnäkin edustaja Hyrkölle todeta sen, että kyllä turvapaikanhakijoiden oikeusturva on toteutunut Suomessa tähän asti erittäin hyvin.

Edustaja Juvonen nosti tässä edellä esiin erittäin tärkeän asian. Eli nykyisinhän tilanne on tosiaan se, että liian monien oikeusprosessien käsittely on suunnattoman hidasta ja oikeusprosessit laahaavat monia vuosia jäljessä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on monena vuotena antanut Suomelle useita huomautuksia siitä, että maassamme oikeudenkäynnit kestävät liian kauan. Tämä rikosprosessin kesto aiheuttaa inhimillistä kärsimystä kaikille asian osapuolille, ja viive oikeuskäsittelyssä myös heikentää kaikkien osapuolten oikeusturvaa merkittävästi.

Kysyisinkin ministeriltä: lupaatteko nyt, vihdoin ja viimein, että tämä asia saadaan tällä hallituskaudella kuntoon?

18.54 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ongelma Suomen turvapaikkajärjestelmässä on ollut nimenomaan toimeenpanon ja hallinnon puolella. Tähän ovat lukuisat asiantuntijat kiinnittäneet huomiota. Ei ole tainnut viime vuosina kukaan tulla esiin sen kanssa, etteikö näitä ongelmia olisi.

Helsingin Sanomat raportoi muun muassa siitä, että kun oikeusavussa on siirrytty könttäsummaan sen sijaan, että maksettaisiin tehdystä työstä, niin osa turvapaikanhakijoista ei ole ikinä nähnyt oikeusavustajaansa tai avustaja saapuu paikalle töihin humalassa. On myös muita aivan järkyttäviä tilanteita, joihin on todella edetty sen tuloksena, että on siirrytty tähän könttäsummakorvaukseen aiemman hyvän järjestelmän sijaan.

Näistä jo ennakoon varoitettiin, [Välihuuto perussuomalaisen ryhmästä] mutta toki vasta käytännössä nähtiin, kuinka kamalalla tavalla voi käyttää hyväksi toisen ihmisen hätää. Näihin ongelmiin hallitus on nyt puuttumassa, ja se on aivan oikein, koska eihän se humalainen oikeusavustaja voi auttaa siinä ensimmäisessä puhuttelussa kertomaan niitä oikeasti merkittäviä syitä, jotka pitää pystyä huomioimaan siinä turvapaikkapuhuttelussa. [Puhemies koputtaa] Se ei ole kenenkään etu, että siinä ensimmäisessä puhuttelussa eivät olennaiset asiat tule selville. Se on se, mikä pitkittää. Se on se, mikä [Puhemies koputtaa] johtaa niihin uusintoihin, valituksiin ja kierroksiin.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei pitkitetä enää tätä istuntoa. Ehditään vielä ottaa edustaja Tynkkynen ja sitten ministeri.

18.55 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa tosiaan on aika paljon erilaisia ongelmia. On puhuttu nyt näistä maksuhäiriömerkinnöistä. Myöskin mainitsitte täällä, että tämä ekstremismi, ja nimenomaan islamilainen, on nousussa. Nyt minä pyytäisinkin, että priorisoisitte tämän raskaan paketin oikealla tavalla, arvoisa oikeusministeri. Älkää kuunnelko sitä, mitä vihreät ovat sanoneet. He ovat korostaneet puolestaan, että tässä paketissa tämä vihapuheasia ja maalittaminen olisivat niitä, mihin pitäisi puuttua. [Iiris Suomela: Ja naisiin kohdistuvaan väkivaltaan!] Mutta nämä vihapuhe- ja maalittamisjutut voidaan jättää aivan sivuun. Vihapuhetta ei edes mainita koko Suomen laissa.

Vielä lopuksi sanon sen, että on yksi oikeusprosessi, mikä on äärimmäisen kummallinen. Yleensä syyte johtaa tuomioon joskus, joskus taas se raukeaa, mutta kiihottaminen kansanryhmää vastaan aina johtaa tuomioon. Tässä on nyt jotain todella epäilyttävää. Pyytäisin, että tähän voisitte puuttua ja tarkastella tätä prosessia. [Iiris Suomela: Jäävi! — Sebastian Tynkkynen: Kokemusasiatuntija!]

18.56 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Jos aloittaisin sillä, että totean, että mitä tulee oikeusavun tulorajojen tarkistamiseen, niin olen samaa mieltä kuin moni edustaja tässä salissa, että meillä on tietty ongelma tällä hetkellä. Liian moni jättää asiansa viemättä oikeuteen, kun pelkää oikeudenkäyntikuluja. Sen takia meillä on hallitusohjelmassa selvä tavoite: selvitetään tulorajojen nostamista ja keskituloisten oikeusapua ja oikeusturvavakuutusten säätelyä. Tämän osalta käynnistämme nyt tutkimushankkeen myös ministeriössä. Tilanteen pitäisi olla sellainen, että jokainen, joka kokee, että hänen pitää saada asiansa oikeuden käsittelyyn, myös saisi sen ja uskaltaisi sinne mennä.

Sitten näistä muutamasta henkilöresurssikysymyksestä: Tämä meidän vanhusasiamies tai -nainen tullaan nyt seuraavana vuonna eli ensi vuonna... [Toimi Kankaanniemi: Valtuutettu!] — Valtuutettu, oikein. [Toimi Kankaanniemi: Vanhusasiavaltuutettu!] — Se on joo, edustaja Kankaanniemi, se on vanhusasiavaltuutettu. [Toimi Kankaanniemi: Kiitos!] Ensi vuonna tehdään ne toimenpiteet, joita tarvitaan, jotta hän pääsee sitten vauhtiin seuraavana vuonna.

Mitä tulee naisiin kohdistuvaan väkivaltaan, niin tämä hallitus todella haluaa nyt panostaa siihen, että saataisiin toimivampi järjestelmä. Me tehdään kattava naisiin kohdistuvan väkivallan toimintaohjelma. Se tehdään poikkihallinnollisesti. Siihen työhön tullaan varmasti kytkemään myös kolmatta sektoria, kansalaisjärjestöjä ja myös muita ministeriöitä. Meitä on monta ministeriä, joita tämä asia huolettaa. Se on oikeusministeriön vetovastuulla. Tehdään siitä hyvä ohjelma, jota voidaan myös käytännössä toteuttaa. Näitä turvakoti-paikkoja tulee lisää, edustaja Hänninen. Nekin ovat STM:n vastuulla.

Sitten tässä on tullut paljon kysymyksiä vankilaverkostosta. Vankilaverkoston osalta Hämeenlinnan naisvankila toteutetaan parhaillaan, ensi vuonna otetaan käyttöön, ja silloin myös, niin kuin tässä on todettu, päästään paljuselleistä eroon. Vaalan vankila: kyllä se Vaalan vankila tulee, se on hanke, joka nyt menee kyllä eteenpäin. Edustajalle, joka kysyi Tornion [Eduskunnasta: Yli-Tornion!] vankilasta: Hallitus pitää kiinni siitä, että toimipaiikat pysyvät siinä, missä tänä päivänäkin on toimintaa. Elikkä tämmöistä vaaraa ei tällä hallituskaudella ole, että joku näistä paikoista nyt suljettaisiin.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

No, sitten pikavippisääntely. Se on tietysti hyvä asia, että nyt ollaan saatu korkokatto. Me seuraamme nyt tätä tilannetta ja katsomme, onko tarvetta tehdä vielä jotain lisää. Tämä on asia, jota pidämme vahvasti esillä.

Mitä tulee kriminaalipolitiikkaan ja ylipäänsä tilanteeseen meidän tuomioistuimissa, mikä koskee myös itse oikeudenkäyntejä, olen edustaja Juvosen kanssa samaa mieltä, että aivan liian moni joutuu odottamaan liian pitkään, ja varsinkin lasten osalta tämä on erittäin, erittäin, erittäin huono asia. Sen takia hallitus panostaa nyt siihen, että saataisiin prosessit etenemään nopeammin, ja sen takiahan tässä tulee myös lisäresursseja. Mutta tiedämme myös, että ei se ole niin helppoa, että ykskaks me saisimme suuresti näitä käsitte-lyaikoja lyhenemään. Mutta totta kai tämä on tavoite. Ylipäänsä pitäisi myös pyrkiä ottamaan videointi mukaan alioikeuskäsittelyssä, eli se, että taltioidaan se, mitä todistaja, asianomistaja on sanonut. Se helpottaa myös uhrin tilannetta, se helpottaa myös lasten osalta sitä tilannetta, ettei tarvitse enää sitten hovioikeuteen mennä kertomaan samaa asiaa. Se voi olla erittäin traumaattista muutenkin rikoksen uhrille.

Seksuaalirikoslainsäädäntö uudistetaan kokonaisvaltaisesti, ja kyllä hallitus tulee muutenkin tarkastelemaan nyt sitä, ovatko meidän rangaistukset oikealla tasolla. Sitten se on toinen asia, että ainoastaan rangaistuksia korottamalla ei päästä siihen, että rikoksia voitaisiin niin hyvin ennalta ehkäistä, että sitä ennalta ehkäisevää toimintaa ei tarvitsisi tehdä. Sen takia hallitus panostaa myös rikosten ennaltaehkäisyyn kaksi ja puoli miljoonaa euroa vuodessa. Nyt käydään juuri sitä keskustelua ja tehdään ohjelma sille, millä tavalla tämä tullaan toteuttamaan. Ja olette, edustaja, oikeassa siinä, että tässä tarvitaan myös sitä vaikuttavuutta, [Puhemies koputtaa] ja sitä hallitus myös hakee.

Ihan lopuksi, arvoisa puhemies, tämä hallitus panostaa rikosten torjuntaan enemmän, seksuaalirikoslainsäädäntö uudistetaan, ja huolehdimme toimivasta rikosprosessista ja huolehdimme myös siitä, että meillä on oikeusvaltio, joka kestää ja johonka meidän kansalaiset voivat luottaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Nyt vaihdetaan hallinnonalaa, ja ministeri Paatero, 5 minuuttia.

19.03 Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Ensiksi yleisestä pääluokasta numero 28, jossa siis tavoitteena on maailman paras julkinen hallinto, jossa valtionhallinto toimii kaikkien hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti: se tarkoittaa kansalaislähtöisyyttä ja luotettavuutta. Valtiovarainministeriö vastaa tässä valtioneuvoston osana julkisen hallinnon vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta.

Digitalisaatio on se, mihin panostetaan julkisia palveluita ja asiakaslähtöisyyttä parantavasti. Digitalisoinnilla kehitetään myös monipaikkaisuutta ja joustavaa työskentelyä, joilla on merkitystä tietysti ilmastonmuutoksen mutta myöskin tasa-arvon toteutumisen kannalta. Kuntia tuetaan merkittävästi, sillä kunnat tuottavat tärkeitä peruspalveluja, ja peruspalveluiden valtionosuutta ja verokompensaatiota maksetaan vuonna 20 kunnille 1,1 miljardia enemmän kuin tämän vuoden taso — josta siis tämä 237 miljoonaa jo tänä vuonna. Indeksikorotusten ja -tason leikkausten aika siis loppuu, ja kunnan peruspalveluiden taso nousee 2020-vuoden 7,1 miljardista 7,4 miljardiin kehyskauden aikana.

Sitten muutamia sanoja näistä erityisesti. Valtiovarainministeriön tuottavuusmääräraha on noin kolme miljoonaa euroa, ja sitä käytetään erityisesti tuottavuuden edistämiseen täh-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

täävien investointien, tutkimusten, selvitysten ja koulutusten hankkimiseen ja toteuttamiseen. Tällä ei vähennetä julkisen puolen henkilöstöä. Tämä ei ole siis henkilöstöleikkaus, vaan tuottavuus aidosti.

Digitalisaatioon satsataan 38 miljoonaa euroa ensi vuoden aikana, millä turvataan laadukkaita ja saavutettavia digitaalisia palveluita ja ohjataan näitä niin, että Suomi on ykköskategoriassa tulevaisuudessakin julkisen hallinnon digitalisoinnissa. Niitä palveluita käyttävät sitten yksittäiset henkilöt tai yritykset yhdessä julkisen toiminnan kanssa.

Turvallisuusviranomaisten osalta viestintäverkkoihin satsataan noin kahdeksan miljoonaa euroa, johon kuuluvat tietenkin turvallisuusradioverkkoon perustuva viranomaisviestintäpalveluiden käyttö, ylläpito ja uuden laajakaistaisen viranomaisviestintäpalvelun kehittäminen.

Kuntien tukemiseen, johon viittasinkin äsken, peruspalveluiden valtionosuutta ja verotuloihin perustuvaa valtionosuuden tasausta pidetään tärkeänä, ja sillä on mahdollisuus pitää peruspalveluita kaikkialla yllä. Näihin lisätään subjektiivisen varhaiskasvatuksen laajentaminen ja ryhmäkokojen pienentäminen, Vaasan sairaalan laajentaminen laajan päivystyksen sairaalaksi, perheiden elämäntilanteiden moninaisuuden muutokset — kaikkiin näihin uusiin tehtäviin yhteensä 36 miljoonaa euroa.

Veroperustemuutokset kompensoidaan ja maksetaan jatkossa omalta momentilta, joka näyttäytyy teille kaikille, jotka olette aikaisemminkin tähän kirjaan tutustuneet, nyt erilaiselta, koska aikaisemmin ne ovat olleet yhdellä momentilla. Näitä korvauksia on 2,2 miljardia euroa. Valtionosuus kunnille peruspalveluiden järjestämiseen nousee siis prosenttina 25,46:een. Peruspalveluiden indeksikorotus, joka on ollut siis jäädytyksellä, nousee nyt 2,4 prosenttia, eli lisää lisäystä tulee 166 miljoonaa euroa. Kustannustenjaon tarkistus valtion ja kuntien välillä lisää peruspalveluiden valtionosuutta 102 miljoonaa euroa. Kiky-sopimuksen, eli lomarahaikkauksen, kaksinkertaisen verotuksen muutokset kompensoidaan siis jo tälle vuodelle, eli se 237 miljoonaa euroa.

Ja sitten tämä valtioneuvoston kanslian puoli, eli osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot. Valtiohan on lähtökohtaisesti, yhteiskunnallisesti ja liiketaloudellisesti vahva omistaja, joka tekee pitkäjänteistä omistamista niin, että meillä on tuottoja sekä vastaus yhteiskunnallisiin palveluihin. Budjettikirjaan on kirjattu, että osinkotuloja ja osakkeiden myyntituloja arvioidaan olevan noin kaksi miljardia euroa, ja näistä hallituksen tulevaisuusinvestointeihin varataan 750 miljoonaa euroa ja tämä 750 miljoonaa euroa on se summa, joka lähtökohtaisesti joudutaan kattamaan omaisuuden myynnillä, eli osinkotulot riittävät tähän muuhun osuuteen. — Kiitoksia, tässä lyhyesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. Nyt ne edustajat, jotka haluavat esittää kysymyksiä ministeri Paateron hallinnonalaan liittyviin kysymyksiin, painakaa V-painiketta ja nouskaa seisomaan.

19.08 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Paaterolle hyvästä esittelystä. Luulen, että monia meitä tässä salissa kiinnostaa ja on puhututtanut kuntatalous nyt tämän syksyn alussa, ja sen osalta on hienoa, että ministeri pystyy täällä kertomaan hyvää viestiä myös tässä erittäin vaikeassa kuntatalouden tilanteessa. Nyt kuntien leikkauspolitiikka päättyy ja indeksikorotukset palautetaan, ja tämän lisäksi hallitus on luvannut, että nämä uudet tehtävät rahoitetaan täysimääräisinä. Se on tietysti tärkeä viesti kunnille, kun ne suunnittelevat ensi vuoden taloutta ja varautuvat näihin

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

tärkeisiin lähipalveluiden parannuksiin, joita hallitus on luvannut toteuttaa. Kysyisinkin ministeri Paaterolta: minkälaista viestiä olet saanut kuntatalouden päättäjiltä sekä sitten kuntajohtajilta nyt tämän syksyn alussa?

19.09 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisessa taloudessa on ehdottomasti otettava kunnat huomioon, koska julkista taloutta ei saada tasapainoon ilman niitä. Tällä hetkellä me tiedämme, että kunnat kyntävät hyvin syvällä ja kuntatalouden tilanne on historiallisen vaikea. Tällä hetkellä kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino on vakava ja kroonistumassa ja kuntien on vaikea selvittää jo nykyisistä velvoitteistaan. Lisäksi verotusjärjestelmään liittyneet ongelmat ovat romahduttaneet kuntien kyvyn ennustaa verokertymiä ja kuntien kyky suunnitella taloutta pidemmällä aikavälillä on heikentynyt merkittävästi. Helsinki itse asiassa alkaa olla ainoa kunta, jonka taloutteen aurinko paistaa, jos näin uskaltaa sanoa. [Toimi Kankaanniemi: Näin on!] Budjettiesitys ei kuitenkaan sisällä todellisia keinoja alijäämien umpeenkuromiselle niin, että kustannuksia saataisiin aidosti hillittyä tai tulopohjaa vahvistettua. Päinvastoin velvoitteita ollaan lisäämässä ja niiden kompensoinnin arviot ovat tietysti hyvin olennaisia. Miten hallitus aikoo nyt esitetyn laastaroinnin ohella helpottaa kuntien tilannetta?

Ja sitten ihan toiseen asiaan liittyen kysymys: miten kaupunkipolitiikka talousarviossa?

19.10 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minkä hallinnonalan vain avaa tästä kirjasta, niin joka kohtaa ensimmäisenä lauseena tulee vastaan väestön ikääntyminen ja ikäihmiset, ja liittyen ikääntyneisiin mutta liittyen myös verotukseen kysyisin nyt teiltä, ministeri Paatero. Suomalaiset maksavat veroja hyvin mielissään ja usein joutuvat asioimaan verotoimistossa. Täällä mainitaan, että ”verotuksen palvelut ovat asiakaslähtöisiä, nopeita ja edullisia”, mutta kyllähän siellä verotoimistossa hyvin pitkään saa odottaa, jotta palvelua saa, kuin myös puhelimitse, ja nauhahan sanelee, että jonotus on maksullista. Kysyisin teiltä: millä tavalla verottajan palvelua voitaisiin sujuvoittaa ja nopeuttaa, että ikäihmisetkin jaksaisivat siellä odottaa? Samalla lähetän terveisiä Kuopioon. Viime kesänä siellä pariin otteeseen jonotin, ja sujuvasti siellä palveltiin asiakkaita ja oltiin kärsivällisiä, elikkä asiakaspalvelu siellä on hyvää mutta virkailijoita ei ole tarpeeksi. Miten tätä voidaan parantaa? Mehän maksamme niitä veroja.

19.11 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin lämpimät kiitokset ministerille näistä panostuksista kuntatalouden tervehdyttämiseksi. Ne ovat tuolla kuntakentällä varmasti toivottuja, niin että suunta on muuttuva. Tulorekisteriongelmat ja verokorttiuudistuksen vaikeudet ovat todella paljon vaikuttaneet kuntien talouteen, ja vaikka myönteistä viestiä nyt sinne kuntatalouteen on vietykin, niin silti näiden ongelmien kanssa kunnat painiskelevat ja monella kunnalla talous sukeltaa voimakkaasti. Myös nämä homekiinteistöt, erilaiset ongelmat rakentamisessa ja julkisissa rakennuksissa, aiheuttavat ongelmia siellä kuntien taloudenpidossa, ja kysyisinkin ministeriltä: voitaisiinko pohtia kuntien sisäilmaongelmaisten kiinteistöjen tai turhien sote-kiinteistöjen osalta kirjanpidollisia alaskirjauksia tai jaksotusta tai vastaavaa, jolla voitaisiin helpottaa tätä kuntien taloutta siltä osin, mikä aiheutuu näistä ongelmallisista rakennuksista?

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

19.12 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien taloustilanne on todella huolestuttava. Haluan myös kiittää ministeri Paateroa siitä, että tilannetta korjataan kasvattamalla kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia ensi vuonna 1,1 miljardilla eurolla.

Maamme väestöstä 60 prosenttia asuu kaupungeissa ja kolmannes kuudessa suurimmassa kaupungissa. Onkin tärkeää, että tunnistamme kaupunkiseutujen erityispiirteet, joita ovat muun muassa asumisen kalleus, maahanmuuttajataustaisen väestön suuri osuus, asunnottomuus ja segregatio. Kasvukaupunkien taloutta rasittavat myös suuret investointipaineet. Kestävä liikkuminen edellyttää mittavia investointeja raiteisiin ja joukkoliikenteeseen. Tarvitaan lisää kouluja ja päiväkoteja, ja ne sisäilmaongelmaiset on korjattava kuntoon.

Kysyisinkin ministeri Paaterolta, ollaanko valtionosuusjärjestelmää kehittämässä siten, että se tunnistaa paremmin myös kasvukaupunkien erityispiirteet.

19.13 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien talous on todella tiukalla. Kun on jääty miettimään, mitä kaikkea siellä on tapahtunut, niin kun katsotaan taaksepäin, niin kyllä sieltä niitä ratkaisuja on tullut, millä on tavallaan heikennetty kuntien taloutta. Minusta on hyvä, että nyt palautetaan näitä rahoja ja saadaan kuntien taloutta tuettua.

Erittäin iloinen olen tästä perheiden tukemisesta ja lastensuojeluun liittyvästä lisärahoituksesta. Siinä jäin miettimään, joko on sitä toimintatapaa, miten näitä perheitä ja lapsia ruvetaan tukemaan, minkälaisella järjestelmällä. Onko kysymys jostakin projektista tai jostain samantyyppisestä toimenpiteestä, millä hoidetaan tämä asia kuntoon? Köyhät perheethän kärsivät tästä kuntien taloudesta kaikkein eniten.

19.14 **Hanna Huttunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille selvityksestä.

Varmasti kaikki me edustajat täällä, ketkä olemme myös kuntapäätäjiä, olemme jakamassa sitä tuskaa, kun tehdään ensi vuodelle talousarvioita. Ensinnäkin tulopohja on epäselvä ja suhdanteet näyttävät kunnille aika huonolta. Sen lisäksi on tietysti hallitusohjelmassa hyviä tavoitteita, mitkä vaikuttavat kuntalaisten arkeen. Hallitushan on luvannut, että uudet tehtävät kompensoidaan kunnille täysimääräisesti eivätkä ne mene kuntalaisten kukkarolta.

Ministeri on ottanut esille myös tällöisen käsitteen kuin kevytkunta. Käsittääkseni tällaista käsitettä ei kyllä hallitusohjelmaneuvoittelussa ollut esillä, ja olisinkin halunnut kysyä, mikä tämä kevytkunta on ja mistä tämä on tullut. Hämmentää kovasti siellä kunnissa tällöinen ajattelumalli, mikä on kevytkunta.

19.15 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme nyt itse asiassa talousarvion suurinta pääluokkaa, ja yksittäisistä momenteista suurin on tämä kuntien tukeminen. Eli kun puhumme täällä talouspoliittisesta linjasta ja teemme isoa kuvaa, niin tämä 9 miljardin kokonaisuus on yksittäisistä momenteista kaikkein suurin.

Tässä pari tuntia sitten, kun käsitelimme sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaa, viittasin siihen, että pelkästään sen pääluokan kautta ei pääse tarkastelemaan sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmää, koska merkittävin rahoitus itse asiassa tulee täältä valtiovarainministeriön pääluokasta kuntien valtionosuuden kautta.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Lopuksi kiinnittäisin vielä huomiota siihen, mihin arvoisa ministerikin: digitalisaatio on melkoinen haaste. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus vieraili Kelassa, ja minulle oli uutinen se, että kolmasosa Kelan hakemuksista tulee vielä paperimuotoisina ja kaksi kolmasosaa [Puhemies koputtaa] tulee sähköisinä. Eli tässä on todella meillä vielä suuri haaste yhteiskunnassa.

19.16 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntatalous on todella kriisissä lähes koko maassa. Tämä hallituksen budjettiesitys sisältää ihan hyvän muutoksen siinä, että tämä veromenetysten kompensatio ei enää ole valtionosuuksissa, vaan irrallaan, mutta se ei ole uutta rahaa kunnille vaan menetysten kompensatio, niin kuin nimikin sanoo, 312 miljoonaa. Kiky-sopimukseen liittyvät summat eivät myöskään ole puhdasta uutta, koska esimerkiksi lomarahat maksetaan täytenä ensi vuonna, kun tänä vuonna ne maksettiin 30 prosentilla leikattuina. Eli menot kasvavat, ja niihin tulee valtionosuus — ei paranna kuntataloutta reaalisesti. Sitten on tämä, minkä te olette siirtäneet tälle vuodelle, 237 miljoonaa — hyvä se, mutta se on ensi vuodelta poissa, eli ei sitä makseta silloin, ja sillä korjataan se, ettei tule kaksinkertaista laskua kunnille. Sitten kustannusten nousu 166 miljoonaa. Se on toteutuneen indeksin, [Puhemies koputtaa] taikka inflaation, aiheuttaman menetysten korvaus. Ei tämä paketti tuo kuntiin todellista uutta rahaa, liikkumavaraa, mutta [Puhemies koputtaa] kuntien tehtävät lisääntyvät.

19.18 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, kiitoksia tästä esityksestä. Minun mielestäni on erittäin hyvä, että nyt on saatu näitä kompensatioita vähän, edes sen verran, että voidaan antaa rahaa. Mutta, tämä on jo toissa kaudella tehty päätös, että uudet tehtävät on luvattu kompensoida — se ei ole tämän hallituksen tehtävä vaan kaksi edellistäkin hallitusta teki niin, mikä on nyt täällä muistettava, ettei tule väärä käsitys.

Digitalisaatiosta sanoisin: olin itse kuntaministerinä ja arvostan sitä työtä, mitä siellä todella tehdään Suomen digitalisoimiseksi. Mutta sitä ehdottaisin, että mitä jos opetus- ja kulttuuriministeriö ja te, innokkaana ja arvostettuna ministerinä, lähtisitte pohtimaan sitä, voitaisiinko esimerkiksi eläkeläisille järjestää ihan yhdessä koulutusta, koska siellä se puute on, ettei ole ihan kaikkia niitä digitaitoja.

Sitten kysyisin teiltä: Mainitsitte Vaasan sairaanhoitopiirin, että se saa sen miljoonan. Nyt on meidän alueella hieman sellaista epätietoisuutta, [Puhemies koputtaa] että onko kysymyksessä yleiset valtionosuudet. Meneekö se kaikille kunnille Suomessa?

19.19 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näistä valtionosuuksista haluan ministeriä kiittää, siitä, että nämä on luvattu turvata. Tämä on kuntapäätäjälle äärettömän tärkeä asia. Täällä eduskunnassa on hyvä muistaa, että ylipäätään ne ihmisille tärkeät arjen asiat tehdään siellä kunnassa, ja vaikka kuinka hyvin me täällä asioita mietimme ja teemme päätöksiä, niin ne sitten lopulta yleensä toimeenpannaan siellä kunnassa. Olenkin huolissani siitä, että vaikka täällä on puhuttu myös edellisellä kaudella kunnille tulevien tehtävien kompensoinnista, niin ilmiselvästi meillä valtiovarainministeriössä ja toisaalta sitten kuntapuolella lasketaan hieman eri tavalla ne todelliset kustannukset, mitkä kunnille aiheutuvat. Ja toivon, että tähän laskentaan kiinnitetään erityisesti tarkkuutta, jotta me täällä eduskunnassa, ja myös kunnissa, olemme samaa mieltä siitä, paljonko uudet tehtävät kunnille maksavat.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

19.20 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kiitos ministerille hyvästä esittelystä. Kuten täällä on puheenvuoroissa jo tullut moneen kertaan esiin, niin kuntatalous on suurissa haasteissa. Meillä on myös hyvin erilaisia kuntia. Toisissa on haasteena se, että väestö keskittyy ja on kasvukaupunkien haasteita, ja sitten on myös vähenevien kuntaseutujen haasteita. Kysyisinkin vielä ministeriltä, kuinka eri kuntien tarpeita huomioidaan sitten jatkossa.

Kuulosti todella hyvältä, että digitalisaatioon ja asiakaslähtöisyyteen panostetaan. Se on varmasti näitten palvelutuotantoprosessien kustannustehokkuuden kannalta ihan keskeistä. Haluaisin kuitenkin vielä kysyä: kuinka tällaiset erityisryhmät, joille nämä digitalisoituvat palvelut voivat olla haastavia käyttää, sitten huomioidaan?

Kunnilla on tietysti paljon viime vuosina mennyt resursseja esimerkiksi tämän maakuntauudistushankkeen valmisteluun. Kuinka nyt sitten, kun uudelleen maakuntauudistusta tässä valmistellaan, huomioidaan esimerkiksi se työ, joka on jo aiemmin tehty, vai aloitetaanko se puhtaalta pöydältä? [Puhemies koputtaa] Ja ylipäätään, mikä on aikataulu tämän hankkeen osalta?

19.21 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä viitattiin digitalisaatioavustukseen vähän toisessa tarkoituksessa, mutta puhuisin siitä siinä mielessä, että täällä kuntien yhdistymisen tukemiseen ei juurikaan varoja ole. Kuitenkin on selvä tarve katsoa, että mentäisiin pidemmälle siinä, että Suomen kuntarakenne tulisi elinvoimaiseksi. Viite juuri näiden digitalisaatioavustusten osalta on kannustamiseen ja kuntien yhteistyöhön. Mutta eikö olisi nyt aika mennä myös pidemmälle ja tehdä tämmöinen Paras-hankkeen tyyppinen hanke, jossa katsottaisiin, minkälaisia kriteereitä elinvoimaiselle kunnalle on, minkälaiset tehtävät vaativat minkäkinlaista väestöpohjaa, ja hakea sitä kautta tämmöistä reippaampaa suuntaamista kohti tervettä kuntarakennetta? Välttämättä ei tarvita pakkoa, vaan juuri sitä, että havahdutaan siihen, että tämän sote-uudistuksen sivuvauussa pitää katsoa, miten [Puhemies koputtaa] kuntalaisten välttämättömät muut palvelut tuotetaan.

19.22 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyisin ministeri Paaterolta: Oletteko te vihdoin se ministeri, joka uskoo, että valtionyhtiöt eivät noudata esimerkiksi muun muassa tilaajavastuulakia? Ja onko aikomusta tälle asialle tehdä jotakin? Veikkaan, että olette kuitenkin kyseisestä ehkä huhusta kuullut, ettei näin toimita. Mutta aikaisempien omistajaohjausministereitten hommassa ei ole oikein tuntunut maistuvan se, että niihin asioihin oltaisiin koskaan puututtu.

19.23 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä arvoisa rouva ministeri otti esille kuntien vaikean taloustilanteen, ja se on tärkeää ja hienoa, että olette asiaan puuttunut. Kuitenkin nyt täällä opposition puolella herää kysymyksiä siitä, mikä oikeastaan on hallituksen linja, kun puhutaan kuntapolitiikasta.

Nimittäin, arvoisa ministeri, olette ottanut kantaa kevytkuntien puolesta. Olette myös ottanut mediassa kantaa näiden vapaaehtoisten kuntaliitosten puolesta. Toivotan teille kaikkea menestystä ja harkintaa vaativaan työhönne, mutta kysymyksiä herää tällä hetkellä aika paljon siitä, koska aika pian tämän jälkeen Anu Vehviläinen keskustasta antoi täystyrmäyksen tälle ajattelulle. Nyt oikeastaan kysyisin: Mikä hallituksen linja ylipäänsä on näi-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

den vapaaehtoisten liitosten osalta? Kerrotteko te sen linjan, vai kertooko hallituksen linjan teidän edeltäjänne, kansanedustaja Vehviläinen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Essayah, ja sen jälkeen pääsetään ministeri vastaamaan.

19.24 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntatalouden ahdinko on tosiasia, jonka kaikki tässä salissa kuntapäätäjänä toimivat edustajat kyllä varsin hyvin tiedämme. Valtionosuuksien palautusten aikaistaminen varmasti helpottaa omalla tavallaan nyt tätä kuntien ahdinkoa, mutta täällä silloin, kun sote-ministerit olivat paikalla, huolestuneena totesin, että tässä tilanteessa nyt kunnissa ollaan yt-neuvotteluissa elikkä siellä ollaan nyt juuri tätä sote-henkilöstöä irtisanomassa tilanteessa, jossa kipeästi tarvitaan niitä hoitajia ja meillä kotihoidossa on ihan kriisitilanteita joissakin kunnissa ja meillä on todellakin hyvin, hyvin vaikeat ajat edessä. Siinä mielessä voisi sanoa, että tämä rytmityksen muutos ei kuitenkaan sitä kuntatalouden varsinaista kriisiä sieltä poista. Elikkä siellä tietenkin kaikki ovat nyt odottaneet tässä kaikki nämä vuodet, että minkätyyppisiä soteratkaisuja ollaan tekemässä ja koska saadaan niitä isompia harteita. Olisin kysynyt ministeriltä: voitteko vakuuttaa nyt tässä tilanteessa, että kriisikuntamenettelyjä ei aloiteta nyt sen takia, kun on [Puhemies koputtaa] näillä tietyillä kunnilla nyt näitä, voisiko sanoa, rytmityksestä johtuvia ongelmia? Ja toisaalta sitten, kun kunnille on tämä kuntakokeilu työllisyyspuolella laitettu liikenteeseen, niin onhan siihen nyt sitten omat määrärahat olemassa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministeri Paatero, 3 minuuttia, ja sen jälkeen jatketaan.

19.25 **Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero:** Kiitoksia hyvistä kysymyksistä, näitä on aika paljon.

Ihan ensin Heinäluoman kysymys, kuntajohtajat ja -päättäjät. Huolta on yhä edelleen todella paljon, mutta kyllähän tämä tuo helpotusta, ja jos vastaan samalla Essayahin kysymykseen, niin todellakaan — siitä tulorekisterin tai tästä ansioverotuksen muutoksista johtuvista syistä — ei ole, koska kriisikuntamenettelyssä on aina harkinnanvaraisuus mukana, ja kun me olemme katsoneet nyt jo alustavasti sitä kuntien määrää, niin tästä syystä ei ole tulossa sinne — tai itse asiassa olisi aika vähän ollut sitä riskiä tullakaan näistä syistä — vaan kyllä ne johtuvat aika paljon sieltä muualta.

Ikonen kysyi tästä kaupunkipolitiikasta. Meillä on kaupunkistrategiaan juuri laitettu käynnistymään tällainen työryhmä, jolla tehdään kokonaisuutta, kaupunkistrategia, joka tarkoittaa sitten kaikkia asioita liikenteestä koulutukseen ja elinkeinopolitiikkaan ja kaikkea, mikä siihen liittyy.

Verotoimistot sinänsä, edustaja Juvonen, kuuluvat ministeri Lintilälle, mutta tämmöistä yhteispalvelupiste-ajattelua on yritetty jo aikaisemminkin ja viedään yhä edelleen eteenpäin, että meillä voisi olla sitten nykyisiä maistraatteja tai verohallintoa, Kelaa ja muita palvelupisteitä yhdessä valtionhallinnossa ja osin myöskin kuntien kanssa samoissa toimipisteissä. Näin pystytään niitä palveluita pitämään siellä alueella.

Näissä verotukseen liittyvissä kysymyksissä, näistä rytmivaihdoksista johtuen, ei ole kuitenkaan verohallinnolta indikoitu sitä, että verotulot vähenisivät. Se, että ne tulevat vä-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

hän myöhässä, on totta, mutta kun katson edellisestä vuodesta tähän vuoteen, niin kuntien verotulot ovat vähentyneet. Vaikka työllisyys on parantunut, niin kuntien verotulot ovat vähentyneet siitä syystä, että niitä vähennyksiä on niin paljon. Ja tämä tuntui olevan tänäänkin tässä salissa jotenkin eri tavalla ajateltuna.

Sitten näihin kysymyksiin digitaalisuudesta: meillä on meneillään tämä digitalisointi kaikissa valtionhallinnon toimissa, mutta samaan aikaan viedään eteenpäin digitukihanketta, josta on nyt jo hyviä kokeiluja ympäri Suomen — siitä, millä keinoilla ne palvelut saadaan esimerkiksi kehitysvammaisille, ikäihmisille tai muille ihmisille, joilla ei ole haluja, kykyjä tai mahdollisuutta internetin kautta kaikkia palveluita saada.

Sitten kysymys tästä, kun hallitusohjelmassa lukee meillä, että ”kannustetaan kuntarakenteen vapaaehtoiseen tiivistämiseen”, ja kun se on hallitusohjelmassa, niin minä tuen tätä ajatusta ja vien sitä eteenpäin, ja nyt mietitään, mitkä voivat olla ne kannusteet, millä sitten tätä viedään eteenpäin.

Sanaa ”kevytkunta” minä en ole ennen tätä käyttänyt vielä ikinä. Se on Helsingin Sanomien toimittajan nimitys, mutta perustuu selvitykseen, joka on laitettu liikkeelle viime toukokuussa TEAS-hankkeena: Yhtenäiskunnasta erilaistuviin kuntiin — Perustuslain reunaehdot kuntien tehtävien eriyttämiselle. Voiko meillä olla tässä maassa semmoisia kuntia, joilla toisilla on erilaiset tehtävät kuin toisilla? Tämä on siis viime toukokuussa laitettu hanke, jonka selvityksen alustavista tiedoista nähdään, että näin voisi perustuslain mukaan jopa olla. Mutta jatketaan hetken päästä.

19.29 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Paatero, teidän toimialaanne kuuluu myöskin kysymys tästä hallitusohjelmassa olevasta aloitteesta, että Keva yhdistettäisiin osaksi työeläkeyhtiöjärjestelmää. Saman tien kysyisin siihen liittyen: kun tätä selvitetään Kevan osalta, niin eikö olisi järkevää ja tarkoituksenmukaista selvittää koko tämä työeläkeyhtiöjärjestelmä sillä tavalla, että meillä olisi lakisääteistä työeläketurvaa hoitamassa yksi yhtiö? Näin tilanne on maailmalla kaikkialla muualla. Missään maailmassa ei ole useita eläkeyhtiöitä tai eläkerahastoja hoitamassa lakisääteistä työeläkeyhtiöjärjestelmää. Kansainvälisessä vertailussa suomalainen eläkeyhtiöjärjestelmähän on vertailukelpoinen, erittäin hyvä, mikä koskee sen rahoituksellista kestävyyttä ja hallinnon luotettavuutta ja avoimuutta, mutta sille järjestelmälle on ominaista, että se on erittäin kallis. Se on yksi kalleimpia järjestelmiä, mikä johtuu siitä, että meillä on useita eläkeyhtiöitä, jotka hoitavat tätä toimintaa. Yksi eläkeyhtiömalli toisi säästöä laskennallisesti noin miljardi euroa välittömästi työeläkeyhtiöjärjestelmälle, [Puhemies koputtaa] ja siinä suhteessa kysyn: eikö myöskin tätä kannattaisi selvittää?

19.30 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan aluksi täytyy kiittää edustaja Könttää siitä, että hän toi erinomaisesti esiin sen tosiasian, että kunnat ja valtionhallinto todellakin laskevat eri tavoin nämä uusista lakisääteisistä tehtävistä syntyvät kustannukset.

Ministeriltä kysyisin tätä, että kun Rinteen hallitusohjelmassa on sinänsä kunnianhimoinen tavoite vesilain uudistamisesta, joka on siis sinänsä kannatettava hallitus- ja oppositiorajan ylikin, ja samaan aikaan valtio-omisteinen yhtiö Kemijoki Oy suunnittelee valmistavansa uuden vesivoimalan Sierilään, niin miten omistajaohjausministeri Paatero aikoo ratkaista tämän räikeän ristiriidan.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

19.31 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä todella kuultiin ministerin kertomana jo, mikä on hallituksen kuntapoliittinen linja, kun edustaja Marttinen sitä tässä tiedusteli. Tosiaan kunnat ovat vapaita tekemään vapaaehtoisia liitoksia niin kuin tähänkin asti. Pitää tosin muistaa tässä keskustelussa se, että on tehty tutkimuksia, joissa on todettu, että kuntaliitoksilla ei ole ollut myönteisiä elinkeinovaikutuksia eikä niillä ole ollut myöskään kuntien menoihin vähentäviä vaikutuksia vaan ne menot ovat siirtyneet näihin uusiin, yhdistyneisiin kuntiin.

Sinänsä tämän kuntatalouden vaikean tilanteen ei pitäisi tulla kenellekään yllätyksenä, kun katsotaan tätä meidän ikääntymistä, meidän sote-menojen kasvua. Hallitus on erittäin sitoutunut siihen, että sote-uudistus viedään eteenpäin, ja tämä on myöskin kuntatalouden tulevaisuuden kannalta aivan välttämättömyys, että sosiaali- ja terveystaloudet saadaan viimein laajemmille harteille.

Olisinkin kysynyt ministeriltä: kuinka tärkeänä te näette tämän sote-uudistuksen nyt näissä puitteissa ja siinä onnistumisen kuntatalouden kannalta tulevina vuosina?

19.32 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten muun muassa edustaja Kankaanniemi tässä hieman aiemmin totesi, niin monet kunnat ovat jo nyt kriisissä tai ainakin sen partaalla. Myös julkisen talouden selonteon mukaan kunnat ja kuntayhtymät ovat selvästi alijäämäisiä myös tulevina vuosina.

Yhtenä merkittävänä huolena on se, korvaako hallitus kunnille määräämänsä uudet tehtävät täysimääräisesti. Ainakaan takavuosina näin ei ole aina käynyt, vaan esimerkiksi kunnille koituneet investointikustannukset on arvioitu vahvasti alakanttiin, ja varsinkin Kuntaliitto on kiinnittänyt tähän toistuvasti huomiota. Toivottavasti hallitus nyt muistaa tämän lakiuudistuksia tehdessään ja niistä aiheutuvia kustannuksia kunnille korvatessaan.

Arvoisa puhemies! Paljon julkista keskustelua on herättänyt myös valtionihtiöiden tilanne, muun muassa Posti, sen kansalaisten silmissä heikentynyt luotettavuus ja postinjakelun hidastuminen, postimaksujen kohoaminen ja erilaiset [Puhemies koputtaa] palkka- ja työehtokiistat. Kysyinkin ministeriltä, millaisia omistajaohjauksen keinoja hän aikoo käyttää Postin tilan vakauttamiseksi.

19.34 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu nyt paljon tästä digitalisaatiosta, ja se on hyvä. Sitä pitää kehittää. Valitettavasti tällä hetkellä julkisella puolella tilanne on sellainen, että meillä on paljon erilaisia alustoja, mitkä eivät keskustele keskenään. Toivoisin, että tämän digitalisaation osalta kiinnitettäisiin varsinaisesti huomiota tähän. Varsinkin, kun on päässyt myöskin tutustumaan Virossa ja Tallinnassa siihen, että meidän itse kehittämämme järjestelmä toimii siellä yhdellä kortilla.

Toinen digitalisaatioon liittyvä asia on tekoäly, mikä tulee mukana. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: miten tekoälyn kanssa otetaan huomioon myös eettiset kysymykset?

Ja kolmantena kuntien osalta tämä ikuinen kysymys virkakielestä: virkakielen täytyy olla myös kunnan päätöksenteossa sellaista, että jokainen voi sitä ymmärtää, niin että demokratia voi myös toteutua.

19.35 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä, todellakin — kuntatalous on kireällä, ja on hienoa, että kompensatioita nyt saadaan edes jonkun verran tulemaan kuntiin päin. Tietenkin siinä on monta syytä, varmaan tätä Paras-hanketta ja niin edelleen, onkohan nyt jo sitten hanke numero 2.07 tai vastaava menossa. Niin

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

onko se tämä hallitus nyt sitten, mikä saa askelmitan lankulle ja päästään sitten tekemään sitä kuntauudistusta näillä toimenpiteillä eteenpäin? Eli olen tästä maakuntien ja kuntien kehittämisrahasta huolissani ja tavallaan kehittämisvoimasta: riittääkö meillä sitten paukuja viedä näitä sote- ja muita uudistuksia eteenpäin.

On kiinnitetty huomiota tähän digitalisaatioon, ja kysyisinkin: Mitä kuuluu Vimana Oy:lle ja SoteDigille? Ovatko ne ne pohjat, millä tätä hallinnon uudistusta viedään eteenpäin, ja ovatko ne hyvässä hapessa?

Toinen on tämä valtion kiinteistöstrategia. Kysyisin esimerkiksi Senaatti-kiinteistöjen tämänhetkisestä tilasta. Tullaanko Senaatti-kiinteistöjen strategiaan ja myös siihen tuloutukseen jonkin näköistä osaa ottamaan tai käsittelemään sitä, [Puhemies koputtaa] koska valtiokin on useissa kiinteistöissä Senaatin kautta?

19.36 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pari vaalikautta sitten tarkastusvaliokunta teki laajan sisäilmaongelmia koskevan selvityksen ja sen pohjalta mietinnön. Tämä asia koskee tuhansia ja tuhansia suomalaisia. Mietinnössä todettiin, että kenttä on pirstaloitunut: tämä asia koskee opetus- ja kulttuuriministeriötä koulutuksen kautta, sosiaali- ja terveysministeriötä terveysongelmien kautta, ympäristöministeriötä rakentamisen ohjauksen kautta. Kun nämä laitettiin yhteen, päätettiin perustaa tällainen Terveet tilat 2028 -ohjelma. Kysyn siitä ohjelmasta ja selonteosta, joka siitä on luvattu tehdä — pitääkö tämä hallitusohjelman kirjaus paikkansa? Ja kun hallitusohjelmassa sanotaan, että selvitetään korjausrakentamisen osaamiskeskuksen perustaminen, [Puhemies koputtaa] niin pitääkö sellainen huhu paikkansa, että se on tulossa Tampereelle, Tampereen yliopiston yhteyteen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Annetaan ministeri Paaterolle taas mahdollisuus vastata. Kuinkas monta minuuttia tarvitaan? [Sirpa Paatero: Vaikka kolme, sovitaanko näin?] — Okei.

19.37 Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero: Voidaan neuvotella puhemiehen kanssa. Tämä on oikein hyvä. — Jos jatketaan näistä kysymyksistä, joista osa jäi kesken ja osa sitten jatkuu tähän:

Näihin uusiin tehtäviin viitattiin tässä jaksossa mutta myöskin edellisissä. Tällä hetkellä meillä on toimielin nimeltä KUTHANEK — joka on siis valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton yhteinen toimielin, jossa käydään läpi kaikki lakiesitykset ja niihin liittyvät arviot siitä, mikä on se summa, jotta sataprosenttinen korvaus tulee — ja tähän mennessä kaikissa niissä lakiesityksissä, jotka on keretty käydä läpi, olemme olleet yhtä mieltä niistä korvattavista summista, niin varhaiskasvatuksen subjektiivisessa päivähoito-oikeudessa ja ryhmäko'issa kuin jälkihuollon laajentamisessa muun muassa. Elikkä tätä linjaa vain pitää jatkaa, jotta sitä semmoista tilannetta kuin aikaisemmin oli ei enää tulisi.

Sitten vaikka hyppään kysymyksiin näistä kiinteistöistä:

Meillähan on nyt siis Senaatilla tällä hetkellä tilanne, että siellä on nollatuottovaatimus, elikkä sitä aikaisempaa Senaatin linjausta, milloin piti saada tuottoja 4—7 prosenttia tai muuta, ei enää ole. Saimme korotettua tähän budjettikirjaan myöskin Senaatin valtuutta niin, että se on nyt 325 miljoonaa euroa, jolla voidaan näitä parannuksia tehdä. Vuoropuhelua vuokraajien elikkä kaikkien näiden mainitsemienne tahojen kanssa on yhä edelleen

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

jatkettava, että esimerkiksi poliisi ja Senaatti käyvät sen keskustelun, mitkä ovat prioriteetit, minkä kiinteistöjen osalta aloitetaan ja minnepäin mennään.

Tätä Terveet tilat -asiaa viedään myöskin Senaatin sisällä eteenpäin, mutta varsinaisesti tämä korjausrakentamisen puoli kuuluu sinne ympäristöministeriön tontille, jotenka en uskalla vastata mistään Tampereen sijoittamisesta tässä kohtaa.

Digitaalisuuteen liittyen Suomi on hyvällä mallilla. Suomihan on siis näissä Euroopan tason vertailuissa koko julkisen hallinnon osalta ykkönen, Viro on kahdeksas. Ja tämä on aina hyvä muistaa siinä kohtaa kun mietimme, olemmeko me jotenkin jäljessä. Ei, me olemme paljon edellä näitä monia muita maita.

Tämä AuroraAI on se meidän väline keinoälyyn, tekoälyyn, ja tässä budjetissa saimme myöskin rahoitusta niin, että voidaan jatkaa sitä aloitettua hanketta ja saada se käyntiin.

Kieleen liittyen olen samaa mieltä, että demokratia ei toteudu, jos ei pysty ymmärtämään lukemaansa tekstiä, ja 700 000 ihmistä muistaakseni oli se luku, jotka tarvitsisivat selkokielen tekstin. Eikä se olisi pahitteeksi kellekään muullekaan, [Johannes Koskinen: Viisi ja puoli miljoonaa!] että kaikki julkinen teksti, joka esimerkiksi internetsivuilla on, olisi siinä muodossa, että ne voi sieltä helpostikin lukea.

Postin osalta, jos muutama sana tähän omistajaohjauksen puolelle: Meillä on ohjausta niin, että me käymme keskusteluja Postin hallituksen puheenjohtajan kanssa, on käyty nyt useamman kerran. Siellä on tällä hetkellä työehtosopimusneuvottelut meneillään, ja me olemme päättäneet, että pitää olla sitten eri ministeriöiden yhteinen työryhmä, jonka pohjalta katsotaan koko Postin strategiaa ja sen tulevaisuudennäkymiä, sitä, mitä kaikkia tehtäviä ja onko meillä postilain osalta muutosmahdollisuuksia. — Kiitos.

19.41 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Digitalisaatio on tulevaisuutta ja jo ehkä nykypäivääkin, ja on erittäin tärkeätä, että valtion julkishallinnossa digitalisaatio kehittyi koko ajan. Erityisen kiitollinen olen siitä, että erityisryhmät huomioidaan ja näin tuetaan yhdenvertaisuutta.

Itse vapaaehtoistyössäni teen jatkuvasti töitä näkövammaisten kanssa. Esimerkiksi heillä on aivan suunnattomia haasteita osallistua yhdenvertaisesti yhtään mihinkään tämän yhteiskunnan asioihin. On äärimmäisen tärkeätä, että nämä asiat otetaan huomioon ikäänntyneiden, vammaisten ja muiden ryhmien kohdalla.

Kun puhutaan digitalisaatiosta, siihen liittyy myös turvallisuus ja se, että me pystymme luottamaan näihin järjestelmiin. Me tarvitsemme osaajia ja resursseja siihen, että me voimme luottaa, että nämä järjestelmät toimivat. Haluaisin kysyä: onko tämä huomioitu, ja miten tähän tullaan hallituksen toimesta puuttumaan?

19.42 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Peruspalvelujen valtionosuuksilla rahoitetaan kuntien tuottamia sosiaali- ja terveyspalveluja, ja se raha on äärettömän tärkeää. Me olemme suurien asioiden edessä: on tulossa sote-uudistusta, vanhustalviin kohdennetaan resursseja, ja kunnat joutuvat miettimään siellä, miten rahat käyttävät. Kysyisin teiltä ministeri, kun muun muassa omaishoitajat ovat olleet yhteydessä, että raha, mikä sinne kuntaan saapuu, ei välttämättä kohdennu sitten sinne kohteeseen. He kokevat, että välttämättä se raha ei kohdistu. Olisiko korvamerkitty raha tietyissä asioissa paikallaan, jotta me voisimme vakuuttua siitä, että varmasti resurssit menevät kohdalleen?

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Sitten tästä selkokielisyydestä: Yle järjesti keväällä ensimmäisen selkokielisen vaalipa-
neelin, jossa olin mukana. Kyllä siellä havaitsimme kaikki, että ei ainoastaan ymmärtämi-
nen vaan myös selkokielellä puhuminen on tärkeää. Jokainen meistä täälläkin voisi yrittää,
että puhutaan selkokielellä, mutta se vaatisi kyllä [Puhemies koputtaa] enemmän kuin mi-
nuutin aikaa. [Naurua]

19.43 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palataan tähän
Senaatti-kiinteistö-asiaan ja erityisesti Senaattiin suhteessa turvallisuussektorin toimijoi-
hin eli Puolustusvoimiin, poliisiin ja Rajaan. Kai lienee suht yleisessä tiedossa, että sekä
poliisilla, Rajavartiolaitoksella että Puolustusvoimilla nämä toimitilavuokrien kustannuk-
set nousevat jatkuvalla syötöllä ja vievät toimintamenoista erittäin suuren osan.

Nyt hallitusohjelmassa on sovittu uudenlaisen ratkaisun etsimisestä puolustussektorille,
ja olisi hyvä kuulla nyt, millaista siellä suunnitellaan. Kun ennen vaaleja viime vuonna teh-
tiin selvitystä tästä asiasta, niin suositus oli se, että puolustusministeriön alaisuuteen perus-
tetaan oma yhtiö, joka alkaisi hoitamaan puolustushallinnon kiinteistöjen omistusta ja yl-
läpitoa, mutta nyt on vihiä ja viitteitä siitä, että tämä olisikin menossa Senaatin tytäryhtiök-
si valtiovarainministeriön alaisuuteen. Tämä ei nyt kuulosta siltä, [Puhemies koputtaa] että
nämä tavoitteet toteutuvat tässä, jos näin menetellään. Kuinka asia on?

19.44 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos edus-
taja Heikkiselle kehuista. Aina tuntuu hyvältä, kun oppositio myös kehuu.

Haluaisin kysyä, arvoisa ministeri, teiltä Veikkauksesta. Olette ottanut tomerasti kantaa
Veikkauksen tilanteeseen, ja olemme lukeneet, että pelikoneiden määrää, joita tässä maas-
sa on noin 22 000, rajoitetaan 3 000:lla. Fakta on, että 3 000:n vähennyksellä, kun se Pris-
man kahdestoista pelikone lähtee, ei ole kyllä mitään merkitystä. Minua kiinnostavat eri-
tyisesti peliongelmaiset, joita tässä maassa on noin 124 000. Veikkauksen uusissa vastuul-
lisuustavoitteissa on, että peliongelmaisten määrä ei kasva. Mutta eikö tuo 124 000 ole lii-
kaa peliongelmaisia? Eikö Veikkauksen tavoitteena pitäisi olla, että peliongelmaisten mää-
rä laskee? Kun me hyvin tiedämme, kuinka paljon esimerkiksi tupakka tuottaa kansanta-
louteemme haittaa, niin miksi ei selvitetä, kuinka paljon uhkapelaaminen ja pelikoneet
tuottavat kansantaloudellemme haittaa, kun aina vain puhutaan näistä niin sanotuista voi-
toista?

19.45 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaupungistuminen
hyödyttää monia Suomessa, niin työnhakijoita, opiskelijoita kuin yrityksiä, jotka löytävät
kaupungeista parhaan mahdollisuuden kehittyä ja kasvaa, mutta samalla kaupungistumi-
nen on iso haaste niin kaupunkiseuduille kuin sitten niille alueille, jotka jäävät ilman kas-
vua. Kaupungeissa vaaditaan yhä suurempia investointeja niin kiinteistöihin kuin liiken-
teeseen ja sitten ihan niihin peruspalveluihin, jotta saadaan arki pyörimään.

Samalla kaupungeissa maan arvo nousee huimasti näiden investointien myötä. Jos vaika
sen oman asunnon ulkopuolelle sattuu tulemaan ratikkapysäkki, niin siitä saa jo ilman
mitään omaa tekemistä aika ison arvonnousun omaisuudellensa.

Viime kaudella lähdettiin valmistelemaan kiinteistöveron uudistusta, ja olisin kiinnos-
tunut kuulemaan, miten tämä uudistus etenee ja miten etenee yhteistyö erityisesti kuntien
ja kaupunkien kanssa. Tiedetään, että Suomessa on osittain vähän pirstaleisuutta tässä jär-
jestelmässä, [Puhemies koputtaa] ja sen tähden on jäänyt verotuloja kaupungeilta ja kun-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

nilta saamatta. Miten saadaan kasvava maan arvo sitten meidän kasvavien kaupunkien käyttöön?

19.47 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnat ja korruptio liitetään usein yhteen. Itse tulen Turusta, jossa on tässä suhteessa melko rumakin historia. Nyt tietääkseni menossa on kaksikin lakiuudistusta, joilla tähän ongelmaan voitaisiin puuttua.

Ja kysymykset niistä, eli ensinnäkin: missä mennään kunnallisen viranhaltijalain uudistamisen kanssa siinä mielessä, että siinä on ollut tavoitteena luoda tämmöinen rajoitus-aika-, karensiaikajärjestelmä, jolla estettäisiin johtavien kunnallisten viranhaltijoiden siirtyminen julkiselta puolelta yksityisten yritysten leipiin. Missä sen kanssa mennään?

Toinen lakihanke, joka käsittääkseni on menossa, on julkisuuslain ulottaminen koskemaan kuntayhtiöiden toimintaa [Puhemies koputtaa]. Nythän meillä on se tilanne, [Puhemies koputtaa] että kuntayhtiöiden kaikki toiminta on julkisuudelta suojattua, ja siellä korruptioriski on [Puhemies koputtaa] ilmeinen. Missä näiden lakihankkeiden kanssa mennään?

19.48 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten ministeri Paatero täällä hyvin todisti, niin kyllähän tässä hallituksen politiikassa on selkeä suunnanmuutos kuntatalouslinjassa. Ja mielestäni on myös syytä tunnustaa, että uusi hallitus joutuu nyt korjaamaan kuntien tilannetta erityistoimilla edellisen hallituksen leikkauksien jälkeen. Ja onkin hienoa, että ministeri on ottanut nyt näitä erityistoimia jo näin varhaisessa vaiheessa liikkeelle kuin nyt syksyllä, jotta näitä kuntien ahdinkoja pystytään helpottamaan.

Mutta kun itse tulen täältä pääkaupungista, Helsingistä, ja pääkaupunkiseudulta, niin yhtä lailla kuin edustaja Suomela täällä hyvin kysyi, niin kysyisin myös ministeri Paaterolta: miten hallitus nyt suhtautuu tähän kaupunkipolitiikkaan, ja ottaako hallitus kaupunkipolitiikan tosissaan [Puhemies koputtaa] ja kutsuu kaupungit yhteiseen keskustelupöytään?

19.49 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ollut hyvää keskustelua ja vielä kannustan, kun ministeri tuossa totesi, että tarvitaanko erilaisia kuntia ja TEAS-hanke on siellä olemassa, mutta 2014—2015 tehtiin tällainen kuin Tulevaisuuden kunta. Suosittelen lukemaan sen. Siinä innovoitiin vähän erilaisia kuntia, ja minä olen kyllä henkilökohtaisesti sitä mieltä, että pitäisi lähteä miettimään sitä kuntarakennetta vähän uudella lailla, että voisiko olla vähän erilaisia tehtäviä erilaisilla kunnilla, jos halutaan säilyttää kuntapohjaisena tämä meidän yhteiskuntamme.

Sitten minäkin viittaan Senaatti-kiinteistöihin — sattumalta viime kaudella aika paljon niitä ongelmia oli siinä Senaatti-kiinteistöissä, ja toivon, että niihin kiinnitetään huomiota. Siellä on esimerkiksi Puolustusvoimat, no siinä on nyt oma juttu tehty, mutta poliisi ja sitten myöskin Rajavartioston tilanne.

Sitten tietysti myöskin huolettava Veikkauksen tilanne, koska jos siellä kovasti rahoitus heikkenee, niin sehän tarkoittaa sitten järjestöiltä pois.

Ja vielä yksi kysymys: jos saisin vastauksen siihen Vaasan sairaanhoitopiiriasiaan, kun sieltä kunnat minulta kyselee sitä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

19.50 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Marraskuun alussa kuntien valtuustot tekevät veroprosenttipäätökset ensi vuodelle. Voitteko nyt vakuuttaa, millä pohjalla kunnat voivat päätöksen tehdä? Enää ei voi vuoden mittaan sitä korjata, veroprosenttia, jotta kunnat selviävät tuosta taloudesta, taloudellisesta ahdingosta. Vai onko viestinne, että ottakaa velkaa? Jos nyt on ennakoarvioita, että yli puolet kunnista nostaa veroprosenttia, niin se nostaa kyllä sitten veroastetta myös koko maassa, ja hallitus on luvannut, että veroaste ei nouse. Mutta tämä lupaus ilmeisesti tulee jo ensi vuonna tältä osin pettämään. Yt-neuvotteluja käydään kymmenissä kunnissa jo tänä päivänä, ja se johtaa väistämättä palvelujen heikkenemiseen. Kuitenkin hallitus ehdottaa — tai se sisältyy ohjelmaan — uusia tehtäviä, lukuisia — hyviä tehtäviä sinänsä — mutta rahoituksen osalta [Puhemies koputtaa] näkymät ovat kyllä erittäin hankalat.

19.51 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiuru edellä viittasi kuntien kiinteistöihin ja sisäilmaongelmaisiiin kiinteistöihin. Nythän on niin, että kun kunnilla on näitä ongelmakiinteistöjä, niillä saattaa olla siellä kunnan taseessa vielä merkittävä tasearvo, ja tämä saattaa sitten estää kunnan lähtemistä uusinvestointeihin, joilla korvataan näitä huonokuntoisia, monesti lapsille ja muille kiinteistöjen käyttäjille vaarallisia rakennuksia uusilla. Tässä taseasiassahan ei tietysti ole kyse puhtaasta rahasta, vaan tilinpäätösteknisistä asioista, mutta kuitenkin sillä on merkittävä vaikutus kuntatalouteen, kun siellä tässä liikekirjanpidossa ollaan. Yksi mahdollisuus helpottaa tätä voisi olla kunnan peruspääoman alentaminen. Sitähän voidaan tietyn edellytyksin nykyäänkin alentaa ja ikään kuin sitä kautta poistaa sieltä tätä olematonta arvoa — jos minä sen näin toisin esille. Voitaisiinko harkita tai selvittää sitä, että tätä peruspääoman alentamisen säännöstöä höllennettäisiin koskemaan nimenomaan näitä sisäilmaongelmaisii kiinteistöjä? Tämä voisi olla tietynlainen apu sinne kunnan talouden rakentamiseen ja suunnitteluun.

19.53 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri toi esille sen seikan, tilastollisen tiedon, että Suomi on johtava maa maailmassa sen suhteen, että meidän julkinen hallinto on ottanut käyttöön digitekniikkaa, digitalisoitunut. Se on sinänsä varmasti saavutus ja kehumisen arvoinen tilanne, mutta siihen liittyy varjopuolensa, ja se varjopuoli on siinä, että meillä on erityisesti ikääntyneissä ihmisissä väestöryhmää, joka ei digipalveluista niin sanotusti kostu, yksinkertaisesti siksi, että se on heille ylivoimaisen hankalaa. Yli 75-vuotiaista itse asiassa 80 prosentilla ei ole tietokonetta lainkaan, yli 85-vuotiaissa se nousee 90 prosenttiin, yli 85-vuotiailla edes kännykkää ei ole kolmasosalla käytössä. Jos me siirrämme näitä julkisia peruspalvelujamme yhä enemmän tälle digitaalisen puolelle, me synnytämme tämmöisen ikäsyrijintätilanteen: ihmiset putoavat kyymästä. Tässä suhteessa toivoisi, että hallituksella on suunnitelmia myöskin sen suhteen, että digisyrjintää pystyttäisiin torjumaan.

19.54 **Anna-Kaisa Ikonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Risikko mainitsi täällä tämän aikaisemman tulevaisuuden kuntatyön. Voisiko arvoisa ministeri ajatella, että tällainen uusi parlamentaarinen työryhmä laitettaisiin miettimään uudelleen kuntien tulevaisuutta? Voisi olla aiheellista. Toivoisin tätä, kun tämä kuntien taloustilanne ei vielä korjaannu pelkällä valtionosuuksien lisäämisellä, vaan se vaatisi myöskin ohjelmallisempaa otetta.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Alueellistamisesta: Teimme viime talvena Kuntaliiton varatoimitusjohtaja Timo Reinan kanssa selvityksen alueellistamispolitiikan uudistamisesta. Teidän asettamanne on alueellistamisen koordinaatioryhmä, ja tänä syksynä ilmeisesti on tarkoitus vetää johtopäätöksiä, minkälaista alueellistamispolitiikkaa hallitus tulee tekemään, millaista se tulee olemaan.

Ja vielä viimeisenä: Kun nyt omistajapolitiikasta täällä on eri yhtiöitten kautta puhuttu ja siinä on ollut erilaisia kohuja tänä syksynä ja on puhuttu puuttumisesta, niin oletteko arvioineet, onko omistajapoliittisissa linjauksissa uudistamistarpeita?

19.55 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin Senaatti-kiinteistöt on useampi edustaja ottanut esille ja minä otan myös Risen eli vankila-kiinteistöjenkin ongelmat. Toivon, että Senaatti-kiinteistöjen omistajia ohjattaisiin siten, että he noudattaisivat nykyistä hankintalakia ja käyttäisivät kotimaista, puhdasta lähienenergiaa, niin että se arvo jäisi sinne seuduille eikä valuisi muun muassa rajan taakse Venäjälle näissä lämpöenergia-asioissa.

Täällä tuli esille myös seutukaupunkien ja maakuntien reunakaupunkien palvelujen järjestäminen. Se on todellakin niin, että useat valtion palvelut mutta myös kuntienkin palvelut niistä puuttuvat tällä hetkellä. Meillä on Mänttä-Vilppulassa yhteinen asiointipiste, missä on kymmenen toimintoa samassa pisteessä. Me emme nimitä sitä yhteispalvelupisteeksi vaan asiointipisteeksi. Se on erittäin hyvin toiminut, ja näkisin, että aina, kun ollaan jotain esimerkiksi lopettamassa, käytäisiin hyvä yhteistyökeskustelu siitä, voidaanko nämä palvelut jättää esimerkiksi tämmöisen asiointipisteen kautta sinne kuntaan.

19.56 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä edustaja Könttä aikaisemmin jo ansiokkaasti toi esille nämä peliongelmaiset ja Veikkauksen tässä roolissaan, niin haluaisin kuulla ministeri Paaterolta, miten näette sen tilanteen, kun nykytilanteessa veikkaustuotoilla rahoitetaan esimerkiksi EHYT ry:tä, joka auttaa alkoholi-ongelmaisia ihmisiä mutta jonka rahoitus kuitenkin tulee peliongelmaisilta ihmisiltä. Näettekö tässä jotain moraalista ristiriitaa? Eikö olisi syytä jo hiljalleen ajatella, että Veikkauksen ja sen edunsaajien napanuora keskenään leikattaisiin poikki?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan siitä vierestä vielä edustaja Marttinen, ja sitten on ministerillä vastausmahdollisuus.

19.57 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kiitoksia myös ministerille vastauksesta kysymykseeni.

Jatkan vielä kysymystä aivan lyhyesti siltä osin, että kuten täällä muistaakseni edustaja Koskinen toi aikaisemmin esille, niin kun katsoo budjettikirjaa, niin momentin ”Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki” määrärahan taso laskee erittäin merkittävästi ensi vuonna ollen vain 400 000 euroa. Koska vielä vuoden 2018 tilinpäätöksessä momentin taso on ollut 7,5 miljoonaa euroa, niin kysyn teiltä, että kun kuitenkin olette tuonut tämän esille ja viittasitte myös hallitusohjelmaan näiden kuntaliitosten vapaaehtoisen edistämisen osalta, niin mitenäs te meinaatte niitä oikein edistää, kun samaan aikaan ehdotuksessa tämä taloudellinen pohja viedään pois.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Paatero, 5 minuuttia ainakin.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

19.57 Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero: Jos aloitan tästä viimeisestä kysymyksestä: Se summa, joka siellä on, on ainoastaan niissä tapauksissa — meillä ei ole muuta yhdistymistukea — jos semmoinen kunta, joka on todella huonossa kunnossa, liittyy johonkin toiseen kuntaan, jotta valtionosuudet eivät tipu, ja tätä ei ole käytetty, vaikka on ollut se useampi miljoona euroa siellä. Sitä ei ole kertaakaan vielä käytetty. Ja sen takia, että se on tämän kokoinen summa, niin sillä ei ole ihan hirveästi merkitystä, jos ei sille ole tarvetta. Toivoisin, että sille voisi olla vaikka tarvetta enemmänkin.

Mutta jos mennään alueellistamiseen liittyen: Koordinaatioryhmä on todellakin arvioimassa myöskin sitä, minkälaisia lainmuutoksia tarvitaan, koska on tarve myöskin uudistaa alueellistamislainsäädäntöä, ja tämän hyvän selvityksen pohjalta, niin kuin Ikonen hyvin tietää, monipaikkaisuus tulee olemaan yhteispalvelupisteiden ohella — tai millä nimellä ne missäkin ovat — tulevaisuuden alueellisten palveluiden ja ihmisten töiden järjestelyjen osalta se linjaus.

Muutama asia varmaankin näihin yhtiöihin liittyen, Veikkauksen osalta: Veikkaus on järjestöjen perustama, jotenka tuntuu pahalta, jos ajatellaan, että järjestöt eriyttäisi Veikkauksesta, koska Veikkaus ja RAY eivät ole valtion alun perin vaan järjestöjen itse perustamat. Näihin peliongelmaisiin liittyen on totta, että Veikkauksella on vastuu niistä peliongelmaisista ja myöskin rahoituksen hoitamisesta sinne. Suurin osa Peluuriin tulevista uusista ongelmallisista tilanteista on ulkomaisten peliyhtiöiden aiheuttamia. Yhä edelleen siis tavoitteen pitää olla vähentää peliongelmia, mutta ulkomaisten peliyhtiöiden osalta se Veikkauksen toimin ei ole mahdollista. Tämän pitää varmaankin olla kaikille selvä.

Näihin kiinteistöihin: Muun muassa Senaatin osalta erityisesti turvallisuuspuolelta tässä Kopra kysyi sitä ajatusta, miten on. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että Senaatin sisälle perustettaisiin erillinen yhtiö tai liikelaitos puolustuskiinteistöille. Puolustuskiinteistöthän ovat jo Senaatissa, mutta nyt sinne saataisiin Puolustusvoimille paremmin omaa päätösvaltaa, niin että siellä olisi erillinen oma yhtiö, joka sitten hallinnoisi Puolustusvoimien kiinteistöjä, ja tiedän hyvin, että tätä samaa keskustelua on käyty myöskin Rajan ja poliisin ja muidenkin turvallisuuskiinteistöjen osalta, koska ne kustannukset ovat olleet aika kohtuuttomia niitten nousujen osalta, kun on kunnostettu tai rakennettu uusia kiinteistöjä.

Tähän kaupungistumiseen: Suomela kysyi myöskin kiinteistöverosta ja muusta. Se uudistus, mitä muistan, että on tällä hetkellä meneillään, on näitten arvostusten osalta... [Hälinää]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt — ministeri Paatero, anteeksi — voinko pyytää takariviä vähän hiljentymään? Valtava supina kuuluu tänne.

Kiitos. — Ja Yrttiahon kysymyksiin, jotka olivat taas eri aihetta, korruption kitkemisestä: Kyllä, meillä on myöskin mainittujen julkisuuslain ja kunnallisen viranhaltijalain ja valtion virkamieslain lisäksi meneillään kuntalain uudistus, jossa mietitään esteellisyyksiä, että mitenkä jos meillä on tilanteita, että kuntien viranhaltijat ovat yhtiöiden hallituksissa, ja näitten tilanteiden purkamista tullaan katsomaan läpi, että miten se tulevaisuudessa on. Aikataulua tähän viranhaltijalain uudistamiseen en tällä hetkellä tiedä. Julkisuuslain osalta oikeusministeriö — oikeusministeri oli täällä äsken — on tehnyt selvityksen, ja se raportti on saatavissa.

Täällä useampi kysyi kaupunkipolitiikasta, ja siihen liittyen meillä on hallitusohjelmassa erikseen määritelty, että tehdään yhteistyötä metropolialueen kanssa, ja sitä yhteistyötä

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

olemme jo aloittaneet. Meillä on hyvä lista asioista, mitä on tästä kuuden kunnan kanssa valtiolla tekeillä. Meillä on yli sadantuhannen asukkaan kunnille MAL-sopimukset, joista tulee vielä 12-vuotisia, eliikkä lisätään sillä lailla suurempien kaupunkien kanssa tehtävää yhteistyötä, erikseen tehdään seutukaupungeille omaa ohjelmaa ja yhteistyötä, ja sitten meillä on vielä erillisenä harvaan asuttujen alueiden ohjelma. Ajatus on, että kun kaikille kunnille, kuntako'oilte ja kaikille alueille eivät ole mahdollisia samat toimenpiteet, niin hallitusohjelmassa on haluttu jo näin eriyttää tätä toimintaa.

Anteeksi, jäi Veikkauksen toiminnasta äsken mainitsematta, että meillä toivottavasti mahdollisimman nopeasti saadaan arpajaislaki etenemään, koska se on se, millä pelisäännöllä Veikkaus tulee tulevaisuudessa toimimaan — mitenkä mainostaminen, minkälaisia pelejä, minkälaisella ohjauksella — ja tästä syystä näen, että tällä voidaan myöskin turvata Veikkauksen toimintaa, kun saadaan tarkemmat rajat, mutta voidaan myöskin katsoa se taso, millä sitä tuloutusta sitten tulevaisuudessa kaikkiin näihin toimintoihin saadaan.

Tästä VOS-järjestelmästä ja kasvukaupunkien erityispiirteistä: Meillä on valtionosuusjärjestelmän uudistustarpeita tietysti. Meillä täällä oli toinen ja kolmaskin kysymys sotes- ta, ja kun se sote, uusi maakunta, lähtee liikkeelle, niin siinä kohtaa koko valtionosuusjär- jestelyt ja tasausjärjestelmät on tehtävä molempiin, sekä kunnille että näihin sote-maakun- tiin, ja se on tietenkin iso urakka, ja siellä molemmissa tulee olemaan tasausjärjestelmän li- säksi myöskin samoja elementtejä, eliikkä saaristolaisuus, syrjäisyys, sairastavuuskriteerit, kaksikielisyyskriteerit ja muut, aivan varmasti tulevaisuudessakin, mutta niitä painotuksia joudutaan katsomaan, ja siinä kohtaa tulee muun muassa suurten kaupunkien, erityisesti pääkaupunkiseudun, osalta ulkomaalaisten osuuden huomioiminen, pitääkö sitä muuttaa.

Sitten oli jo täällä ihan alussa kysymys valtionyhtiöiden vastuullisuudesta: Kyllä, me olemme tekemässä periaatepäätöstä, mihinkä kirjoitetaan myöskin tätä valtionyhtiöiden vastuullisuutta. Siinä samalla kun mietitään omistusrajoja, samalla kun mietitään palkitse- miskäytäntöjä, niin myöskin vastuullisuutta. On se sitten vastuullisuus liittyen ympäristö- asioihin, verotukseen, työntekijöihin tai mihin muuhun tahansa, niin nämä kaikki käydään siinä kohtaa keskustellen läpi. Toivottavasti päästään etenemään huomattavasti niitten osalta. [Paula Risikko: Ja Vaasa!] — Vaasa, kaivoin sen erikseen täältä. Hyvä että muistu- titte.

Täällä lukee hallituksen esityksessä, että ”on uusina tehtävinä otettu huomioon myös hallitusohjelman mukaisesti Vaasan keskussairaalan muutos laajan päivystyksen sairaa- laksi, miljoona euroa”. [Paula Risikko: Kelle se jaetaan?] — Tässä kohtaa se tavoite on, että tämä 1 miljoona euroa menee sille Vaasan sairaalalle. [Puhemies koputtaa — Kimmo Kiljusen välihuuto] — Meillä on digituki, sen mainitsin jo äsken, [Puhemies: Aika!] eril- lisenä hankkeena. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tässä varmasti on vielä monia yksityis- kohtia, joita sitten valiokunnassa myöhemmin käydään läpi.

Nyt siirrytään sitten seuraavaan aiheeseen eli ympäristöministeriön pääluokkaan, ja mi- nisteri Ohisalo on täällä ympäristöministeri Mikkosen sijasta esittelemässä tämän kokonai- suuden.

20.05 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvon puhemies! Arvon kansanedustajat! Tämä hal- litus on sitoutunut ilmastonmuutoksen torjuntaan ja luonnon monimuotoisuuden hupene- misen pysäyttämiseen. Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite hiilineutraalista Suomesta vuon-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

na 2035 on keskeinen mittari hallituksen onnistumiselle politiikassaan. Ympäristöministeriöllä on tärkeä rooli hallituksen kunnianhimoisen ilmastopolitiikan eteenpäinviemisessä.

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen on ilmasto- ja energiapoliittisen ministeriryhmän puheenjohtaja. Ministeriryhmän tehtävä on koordinoita ja yhteensovittaa hallituksen ilmastopoliittisia toimia. Näitä toimia toteutetaan useiden eri ministeriöiden hallinnonaloilla. Tässä työssä ministeriryhmää auttaa ilmastopaneeli, jonka rahoitusta nyt vahvistetaan.

Tavoite hiilineutraalista Suomesta ei ole helppo saavuttaa, eikä kaikkea ole hetkessä mahdollista muuttaa. Talousarvioesityksessä lähtee liikkeelle jo monia ilmastotoimia, mutta suurin osa työstä on vielä edessä. Ensi vuonna pöydälle tulevat muun muassa ilmastolain valmistelu, ympäristö- ja ilmastohaitallisten yritystukien karsinta ja energiaverotuksen kokonaisuudistus, jossa arvioidaan myös turpeen verokohtelu.

Talousarvioesityksessä hallitus tukee asumisen päästöjen pienentämistä uudella energiatehokkuusremonttien tuella. Se suunnataan erityisesti taloyhtiöille, ja siihen on varattu 20 miljoonaa euroa vuodelle 20. Tämä vauhdittaa energiaremontteja ja auttaa luomaan uutta työtä ja työpaikkoja. Tuki öljylämmityksistä luopumiseen käynnistyy vuonna 21.

Nopeutamme liikenteen sähköistämistä panostamalla latauspaikkojen lisäämiseen. Sähköautojen latausinfra tuki yli kolminkertaistuu kuluvaan vuoteen nähden.

Puukerrostalojen rakentamista tuetaan antamalla 20 prosentin korotettu käynnistysavustus puurakenteisille ARA-kerrostaloille MAL-alueilla. Myös väestön ikääntymiseen vastataan osaltaan asuntopoliittisin keinoin. Hallitus tukee asuntojen kunnostamista ikääntyneille sopiviksi ja esteettömiksi 5 miljoonalla eurolla vuonna 20. Lisäksi laaditaan ikääntyneiden asumisen toimintaohjelma vuosiksi 20—22. Hissi- ja esteettömyysavustuksia jatketaan korotetuilla määrärahavaroituksilla.

Hallituksen talousarvioesitys on vahvasti suomalaisen luonnon puolella. Luonnonsuojeluun esitetään ensi vuodelle reilut 100 miljoonaa euroa lisää rahoitusta. Tällä me haluamme suojella suomalaisille rakasta luontoa, elinvoimaisia metsiä ja soita. Suojelun lisäksi myös kunnostetaan ja ennallistetaan heikentynyttä luontoa ympäri Suomen. Tavoitteemme on, että luonnon monimuotoisuuden hupeneminen pysäytetään vuoteen 30 mennessä.

Lisärahoitus auttaa merkittävästi tämän tavoitteen saavuttamisessa. Luonnonsuojelun rahoituksen lisääminen on tärkeä teko Suomen tulevaisuuden kannalta. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on ilmastomuutokseen verrattavissa oleva uhka, ja siksi hallitus tarttuu nyt vahvasti toimeen. Jo nyt Suomen eliölajeista joka yhdeksäs ja luontotyypeistä jopa puolet ovat uhanalaisia. Luonnonsuojelun lisärahoitusta käytetään muun muassa suojelualueiden määrän lisäämiseen. Hallituksen panostuksilla metsiensuojelun Metso-ohjelman 96 000 hehtaarin tavoite saavutetaan vuoteen 25 mennessä. Hallitus panostaa myös heikentyneiden elinympäristöjen parantamiseen kymmenen vuoden pituisella ohjelmalla. Tämän elinympäristöohjelman puitteissa kohennetaan suomalaisille rakkaan luonnon tilaa. Hallitus käynnistää vapaaehtoisuuden pohjalta soidensuojelun täydennysesityksen mukaisten suojelualueiden suojelemisen. Lisäksi ennallistetaan ja kunnostetaan ojitettuja soita, lintuvesiä ja kosteikkoja ja perinneympäristöä, kuten niittyjä, ketoja, hakamaita ja metsälaitumia, sekä parannetaan muun muassa ranta- ja vesiluonnon tilaa.

Luonnonystäviä ilahduttanee myös se, että tämä hallitus panostaa suosittujen kansallispuistojen tilan parantamiseen. Retkeilyrakenteiden, kuten pitkospuiden ja polkujen, korjausvelkaa vähennetään, jotta ihmiset liikkuvat oikeilla reiteillä eivätkä tarpeettomasti ku-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

luta herkkää luontoa. Metsähallituksen luontopalvelut tekee jatkossa myös entistä enemmän ennallistamis- ja kunnostustöitä suojelualueillamme.

Hallituksen tavoitteena on myös asunnottomuuden puolittaminen tällä hallituskaudella. Tätä varten käynnistetään kehittämissuunnitelma, johon varataan 3 miljoonaa euroa vuonna 20, ja ohjelma jatkuu vuoteen 2022 saakka. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten käymme debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

20.10 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja kiitos myös siitä, että luonnonsuojelun rahoitukseen on tullut lisää rahaa. Se on ihan oikeasuuntainen liike, ja uskon, että sille löytyy paljon kannatusta tästäkin salista.

Hallitusohjelmassa sanotaan lyhyesti, että laajennetaan kansallispuistoverkostoa. Se on hyvin selkokielisesti ja lyhyesti sanottu, mutta talousarviosta ei vielä löydy lisää tietoa siitä, laajennetaanko jotain olemassa olevista 40:stä vai perustetaanko peräti joku uusi. Eli, jos vähänkin on tietoa siitä, niin mielelläni kuulen.

Mainitsitte tässä myös, että kansallispuistoille ohjataan perusrahoitusta niin, että esimerkiksi reitistöä, pitkospuita ynnä muita vastaavia pidetään kunnossa, ja sitä korjausvelkaa, jota on, kurotaan umpeen.

Eduskunta on kahtena viime vuonna lisännyt autiotupaverkostolle lisärahoitusta. Toivon, että tämä tulee myös huomioiduksi.

20.12 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! ”Missä ilmastototeot?” — tällaiset tekstit ovat kuuluneet monta kertaa tällä viikolla, varsinkin kokoomuksen suunnasta. Suomen luonnonsuojeluliitto totesi hallitusohjelmasta: vuosituhannen paras hallitusohjelma.

Tässä budjetissa vuosituhannen parhaan hallitusohjelman toimeenpano on käynnistetty historiallisen suurella 100 miljoonan panostuksella luonnonsuojeluun. [Pauli Kiuru: Hyvä!] Ja on tärkeää muistuttaa, että viime kaudella luonnonsuojelun rahoitusta leikattiin rausti.

Kokonaisuudessaan ympäristö- ja ilmastotoimiin panostetaan suoraan 275 miljoonaa euroa enemmän kuin viime vuonna. Luonnonsuojelualueita laajennetaan, vesien suojeluun panostetaan, kannustetaan ihmisiä siirtymään vähäpäästöiseen liikenteeseen, toteutetaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma ja mahdollistetaan uusien ratahankkeiden eteneminen. Nämä, rakkaat kokoomuslaiset, ovat mielestäni niitä parhaita ilmastotekoja.

20.13 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään on aika paljon myös keskusteltu edellisen aiheen lisäksi turpeen käytön tulevaisuudesta. Olisi kiva kyllä kuulla nyt ministeriltä — tai jos ministeri vääntäisi tätä rautalangasta — mikä on nyt se tulevaisuuden turpeen juttu, mikä tämän hallitusohjelman aikana tulee käynnistää ja mihin se sitten johtaa.

20.13 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ympäristöministeriön pääluokassa on monia hyviä asioita. Ehkä suurimpana tervehdin niistä puu-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

rakentamisen huomioimista todella painokkaasti. Samoin sitten tuolla liikennepolttoainesten puolella, biokaasu. Se tulee toki sieltä toisen ministeriön kautta, mutta kuitenkin biokaasuasiat kuuluvat olennaisesti tähän ympäristön parantamiseen. Se on erittäin merkittävä yhteishanke näiden puurakentamisten lisäksi.

Mielestäni suomalainen puu on semmoinen voimavara, jota ei ole läheskään käytetty niin paljon kuin siihen olisi aidosti mahdollisuuksia. Ensimmäisiä hyviä askeleita toki oikeaan suuntaan on otettu, muun muassa muovien korvaamiseksi. Mutta puurakentaminen on sellainen aihe, joka pitäisi meidän ymmärtää. Se, että panemme tässä hallitusohjelmassa mainitut, niin kuin ministerikin mainitsi, tämän 20 prosentin avustuksen MAL-alueelle, niin tämä mielestäni pitää ulottaa koko Suomeen. Ei tätä voi rajata vain yksin tiettyihin kaupunkeihin. Se on sinänsä jo ihan tasa-arvokysymyksen eri alueiden välillä.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, tämä energiantuotanto: suomalaisten metsien kunnossapito on kaikista tärkein ilmastoteko. Jos me haluamme rajata jotakin energiamuotoa kotimaisista vaihtoehtoista pois, se johtaa hyvin äkkiä siihen, että metsiä hakataan sitten. Puu menee polttoon, ja se ei missään nimessä ole tarkoituksenmukaista, vaan kysymyksessä on silloin teko, joka ei palvele ollenkaan ilmastonmuutoksen torjuntaa.

20.15 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Ohisallolle ympäristö- ja ilmastoministerin tuuraamisesta. On todella hienoa, että hallitus osoittaa ensi vuodelle historialliset 100 miljoonaa euroa lisää luonnonsuojeluun. Tämä on tärkeää siksi, että luonnonsuojelurahoitusta leikattiin viime hallituskaudella, minkä johdosta se oli varsin matalalla tasolla. Tämän seurauksena esimerkiksi soiden suojeluohjelma raunoitui ja vapaaehtoisuuteen perustuva Etelä-Suomen metsien suojeluohjelma hidastui. Nyt suojelutarkoituksiin soveltuvia metsä- ja suokohteita on olemassa, ja ne todella nyt odottavat sitä suojelun toimeenpanoa.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että kansallispuistoverkoston laajennetaan. Porkkala Uudellamaalla on ollut jo pitkään matkalla kansallispuistoksi. Se on täällä Ruuhka-Suomessa, missä meillä asuu paljon ihmisiä, jotka kaipaavat helppoa pääsyä luontoon, ja purkaisi osaltaan painetta Sipoonkorven ja Nuuksion hyvinkin suosituista ja kuormittuneista kansallispuistoista.

20.16 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä odotettu politiikan suunnanmuutos näkyy nyt myös ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa. Tässä budjettiesityksessä kokonaisuudessaan noin 2 miljardilla eurolla panostetaan hiilineutraaliuteen. Tämä on arviolta noin 350 miljoonaa euroa enemmän kuin mitä tämän vuoden vastaaviin toimiin on laitettu.

Totta kai itsekin olen sitä mieltä, että tämän ilmastokriisin aikana tämäkin budjettiesitys olisi voinut olla vielä kunnianhimoisempi, ja itse olen ainakin vain iloinen, jos oppositio meitä tässä kirittää. Mutta kuten ministeri totesi, nämä suuret ympäristöasioita käsittelevät kokonaisuudet ovat meillä vasta edessä, ja ne pitää valmistella huolella. Siinä minä haluaisin peräänkuuluttaa sitä, että se hallitusohjelmassa yhdessä sovittu kunnianhimon taso sitten myös näkyy näiden ohjelmien toteutuksessa.

Ja lopuksi vielä, että kun puhutaan ympäristöministeriön vastuista, niin itselle tämän koko budjettikirjan yksi parhaista asioista on nämä luonnonsuojelumäärärahat. Kiitos siitä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

20.17 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me kiritämme, voitte olla siitä varmoja. Hallitusohjelma on varsin hyvä ja kunnianhimoinen, se täytyy myöntää. Mutta kannattaa myös muistaa se, että käytetty rahamäärä ei mittaa toimien tehokkuutta.

Turpeen energiapolton päästöt vastaavat koko Suomen liikenteen päästöjä, henkilöauto liikenteen päästöjä, [Mikko Savola: Jonka kokoomus korvaa!] joten tarvitaan ohjelma, tarvitaan suunnitelma kunnianhimoisempaan ohjelmaan. [Välihuutoja] — Jos saisin puhua, arvoisat edustajat, silloin, kun on minun vuoroni, kiitos.

Sen lisäksi, että turpeenpolton alasajoon ei ole tässä vaiheessa suunnitelmaa — toki hallitusohjelmassa on kirjaus, mutta se kirjaus ei vaadi lisätoimia — toivoisinkin nyt, että vaikka ilmastoministeri ei täällä valitettavasti ole paikalla, niin saisimme nyt vastauksen siihen, aikooko hallitus ensi vuonna puuttua energiaverotusta katsoessaan myös turpeen verotukseen edes jollain tavoin. [Eduskunnasta: Kokoomukselta puuttuu konkretia!]

20.18 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Budjetissa on monia erittäin hyviä asioita. Tämä budjetti vahvistaa luonnon monimuotoisuutta. Metson rahoitusta lisätään, se on hyvä asia, vapaaehtoisuuteen kannustetaan. Metsähallituksen korjausvelan pienentäminen ja luontomatkailun edistäminen, hyviä asioita. Kunnostetaan myöskin kansallispuistoja ja retkeilyalueiden reitistöjä.

Mutta sitten, kun puhutaan nimenomaan ilmastonmuutoksesta — aivan kuten edustaja Hoskonen jo omassa puheenvuorossaan toi esille — niin kyllä rakentamisessa puurakentamisen edistäminen on ilmastoteko, jos mikä, ja myöskin silloin, kun otetaan rakennuksiin uusiutuvaa polttoainetta ja käytetään energiaa lämmitykseen ja niin poispäin. Se on tosi ilmastoteko, se asia.

Ja aivan kuten edustaja Hoskonen sanoi: nyt tätä laajennetaan, MAL-sopimuksia. Itse toivon, että MAL-sopimusten tyyppisiä sopimuksia laajennetaan koko Suomeen, sillä kyllä koko Suomessa tarvitaan rakennuksia ja rakentamista. Se työllistää myöskin koko Suomessa ihmisiä. Hyvä asia [Puhemies koputtaa] on myöskin tässä budjetissa, että korjausrakentamiseen panostetaan ja saadaan myöskin tukea sinne suunnitteluun.

20.19 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastotoimet parantavat suomalaisten arkea ja tukevat myös yritysten muutosta toimintaympäristön ollessa kovassa muutoksessa. Tässäkin kohdassa on helppo johtaa yhteen niin ilmastotoimia kuin myös työllisyyttä, ja jälleen se todistaa sen hienouden, mikä tässäkin budjetissa ja tässä hallitusohjelmassa on, että tullaan yli hallintoalojen keskustelemaan keskenään ja löydetään niitä eri toimia eri toimialoille niin, että kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa myöskin näihin ilmastotoimiin. Ilmastotoimien ei tarvitse tarkoittaa, että arki vaikeutuu, huononee tai kurjistuu. Sosiaalidemokraateille ilmastoviisas arki tarkoittaa toimivaa, parempaa arkea kaikille, jolloin hyvinvointi lisääntyy, vaikka päästöt pienenevät.

Mutta täytyy tähän loppuun vielä todeta, että kyllä Suomessa on pienet ongelmat, jos kokoomuksella aina vain kerta toisensa jälkeen on aiheena ministerien läsnäolo tässä salissa.

20.20 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niille, jotka eivät vielä tiedä, ministeri Mikkonen on EU:n puheenjohtajamaan ministerin ominaisuudessa kansainvälisessä ilmastokokouksessa. [Emma Kari: Tärkeä kokous!] Mielestäni se on tärkeä tehtävä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Mutta niin kuin tässä moni kollega on jo todennut, tämä budjetti sisältää historiallisen lisärahoituksen luonnonsuojeluun, mikä on erittäin jyrkkä ero verrattuna edelliseen hallitukseen, joka leikkasi nimenomaan luonnonsuojelun rahoitusta suhteellisesti enemmän kuin mitään muuta budjettikohtaa. Nyt tässä suunta kääntyy ja näin on oikein, sillä luonnon monimuotoisuuden hupeneminen, sehän on meidän tulevaisuudellemme aivan yhtä vakava uhka kuin ilmastonmuutos. Monet näistä asioista, joita budjettikirja sisältää, ovat tällaisia kaksoishyöty-, win-win-asioita. Yksi niistä on soiden suojelu ja soiden ennallistaminen, joka palvelee sekä luonnon monimuotoisuutta että ilmastonmuutoksen hillintää.

Toinen on edustaja Hoskosen mainitsema biokaasu, joka vähentää tarvetta raivata uusia turvepohjaisia peltoja lannan levitykseen. Näiden turvepohjaisten peltujen maaperästä tulevat päästötään muodostavat [Puhemies koputtaa] peräti puolet [Puhemies: Aika!] maatalouden kaikista päästöistä.

20.22 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia, että ministeri on paikalla, vaikkakin toki olisimme olleet paljon tyytyväisempiä siihen, että itse salkkua kantava ministeri olisi täällä vastaamassa eduskunnalle, koska kuitenkin ministerit toimivat eduskunnan luottamuksen varassa.

Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin nyt kuitenkin kysyä teiltä, kun sijaistatte ministeriä, joka vastaa ilmastopolitiikasta, että olemme tässä salissa ihmetelleet paljon sitä, millaista liikennepolitiikkaa tämä hallitus tekee. Tämä keskeinen kritiikkimme kohdistuu siihen, että olemme kuulleet, että hallitus on leikkaamassa parafiinisen dieselin verotuen pois, siis tämän uusiutuvan parafiinisen dieselin, jonka päästöt ovat jopa 90 prosenttia pienemmät kuin tavallisen fossiilisen dieselin päästöt. Kysyn teiltä, arvoisa ministeri: miten mielestänne tämä päätös tukee puhtaan liikenteen ja hallituksen ilmastopolitiikan tavoitteiden saavuttamista?

20.23 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin parafiinipolttoaineen lähtökohta on 70 prosenttia fossiilista — eli tämä siihen.

Mutta todellakin tämä on hieno budjetin pohja. Todellakin kehuttavaa, että on satsattu luonnonsuojeluun, aivan loistavaa näin ja myös näen, että tässä on paljon kiertotalouteen, cleantechiin kuuluvia asioita. Toivoisinkin, että esimerkiksi sana ”jäte” voitaisiin tässä vaiheessa hukata ja tehdä siitä ”uusioenergia” tai ”käyttöenergia” tai ”käyttömateriaali” ja ottaa uuteen kiertoon. Meillä on erinomaisia cleantech-yrityksiä.

Kysynkin tässä vaiheessa, että kun ulkomaille mennään tekemään näitä hyviä töitä, muun muassa Kiinaan optimoimaan kivihiihilaitoksia, niin saataisiinko se hiilikädenjälki tänne Suomeen?

Toinen asia on, kun täällä ehkä maatalouttakin on syytetty turvepelloista tai muista, mutta meidän täytyisi ihan oikeasti katsoa suomalaisen ruuan puolesta se, kuinka paljon maataloudessa me voimme vahvistaa maan ja pellon hiilinieluja ja sitä kautta tuoda myös suomalaisille ja [Puhemies koputtaa] suomalaiselle ruualle lisää arvostusta.

20.24 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen käytti hyvän puheenvuoron [Hannu Hoskonen pyytää vastauspuheenvuoroa] — ja se varulta jo nousi seisomaan — edustaja Hoskonen käytti hyvän puheenvuoron puurakentamisesta. Itse en välttämättä niinkään tämmöisen puukerrostalon hirveä kannattaja ole, mutta minun mielestäni hallitus voisi osoittaa tukea sille, että peruskouluja, päiväkoteja ja näitä

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

alettaisiin rakentamaan suomalaisesta hirrestä, koska tämä on oman kokemukseni mukaan semmoinen materiaali, jolla pystytään rakentamaan semmoisia turvallisia rakennuksia, joihin kaikista vähiten tulee mielestäni kosteusongelmia. Tämä on sellainen asia, mihinkä hallitus voisi kiinnittää huomiota ja ohjata kuntia suoralla, pienellä avustuksella rakentamaan hirsirakennuksia.

20.25 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri näin, aivan erinomainen puheenvuoro. Puurakentaminen Suomessa osataan. Ajatelkaapa, satoja vuosia olemme rakentaneet talomme puusta, mutta betoniaikakausi on vienyt sitten siihen, että puurakentaminen on jäänyt unholaan. Mutta käykääpä katsomassa vaikka Kuhmossa uutta koulukeskusta, taikka Joensuun Kiihtelysvaarassa, siellä on koulu rakennettu puusta. Moni, moni rakennus nousee tänä päivänä puusta. Joensuussa on 14-kerroksinen kerrostalo, joka on rakennettu puusta, asukkaat varmaan ovat jo muuttaneet. Tänne Espooseen nousee nyt suomalaisista elementeistä koottava korkea, muistaakseni 13-kerroksinen puukerrostalo. Elikkä meillä osaaminen on jo. Asenne, että meillä betoni olisi ainoa vaihtoehto, on vanhanaikainen. Mutta sitten mitä tulee vielä tähän metsien käyttöön: Jos me haluamme puusta rakentaa, niin meidän on pidettävä huoli siitä, että metsät ovat kunnossa. Katsokaapa, mitä Saksassa tapahtui, kun metsiä ei hoidettu. Paras ilmastoteko on pitää metsät kunnossa, harventaa niitä, silloin saadaan sitä tukkikertymää. Näitä puutaloja ei risuista rakenneta eikä tikuista rakenneta. Siihen tarvitaan kunnan tukkia. Metsämiehenä voin vakuuttaa, [Puhemies koputtaa] että siihen muuta keinoa ei ole.

20.26 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä aikaisemmassa keskustelussa nostin jo esiin tämän Sierilän kysymyksen ja Kemijoki Oy:n suunnitelmat rakentaa uutta vesivoimalaa Suomeen. Ministeri Paatero kunnioitti kysymystä niin paljon, että ohitti sen täydellisesti, joten kysyn nyt teiltä, ministeri Ohisalo: Miten hallitus aikoo yhteensovittaa vesilain uudistamisen ja uuden Sierilän voimalaitoksen Kemijokeen? Näettekö tässä mitään ristiriitaa, ja miten aiotte asian korjata?

20.27 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kyllä nyt hieman ihmetellä tätä kokoomuksen suhtautumista kansainväliseen ilmastopoliittikaan, kun täällä paheksutaan suomalaista ilmasto- ja ympäristöministeriä siitä, että hän on puheenjohtamassa tai emännöimässä tärkeää kansainvälistä ilmastopoliittista kokousta koko EU-mandaatilla. Minusta meidän kaikkien pitäisi olla ylpeitä siitä, että meillä on mahdollisuus edistää kunnianhimoista ilmastopoliittikkaa kansainvälisillä sektoreilla.

Täytyy myös sanoa se, että minä muistan sen, kun neljä vuotta sitten tänne tuotiin kokoomuksen valtiovarainministerin budjettiesitys, ja silloin sai kyllä suomalainen luonto kylmää kyytiä, todella kylmää kyytiä. Miltään sektorilta, ei yhdeltäkään hallinnonalalta leikattu niin paljon kuin suomalaisen luonnon suojelusta. Luulisi, ettei niin pienestä sektorista voisi niin paljon leikata, mutta kokoomus kyllä siihen pystyi.

Tällä hetkellä pistetään tämän hallituksen toimesta historiallinen summa suomalaisen luonnon suojeluun. Nyt suojellaan niitä metsiä, nyt suojellaan niitä vesistöjä, nyt suojellaan niitä soita, niitä niittyjä suomalaisten lasten, tämän maan tulevien sukupolvien nautittavaksi, koska se on se, mitä tässä tilanteessa [Puhemies koputtaa] pitää tehdä, ja se on okein.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

20.28 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristöministeriön pääluokassa on monia hyviä asioita, niin kuin tämä moneen kertaan mainittu 100 miljoonan euron lisäys luonnonsuojeluun, mistä puolet on pysyvää rahoitusta. Erikseen kiitos esimerkiksi vaelluskalojen osalta pienestä 6 miljoonan lisäyksestä, millä saadaan kyllä paljon hyvää aikaan.

Mutta haluaisin kysyä arvoisalta ministeriltä kahta yksityiskohtaa:

Ensimmäinen koskee soidensuojeluohjelmaa, joka täällä jo nousi esille. Olen ymmärtänyt ympäristöministerin vastauksesta kirjalliseen kysymykseeni, että tämä soidensuojeluohjelma aiotaan toteuttaa vapaaehtoisuuden pohjalta. Onko todellakin näin? Tämä on selkeä suunnanmuutos vihreiden aikaisempiin näkemyksiin.

Haluaisin vielä varmistaa myös sen, millä tavalla tämän hallituksen tavoitteisiin sopii se, että tässä tilanteessa ympäristöjärjestöiltä leikataan 200 000 euroa.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministerille vastauspuheenvuoro, 3 minuuttia. — Olkaa hyvä.

20.29 **Sisäministeri Maria Ohisalo:** Kiitos, arvon puhemies! Kiitos arvon edustajille hyvistä näkemyksistänne ja kysymyksistänne.

Ensinnäkin edustajille Multala ja Laakso — turpeeseen liittyvä kysymys: Ensi keväänä kehysriihessä, ja oikeastaan jo nyt ennen sitä, käynnistetään energiaverotuksen kokonaisuudistus, jonka osana tarkastellaan myös turpeen verokohtelu, ja hallitusohjelman mukaisesti turpeen energiakäyttö puolitetaan vuoteen 2030 mennessä. Eli tämä hallitus tulee asiassa toimimaan. [Eduskunnasta: Asiallinen vastaus!]

Lisäksi edustajille Kiuru ja Elo — kysymykset kansallispuistoista, kiitos siitä: Ensinnäkin, mitä konkreettista tehdään nyt, niin täydennetään olemassa olevaa kansallispuistokokonaisuutta, perustetaan vähintään yksi uusi kansallispuisto, ja lisäksi selvitetään myös yhden uuden kansallispuiston perustamista. Tästä lähdetään, tässä on toki jo yhdelle kaudellekin tekemistä. Ja kiitos siitä, että tässä salissa huomataan se tärkeys, että tämä 100 miljoonaa euroa lisärahaa todella on suomalaisen luonnon monimuotoisuuden turvaamiselle erittäin tärkeä panostus.

Edustajalle Torniainen: MAL-sopimuksista ylipäätään hyvä huomio, ja olen samaa mieltä siitä, että käytäntöjä pitää laajentaa siinä, että yhdessä otetaan ilmastotavoitteet huomioon, yhdyskuntarakenteen tiivistäminen, ja nythän sitten käytäntöä todella laajennetaan uusiin kaupunkeihin, muun muassa Jyväskylää, Lahtea, Kuopiota tulee mukaan.

Edustaja Malmille: Erittäin hyvä huomio tästä ilmastopolitiikan oikeudenmukaisuudesta. Ajattelen, että se on yksi keskeisimmistä asioista, jonka täytyy puhuttaa poliitikkoja puoluerajat ylittäen tästä eteenpäin aina. Ilmastotoimia ei voida tehdä niin, että ne maksetaan kaikista pienituloisimmilla ja vaikeimmassa asemassa olevilla ihmisillä. Tämän vuoksi hallitus on sitoutunut muun muassa oman talousneuvostonsa puitteissa tekemään oikeudenmukaisen siirtymän politiikkaa, eli pohdimme jatkuvasti yhdessä niitä keinoja, millä kompensoidaan vaikeimmassa asemassa oleville ihmisille esimerkiksi polttoaineveron korotuksia ja muita mahdollisia korotuksia, joita hallitus joutuu päästövähennystavoitteiden nimissä tekemään. Tämä on ihan keskeistä. Kaikkien täytyy olla mukana tässä, ja tähän tarvitaan myös kansalaisten laaja hyväksyntä.

Edustaja Marttiselle liikennepolitiikasta: Tämä hallitus panostaa raiteisiin, biokaasuun, toisaalta kolminkertaistaa sähköautoilun latausinfraan tuet. Ja toki, mitä parafiiniseen tulee,

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kysehän on, niin kuin täällä edustajat aiemmin mainitsivat, pääasiassa fossiilisesta tuesta, joka on aiemmassa maailmantilanteessa ollut lähipäästöiltään parempi eli palanut puhtaammin, mutta teknologian kehittyessä on aika ehkä ajanut tästä tuesta ohi, ja kuten monen muunkin tuen osalta, niitä täytyy kriittisesti tarkastella. Hallitushan on sitoutunut budjettiriihessä siihen, että yritystukia jatkossa leikataan enenevässä määrin myös, eli nyt tarkastellaan koko se kolmen ja puolen miljardin paketti, mikä on olemassa. [Puhemies ko-puttaa] — Jatkanko seuraavalla kierroksella?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Onko vielä monta? Jatketaan nyt saman tien vielä, jos vielä joku kysymys on.

Hiilinielujen vahvistamisesta: Erittäin hyvä huomio, sitä työtä täytyy tehdä ihan kaikkialla, missä pystytään: metsät, pellot, suot. Sitä työtä on toisaalta tehtävä myös esimerkiksi tutkimuksen saralla, että tiedetään, mistä parhaalla tavalla saadaan hiilinieluja kasvatettua, ja se on yhteinen tavoite siinä missä päästövähennystavoitteet myös. Nämä molemmat toimet ovat keskeisessä roolissa.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Honkonen. [Hannu Hoskonen aloittaa pitämään puhetta] — Honkonen. [Hannu Hoskonen: Anteeksi, tuli väärä!] — Sitä sattuu.

20.33 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Tosiaan tämä yhden konsonantin ero allekirjoittaneen ja edustaja Hoskosen välillä joskus hämmentää.

Mutta tosiaan ensinnäkin tähän kokoomuksen liikennepolitiikkaan: Minun mielestäni on hupaisaa, kuinka te nostatte tätä parafiinisen dieselin veroedun poistamista, koska teidän omassa ohjelmassanne oli autoveron poistaminen kokonaan, mikä olisi ollut merkittävä tulonsiirto kaikista varakkaimmille kaikista suurikulutuksisimpien autojen hankkimiseen, ellen sanoisi, jopa ökyautojen hankkimiseen. Hyvä, että tosiaan nyt tällä linjalla ei olla.

Tosiaan tässä budjettiesityksessä on monia merkittäviä asumisen laatua parantavia esityksiä niin kasvukeskuksissa kuin myös väestöä menettävillä alueilla. On oikeudenmukaista, että asuminen kehittyy hyvään suuntaan, asumisen laatu kehittyy kaikilla suomalaisilla hyvään suuntaan. Se on vastuullista asuntopolitiikkaa, ja juuri sellaista tämä hallitus tekee.

Kiitoksia ministerille asiallisista ja erittäin asiantuntevista kommentteista [Puhemies ko-puttaa] liittyen näihin aikaisempiinkin kysymyksiin.

20.34 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pakko on ottaa tuohon kantaa. Meinaan, että yrittääköhän nyt keskustalainen väittää, että se on ökyilyä, kun ostaa rekan, millä rupeaa ajelemaan maantiellä, kalustolla, vaikka puita metsästä, sieltä teidänkin syrjäkyliltä. [Petri Honkonen: Henkilöautolla!] — Joo, mutta joka tapauksessa liittyy samaan asiaan.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

20.35 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulkoon se vielä tääl-
täkin selväksi edustaja Laaksolle ja Multalalle: turpeesta luovutaan vaiheittain pitkän siir-
tymäajan jälkeen, niin kuin hallitusohjelmaan on kirjattu.

Asuntopolitiikka jää tietysti tänään hiukan vähemmälle, koska vastuuministeri on tär-
keässä tehtävässä, ja minäkin kiitän siitä, että ministerille tuuraaja löytyi joka tapauksessa
ja tämä ympäristöministeriön hallinnonalakin käsitellään. Haluan tuoda esiin sen, että hal-
lituksen asuntopolitiikassa korostuu jatkossa vahvasti vastuullisten julkisten toimijoiden ja
julkisen sektorin rooli. Kestävä kaupunkikehitys -ohjelmaa jatketaan ja korjausavustuk-
siin budjetista ja asuntorahastosta suunnataan yhteensä lähes 30 miljoonaa euroa ja vuokra-
asuntojen talousongelmien ehkäisyyn suunnataan miljoona euroa.

Mitä sitten tulee tähän asunnottomuuden puolittamiseen, niin ehkä siitä ministerille sel-
lainen kysymys, koska ensi viikolla taas monilla kaupunkialueilla vietetään näitä asunnot-
tomien yö- ja iltatilaisuuksia, valitettavasti: mitkä ovat ne konkreettiset keinot, joilla tätä
asunnottomuutta tullaan tämän hallituksen aikana poistamaan?

20.36 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilmastonmuu-
toksen torjuminen vaatii systeemitason muutosta kaikilla hallinnonaloilla. Hallitus leik-
kaakin ympäristölle haitallisia tukia ja uudistaa energiaverotusta.

Ensi vuonna tullaan ympäristöministeriön hallinnonalalla käynnistämään mittava ener-
giaremonttien tukeminen, kuten ministeri Ohisalo kertoi. Tämä on tärkeää, sillä rakennus-
ten lämmitys muodostaa merkittävän osan rakennetun ympäristön ilmastopäästöistä. 20
miljoonan tukea voidaan käyttää energiatehokkuuden parantamiseen ja lämmitystavan
muutokseen. Esimerkiksi öljylämmityksen vaihtaminen maalämpöön, lämmön talteenot-
to, aurinkopaneelit ja -keräimet ovat hyviä tapoja taloyhtiöille säästää energiaa ja samalla
kustannuksia. Pikaisen laskutoimitukseni perusteella kolmen vuoden aikana 100 miljoon-
alla voidaan tukea jopa tuhansien taloyhtiöiden ilmastotekoja.

Puurakentamisen suhteen ollaan myös ottamassa uusi vaihde päälle muun muassa koro-
tettujen MAL-avustusten kautta ja puurakentamisohjelmaa toteuttamalla. Kiitos niistä.

20.37 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos hallituksen ta-
voitteena on vähentää päästöjä, niin kyllä minä ihmettelen, että miksi ihmeessä te leikkaat-
te tätä parafiinisen dieselin tukea. Te nostatte tällä uusiutuvan dieselin hintaa, jota meillä
tuolla Itä-Uudellamaalla tuotetaan. Yhä harvemmalla suomalaisella on tämän jälkeen va-
raa valita tämä kestävämpi polttoaine — siis kiitos tämän hallituksen ”ilmastotoimien”.

Toiseksi minä haluan kysyä nyt hallituksen kantaa ydinvoimaan. Ympäristöministeri
Mikkonen on antanut tästä hämmäntäviä lausuntoja tuolla Euroopan parlamentissa, ja kai-
paisin tähän nyt hieman täsmennystä. Peräänkuuluttaisin erityisesti sitä, että tuo ydinener-
gialainsäädäntö saataisiin uudistettua sillä tavalla, että Suomessa tulevaisuudessa saatai-
siin hyödynnettyä tällä hetkellä valmisteilla ja kehitteillä olevia pienreaktoreita, joilla pys-
tytään todennäköisesti merkittävästi vähentämään [Puhemies koputtaa] muun muassa kau-
kolämmöntuotannon päästöjä, jotka ovat Suomessa erityinen ongelma.

20.38 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ener-
giantuotannosta sen verran vielä, että kun puhutaan turpeen käytöstä, niin pitää muistaa,
että vasta murattiin peruskiveä Ilomantsissa teknisen hiilen tehtaan työmaalla, ja siellä
valmistuva tekninen hiili, josta hiilikuitua ja muita tuotteita tehdään, korvaa nimenomaan

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kivihiiltä maailmanmarkkinoilla, ja kysyntä on aivan valtavaa. Samoin kasvualustojen, joita Suomesta viedään Eurooppaan kasviuoneviljelmille, kysyntä on räjähtänyt käsiin. Valtava vienti on menossa. Monia muita uusia tuotteita on tulossa, ja me täällä suunnittelemme, että me kiellämme turpeen. Pitäisi joskus ajatella vähän nenäänsä pitemmälle, miten tämä homma menee.

Sitten jos lakkautamme energiaturpeen käytön, samalla hetkellä me lakkautamme vähempiarvoisten puiden polttamisen, koska kun poltetaan vähempiarvoista energiapuuta, niin se tarkoittaa sitä, että se tarvitsee tukipolttoaineen aina. Ilman sitä puut jäävät polttamatta. Silloin meidän pitää hakea tukkipuuta ja kuitupuuta, ja senhän me olemme itse kieltäneet. Älkää nyt, hyvät ihmiset, puhuko pehmoisia sen takia, että se on niin tyylikästä ja seksikästä, mutta se ei toimi käytännössä. [Välihuutoja] Anteeksi vaan, arvoisat edustajakollegat.

20.40 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt tiedä, kuka täällä puhuu pehmoisia, koska me emme ole missään vaiheessa väittäneet, että olisimme halunneet kieltää turpeen, edustaja Hoskonen. [Keskeltä: Kivihiilen kyllä!] — Kielsimme kyllä kivihiilen viime kaudella yhdessä teidän kanssanne, ja edelleen mielestämme se on ihan hyvä päätös.

Edelleen kuitenkin toistan sen, että kun ilmastotoimia tehdään, niiden tehokkuutta ei voi mitata niihin käytetyllä rahalla. Niiden tehokkuutta mitataan yhdessä vähentyneillä päästöillä ja vahvistuneilla hiilinieluilla. Kysynkin: kuinka paljon päästöt nyt vähenevät, kun parafiinisen dieselin tuki poistetaan? [Heikki Vestman: Hyvä kysymys!]

Sitten toinen kysymys kansallispuistoverkostosta. Äärimmäisen hyvä asia, että luonnon-suojeluun tulee se 100 miljoonaa. Meillä on kansallispuistoverkoston korjausvelka erittäin mittavalla tasolla, ja vaikka meillä on uusia tai kohtuullisen uusia kansallispuistoja, niissä on erittäin paljon vielä täysin rakentamatonta infraa, ja esimerkiksi Sipoonkorven kansallispuisto on edelleen kohtuullisen hajanainen. Onko suunnitelmia esimerkiksi sen kansallispuiston [Puhemies koputtaa] laajentamiseksi tai merellisten kansallispuistojemme laajentamiseksi?

20.41 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asuntopolitiikka meinaa jäädä täällä nyt aivan jalkoihin, niin palaan nyt hieman siihen. Hallitusohjelmassa linjasimme, että asumisen hintaa halutaan alentaa, ja tämä hallituksen budjettiesitys on konkreettinen askel siihen suuntaan. Tärkeimpinä asioina pidän kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon määrän kasvattamista ja ilolla tervehdin myöskin puurakentamisen ja energiaremonttien tukemista. Ne ovat myös ilmastotekoja.

Lisäksi pidän erittäin tärkeänä tavoitteena asunnottomuuden poistamista ja sisäilmaongelmista kärsivien auttamista. Erityisesti pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla asumisen kalleus sekä kohtuuhintaisten asuntojen riittämättömyys hankaloittavat ihmisten elämää. Monilla asuminen vie tuloista aivan liian suuren osan. Siksi toivoisin, että myös Helsingin seudun seuraava MAL-sopimus — maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus — saadaan vihdoin pian päättyvän sopimuksen jatkoksi sovittua, siis mahdollisimman pian. Osaisiko ministeri valottaa tätä?

20.42 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen mielenkiinnolla kuunnellut tätä energiakeskustelua, turpeeseen liittyvää ja kivihiileen. Tuolta länsiranni-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

kolta kun tulee, niin meillä on siellä kivihiilivoimala, mikä nyt menee purkuun, ja sitten on Kristiinankaupungissa toinen, ja ne eivät kelpaa edes tehoreserviin. Kun siellä niitä ollaan myymässä ja mahdollinen käyttökohde on Kaukoita, niin voisi kysyä, onko tämä tehty päätös, totaaliluopuminen kivihiilestä, kuinka järkevä, jos ne eivät kelpaa edes tehoreserviin vaan puolessavälissä elinkaarta oleva laitos myydään muualle, missä se sitten kuitenkin tupruttaa, kun meillä se ei kelpaa edes tehoreserviin.

Minä kysyisinkin hallitukselta: miten hallitus huomioi huoltovarmuuden energiatuotannossa, kun kivihiili- ja turvetuotanto ajetaan alas, ja miten se sopii työllisyystavoitteisiin, kun menetetään jopa kymmeniätuhansia työpaikkoja?

20.43 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan toivon, että maakunnan kokoomuslaiset seuraavat tätä keskustelua, niin kivihiilenmustaa keskustelua täällä on, [Sari Multala: Häh?] niin maakuntien työpaikkoja alasajavaa keskustelua kokoomuksen puolesta, mutta jatkakaa, jatkakaa, minä kannustan siihen oikein lujasti.

Tähän budjettiin liittyen: Ne hyvät asiat, mitä täällä on, ovat erityisesti kiertotalouteen liittyviä. Jos me haluamme sekä ehkäistä ilmastonmuutosta että me haluamme myöskin ympäristöämme parantaa, niin kiertotalous on yksi keskeisimmistä tekijöistä siihen. Kun puhutaan energiasta, jätteenpoltosta, jätteenkäsittelystä, niitten jakeitten uudelleenkäytöstä, vaatteiden kierrätyksestä tai materiaalien kierrätyksestä, niin kaikkeen tähän liittyen kiertotaloudessa me olemme saavuttaneet paljon. Jos me haluamme globaalisti ilmastonmuutosta taklata, niin tämä on meidän parhaimpia vientivalttejamme: viedä sitä osaamista kiertotaloudesta, mitä me olemme Suomessa kehittäneet muun muassa Kiinaan ja muuallepäin Aasiaa.

20.44 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime hallitus ja silloinen valtiovarainministeri Orpo laittoivat liikkeelle kestävän kehityksen budjetoinnin, joka on herättänyt maailmanlaajuisia kiinnostusta. On hyvä, että uusi hallitus on jatkamassa tätä käytäntöä. Kestävää kehitystä ja ilmastoasioita voi ja tulee edistää eri hallinnonaloilla, ja tähän liittyen kysyisin: onko ministerillä mahdollisuus liikkua myöskin oman vastuualueensa ulkopuolelle, koska tämä kenttä on kuitenkin rajallinen ja esimerkiksi näitä ilmastotavoitteita pitää viedä eteenpäin monella hallinnonalalla?

Sitten on pakko myöskin kommentoida vielä tätä ministerin läsnäoloa. Mielestäni sillä on väliä. Kyse ei ole vain tästä päivästä. Tälle viikolle on varattu ajat eri ministerien budjettiasioitten käsittelylle tässä salissa, ja on pakko kysyä, miten tärkeänä hallitus pitää viime viikkoinakin vahvasti puhuttaneita ilmastoasioita, kun ympäristö- ja ilmastoministeri ei ole ollut paikalla viime viikkoina kyselytunneillakaan opposition haastateltavana ja ilmastokeskustelu on sen myötä kuihtunut ja kyselytunnilla jopa estynyt. Toimia vaaditaan nyt, jotta me emme jätä meidän lapsille ja lapsenlapsille ilmastovelkaa. [Puhemies koputtaa] Ministerin tulisi pyrkiä olemaan paikalla, ja sikäli [Puhemies: Aika!] pidän valitettavana, että ensin tällekin tilaisuudelle [Puhemies: Aika!] ei ollut järjestetty paikkaa.

20.45 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että tässä ilmastonmuutoksen torjunnassa epäonnistuminen on huomattavasti kalliimpaa ja kohtalokkaampaa kuin mikään muu työpaikkoihin tai talouteen kohdistuva uhka, mitä täällä on nostettu esiin. Siinä tarvitsemme myös kansainvälistä yhteistyötä, ja minusta on to-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

della hienoa, että ympäristö- ja ilmastoministeri Mikkonen on juuri parhaillaan käyttämässä koko EU:n ääntä, jotta tätä ilmastomuutosta saadaan kansainvälisesti, globaalisti yhdessä ratkaistua. Minusta sen kritisointi on hieman erikoista.

On hienoa, että kokoomuksen ilmasto- ja ympäristöherätyksen saanut siipi sparraa hallitusta entistä nopeampiin ja tehokkaampiin ilmastotoimiin. Opposition tuki on tähän ehdottomasti tervetullutta, koska meitä kaikkia tarvitaan näiden kriisien ratkaisemisessa. Mutta on kyllä ihan hyvä, että hallituksen ilmastotavoitteet eivät nojaa yksinomaan opposition neuvojen varaan. Kun yhdet kokoomuksen edustajat puhuvat kauniisti ympäristöstä, toiset tuntuvat eri keskusteluissa vastustavan kaikkea ympäristön ja ilmaston tilaa parantavia toimenpiteitä. Jos hallituksen pitäisi ammentaa viisautta [Puhemies koputtaa] vain opposition evästyksistä, niin se ei tämän sekamelskan keskellä olisi kyllä kovin helppoa.

20.47 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole koskaan ajatellut niin, että ajoneuvoveron poistaminen olisi jotenkin tulonsiirtoa tai se kolisisi jollain tavalla hyvätuloisempien laariin. Kysehän on autokannan uudistamisesta hyvin radikaalilla tavalla, jolla saavutettaisiin merkittävää parannusta liikenneturvallisuuteen ja liikenteen päästöihin. Eikö siinä käy sillä tavalla, että ajoneuvoveron poistamisen kautta myös pienituloisilla olisi mahdollisuus uudempiin autoihin?

Suomessahan on Pohjoismaiden vanhimmat autot, ja Suomesta on, ikävä kyllä, tullut tällainen ruotsalaisten dieselautojen hautausmaa. Jos ajatellaan vaikka esimerkiksi Norjaa, niin sähköautot ovat siellä verovapaita. Niillä saa ajaa jopa bussikaistoja pitkin, ja myös pienempituloiset ajavat siellä Tesloilla, joihin täällä Suomessa aika harvalla on mahdollisuus. Jos me haluamme leikata merkittävästi liikenteen päästöjä, niin pitäisikö tämän paljon viljellyn poliittisen muutoksen lisäksi [Puhemies koputtaa] myös kokeilla tällaista ajattelun muutosta?

20.48 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitokset ministeri Ohisalolle erittäin asiantuntevasta sijaistamisesta. Mikäli oppositio ei näin selkeäsanaisen ministerin vastauksista ja esityksistä saa selvää, niin se ei kyllä hallituksen vika ole siinä vaiheessa.

Mutta piti aivan rientää tuolta omalta työhuoneelta tänne, koska ministerin esittelyssä tuli esille tämä soiden ennallistaminen, lintukosteikot, vaelluskalat. Nämä lämmittävät erämiehen mieltä. Riistan elinympäristöt paranevat. Riekko lentää jälleen myös Etelä-Lapissa, ja tämä tarjoaa myös huikeita mahdollisuuksia metsästäjille.

Lisäksi olen iloinen siitä, että puurakentamiseen tullaan panostamaan. Ja tässä heittäisin kyllä palloa suuriin kaupunkeihin, jotka ovat yleensä kokoomuksen ja vihreiden hallussa. Ennen kaikkea näiden kaupunkien tulee tehdä niitä ratkaisuja, että puurakentamista lisätään.

Vielä lopulta edustaja Heikkiselle Sierilästä: itse vastustan Sierilän voimalaitoksen rakentamista Kemijoki Oy:n hallintoneuvoston jäsenenä, mutta ei ole mitään poliittista mekanismia, millä se voitaisiin estää. Jos edustaja Heikkinen tällaisen esittää, [Puhemies koputtaa] niin mielenkiinnolla kyllä kuulen, mikä se voisi olla.

20.49 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Savola aikaisemmin esitti kätevän retorisen jalkakikan siitä, että kokoomus olisi jäämässä kiinni hiilenmustasta politiikasta. Tämä olisi paljon hauskempi vitsi, jos hallitus

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

ei olisi itse jäänyt kiinni myrkyinvihreästä vesivoiman edistämisestä elikkä Sierilän padosta, joka aiotaan tällä hetkellä Kemijoki Oy:n toimesta rakentaa. Tähän en ole saanut vieläkään vastausta, en kummaltakaan ministeriltä, ja ihmettelen, miksi tällaista kiemurtelua tämän asian ympärillä harrastetaan. Hallitus on itse luvannut avata vesilain ja puuttua tähän kysymykseen, ja toivon, että se tehdään pikaisella aikataululla siten, että Sierilää ei tulla rakentamaan.

Tulen nostamaan tämän asian monta kertaa esille, koska olen täällä puhelahjan omistava ihminen toisin kuin vaelluskalat, jotka eivät voi olla itse itseään täällä puolustamassa ja jotka ovat nyt jäämässä [Mikko Kärnän välihuuto] rahanahneen myrkyinvihreän vesivoiman alle.

20.50 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä haluan puolustaa suomalaisia ihmisiä. Ja kun puhutaan asuntorakentamisesta ja asumisesta, niin jokainen ihminen tarvitsee asunnon, joko omistusasunnon, vuokra-asunnon tai jonkin muun, mihin itse illalla voi käydä nukkumaan. Siksi on erittäin hyvä, että asunnottomuus halutaan puolittaa. Se on tärkeä asia.

Myöskin on tärkeää se, että hissi- ja esteettömyysavustuksia korotetaan.

On hyvää myöskin se, että sisäilmaongelmiin puututaan nyt todellakin. Korjaus- ja kuntotutkimuksiin annetaan lisää rahaa. Myöskin on tärkeää, että sisäilmaongelmaisten asiat selvitetään, jo sellaisten ihmisten ongelmat, jotka ovat sairastuneet. Nyt hallitus myöskin kiinnittää tähän asiaan huomiota. Minusta se on tärkeää.

Myöskin se, että erityisryhmien asumisen investointiavustus on 90 miljoonaa euroa vuodessa, on tärkeää. Jokainen ihminen tarvitsee asunnon.

20.51 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei missään nimessä saa sellaista tilannetta, että minä kritisaisin sitä, että sijoitetaan rahoja ympäristön puolesta ynnä muuta. Meistä jokainen pystyisi jakamaan vaikka kymmenkertaisen rahamäärän, mitä täällä on nytten jaettu. Tämä rahan jakaminen sinne sun tänne on äärettömän helppoa. Minä keksisin aika paljon — jopa koulukiusaamiseen voisi laittaa 10 miljoonaa, jos sitä rahaa vain olisi. Minä nyt vain ihmettelen sitä, miten tästä mennään eteenpäin — miten nämä rahat tulevat jatkumaan, ja mikä hallituspuolueista antaa periksi? Vai käykö tässä niin, että koko hallituksen pää menee turpeeseen?

20.52 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me voimme tässä salissa olla eri mieltä poliittisista toimenpiteistä, mutta on ilo huomata jo tässä vaiheessa keskustelua, koska tämä pian loppuu, että tämä ympäristöministeriön hallinnonala käsiteltiin tässä budjettikäsittelyssä niin, että kukaan ei huutanut täällä salissa, että turhaa haihattelua, mitään ei tarvitse tehdä tai että suomalainen savupiippu on ekoteko. Haluan kiittää siitä kaikkia kollegoita, koska aika alkaa olla vähissä.

Me olemme tänään aiemmin puhuneet paljon työllisyysasteesta ja niistä keinoista, joilla me pystymme luomaan yhdessä yli oppositio- ja hallitustaipaleen uusia työpaikkoja ja nostamaan työllisyysastetta. Ilmastotoimet ovat myös osa elinkeinopolitiikkaa, jolla vaikutetaan suomalaisten yritysten menestykseen ja kykyyn uusiutua tässä maassa. Tästä esimerkkinä biokaasuohjelma ja -tuot sekä muun muassa kiertotalouden investointituki. Nämä ovat muun muassa sellaisia askeleita, joita uskon, että myös oppositio pystyy tässä talossa jatkokäsittelyissä kannattamaan.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

20.53 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä valiokunnan puolesta kiittää ministeri Ohisaloa ansiokkaasta esiintymisestä ministeri Mikkosen tuuraajana. Ja mitä tulee ministeri Mikkosen työmatkaan kansainväliseen konferenssiin Euroopan unionin puheenjohtajamaan ympäristöministerinä, niin on aivan oikein, että hän on mennyt sinne. Ajatelkaapa, mikä meteli tässä salissa olisi, jos ministeri ei hoitaisi tämmöistä kunniaakasta tehtävää kuin Euroopan unionin puheenjohtajamaan ministeritehtävä. Sellainen tehtävä sattuu suomalaisen ministerin eteen niin harvoin, että meidän pitää edustaa tämä ylpeänä, katsoa, että meidän oma ministerimme hoitaa sen tehtävän siellä. Se on aivan oikein. Ihmettelen opposition puheita. Olisi varmaan meteli melkoinen, jos ministeri Mikkonen ei sinne olisi mennyt. Että kannattaa pikkusen miettiä ennen kuin jotain sanoo.

Sitten toinen asia vielä energiapolitiikasta. Kyllä me voimme aina jotakin lakkauttaa tai poistaa tai vähentää tai muuta, mutta ajatelkaa nyt: siellä on 2 miljoonaa ihmistä, joiden koti lämpiää puun ja turpeen seoksella. Senkö me ajamme tästä maasta alas ja sitten annamme näiden kotien kylmetä ja kustannusten nousta? Pitää olla järki päässä, kun jotain tehdään. Maailman helpoin asia on lopettaa, vähentää tai tuhota, mutta rakentaminen ja parantaminen, se se konsti on.

20.54 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuulimme tässä yhden uutisen ihan keskustelun alkupuolella. Uutinen oli se, että Suomeen perustetaan yksi uusi kansallispuisto. Hallitusohjelmasta se ei käynyt ilmi, mutta nyt se kävi ilmi, että laajennetaan ja yksi uusi perustetaan. Se on hieno uutinen, ja tässä parin viime vaalikauden aikana on ainakin kolme kansallispuistoa perustettu.

Viime vaalikaudella käytiin keskustelua Hossan ja Porkkalan välillä ja suurempi kannatus oli Hossalla. Paikallinen hyväksyttävyyys, yrittäjät, kunta, kaikki olivat sen takana, ja kävijämäärät ovat nousseet suuresti. Ympäristöministeri Niinistön aikana pari vaalikautta sitten tehtiin laaja selvitys siitä, mitkä voisivat olla uusia kansallispuistoja, ja siellä nousi esille esimerkiksi suurtuntureiden alue Kilpisjärven alueella. Ministeriltä mielellään kuulisin, miten näette sen. Entä miten esimerkiksi ympäristövaliokunnan ympäristömies Hoskonen näkee tämän vaihtoehdon?

20.55 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vestman kysyi, että eikö hallituksen tavoite ole vähentää päästöjä. Muistuttaisin, että tässä hallitusohjelmassa on todella kunnianhimoinen biokaasuohjelma, jota lähdetään tekemään, ja sitä kautta edistämään biokaasua myös esimerkiksi liikenteessä. Samoin nostaisin esille sen ja kiittäisin hallitusta siitä, että täällä on hyvin merkittävä kiertotalousohjelma, investointiohjelma, 25 miljoonaa, vielä isoine rahoineenkin nostettu tähän hallitusohjelman ihan kärkeen. Toivoisin, että näitä osattaisiin myös arvostaa, erityisesti näiden päästöjen vähentämisen kannalta.

Arvoisa ministeri Ohisalo, nostitte puheenvuorossanne esiin nämä MAL-sopimukset ja niiden edistämiset nyt myös Lahteen, Jyväskylään ja Kuopioon. Toivon, että avaatte vielä tätä prosessia, että miten tämä etenee nyt näiden MAL-sopimusten osalta, näiden kaupunkien osalta. Pidän tätä lisäystä erityisen tarpeellisena ja myös näin ympäristön kannalta merkittävänä, ja kiitän siitä lämpimästi.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

20.57 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siis kysymys on siitä, että kaikista hallituksen käytössä olevista mahdollisista ilmastotoimista tämä hallitus on valinnut sen, joka kirpaisee kaikkein pahiten suomalaisia, eli polttoaineveron korotukset, ja joka on kaikkein tehottomin. Tämä ei tule vaikuttamaan liikenteen päästöihin sillä tavalla kuin te tätä perustelette. Kaiken kukkuraksi te olette vielä kohdistaneet tämän korotuksen polttoaineen energiasisältöön, ei edes siihen CO₂-komponenttiin, jolla voisi jollain tavalla edes teoriassa perustella olevan jotain ohjausvaikutusta. Te ette ole lähteneet alentamaan liikenteen päästöjä kannustavilla keinoilla, kuten mahdollistamalla entistä useammalle suomalaiselle vähempipäästöisen uuden auton hankinnan. Autoveron alentaminen ja poistaminen olisi ollut teidän keinovalikoimissanne. Ilmastovuosikertomuksessakin on todettu, että [Puhemies koputtaa] ainoa tapa saavuttaa nämä liikenteen päästövähennystavoitteet [Puhemies: Aika!] on nuorentaa autokantaa. Mitkä ovat [Puhemies koputtaa] teidän toimenpiteenne tämän suhteen?

20.58 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Vestmanille: Tämä polttoaineverokeskustelu on käyty moneen kertaan, mutta on totuus, että kokoomuksen vaihtoehto olisi ollut huomattavasti kalliimpi yksittäiselle autoilijalle.

Yhdyn myös näihin kiitoksiin ministeri Ohisalon sijaistamisesta: hyvin asiallisia, osavia vastauksia.

MAL-sopimukset ovat toden totta voimakasta ympäristöpolitiikkaa, ja tässä valossa näkisinkin mieluusti, että jokainen valtakunnan maakuntakeskus ulotettaisiin yhä kiihtyvällä tahdilla sopimukselliseen yhteistyöhön valtion kanssa. Monilla — ja, voi sanoa, kaikilla — maakuntakeskusaikungeilla on aito tahto tehdä alati kiihtyvää ympäristötyötä, johon toivoisin voimakasta ja voimakkaampaa valtion tahtoa.

Kaiken kaikkiaan kaikessa tällaisessa ympäristötyössä on kysymys oikeudenmukaisuudesta ja siitä ymmärryksestä, että Suomi on kokonaisuus ja alueelliset vaikutukset tulee huomioida ja ymmärtää. Kun tämä ymmärrys kokonaisuudessaan löytyy, alkaa myös tahtumaan, oli sitten kyse turpeesta [Puhemies: Aika!] tai puurakentamisesta.

20.59 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nostaa MAL-sopimukseen liittyen myös muun poikkisektoraalisen näkökulman, jota tarvitaan ilmastotyössä. Näitä ilmastotoimia tarvitaan merkittävästi kaikkien sektoreiden lisäksi myös kuntien ilmastotyössä, koulutukseen liittyvissä toimissa ja julkisissa hankinnoissa.

Suuret kunnat ja kaupungit ovat sitoutuneet kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin. 40 prosenttia suomalaisista asuu kunnissa, jotka tähtäävät hiilineutraaliksi vuoteen 2030 mennessä. Tässä on syntynyt positiivinen kilpailu. Kuntien vastuulla on hyvin konkreettisia päätöksiä, kuten maankäyttö ja kaavoitus, liikennesuunnittelu ja energiantuotanto. Tätä kuntien työtä tulee tukea ja vahvistaa myös jatkossa. Jatketaan tätä positiivista kilvoittelua myös täällä eduskunnassa. Se kuulostaa ihan hyvältä.

Kansainvälisestä ilmastotyöstä vielä sananen. Oppositio on useamman kerran vaatinut, että ilmastotoimia pitäisi tehdä myös muualla kuin täällä Suomessa. Nyt meidän ministerimme on niitä siellä EU:n nimissä vaatimassa. Myös aiemmat poissaolot liittyvät [Puhemies koputtaa] näihin EU-tehtäviin.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Könttä, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

21.01 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Näin hän se on, että nämä ympäristö- ja ilmastoasiat ovat meitä jokaista lähellä, ja täytyy sanoa näin kalastajana ja metsästäjänä, että erityisesti luonto ja sen kunnioittaminen on ollut itselle aina tärkeää, ja toivon, että voimme tehdä myös tämmöisiä lähiluonto- ja lähiympäristötekoja. Olen jossain määrin huolestuneena seurannut esimerkiksi pääkaupunkimme osalta, kuinka meillä dumpataan roskalunta mereen. On luettu uutisista, että toisinaan myös jätevesiä Helsingin kaupungin edustalla on valunut tuohon Itämereen. Voimmeko me jotenkin vaikuttaa siihen, että meidän pääkaupunkimme näyttäisi esimerkkiä lähiluonto-, lähiympäristöteoissa, että emme aina pohtisi liian kaukaisia tavoitteita, vaan tekisimme konkreettisia lähiluontotekoja, kuten olemme esimerkiksi tuolla Leningradin oblastissa tehneet ja auttaneet venäläisiä veljiä ja siskoja siellä, jotta nämä jätevedet on saatu kuuriin? [Naurua]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Ohisalo, viisi minuuttia.

21.02 **Sisäministeri Maria Ohisalo:** Kiitos, arvon puhemies! Arvon edustajat, kiitos hyvästä keskustelusta. On juuri niin, että ilmastotavoitteet ovat yhteisiä ja niitä pitää meidän ihan kaikilla aloilla edistää. Edustaja Hopsu mainitsi hyvin, että kunnilla on tässä aktiivinen ja tärkeä paikkansa, ei riitä, että valtio toimii, kuntien täytyy aktiivisesti toimia myös.

Sierilästä kysymys — vastaus on se, että hallitus parantaa vaelluskalojen tilaa, ja totta kai vesilain uudistuksen yhteydessä otamme tämän asian huomioon. Asia itsessään on tietysti omistajaohjausministerin tontilla, en siihen sen enempää tässä voi mennä.

Edustaja Taimelalle asunnottomuudesta: Hallitus on ottanut tavoitteekseen, kuten edellininkin hallitus, puolittaa asunnottomuus tämän hallituskauden aikana ja sen jälkeen seuraavan hallituskauden aikana poistaa Suomesta asunnottomuus. Edelleen yli 5 000 ihmistä tässä yhteiskunnassa elää ilman kotia. Tässä asunto ensin -periaatteen edistäminen on aivan keskeistä. Jatketaan aikaisempien hallitusten toimia, lisätään kohtuuhintaista asuntotuotantoa ja lisätään asumisneuvontaa. Ei riitä se, että on seinät ympärillä. Jos ollaan eletty kadulla pitkään, tarvitaan myös konkreettista tukea ja apua sinne koteihin. Tässä ovat järjestöt erittäin tärkeässä roolissa mukana. Ja tosiaan kolme ja puoli miljoonaa euroa jo itsessään ensi vuodelle tähän työhön hallitus asettaa rahaa.

Edustaja Vestmanille: Parafiinisesta käytiin tosiaan jo hieman aikaisemmin keskustelua, ja kyse on nimenomaan siitä, että aika on tämän tuen osalta ajanut ohi. Päästöt vähenvät 0,7 prosenttia liikennesektorilla tämän tuen leikkauksen myötä.

Kysymys ydinvoimasta: Parlamentin kuulemisen tallenteista käy ilmi, että ministeri Mikkonen ei ole antanut tällaista lausuntoa, johon kokoomuksen edustajat viittaavat. Ministeri on sen sijaan viitannut aikaisempiin hankkeisiin, jotka ovat olleet niin hitaita, kuten tiedämme, tietyt surullisen kuuluisat hankkeet, että ne eivät meille riitä tässä ilmastotyössä. Meillä täytyy olla nopeita ratkaisuja. Mitä tulee hallituksen linjaan, joka on hallitusohjelmassa yhdessä linjattu: jatkoluviasta on yhdessä päätetty nykyisille voimaloille. Ja sitten mitä tulee Fennovoimaan, niin rakennusluvan osalta tietysti, kun tai jos omistajat sen saavat jossain kohtaa eteenpäin, niin turvallisuusviranomaisten arvion pohjalta sitten edetään siinä asiassa. Ei mitään erimielisyyttä hallituksen kesken tässä asiassa.

Edustaja Lohikoskelle MAL-sopimuksista: Vanhojen alueiden osalta tavoite on saada jouluun mennessä nämä sopimukset kuntoon. Nyt sitä työtä jatkuvasti tehdään ja neuvot-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

telut on käynnissä. Ylipäätään ajattelen, että on tärkeää, että tätä keskustelua laajennetaan, kuten sanoin, myös muualle Suomeen vahvemmin.

Edustaja Ikonen kysyi siitä, kuinka ilmastoministeri voi mennä omien sektorirajojensa ulkopuolelle. Ajattelen, että kun tämä hallitusohjelma on ilmiölähtöinen, niin silloin meillä on jokaisella ministerillä vastuumme siitä. Esimerkkinä sisäministeriössä olen käynnistänyt työn, että ensiksi selvitämme sisäministeriön hiilijalanjäljen ja lähdemme sitä sitten erilaisin toimin pienentämään, ja Mikkonen koordinoi tätä koko työtä hallituksen ympäristö- ja ilmastoministerinä, siten että kaikki tekevät varmasti osuutensa. On todella siis tunnustettava se, että Suomessa ollaan vielä siinä tilassa, että moni ministeriökään ei tiedä, mitkä ne omat hallinnonalan päästöt ovat. Eli tekemistä on tosi paljon.

Kivihiilestä kysymys: Yhteiskunta toki sähköistyy vahvasti jatkuvasti, ja polttamisen sijaan onkin nyt tehtävä aktiivisesti siirtymää esimerkiksi kohti päästöttömiä lämpöpumppuja. Hallitusohjelmassa kaukolämpöverkon pumppujen sähköveroluokan alennus on yksi tällainen keino, jolla sinne voitaisiin päästä.

Ja edustaja Kilvelle: Kyllä, olen aivan samaa mieltä, tarvitaan valtavaa ajattelun muutosta. Meidän pitää rakentaa kokonaiset yhteiskunnat ei vain Suomessa vaan globaalisti uusiksi hiilineutraaleiksi hyvinvointivaltioiksi. Ja painotan näitä kahta sanaa yhdessä, koska silloin tulemme pitämään huolen siitä, että kukaan ei jää ulkopuolelle. Eli sosiaaliturvan korotuksin, aktiivisin työllisyystoimin, koulutuspanostuksin, muun muassa näillä keinoilla pidämme ne ihmiset, joilla on jo valmiiksi vaikeaa, mukana tässä yhteiskunnan muutoksessa ikään kuin jälleenrakentamisen ajassa.

Edustaja Kärnäällä oli kysymys puurakentamisesta. Tosiaan tätä vauhditetaan erityisesti kaupungeissa MAL-alueille sovelletulla 20 prosentin korotetulla käynnistysavustuksella. Tämä on yksi keino.

Edustaja Kiurulle kiitokset ehdotuksista ja näkemyksistä kansallispuistoihin liittyen. Välitetään ne ministeri Mikkosen pohdittavaksi, ja hän sitten linjaa niistä kansallispuistota aikanaan.

Sitten edustaja Köntälle: helsinkiläisenä kaupunginvaltuutettuna voin sanoa, että tämänkin asian edestä teen töitä siellä sektorilla, en tässä kohtaa mene siihen työhön nyt enempää.

Ehkä näillä kysymyksillä ja vastauksilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt siirrymme sektorikohtaisesta debatista yleiskeskustelun puolelle, puhujalistaan. Puheenvuorot viisi minuuttia.

21.07 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Arvoiset edustajat! Kiitos monipuolisesta ja hyvästä talousarviokeskustelusta, jota olemme tässä käyneet.

Talousarvioesityksestä käydyssä keskustelussa hallitusta on aivan oikein kiitelty siitä, että talousarvio monella tavalla vahvistaa huolenpitoa suomalaisista. Keskeisimpiä hallituksen toimia on se, että nyt vahvistetaan hyvin monin tavoin lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia.

Vierailin kesällä täällä Eduskuntatalossa alakouluikäisten lasteni kanssa. Kävimme tuossa lehterillä, vierailimme kuppilassa ja valtiosalissa, katsoimme näitä kauniita tiloja, ja kuljimme käytävää myöten Pikkuparlamenttiin. Kun myöhemmin kysyin lapsiltani, mikä heistä oli vierailussamme mukavinta, he sanoivat, että se, kun he saivat mennä potkulau-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

doilla Eduskuntatalon ja Pikkuparlamentin yhdistävää käytävää. Sellainen on lapsen mieli. Lapsi elää tässä hetkessä.

Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että maamme lapset saavat olla lapsia. Suomi on monin tavoin maailman paras maa lapsille. Sitä sen pitää olla tulevaisuudessakin. Hallitus on sitoutunut luomaan perheystävällisempää ja lapsiystävällisempää Suomea. Se näkyy talousarviossa. Nyt korotetaan pienimpiä äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja, lapsilisän yksinhuoltajakorotusta ja monilapsisten perheiden lapsilisää. Lapsiperheiden kotipalvelun saatavuutta parannetaan, päivähoidon ryhmäkokoja pienennetään. Vanhemmille turvataan valinnanvapaus lastensa hoitomuodon suhteen.

Arvoisa puhemies! Perhe on yhteiskunnan perusyksikkö, ja siksi meidän on yhdessä vahvistettava perheiden, lasten ja nuorten hyvinvointia. Kun perheet voivat hyvin, siellä on lapsen ja nuoren hyvä olla. Perheen hyvinvointi heijastuu hyvin laajasti koko yhteiskuntaan: päiväkoteihin, kouluihin, opiskelupaikkoihin, työpaikoille, kaikkialle. Annetaan lasten olla lapsia. Annetaan heille huoleton lapsuus. Tuetaan siinä perheitä ja vanhempia. Meidän tehtävämme päättäjinä on parhaamme mukaan mahdollistaa jokaiselle lapselle huoleton ja onnellinen lapsuus. Tähän valtion talousarvioesitys antaa tärkeitä ja vahvoja suuntaviivoja.

Arvoisa puhemies! Se, mihin punamultahallitus käyttää rahaa — talouden liikkumavaraa, jota meillä on — on arvovalinta. [Toimi Kankaanniemen välihuuto] Verotusta ei kiristetä vaan kevennetään pieni- ja keskituloisilta. Puhe ilman tekoja jää pelkäksi puheeksi. Siksi hallitus on nyt ryhtynyt rivakasti toimeen ja korjaamaan niitä epäkohtia, joita tämän maailman onnellisimmaksi arvioidun kansakunnan turvaverkoissa vielä on. Samaan aikaan me parannamme työllisyyttä. Meille keskustassa on erityisen tärkeää se, että me rohkaissimme ihmisiä katsomaan tulevaisuuteen, tekemään töitä ja yrittämään. Me rakennamme hyvinvointia, lastemme tulevaisuutta työllisyyden kasvun varaan. Siksi keskusta pitää ehdottomasti kiinni siitä, että hyvä työllisyyspolitiikka jatkuu.

Arvoisa puhemies! Tämän talousarvioesityksen myötä kaikki ei vielä tule lähellekään valmiiksi, mutta suunta on oikea. Tätä työtä meidän tulee jatkaa yhdessä. Siihen tarvitaan sekä hallitusta että oppositiota. Tähän työhön tarvitaan meitä kaikkia.

21.12 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Jatkan puheenvuorossani siitä, mihin eilen jäin ennen kuin keskustelun aika päättyi. Puhuin siis siitä, miten kestävä kehitys ja nämä kestävä kehityksen tavoitteet, jotka hallitusohjelmassa on isosti kirjattu, näkyvät tässä budjetissa, jossa tavoitteita tulisi todeksi tehdä.

Sanottakoon kuitenkin ensiksi aikaisempaan keskusteluun viitaten, että kokoomuksen ilmastoherätys ei ole mikään nyt oppositiotaipaleen aikana tapahtunut muutos. Tämän voi todentaa itse kukin esimerkiksi meidän ympäristö- ja ilmasto-ohjelmastamme, joka laadittiin viime kaudella ja jonka mukaista ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa olemme edistäneet jo silloin — mistä esimerkiksi tämä kivihiilen kieltö, joka viime kaudella saatiin aikaiseksi, on hyvä esimerkki. Ja myös turpeeseen liittyvät avaukset ovat pohjautuneet tähän viime kaudella tehtyyn ohjelmaan.

Hyvä, että täällä salissa on saatu nyt selvyys siitä, mikä hallituksen näkemys on liittyen turpeen käytön jatkuon. On tullut selväksi, että hallituksella ei ole aikomuksia puuttua turpeen polttoon, turpeen polton verotukseen. Nimittäin tämä hallitusohjelman kirjaus turpeen polton puolittamisesta 2030 mennessä tullee tapahtumaan ilman mitään muutoksia tähän

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

erillistukeen, mitä turpeen poltolle on olemassa sen ilmasto- ja ympäristöhaitoista piittaamatta.

Toinen näkökulma turpeeseen liittyen on se, mistä hallitusohjelma ei sano mitään, eli turpeen käytön jatkuminen ylipäänsä. Turpeen käyttö ei hallituksen linjausten perusteella ole vähenemässä. Päinvastoin turpeelle ollaan kehittämässä uusia käyttötarkoituksia, kuten tässä ympäristövaliokunnan puheenjohtajan puheenvuorossa kuultiin. Joten turpeen käytön osalta ei liene hallituksen osalta tulossa muutoksia.

Valitettavasti äsken ministeri Ohisalo tuuratesaan ministeri Mikkosta ei vastannut kumpaankaan esittämäni kysymykseen, joten toistan ne nyt, jos vaikka jäljellä olevat hallituspuolueen edustajat osaisivat tarkentaa tilannetta. Onko siis todellakin niin, että soidensuojeluohjelma toteutetaan vapaaehtoiselta pohjalta? Tämä on yllättävää, koska aikaisemmin etenkin hallituspuolue vihreät on suhtautunut erittäin suurella varauksella nimenomaan tähän vapaaehtoisuuteen soidensuojeluohjelmassa.

Ihmettelen myös sitä, että ei ole kommentoitu lainkaan kysymystä liittyen ympäristöjärjestöjen rahoitukseen. Ottaen huomioon hallituksen varsin kunnianhimoiset tavoitteet liittyen ympäristöön ja ilmastonmuutokseen on yllättävää, että juuri ympäristöjärjestöiltä ollaan leikkaamassa rahoitusta. Eikö, arvoisat hallituspuolueiden edustajat, juuri nyt olisi tarve sille osaamiselle ja asiantuntemukselle, mitä ympäristöjärjestöistä löytyy?

Sitten yleisemmin tästä budjetista. Etenkin keskustalaisille kollegoille, jotka viime kaudella olivat hallituksessa mukana laittamassa Suomea kuntoon — niin kuin keskustan vaalislogan kuului. Vaikeiden päätösten kautta suuntaa onnistuttiin kääntämään, mutta valitettavasti nyt sitä ollaan kääntämässä takaisinpäin siitä pisteestä, mihin vaivalla viime kaudella päästiin. Velkaantumisen kasvu oltiin juuri saatu pysäytettyä. Sitä ei oltu vielä saatu hirvittävän suuresti taistamaan, mutta oltiin saatu pysäytettyä se kasvu. Julkinen velka lasi hetkellisesti alle 60 prosentin rajan. Ja nyt julkinen velka kääntyy takaisin kasvuun.

Suora lainaus hallituksen ensi vuoden budjetista: ”Talous kasvaa suurin piirtein potentiaalista vauhtiaan ja siitä huolimatta menojen kasvu ylittää tulojen kasvun.” Eli tämä oli suoraan hallituksen budjetista. Ja huomautettakoon, että toden totta ensi vuoden talousarvioesitys on 2 miljardia euroa alijäämäinen. Tämä tarkoittaa siis sitä, että otetaan merkittävästi lisää velkaa, käännetään velkaantuminen kasvuun ja myös veroja korotetaan.

Täällä on puhuttu tuloverojen kevennyksestä. Mutta tosiasia on se, että palkansaajalla jää jatkossa omasta palkastaan vähemmän käteen. [Eduskunnasta: Kyllä!] On totta, että osa tätä kokonaisuutta ovat nämä kiky-sopimuksen siirrot, mutta viime kaudella oli kunniasia se, että hallitus kompensoi ne, jotta palkasta jää edelleen enemmän käteen. Nyt tämä hallitus on päättänyt olla tätä tekemättä eli jatkamatta sitä viime kauden periaatetta, [Puhemies koputtaa] ja näin ollen tästä eteenpäin palkansaajalle jää omasta palkasta vähemmän käteen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt arvoisat edustajat, ollaan debatoitu koko päivä. Ei mennä enää debattiin viimeisellä tunnilla, vaan pysytään puhujalistassa.

21.18 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Puhun selkokieltä, koska pidän tämän puheenvuoron selkokielestä.

Selkokeskuksen tuoreen arvion mukaan jopa 150 000 suomalaisella on vaikeuksia ymmärtää tavallista yleiskieltä. Joukkoon mahtuu esimerkiksi maahanmuuttajia, kehitysvam-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

maisia, muistisairaita ja nuoria, joilla on lukemisen esteitä. Moni haluaisi tehdä työtä, mutta kieli aiheuttaa ongelmia. Tässä auttaa selkokieli.

Selkokieli on suomea tai ruotsia, jota on mukautettu sanastoltaan, rakenteiltaan ja sisälöltään yleiskieltä helpommaksi. Selkokieltä on käytetty Suomessa jo yli 30 vuotta, mutta nyt sitä käytetään enemmän.

Suomen työllisyys halutaan nostaa 75 prosenttiin. Ketä selkokieli auttaa työllistymään ja miten? Kieli aiheuttaa ongelmia työnhaun eri vaiheissa sekä työnhakijalle että työnantajalle. Työnhakija saattaa miettiä: En löydä tietoa avoimesta työpaikasta. En ymmärrä työpaikkailmoitusta. En osaa täyttää työhakemusta ja sen liitteitä. Osaan työni, mutta en osaa tehdä vakuuttavaa CV:tä. Osaan hoitaa vanhuksia, mutta en osaa kirjoittaa hoitosuunnitelmaa. Työnantaja saattaa miettiä: Miksi en saa vastauksia työpaikkailmoitukseen? Kun työnhakija ei osaa kuvata omaa osaamistaan, osaako hän mitään?

Monet tekstit ovat liian vaikeita. Ne kannattaa kirjoittaa selkokielellä.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että otamme selkokielen laajemmin käyttöön, kun nostamme maamme työllisyyttä ja toteutamme hallitusohjelmaa. Ehdotan, että järjestämme selkokielen kurssin myös täällä eduskunnassa. [Eduskunnasta: Hyvä!]

21.22 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Paremminvointivaltio — siinä on tämän hallituksen tavoite. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Meillä on tässä maassa liian paljon ihmisiä, joilla ei työtä ole, liian paljon ihmisiä, joilla on paha olla, liian paljon suomalaisia, jotka yrittävät ja yrittävät, mutta elämä lyö vasten kasvoja.

Selkeä ja näkyvä mittari on se, että ihmiset saavat töitä, jotta töitä etsivällä Roopella ja opintopaikkaa kärkkyvällä Saaralla olisi edes mahdollisuus. Roopet ja saarat työllistämällä luomme kasvua, työtä, toimeentuloa ja hyvinvointia koko maahan kaikille suomalaisille. Vain kasvun kautta saavutamme tavoitteen paremminvointivaltiosta.

Arvoisa puhemies! Oikeistokonservatiivinen oppositio on kokoomuspuolueen ja perussuomalaisten johdolla haukkunut hallituksen investoivan liikaa. Mutta mitkä investoinnit ovat opposition mielestä leikattavissa? [Toimi Kankaanniemi: Ei pidä paikkaansa!] Leikkaisiko oppositio uusien poliisien määrästä? Entäpä huonokuntoinen tiestömme, pitäisikö sen antaa rapistua entisestään? [Keskeltä: Ensin tulot, sitten menot!] Vai leikataanko koulutukseen panostamisesta? Koulutuksesta leikkaamiseen ei totisesti ole enää varaa, kun edes oppositiossa ei osata historiaa, saatikka tunneta eurokriisin syntyä. [Keskeltä: Ensin tulot, sitten menot!]

Arvoisa puhemies! Keskusta edistää maamme kasvua ja esittää seitsemänkohtaista Suomen mallia. Mallissamme kustannuskilpailukykyä ei murenneta, paikallista sopimista edistetään ja kohtaanto-ongelmaan puututaan. Lisäksi osatyökykyisten työllistämistä tuetaan räätälöidyllä tuella. Edelleen EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevan työvoiman saatavuutta helpotetaan ja tarveharkinta poistetaan asteittain. Koulutukseen, tuotekehitykseen ja tutkimukseen panostetaan ja investointien esteitä poistetaan. Nuorille turvataan työvoimapaikkoja, ja nuorten työllistymiseen tulee tulosvastuu.

Tämä keskustan malli mahdollistaa investoinnit tulevaisuuteen. Keskusta katsoo tulevaisuuteen, ei menneisyyteen, niin kuin oikeistokonservatiivinen oppositio tekee — siis tulevaisuuteen, ei menneisyyteen.

Arvoisa puhemies! Suomi on sivistisyhteiskunta, maa, jossa koulutusta on arvostettu aina todella, todella korkealle, maa, jossa kuka tahansa voi nyt opiskella vaikka maisteriksi saakka omassa kotimaakunnassaan niin halutessaan. Keskustan mielestä näin tulee olla

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

myös jatkossa. Siksi me tiedeministerin johdolla vahvistamme yliopistojen perusrahoitusta 40 miljoonalla eurolla, ja edelleen keskustan johdolla, tiedeministerin johdolla me vahvistamme ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta 20 miljoonalla eurolla. Me turvaamme korkeakoulut jokaisessa maakunnassa koko maassa ja me turvaamme jokaisen suomalaisen mahdollisuuden saada korkeakoulututkinto niin halutessaan.

Keskusta uskoo sivistykseen ja koulutukseen, ja me keskustassa uskomme koko Suomeen ja kaikkiin suomalaisiin, koska keskusta katsoo tulevaisuuteen.

21.26 Pasi Kivisaari keski: Arvoisa puhemies! Keskusta ei, eikä hallitus, pelkää käyttää aluepolitiikka-sanaa. Se on yhteiskunnallista tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta. Jokainen kotikulma on yhtä arvokas. Ministeri Kulmunia on kiittäminen siitä, että hän on käynnistänyt selvityksen paikkariippumattoman ja monipaikkaisen työn lisäämiseksi — ne ovat tapoja, joilla työskentely, asuminen ja toimiminen usealla paikkakunnalla on mahdollista.

Moni suomalainen elää arkea, jossa kotiseutu, ihmisen juuret, ovat hänen elämänsä ydintä. Uuden aluepolitiikan tavoite on antaa ihmisille vapaus ja mahdollisuus valita, minne kaikkialle elämänsä rakentaa. Se perustuu maan eri osien omille vahvuuksille. On hienoa, että Suomi erilaistuu, mutta eriarvoistua se ei saa.

Suomea on kehitettävä tasa-arvoisesti ja ihmisiä kuunnellen. Puolustamme ihmisen vapautta valita asuinpaikkansa yhtä lailla syrjäisen soratien päästä kuin tiiviistä kaupunkikeskustasta. Haluamme kehittää toimivia liikenneyhteyksiä, joilla turvataan teollisuuden, kaupan, tavaroiden ja ihmisten sujuva liikkuminen koko maassa. Tiet niin syrjäkylille kuin kaupungin keskustaan ovat yhtä lailla kehittämisen arvoisia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on, että jokaisessa maakunnassa on korkeakoulu ja jokainen lapsi ja nuori voi opiskella mahdollisimman lähellä kotiaan. Koulutuksen saavutettavuus vaikuttaa suoraan nuoren koulutustasoon. Oppilaitosten läheisyys on erittäin tärkeää myös alueiden yrityksille, sekä työvoiman saatavuuden että alueiden elinvoiman näkökulmasta.

Toden totta, ministeri Kosonen taisteli määrätietoisesti korkeakouluille budjettineuvotteluissa lisärahoitusta. Lisärahoitus on erittäin tärkeää, jotta voidaan edetä koulutuspoliittisen vision tavoitetta kohden ja nostaa suomalaisten koulutustasoa. Hallitus askeltaa kohti parempaa Suomea.

Keskusta tukee kaikkia budjettiriihessä sovittuja työllisyyttä edistäviä ratkaisuja, mutta on päivänselvää, että tarvitaan myös paljon lisää päätöksiä. Keskusta on esittänyt seitsemän konkreettista ehdotusta, joilla edistetään työllisyyttä. Tiivistettyinä ne ovat:

Ei murenneta kustannuskilpailukykyä, mikä viime kaudella vaivalla rakennettiin.

Edistetään paikallista sopimista — erityisesti lakiin kirjattuja paikallisen sopimisen esteitä on purettava.

Valmistellaan Suomen malli, missä työntekijä vastaanottaessaan korotetun perusturvan sitoutuu ottamaan työtä vastaan myös oman ammattinsa ja asuinpiirinsä ulkopuolelta. Tämä on selkeä täsmälääke kohtaanto-ongelmaan.

Tuetaan osatyökykyisten työllistämistä räätälöidyllä tuella. Osatyökykyisten työllisyys on Suomessa verrattain matala.

Keskustan eduskuntaryhmä on myös valmis helpottamaan EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevan työvoiman saatavuutta.

Panostetaan koulutukseen, tuotekehitykseen ja tutkimukseen, ja puretaan investoinnin esteitä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Nuorten työllistämiseksi tarvitaan oma ohjelma. Käyttäisin tässä rohkeasti myös yksityisiä työvoimapalveluja siten, että toimijalla on myös selkeä tulosvastuu nuorten työllistamisestä.

Näillä toimilla pääsemme hyvin matkaan ja vauhdittamaan hallituksen taivalta kohti työllisyystavoitetta.

21.31 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz sanoi tänään minun nähneen unta. Hän sanoi, että edustaja Ovaska on vielä nukuksissa ja nähnyt unta, missä kokoomus on vastustanut näitä kaikkia hyviä satsauksia ja vaatinut niiden leikkauksia. Arvoisat kollegat, minä todella toivon, että olisin nähnyt unta, mutta valitettavasti niin minulle kuin lukuisille tämän salin ulkopuolella oleville ihmisille jäi kokoomuksen puheenvuoroista mieleen kaksi sanaa: leikkaukset, veronkevennykset — leikkaukset ja veronkevennykset. [Heikki Vestman: Ensimmäiset tulot, sitten menot!]

Me olemme tänään täällä salissa nähneet, ketkä todella ovat sitoutuneet parantamaan vanhustenhoivaa sekä lasten ja nuorten asemaa. Me olemme kuulleet, mitä ja miten hallitus aikoo toimia. [Kokoomuksen ryhmästä: Missä rahat?] Sanoin jo aikaisemmin tänään, miten moni erityisesti julkisen puolen työntekijä, hoitaja, opettaja, meinaa väsyä taakkansa alle. Tähän hallitus on vastannut. Hallitusohjelma ja ensi vuoden budjetti on piirtänyt kartan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävästä yhteiskunnasta. [Eduskunnasta: Opettajien verotus kiristyy!]

Arvoisat kokoomuslaiset, emmekö juuri edelliset neljä vuotta laittaneet talouttamme kuntoon juuri sen takia, että voimme panostaa heikommassa asemassa olevien arkeen? [Eduskunnasta: Onko talous nyt kunnossa?] Vai oliko se sittenkin vain keskustan ajatus siitä, miten tasavertaista Suomea rakennetaan? Mikä on teidän visionne tasavertaisesta Suomesta?

Edustaja Heinonen totesi eilen täällä salissa: ”Mutta ehkä perustavanlaatuisin ongelma koko Rinteen budjetissa on se, että kaikki lisäpanostukset tehdään rahalla, jota hallituksella ei ole — rahalla jota hallituksella ei ole. Tämä tarkoittaa sitä, että raha otetaan lapsiltamme ja tulevilta sukupolvilta.” [Matias Martinen: Hyvin sanottu!] Kokoomukselle kyllä kelpasi ja kelpaa nähtävästi edelleen se, että verotusta kevennetään vaikka talous olisi tiukilla. Ymmärrän, että kokoomus kantaa huolta suurituloisten veronkevennyksistä. [Heikki Vestmanin välihuuto] Me haluamme keventää pieni- ja keskituloisten verotusta. Siinä, arvoisa kokoomus, on rehellinen ero keskustan ja kokoomuksen tavoitteiden välillä. Me keskustassa haluamme panostaa myös heikompien aseman parantamiseen silloin, kun siihen on taloudessa pienintäkin mahdollisuutta. [Heikki Vestmanin välihuuto] Me emme keskustassa kevennä verotusta ideologisista syistä tai säästä säästämisen riemusta.

Arvoisa puhemies! Kohta on jälleen aika painua unille, kerätä voimia loppuviikkoa varten. Minä todella toivon, että näen unta Suomesta, jossa kokoomus myös arvostaa näitä pieni- ja keskituloisille kohdennettuja veronkevennyksiä, jotka eivät tällä kertaa osu suurituloisiin. [Juha Mäenpää: Turvallisesta Suomesta! — Eduskunnasta: Hyvä puhe!]

21.35 Hannu Hoskonen kesk: [Juha Mäenpää: Puhu turpeesta mutta katso tuonne vasemmalle!] Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen budjettiesitys vuodelle 2020 on mielestäni kohtuullisen oikeudenmukainen. Täydellistä tulostahan harvemmin pystyy saamaan, kun sellaista ei ole olemassakaan. Ehkä Pohjanmaalla kuitenkin. Eikös siellä ole sanonta,

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

arvoisa puhemies, että tehdäänpä mitä tahansa, niin priimaa pukkaa? Mutta sanotaanko, että tämä on olemassa olevissa olosuhteissa kohtalaisen hyvä suoritus.

Tärkeää on budjetissa kuitenkin se, että pieni- ja keskituloisten asemaa helpotetaan. Olen siitä todella vilpittömän iloinen, että pienille eläkeläisille tulee lisää rahaa noin 50 euroa, ja kun viime vaalikaudella Sipilän hallituksen aikaan takuueläkettä nostettiin kolme kertaa, millä päästiin noin 40 euroon, niin näistä kahdesta summastahan tulee jo lähes 100 euroa. Kannattaa muistaa pienituloisten puolesta se, että pienituloisen ei koskaan maksa valtionveroa eläketulostaan vaan hyvin vähäinen määrä menee kuntaveroa. Elikkä lähes kaikki siitä summasta, minkä hän saa nyt lisää, jää hänelle kukkaroon puhtaana tulona, mikä varmasti näkyy hänen elämässään kohtalaisen hyvänä, positiivisena asiana.

Arvoisa puhemies! Tuosta energiakeskustelusta haluan sanoa vielä sen verran, että kun me tässä maassa lämmitämme kotejamme, teollisuuslaitoksia tai teemme sähköä tai muuta energiaa, lämpöä, kaukolämpöä, niin siinä kotimaisten raaka-aineiden olemassa oleminen on meille aivan henki ja elämä. En jaksa ymmärtää tätä keskustelua tämän turpeen ympärillä, sitä, että minkä tautta sitä hammastetaan joka suunnalta, otetaan silmätikuksi, vaikka mitään syytä siihen ei ole. Turpeelle totta kai on laskettu kaikki synnit — kyllä minä sen tiedän — mutta katsokaapa sitä Tilastokeskuksen päästötaulukkoa, että miten iso määrä hiilidioksidia syntyy yhden megawatin tuotannosta. Se on aivan rehellinen mittari, koska turpeellehan lasketaan sitten kaikki muut mahdolliset synnit. Mutta minkä takia ei lasketa Vorkutasta Venäjältä tulevalle kivihieille taikka Australiasta taikka Yhdysvalloista tai Kolumbiasta laivattavalle kivihieille? Tällä hetkellä Suomeen kivihieiltä tulee Venäjältä Vorkutan kaivoksista. Sitten tulee jonkun verran Yhdysvalloista, kuulemma, ja sitten ilmeisesti Keski-Euroopasta — veikkaisin, että se tulee Puolasta. Näille ei lasketa mitään muuta lisää, se on vain se, minkä savupiisin päästä työntää ilmakehään hiilidioksidia.

Elikkä kyllä meidän, arvoisa puhemies, täytyy olla itsellemme rehellisiä, että emme aja itseämme sellaiseen tilanteeseen, että meillä ei ole energiasta huoltovarmuutta enää ollenkaan. Tämän takia meidän on pidettävä huoli siitä, että kaikissa olosuhteissa Suomi selviää, olipa talvi minkälainen tahansa. Tuontienergian varassa olevana maana olemme aina täällä kuljetusreittien äärimmäisessä nurkassa. Me olemme sen energian viimeinen saaja. Tämän takia, arvoisa puhemies, toivon, että eduskunta ottaa vakavasti sen, että meidän on pidettävä Suomi toimintakykyisenä aina. Metsät tarjoavat meille aivan ehtymättömän raaka-ainevaraston, mutta, arvoisat edustajakollegat, se tarjoaa meille myös ehtymättömän hiilinielun. Katsokaapa Keski-Euroopan metsiä viime kesältä: kymmenien miljoonien mottien metsätuhot valtavilla alueilla. Minkä takia? Siihen on kaksi syytä: Ensimmäinen syy on se, että hoitamattomat metsät siellä ovat sairastuneet, kun niitä ei ole harvennettu eikä niitä ole hoidettu. Valtavia hyönteistuhoja ja valtavia sienituhoja. Ja toinen syy tähän tuhoon on se, että vanhat metsät kuolevat pystyyn siellä, kun ne ovat menettäneet elämänoimiansa.

Tässä salissa keskustellaan paljon siitä, että meillä pitää olla vanhoja metsiä, suojeltuja metsiä. Ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta nämä viimeainitut asiat ovat suurin virhe, mitä me voimme tässä asiassa tehdä. Vanhoja metsiä toki olla pitää, mutta jokainen meistä tietää, että kun on 150-vuotias kuusikko, se kuolee vanhuuttaan pois armottomasti. Sen korjaa Etelä-Suomessa ihan varmasti maannousemasieni. Tästä ei vain haluta edes keskustella, vaan aina on ilmastonmuutoksen torjunnan keinona vanhojen metsien suojelu ja metsien suojelu yleensä, mikä on se suurin virhe, mitä tehdä voi. Elävä metsä, kasvava metsä on hiilinielu, puuvarasto, ja se kestää myös sitten kaikki nämä edellä mainitut met-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

sien sairaudet kaikista parhaiten. Se, että annetaan kuva, että tällä tämä maailma pelastuu, se, että johdetaan ihmisiä harhaan, ei ole kansanedustajan työlle minusta kunniaksi.

Ja haluan lopuksi, arvoisa puhemies, vielä suomalaisesta energiasta sanoa sen verran, kun turve on otettu todellakin tikunnokkaan, että älkäämme, hyvät ihmiset, olko norjalaisen raakaöljyn mainosmiehiä tai venäläisen kaasun tai venäläisen öljyn tai venäläisen ki-vihiilen mainosmiehiä vastustamalla suomalaista energiaa, koska sitähän me näillä puheil-lamme koko ajan teemme. Kyllä Statoil Norjassa pystyy öljynsä ja kaasunsa aina myy-mään, se on varmaa, eivätkä ne koskaan tunne huonoa omaatuntoa, kun laskun lähettävät sinne maahan, mihin öljyä vietiin. Olkaa iloisia, [Puhemies koputtaa] että meillä on omia raaka-aineita, ja muistakaa tämä minun puheeni, [Puhemies koputtaa] kun ensi tammi-kuussa on 30 astetta pakkasta. [Jouni Ovaska: Muistetaan! — Toimi Kankaanniemi: Oli-kohan tämä hallituksen linja?]

21.40 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Budjetin ytimessä ja suomalaisen yh-teiskunnan ytimessä pitää olla luottamus. Yrityksillä pitää olla luottamus tulevaisuuteen, selkeät näkymät, selkeät investointinäkymät, niin että raha laitetaan liikkeelle, investoi-daan ja luodaan työtä tähän maahan.

Tänä aamuna julkistettiin kilpailukykyvertailu, joka oli maailmanlaajuinen. Suomi si-joittui siinä yhdenneksitoista eli oli pitänyt niin sanotusti asemansa. Tässä vakaana perus-teena oli se, että Suomi on vakaa maa ja Suomessa on vakaat instituutiot eli tänne uskalle-taan investoida.

Luottamusta tarvitaan myös ihmisille, ja sitä me olemme tässä budjetissa halunneet tuo-da. Tarvitaan toimivat terveydenhuoltopalvelut, tarvitaan sosiaaliturvaa, tarvitaan toimi-vat lastenhoitopalvelut, tarvitaan luottamusta siihen, että perhe uskalletaan perustaa, tarvi-taan koulutuspalveluita ja ennen kaikkea työpaikka. Tämä on se suuri yhtälö, joka tulee sii-tä, että meillä on työtä, meillä on toimeentuloa, meillä yritykset luottavat, ja sitä kautta pys-tytään myöskin ne palvelut meillä järjestämään.

Herra puhemies! Tämän budjetin sisällä on useita yksityiskohtia, joista nostan esiin muutaman, ensimmäisenä infran. 300 miljoonan euron panostus perusväylänpitoon, perus-tienpitoon on enemmän kuin tarpeen. Meillä Etelä-Pohjanmaalla ely-keskus huuti hätä-huudon viime viikolla: useita satoja kilometrejä pikietä uhataan laittaa soratieksi. Elinkei-noelämä tarvitsee näitä teitä, niihin tarvitaan panostuksia. Kun tätä 300:aa miljoonaa euroa jaetaan, toivon todella, että se menee koko maahan, niin että näihin välttämättömiin hank-keisiin löytyy ensi kädessä varat.

Toisena asiana raiteet: On hyvä, että raiteisiin panostetaan ja ihmisiä kannustetaan kis-kojen päälle. Se on ympäristöystävällinen ja hyvä tapa, nopea tapa liikkua paikasta toi-seen. Päärata saa ansaitsemansa huomion monellakin tapaa, mutta kiinnitän huomiota myöskin poikittaisyhteyksiin, mitä tässä maassa tarvitaan. Poikittaisyhteydet palvelevat erityisesti harvempaan asuttua maaseutua, ja yksi niistä keskeisimmistä on Jyväskylän, Seinäjoen ja Tampereen välissä kulkeva poikittaisyhteys eli Haapamäen rata. Siinä juna-vuorot lisääntyvät ensi vuoden alusta, ja tätä kehitystä pitää luonnollisesti jatkaa. Siellä on useita matkailukohteita, sitä tarvitaan pendelöintiin, ihmisten liikkuvuuteen ja sitä tarvi-taan myöskin tavaraliikenteen kulkemiseen. Toisena merkittävänä poikittaisyhteytenä on valtatie 18, jonka etenemistä pitää edesauttaa tällä vaalikaudella voimakkaasti. [Petri Hon-kosen välihuuto]

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Herra puhemies! Suomalainen ruoka on vastaus niihin kaikkiin ongelmiin, mitä tässä puhuttiin ympäristöpääluokan kohdalla ja mitä on puhuttu monen muun pääluokan kohdalla, vastaus ilmastonmuutokseen. Jos me todella haluamme pureutua ja panostaa siihen, että ilmastonmuutos pystytään torjumaan, siinä on suomalainen ruoka keskiössä. Jotta me pystymme hiiltä sitomaan, jotta me pystymme ympäristöystävällistä, maailman puhtainta ruokaa tuottamaan, niin maatalouden on oltava kannattavaa. Maatalouteenkin tarvitaan ennustettavuutta, ja sitä on tietysti tässä budjetissa luotu. [Toimi Kankaanniemi: No ei ole!] Luonnonhaittakorvaukseen ja ympäristökorvaukseen saadaan korotukset, mutta se, että investoinnit pyörivät maataloudessa myös jatkossa, tarkoittaa sitä, että Makeraan, Maatilatalouden Kehittämisrahastoon, pistetään lisää pääomia, ja näin tullaan tekemään. Sen lisäksi viennin edistämistä nopeutetaan.

Herra puhemies! Neljäntenä, viimeisenä kohtana turvallisuus: Olen hyvin tyytyväinen siihen, että puolustusmäärärahoihin on tässä korotukset tulossa. Hankinnat toteutetaan: Laivue 2020 pyörähti jo liikkeelle, 1,3 miljardin euron hanke, sekä HX-hanke pyörähtää myöskin liikkeelle, vuonna 21 tehdään siitä päätökset, noin 7—10 miljardin euron hanke. Nämä ovat keskeisiä meidän kalustomme suorituskyvyn turvaamisen kannalta kuten myös Maavoimien hankinnat, joita on niin ikään tulossa. Sen lisäksi kertausharjoituspäivien nostaminen ensi vuodelle, MPK-uudistuksen toteuttaminen täysimääräisenä, ja haluan vielä nostaa myös sisäisen turvallisuuden puolelta esiin sen, että poliisien määrää nostetaan. Tämä on äärimmäisen tärkeää meidän sisäisen turvallisuuden kannalta. — Kiitos.

21.46 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan ilta ehtii, ja kellon ympäri ollaan täällä keskusteltu tärkeistä asioista, valtion ensi vuoden tuloista ja menoista. Jatkaakseni nyt vielä tätä talouspoliittista, suhdannepoliittista keskustelua, mitä jo salista poistunut edustaja Sirén ja muut toivat esille: Minä ihmettelen tätä kokoomuksen linjaa hallituksen talouspoliittisiin valintoihin. Itselleni ei ole kyllä käynyt kovin selväksi se, mitä kokoomus nyt sitten oikein haluaa ja mitä kokoomus nyt itse sitten oikein aikoo.

Ensinnäkin nämä hallituksen työllisyystoimenpiteet. Nyt tehdään monia merkittäviä elvyttäviä toimenpiteitä, joilla ehkäistään sitä suhdanteen liian nopeaa taittumista, ja näillä toimenpiteillä luodaan työllisyyttä. Mutta mitä tulee näihin itse työllisyystoimenpiteisiin, niin nyt päivän mittaan tässä salissa on viitattu siihen, kuinka Sipilän hallitus toimi. Sipilän hallitushan saavutti merkittävän, suorastaan historiallisen työllisyyden parantumisen. Mutta eivät Sipilän hallituksen työllisyystoimenpiteet [Matias Marttisen välihuuto] olleet valmiina neljä kuukautta hallituksen työn aloittamisen jälkeen. Ei, vaan kilpailukykysovimuskin hyväksyttiin vasta vuosi hallituksen aloittamisen jälkeen, ja monet muut toimenpiteet tulivat vasta sen jälkeen. On totta, että nämä kotimaista kysyntää ja työllisyyttä siinä suhdannetilanteessa parantaneet veronalennukset toteutettiin heti vaalikauden alussa, mutta nämä muut työllisyystoimenpiteet — kun te, kokoomus, koko päivän olette hokeneet sitä, että missä rahat, niin työllisyystoimenpiteitä valmistellaan. Hallitus on niihin sitoutunut, ja näitä valmistellaan täysin siinä aikataulussa, mitä hallitus aloittaessaan päätti. Kyllä ne sieltä tulevat, ja kun näitä valmistellaan kolmikannan kanssa yhteistyössä, niin siinä on myös näytön paikka suomalaiselle kolmikantajärjestelmälle, että mihinkä se pystyy, ja se on ihan oikein, että se näytön paikka nyt sitten tälläkin mekanismilla on.

Kun tässä päivän mittaan on tullut esille myös tämä sopeuttamistarve kokoomuksenkin puheenvuoroissa, olisi mielenkiintoista nyt sitten nähdä, että jos teidän tavoitteena on valtavat veronalennukset, niin millä nämä sitten kokoomus rahoittaisi. Onko siellä leikkaus-

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

listat takataskussa? Mielenkiintoista nähdä teidän vaihtoehtobudjettinne. [Saara-Sofia Sirénin välihuuto]

Vielä palaan sitten tähän keskusteluun, mitä kävimme ilmastopolitiikasta ja liikenteen päästöistä. Se jäi hieman tuossa kaivelemaan, nyt kun puhuttiin tästä autoveron poistosta. Tosiaan olen tutustunut kokoomuksen ilmastolinjaukseen. Se on tietyiltä osin ihan hyvä paperi, kannattaa siihen tutustua. Siellä vaaditaan tätä autoveron poistamista. Nythän on niin, että jo nykyään autovero on porrastettu siten, että niillä ajoneuvoilla, jotka ovat kaikista vähäpäästöisimpiä, on huomattavasti pienempi autovero — siis uuden auton ostettaessa maksettava vero — kuin niillä kaikista suuripäästöisimmillä. Jos koko autovero nyt poistettaisiin, ensinnäkin tulisi 800 miljoonan euron lovi sinne valtionkassaan, ja sen lisäksi todennäköisesti — kun ihminen nyt vain tuppaa olemaan semmoinen, että se ostaa mieluummin sitten ison auton, jos on siihen mahdollisuus — näiden suurempien autojen, joidenka kulutus ja päästöt ovat automaattisesti myös suurempia, niiden hankkiminen ja kysyntä saattaisi kasvaa, ja varmasti myöskin kasvaisi. [Kokoomuksesta: Niihin puututaan jo!] Eli tärkeätä on, että näihin liikenteen päästöihin puututaan, ja niihin puututaankin. Tomerasti edellinen hallitus päätti tästä sekoitevelvoitteesta, eli sillä pyritään sitä fossiilisen polttoaineen päästömäärää laskemaan.

Tällä hallituksella on kunnianhimoisin biokaasuohjelma, mitä millään hallituksella tähän asti on ollut. [Saara-Sofia Sirénin välihuuto] Tämän biokaasuohjelman ja biokaasun tuotantotuen toteuttamiseen on varattu tämän tulevan vuoden talousarvioesitykseenkin rahaa. Tällä on myös merkittävät aluetaloudelliset vaikutukset. Sillä pystytään liikenteen päästöjä vähentämään ja myöskin sillä tavalla, että vanhempiin autoihin pystytään tämä konversio tekemään. Lisäksi tätä sähköautojen latausinfraa edistetään. Nyt on semmoinen iloinen tilanne, että niin kaasuautojen kuin sähköautojenkin määrä on näihin edellisen hallituksen asettamiin odotuksiin ja tavoitteisiin suhteutettuna kasvanut vielä nopeammin, mikä tietysti varmaan on meidän kaikkien mielestä hyvä asia. Mutta mitä tulee tähän ilmastopolitiikkaan, niin merkittäviä edistysaskeleita ollaan ottamassa, ja hallitus on äärimmäisen sitoutunut siihen, että todella näihin meidän hiilineutraalisuustavoitteisiin päästään.

21.51 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Könttä käytti varsin värikästä kieltä puhuessaan oikeisto-oppositiosta ikään kuin menneisyytenä ja sitten taas hallituksesta tulevaisuutena. No, tämä olkoon nyt keskustan näkökulma asiaan.

Toisaalta taas suuresti arvostamani edustaja Ovaska sortui mielestäni jopa paniikinomaiseen populismiin väittäessään, että kokoomus olisi nimenomaan suurituloisten verotuksen keventämisen asialla. Tosiasiassa, kuten edustaja Ovaska myös hyvin tietää, me olemme johdonmukaisesti ajaneet tavallisen ahkeran palkansaajan verotuksen keventämistä. Näin me teimme Sipilän hallituksessa, jolloin työn verotusta kevennettiin 1,4 miljardilla pieni- ja keskituloisia palkansaajia painottaen — pieni- ja keskituloisia palkansaajia painottaen. Työn verotus on Suomessa edelleen hyvin korkeaa, ja verotuksen uudistaminen työn verotusta keventämällä ja taas verotuksen painopistettä siirtämällä välilliseen verotukseen on hyvää rakennepolitiikkaa, joka tukee tavoitetta, että lisätuntien tekeminen ja työn vastaanottaminen on kaikissa tilanteissa kannattavaa. Olemme esittäneet edelleen työn verotuksen keventämistä ja verotulojen keräämistä haittaveroista ja välillisistä veroista. Edustaja Ovaska, yhteensä nettona nolla — nettona nolla. Teidän ei tarvitse enää jatkaa puhetta siitä, että me haluamme leikata, jotta työn verotusta voidaan laskea, sillä tämä ei faktisesti pidä paikkaansa.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

Arvoisa puhemies! Keskustan kollegat pohtivat ääneen myös, mitä menoja me olisimme valmiita sitten perumaan, jos nämä hallituksen hyvät esitykset eivät meille kelpaa. Te kuitenkin ohitatte täysin sen keskeisen asian, mistä me olemme olleet huolissamme teidän budjetissanne, siis sen, että te olette lisäämässä menoja 2 miljardilla eurolla ilman tietoa pysyvistä tuloista. Kaikki me tiedämme, että menojen lisääminen on helppoa. Totta kai se on. Paljon vaikeampaa onkin tehdä päätöksiä, jotka nostavat työllisyyttä ja tuovat pysyvästi menoja, joilla taas näitä hyviä asioita voidaan rahoittaa. Ja kuten aikaisemmin jo eilen totesin, valtiovarainministeriö ei ole pystynyt arvioimaan positiivista työllisyysvaikutusta yhdellekään hallituksen esittämälle työllisyystavoitteelle. Päinvastoin ekonomistien arvioiden mukaan teidän budjettinne tulee vähentämään työllisyyttä jopa 16 000 hengellä. Joten, arvoisa kollegat, teidän tavoitteenne karkaa koko ajan vain kauemmaksi, ja tätä faktaa te ette pääse karkuun.

Keskusta on siis kääntänyt täysin kelkkansa ja lähtenyt Sipilän vastuullisen talouspolitiikan jälkeen tukemaan punavihreän hallituksen talouspolitiikkaa, ja tulokset tulemme näkemään myöhemmin seuraavina vuosina. Ennustan, että ne eivät ole sellaisia, mitä Sipilän hallituksen aikana on nähty.

Arvoisa puhemies! Tässä illalla kun keskustelimme ympäristöpolitiikasta, keskustan kollegani aloittivat melkoisen äläkän, kun kritisoimme hallitusta sen liikennepolitiikan veroratkaisuista. Kyllä sen toki ymmärtää, että te olette hermostuneita, sillä kyllä tavalliset autoilijat tulevat teitä muistamaan, kun nämä korotukset tulevat toimeen.

Ensinnäkin te olette päättäneet kiristää polttoaineverotusta 250 miljoonalla ensi vuonna. Se tulee näkymään elokuussa bensapumpuilla, eikä sillä ole myöskään todellista vaikutusta päästöihin. Hallitus toteaa itse omassa esityksessään, että lyhyellä aikavälillä tämän veronkorotuksen arvioidaan vähentävän dieselkäyttöisten henkilöautojen kulutusta 1,4 prosentilla — siis 1,4 prosentilla, ja edelleen autoilijan verotaakka kasvaa.

Toinen ihmetyksen aihe, johon me tänään puutuimme myös uudestaan, liittyy hallituksen päätökseen poistaa parafiinisen dieselin verotuki, yhteensä 120 miljoonaa euroa. Kun liikenteen päästöjä voidaan vähentää nimenomaan puhtaammilla polttoaineilla ja uudemmalla autokannalla, niin tämä päätös todella vie nyt teitä ja Suomea väärään suuntaan. Se rokottaa kaikkein puhtainta dieseliä, jonka päästöt ovat jopa 90 prosenttia pienemmät kuin mitä fossiilisen dieselin päästöt ovat.

Joten kyllä, arvoisa puhemies, täytyy kysyä, missä on tämän hallituksen logiikka liikenne- ja ilmastopolitiikan osalta. Sillä nämä päätökset eivät ainakaan sitä näytä esiin. Pyydän hallitukselta yhtä asiaa: selvittääkää, onko uusiutuva parafiininen diesel mahdollista säilyttää tämän verotuen piirissä, vaikkakin fossiilinen parafiininen tultaisiin leikkaamaan verotuen piiristä pois.

21.56 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Maailmantalous on kääntymässä yhä vaikeampaan suuntaan muun muassa kauppasodan myötä. Euroopan keskuspankki on ajanut itsensä aikamoiseen umpikujaan, [Hälinää — Puhemies koputtaa] keinot ovat loppumassa ja käytännössä jo loppuneet rahapolitiikan osalta. EU:han pyytää, että jäsenmaat nyt sitten ottaisivat velkaa ja elvyttäisivät, kun mitään muuta ei ole enää tehtävissä. No tätähän Suomen hallitus näyttää tottelevan. Velkaa otetaan reippaasti lisää.

Ruotsin uutiset tänään kertoivat, että Ruotsi on painumassa miinukselle, eli talouskasvu on pysähtynyt täysin ja vie Suomea mukana kohti alamäkeä, joka jo on olemassa muutenkin. Brexit on laukeamassa kolmen viikon päästä käsiin. Tämä tilanne on sellainen, että

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

hallituksen pitäisi ottaa huomioon, että kun mennään tällä politiikalla, niin edessä on verojen kovat korotukset, raju velkaantuminen tai menojen reipas leikkaaminen tai nämä kaikki kolme. Edessä vuoden kahden päästä, ehkä ensi syksynä. Arvoisa puhemies, tätä hallitus ei ole kuitenkaan tunnustanut, vaan ajaa kuin kaikki olisi hyvin.

Herra puhemies! Verotus kiristyy tämän budjetin myötä valtaosalla suomalaisista. Täällä on sanottu, että 70 prosentilla kevenee. Ei pidä paikkaansa. Polttoaineveron korotus 250 miljoonaa on tietysti oma lukunsa. Se on järjetön esitys, koska se erityisesti maaseudulla iskee ihmisiin vakavasti: työllisyyteen, asumiseen, kaikkeen liikkumiseen, kun ihmisillä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin oma auto. [Kokoomuksen ryhmästä: Totta!]

Kuntaveron on täällä ollut hyvin vähän esillä, mutta Kuntaliitonkin arvioiden mukaan yli puolet kunnista miettii jo nyt marraskuussa kuntaveron korotuksia. Ja olen sataprosenttisen varma, että kahden seuraavan vuoden aikana kuntaveron nousee lähes kaikissa kunnissa Helsinkiä ja Espoota lukuun ottamatta. Ja kuntaveron, niin kuin polttoaineveronkin, tasaveron, tulee köyhille niin kuin rikkaille, tulee maaseudulla, ja maaseudulla vielä vakavampana, koska siellä talouden ongelmat ovat vielä syvemmät kuin kasvukeskuksissa. Eli verotus kiristyy ja valtionvelka kasvaa — tällä mennään eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tästä ilmastopolitiikasta muutama ajatus. Hallitus taistelee jopa miljardin, 2 miljardin panostuksilla 0,1 prosentin, eli globaalien promillien, vastaista taistelua suomalaisten selkänahasta. Tämä on kyllä aivan käsittämätöntä. Siellä, missä todella ongelmat ovat, Kiinassa ja muualla ja Euroopassa, Saksassa, Puolassa ja niin edelleen, päätöt kasvavat ja Suomen hallitus taistelee promillea vastaan miljardikaupalla: kiristämällä autoilua, kiristämällä asumista, ruuan hintaa — normaalin, tavallisen ihmisen elämää vaikeuttamalla. Onko tämä, arvoisa edustaja Hoskonen, onko keskustan linja kiristää ja ajaa ahdinkoon suomalaisia tällaisen promilletaistelun varjolla?

Perussuomalaiset eivät tätä hyväksy. Vuosi sitten emme allekirjoittaneet sitä utopistista sopimusta, jonka kaikki muut tekivät, mutta me olemme valmiit tekemään rauhallisesti harkiten kaikki ne järkevät ympäristö- ja ilmastopoliittiset toimenpiteet, joiden katsomme olevan perusteltuja. Omalta osaltani käyn läpi, mitä olen itse tehnyt viime aikoina: Ostin puutalon, jossa on maalämpö. Asun siellä ja olen tyytyväinen. Ostin vähäpäästöisen dieselauton — hallitus siitäkään rankaisee nyt, mutta ostin kuitenkin — ja olen tyytyväinen. Harkitsen hyvin tarkkaan ajoni, en aja turhaan. Ostin kaksi polkupyörää, vaimolle ja itselleni. Niitäkin käytän sen mukaan kuin on mahdollista. Kävelen varsin paljon, pyrin kävelemään vielä enemmän jatkossa. [Puhemies koputtaa] Lajittelen ruokani. Vein kirpputorille tavaroita. Kuljen tänne matkat junalla. Taidan olla ainoa Keski-Suomen kansanedustaja, joka kulkee junalla. Kaikki muut lentävät. Missä hallituspuolueet, jotka näin tekevät? Kasviksia syön [Puhemies koputtaa] entistä enemmän, lähiruokaa suosin. Nämä ovat vapaaehtoisia toimenpiteitä. Näitä meidän pitää suositella eikä rankaista pakolla kansaa, niin kuin hallitus tekee aivan vastuuttomasti ja järjettömästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisat edustajat, kello on ylittänyt 22, ja lähemme kuka pyörällä, kuka junalla, kuka milläkin vähäksi aikaa elpymään. Keskustelu ja asian käsittely tältä osin tänään keskeytetään ja jatketaan huomenna.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

4. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020—2023

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 28/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 23/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2020 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain 3 ja 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 24/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 25/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi öljyjättemaksusta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 26/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain 1 §:n ja liitteen, alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen sekä eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 31/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 32/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 33/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatustalain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 34/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 b ja 60 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 35/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikelain, sekä kasvinsuojelulainesta annetun lain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 36/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 11 luvun 10 §:n sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 40/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyysturvalain 14 luvun 1 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 41/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 148 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 42/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle pienten eläkkeiden korottamista koskeviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 43/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 44/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 47/2019 vp

26. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 10.10.2019 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 22.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola